

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Η ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ:
ΠΑΠΑΜΑΤΘΑΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΚΥΡΜΙΤΖΟΓΛΟΥ ΧΡΥΣΟΥΛΑ
ΠΛΟΥΜΑΚΗ ΑΡΓΥΡΩ

ΠΑΤΡΑ 1999

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΒΙΒΛΙΟΤΗΤΗΣ

2869

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΞΩΦΥΛΛΟ : Ευρώπη... ερωτήσεις και απαντήσεις : Πότε το Ευρώ θα μπει στις τσέπες μας.

ΜΕΡΟΣ Α'

	Σελίδες
1. Η ιστορική πορεία προς την Οικονομική και Νομισματική Ένωση	1
2. Η μετάβαση στο Ευρώ	4
3. Το Νομικό πλαίσιο του Ευρώ	6
4. Η εφαρμογή του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης	10
5. Η πορεία προς την ΟΝΕ	19
6. Τα οφέλη από την ΟΝΕ και την καθιέρωση του Ευρώ	19
7. ΕΥΡΩ: Ένας νέος διεθνής αστέρας γεννιέται	24
8. Η περίπτωση της Ελλάδας	26
Α. ΑΕΠ	26
Β. Πληθωρισμός	27
Γ. Το κριτήριο επιτοκίου της Συνθήκης του Μάαστριχ	29
Δ. Προϋπολογισμός για το 1999	30

ΜΕΡΟΣ Β'

Ευρώ και επιχειρήσεις

1. Προσαρμογή στο νέο περιβάλλον	31
2. Οφέλη και κόστος για τις επιχειρήσεις από την εισαγωγή του Ευρώ	32
3. Η αντίστροφη μέτρηση έχει για το Ευρώ έχει αρχίσει	33
4. Η πρόκληση που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις	34
5. Η διαχείριση της μετάβασης στο Ευρώ	37
6. Κριτήρια ελέγχου των εξωτερικών προμηθευτών-υπηρεσιών	40

Η ΟΝΕ και το ΕΥΡΩ: Πως θα μπορούσαν να προσεγγίσουν την αλλαγή οι επιχειρήσεις

1. Αγορές, πωλήσεις και ανταγωνισμός	43
2. Προϊόντα	44
3. Τιμολόγηση	45
4. Προμήθειες	48
5. Χρηματοδότηση	49

6.	Ανθρώπινο δυναμικό	50
7.	Λογιστικά, Φορολογικά και Νομικά θέματα	52
8.	Συστήματα πληροφορικής	56
9.	Οι βιομηχανικές, εμπορικές, ναυτιλιακές, ασφαλιστικές επιχειρήσεις	59

ΜΕΡΟΣ Γ'

1.	Ο τραπεζικός τομέας και το Ενιαίο Νόμισμα	62
2.	Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα	62
3.	Συγκεντροποίηση του Τραπεζικού τομέα στην Ευρώπη	65
4.	Συμφωνία για τη νέα Κεντρική ισοτιμία	67
5.	Οι επενδυτές, οι Κεφαλαιαγορές και το Ενιαίο Νόμισμα	77

Μακροοικονομικές συνέπειες από την Νομισματική ενοποίηση

1.	Η πορεία του πληθωρισμού κατά τη Νομισματική ενοποίηση	80
2.	Η πορεία των επιτοκίων κατά τη Νομισματική Ενοποίηση	81
3.	Τα ομόλογα και η νέα ισοτιμία	84

Επιπτώσεις της Νομισματικής Ενοποίησης στους Πολίτες

1.	Πως οι Ευρωπαίοι Πολίτες θα Ενημερωθούν για το Ευρώ	88
2.	Οι καταναλωτές και το Ενιαίο Νόμισμα	89
3.	Προετοιμασία των καταναλωτών για την εισαγωγή του Ευρώ	93

Α' ΜΕΡΟΣ
Η ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η ολοκλήρωση της Οικονομικής και Νομισματικής Ενώσεως (ΟΝΕ) αποτελεί απαραίτητο συμπλήρωμα της Ενιαίας Αγοράς. Οι συναλλαγματικοί κίνδυνοι, τους οποίους συνεπάγεται η ύπαρξη πολλών νομισμάτων, ανατρέπουν, και πολλές φορές εκμηδενίζουν, τα οφέλη του ελεύθερου εμπορίου.

Η ύπαρξη διαφορετικών νομισμάτων προκαλεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση αιμορραγία οικονομικών πόρων, απώλεια επενδύσεων και θέσεων εργασίας. Εάν δεν πραγματοποιηθεί η Νομισματική Ένωση, η λειτουργία της Ενιαίας Αγοράς ουδέποτε θα φτάσει στο μέγιστο σημείο των δυνατοτήτων της. Ριζικά διαφορετικές οικονομικές επιδόσεις μπορούν να καταλήξουν στην άσκηση πιέσεων σε ορισμένα νομίσματα και στην επιλογή της εύκολης λύσεως, δηλαδή της εύκολης, δηλαδή της υποτιμήσεως και σε πιθανούς περιορισμούς στο εμπόριο και τις συναλλαγές.

Ήδη, από το παρελθόν, με την προοπτική της καταρρεύσεως του διεθνούς νομισματικού συστήματος του Bretton-woods (σταθερές ισοτιμίες με το αμερικάνικο δολάριο) οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ενώσεως αποφάσισαν το Δεκέμβριο του 1969, στη Σύνοδο Κορυφής της Χάγης, να δημιουργήσουν οικονομική και νομισματική ένωση, που σταδιακά θα έπρεπε να ολοκληρωθεί έως το 1980. Τα κύρια σημεία του σχεδίου αυτού καταγράφονται στην Έκθεση της Επιτροπής Werner (1970). Ένα από τα κύρια συστατικά στοιχεία του σχεδίου Werner ήταν η δημιουργία του συναλλαγματικού μηχανισμού που ονομάστηκε "νομισματικό φίδι", το οποίο αποσκοπούσε στη σύγκλιση των οικονομιών των κρατών-μελών. Το 1972, τα ευρωπαϊκά κράτη συνήψαν τη συμφωνία του "νομισματικού φιδιού" που προέβλεπε στενά περιθώρια διακυμάνσεως των ευρωπαϊκών νομισμάτων σε σχέση με το δολάριο. Υπό αυτές τις συνθήκες οι κεντρικές τράπεζες σταμάτησαν την πρόσδεση των νομισμάτων τους προς το δολάριο και αποφάσισαν ότι η διακύμανση των μεταξύ τους συναλλαγματικών ισοτιμιών δεν θα υπερβαίνει το $\pm 2,25\%$.

Δυσμενέ γ γεγονότα όπως η πετρελαϊκή κρίση του 1973 και η οικονομική ύφεση της δεκαετίας του '70 δεν επέτρεψαν σε αυτήν την προσπάθεια να ευοδωθεί. Ανεστάλη τελικά η εφαρμογή του σχεδίου Werner και λίγο έλειψε να καταστραφεί ολόκληρο το μέχρι τότε οικοδόμημα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Τα κράτη σταδιακά εγκατέλειψαν το "φίδι" στο βαθμό που αδιαφορούσαν για τις εξωτερικές επιπτώσεις της οικονομικής πολιτικής τους. Σχεδόν καμία κυβέρνηση δεν ήταν διατεθειμένη να δεχθεί τους περιορισμούς που υπαγόρευε η κοινή συναλλαγματική πολιτική, αφού αυτό θα είχε ως πιθανό αποτέλεσμα την αδυναμία επιτεύξεως άλλων στόχων της οικονομικής πολιτικής.

Στη συνέχεια το 1977 στη Συνεδό Κορυφής της Φλωρεντίας, ο τότε πρόεδρος της Επιτροπής, Roy Jenkins, επανεισήγαγε την πρόταση για νομισματική ενοποίηση. Έτσι στις 13 Μαρτίου του 1979 δημιουργήθηκε το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα. Το σύστημα αυτό περιελάμβανε τέσσερις συμπληρωματικούς μηχανισμούς. Το Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών που καθόριζε ανώτατο όριο διακυμάνσεως μεταξύ των συναλλαγματικών ισοτιμιών $\pm 2,25\%$, την καθιέρωση του ECU, ως λογιστική μονάδα πληρωμών, το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ταμείο Συνεργασίας (European Monetary Cooperation Fund), που θα συγκέντρωνε το 20% των συναλλαγματικών διαθέσιμων των κεντρικών τραπεζών των κρατών-μελών, και ένα σύστημα πιστώσεων που αποσκοπούσε στη βραχυπρόθεσμη αλλά και μακροπρόθεσμη αλληλοβοήθεια των συμμετεχόντων κρατών σε περιπτώσεις συναλλαγματικών κρίσεων.

Ενώ όμως το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα επέτυχε σε όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του '80 να δημιουργήσει συνθήκες συναλλαγματικής και νομισματικής σταθερότητας στην Ευρώπη, οι κρίσεις του 1992 και 1993 το αποδυνάμωσαν. Από το 1993 τα επιτρεπόμενα περιθώρια διακυμάνσεως των συναλλαγματικών ισοτιμιών αυξήθηκαν σε $\pm 15\%$, ορισμένα κράτη υποτίμησαν τα νομίσματά τους, ενώ άλλα απεχώρησαν από το Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών. Πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι μετά την κρίση, όσα κράτη παρέμειναν στο μηχανισμό επεδίωξαν τα νομίσματά τους να κινούνται στα παλαιά περιθώρια διακυμάνσεως $\pm 2,25$.

Καταλυτικό ρόλο στην αποδυνάμωση του έπαιξε ο χαλαρός συντονισμός της οικονομικής πολιτικής των κρατών-μελών και η διευρυνόμενη απόκλιση στις συνθήκες αυξήσεων του κόστους και των τιμών, γεγονός που επέφερε απώλεια σχετικής ανταγωνιστικότητας. Χωρίς περιορισμούς στην κίνηση κεφαλαίων το καθεστώς σταθερών αλλά προσαρμόσιμων ισοτιμιών δεν μπορεί να διατηρηθεί επί μακρό και μια αλλαγή στις ισοτιμίες καθίσταται αναγκαία. Εάν δημιουργηθούν προσδοκίες ότι υπάρχει πιθανότητα να υποτιμηθεί, λαμβάνουν χώρα μαζικές εκροές κεφαλαίων από τη χώρα. Η ευκολία και το χαμηλό κόστος διακινήσεως κεφαλαίων επιτρέπει την εκροή μεγάλου όγκου κεφαλαίων που ουσιαστικά λαμβάνει τη μορφή "επιθέσεως" εναντίον του νομίσματος. Στις κερδοσκοπικές επιθέσεις συνήθως το κόστος για τους επιτιθέμενους είναι συγκριτικά μικρό. Εάν, όμως, οι προσδοκίες τους επιβεβαιωθούν και το νόμισμα υποτιμηθεί αποκομίζουν σημαντικά κέρδη. Εφόσον διαψευσθούν θα έχουν απώλειες μόνο εάν οι νομισματικές αρχές της χώρας που δέχεται την επίθεση αυξήσουν τα επιτόκια προκειμένου να στηρίζουν το νόμισμα.

Η παρούσα προσπάθεια προσδοκάται ότι έχει αυξημένα περιθώρια επιτυχίας διότι: Πρώτον, επιλύεται το πρόβλημα της ελλείψεως συντονισμού της οικονομικής πολιτικής μέσω της δημιουργίας της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπεζής (ΕΚΤ) και μέσω αυστηρών κυρώσεων για την ύπαρξη υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων και δεύτερον, υπάρχει πλέον μεγαλύτερη εμπειρία στο συντονισμό της οικονομικής πολιτικής των κρατών-μελών, ενώ ταυτόχρονα η ανάγκη για συντονισμό είναι πολύ μεγαλύτερη. Όπως προαναφέρθηκε, η νομισματική ενοποίηση αποτελεί απαραίτητο συμπλήρωμα της Ενιαίας Αγοράς. Επιπλέον, η διεθνοποίηση της παγκόσμιας οικονομίας έχει προχωρήσει τόσο που γίνεται πλέον από όλους αντιληπτό ότι η οικονομική πολιτική δεν μπορεί να αγνοεί τις εξωτερικές εγχωρίων στόχων (πχ. Τεχνητός χαμηλά επιτόκια για την τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας που εξασθενούν την ισοτιμία του εγχώριου νομίσματος).

Τυπικά η πολιτική ένωση δεν αποτελεί αναγκαία συνθήκη για τη λειτουργία της ΟΝΕ. Στο βαθμό όμως, που η ΟΝΕ συνιστά εκχώρηση κυριαρχικών δικαιωμάτων (το δικαίωμα πχ. να καθορίζει η εθνική κεντρική τράπεζα τα εγχώρια επιτόκια και γενικότερα να παρεμβαίνουν στις αγορές χρήματος και κεφαλαίων για την επίτευξη στόχων της οικονομικής πολιτικής) σε κάποια υπερεθνική αρχή, όπως η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, τίθενται οι βάσεις για μια μελλοντική ομοσπονδιοποίηση της Ευρώπης. Άλλωστε η Συνθήκη του Μάαστριχ προβλέπει και την πολιτική ενοποίηση της Ευρώπης σε κάποιο μεταγενέστερο στάδιο, όταν προφανώς η έννοια της κοινοτικής αλληλεγγύης, όχι μόνο προς ομοεθνείς αλλά και προς αλλοεθνείς κοινωνικές ομάδες, θα έχει εμπεδωθεί σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από τους λαούς των κρατών-μελών. Σημειώνεται εντούτοις ότι η πολιτική ένωση είναι απαραίτητη για την ουσιαστική επιτυχία της ΟΝΕ, καθώς τυχόν πολιτικές αναταράξεις δύναται να υπονομεύσουν την ενιαία οικονομική πολιτική.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ, 1957-2002

Μάρτιος 1957	Η Συνθήκη της Ρώμης δημιουργεί την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), με έξι ιδρυτικά μέλη: Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Βέλγιο, Λουξεμβούργο και Ολλανδία.
Ιανουάριος 1973	Το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιρλανδία και η Δανία εντάσσονται στην ΕΟΚ.
Μάρτιος 1979	Δημιουργία του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος (ΕΝΣ)
Ιανουάριος 1981	Η Ελλάδα εντάσσεται στην ΕΟΚ.
Ιανουάριος 1986	Η Ισπανία και Η Πορτογαλία εντάσσονται στην ΕΟΚ.
Ιούλιος 1987	Η Ευρωπαϊκή Πράξη θέτει το στόχο της δημιουργίας ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς, έως το 1992.
Φεβρουάριος 1992	Υπογραφή της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής ένωσης στο Μάαστριχ.
Ιανουάριος 1993	Η ΕΟΚ γίνεται η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Θεσμοθετείται η ελεύθερη διακίνηση αγαθών, υπηρεσιών, ανθρώπων και κεφαλαίων εντός της ΕΕ.
Ιανουάριος 1994	Ίδρυση του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ινστιτούτου στη Φιλανδία.
Ιανουάριος 1995	Η Σουηδία, η Φιλανδία και η Αυστρία εντάσσονται στην ΕΕ.
Δεκέμβριος 1995	Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Μαδρίτη υιοθετεί το σενάριο μετάβασης για την εισαγωγή του ευρώ.
Μάρτιος 1996	Έναρξη της Διακυβερνητικής Διάσκεψης στο Τορίνο. Συζήτηση θεσμικών μεταρρυθμίσεων στην ΕΕ και προετοιμασία για τη διεύρυνση της ΕΕ.
Δεκέμβριος 1996	Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Δουβλίνο καθορίζει το νομικό πλαίσιο για την εισαγωγή του ευρώ και τη συνέχεια των συμβάσεων.
Ιούνιος 1997	Επικύρωση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.
Μάιος 1998	Επιλογή των χωρών που θα συμμετάσχουν αρχικώς στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ), την 1 ^η Ιανουαρίου 1999.
Ιανουάριος 1999	Αμετάκλητος καθορισμός της ισοτιμίας μετατροπής των νομισμάτων των κρατών-μελών που συμμετέχουν στην ΟΝΕ. Το ευρώ γίνεται το επίσημο νόμισμα των κρατών-μελών που θα συμμετάσχουν στην ΟΝΕ.
Ιανουάριος 2002, το αργότερο	Εισαγωγή χαρτονομισμάτων και κερμιάτων ευρώ.
Ιούλιος 2002, το αργότερο	Ολοκλήρωση της απόσυρσης των εθνικών κερμάτων και χαρτονομισμάτων των συμμετεχόντων κρατών.

Η ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΟ ΕΥΡΩ

Η μετάβαση στο ΕΥΡΩ που σύντομα θα αποτελεί τη νέα νομισματική πραγματικότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), είναι ένα νέο εγχείρημα ιδιαίτερα σύνθετο που απαιτεί σοβαρή προετοιμασία από τη Δημόσια Διοίκηση, τον Χρηματοοικονομικό-Τραπεζικό και τον επιχειρηματικό τομέα, καθώς και άλλους κοινωνικοοικονομικούς φορείς της χώρας.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Μαδρίτης (Δεκέμβριος 1995), εκτός των άλλων σημαντικών αποφάσεών του, καθόρισε το σενάριο μετάβασης στο ενιαίο νόμισμα και επιβεβαίωσε ότι την 1^η Ιανουαρίου 1999 θα γίνει ο αμετάκλητος καθορισμός των συναλλαγματικών ισοτιμιών έναντι του ΕΥΡΩ, των νομισμάτων των κρατών-μελών που θα συμμετάσχουν στο τρίτο στάδιο της ΟΝΕ. Στις αρχές Μαΐου 1998, προανακοινώθηκαν οι διμερείς συναλλαγματικές ισοτιμίες των χωρών του πρώτου κύματος της ΟΝΕ, με τις οποίες θα κλειδωθούν τα νομίσματά τους. Παράλληλα το Ευρωπαϊκό συμβούλιο των Βρυξελλών επέλεξε, με βάση τις οικονομικές επιδόσεις του 1997, τα 11 κράτη-μέλη που θα αποτελέσουν την ζώνη ΕΥΡΩ.

ΤΟ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

Φάση Α Μάιος 1998	Επιλογή του αρχικού πυρήνα κρατών	
Φάση Β 1 ^η Ιανουαρίου 1999 έως 31 Δεκεμβρίου 2001, το αργότερο	Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) ▪ Καθορίζονται οριστικές ισοτιμίες μετατροπής σε ευρώ, των νομισμάτων των χωρών που θα συμμετάσχουν στην πρώτη φάση ▪ Το ευρώ καθιερώνεται ως το νόμισμα της ΟΝΕ, την 1^η Ιανουαρίου 1999 ▪ Τα εθνικά νομίσματα εξακολουθούν να υφίστανται, ως εκφράσεις του ευρώ ▪ Οι χρηματαγορές, οι κεφαλαιαγορές, οι αγορές συναλλάγματος και οι διατραπεζικές αγορές εκφράζονται σε ευρώ	▪ Οι χρηματοοικονομικοί και τραπεζικοί τομείς της οικονομίας ολοκληρώνουν τις προετοιμασίες για τη μετάβαση στο ευρώ ▪ Οι επιχειρήσεις επιταχύνουν τις προσπάθειες προετοιμασίας ▪ Οι οικονομικοί παράγοντες μπορούν να επιλέξουν μεταξύ συναλλαγών σε ευρώ, ή συναλλαγών στο εθνικό τους νόμισμα ▪ Πολλές πολυεθνικές εταιρείες αρχίζουν να χρησιμοποιούν το ευρώ και ενθαρρύνουν τους πελάτες τους να συναλλάσσονται και αυτοί σε ευρώ ▪ Αυξανόμενη χρήση του ευρώ, ως λογιστικού χρήματος ▪ Οι περισσότεροι καταναλωτές εξακολουθούν να χρησιμοποιούν τα εθνικά τους νομίσματα
Φάση Γ 1 ^η Ιανουαρίου 2002, το αργότερο έως 1 ^η Ιουλίου 2002, το αργότερο	Ενιαίο νόμισμα	
	▪ Εισαγωγή χαρτονομισμάτων και κερμάτων ευρώ, το αργότερο έως την 1^η Ιανουαρίου 2002 ▪ Η απόσυρση των εθνικών νομισμάτων ολοκληρώνεται το αργότερο έως την 1^η Ιουλίου	2002 ▪ Όλοι οι συμμετέχοντες ολοκληρώνουν τη μετάβαση στο ευρώ ▪ Όλα τα περιουσιακά στοιχεία μετατρέπονται σε ευρώ

Καθορισμός του σεναρίου αναφοράς

Η φάση Α, άρχισε στις αρχές του 1998, με την ανακοίνωση των κρατών-μελών που θα συμμετείχαν στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση από την 1^η Ιανουαρίου 1999. Τα κράτη αυτά επιλέχθηκαν ανάλογα της δυνατότητας τους να πληρούν τα κριτήρια σύγκλισης που καθόρισε η συνθήκη. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ινστιτούτο υπέβαλαν προτάσεις στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, βάσει των πραγματικών οικονομικών στοιχείων του 1997. Στην φάση Α, επίσης, σηματοδοτείται η έναρξη των δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπεζής, η οποία ενορχηστρώνει και παρακολουθεί τη μετάβαση στο ευρώ.

Η φάση Β, σηματοδοτεί την εισαγωγή του ευρώ την 1^η Ιανουαρίου 1999, ως του επίσημου νομίσματος της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης. Οι ισοτιμίες των νομισμάτων των κρατών που συμμετέχουν, καθορίζονται ανεκκλήτως και τα εθνικά τους νομίσματα ορίζονται ως εκφράσεις του ευρώ. Οι χρηματαγορές, οι κεφαλαιαγορές και οι αγορές συναλλάγματος εκφράζονται σε ευρώ, ενώ οι συναλλαγές με νομίσματα των συμμετεχόντων κρατών σταματούν. Όμως, οι διάφοροι οικονομικοί φορείς μπορούν να χρησιμοποιούν είτε το ευρώ είτε το εθνικό τους νόμισμα, σύμφωνα με την αρχή του "μη-εξαναγκασμού, μη-απαγόρευσης" που ισχύει κατά τη φάση αυτή.

Η Τρίτη και τελική φάση Γ, θα αρχίσει το αργότερο μέχρι την 1^η Ιανουαρίου 2002, και θα συμπέσει με την εισαγωγή των χαρτονομισμάτων και κερμάτων ευρώ. Η φάση Γ θα διαρκέσει το πολύ έξι μήνες και μέχρι τη λήξη της όλοι οι συμμετέχοντες θα έχουν ολοκληρώσει τη μετάβαση και το ευρώ θα έχει αντικαταστήσει πλήρως τα εθνικά τους νομίσματα.

Η περίπτωση της Ελλάδος

Όπως συμφωνήθηκε στο άτυπο Συμβούλιο Eco-Fin του Nordwijk και επιβεβαιώθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών, για τις χώρες που δεν θα ενταχθούν στη ζώνη ΕΥΡΩ από την 1-1-99, ισχύουν οι αρχές της ίσης μεταχείρισης και της διευκόλυνσης. Σύμφωνα με τις αρχές της ίσης μεταχείρισης, τα κριτήρια επιλογής θα είναι ίδια με αυτά της πρώτης ομάδας κρατών, ενώ σύμφωνα με την αρχή της διευκόλυνσης, οι διαδικασίες και ο χρόνος που μεσολαβεί από τη στιγμή της επιλογής της ένταξης της χώρας στη ζώνη ΕΥΡΩ μέχρι το τέλος της 3ετούς μεταβατικής περιόδου (1-1-99), μπορούν να συντμηθούν.

Η Ελλάδα, παρά τη σημαντική βελτίωση των οικονομικών μεγεθών της τα τελευταία χρόνια, δεν υιοθέτησε το ΕΥΡΩ από την 1.1.99 όπως οι χώρες του πρώτου κύματος της ζώνης ΕΥΡΩ. Εκτιμάται ωστόσο ότι θα ικανοποιεί όλα τα κριτήρια σύγκλισης το 1999 ώστε να συμμετάσχει στη ζώνη ΕΥΡΩ την 1.1.2001. Στην περίπτωση της Ελλάδας, η μεταβατική περίοδος προβλέπεται να είναι μικρότερη, δηλαδή θα διαρκέσει από 1.1.2001-31.12.2001. Ουσιαστικά όμως οι προετοιμασίες θα αρχίσουν ταυτόχρονα με τις άλλες χώρες της ζώνης ΕΥΡΩ, Το ΕΥΡΩ κατά τη περίοδο από 1.1.99 έως 31.12.2000 θα αποτελεί για τη χώρα ξένο νόμισμα.

Κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, θα εισαχθεί το ΕΥΡΩ σε λογιστική μορφή, ενώ οι συναλλαγές θα γίνονται σε ΕΥΡΩ και σε δραχμές (υπό την αμετάκλητη σταθερή ισοτιμία Δραχμής\ΕΥΡΩ).

Την 1.1.2001 θα κυκλοφορήσουν τα χαρτονομίσματα και τα κέρματα ΕΥΡΩ (φυσική μορφή), ταυτόχρονα με την εισαγωγή τους στα κράτη-μέλη που θα ενταχθούν στη ζώνη ΕΥΡΩ την 1.1.99.

Το νομικό πλαίσιο του ΕΥΡΩ

Το νομικό πλαίσιο του ΕΥΡΩ καθορίζεται σε δύο κανονισμούς του Συμβουλίου:

α) Ο κανονισμός 1103/97 της 17.6.1997 που βασίζεται στο άρθρο 235 της Συνθήκης της ΕΕ και αφορά την εισαγωγή του ΕΥΡΩ, προβλέπει την ανταλλαγή ΕΥΡΩ/ECU με την αναλογία 1/1, τη συνέχεια των συμβάσεων καθώς και λεπτομέρειες για τους συντελεστές μετατροπής και τη στρογγυλοποίηση.

β) ο κανονισμός 974/97 της 11.5.1998 που βασίζεται στο άρθρο 109.Α.4 της Συνθήκης της ΕΕ προβλέπει ορισμένες διατάξεις για τη μεταβατική και την τελική περίοδο, όπως και θέματα που σχετίζονται με τη μετατροπή του δημοσίου χρέους σε ΕΥΡΩ. Μεταξύ των άλλων, προβλέπει τη δυνατότητα για τα κράτη- μέλη να λαμβάνουν, κατά τη διάρκεια της τελικής περιόδου, μέτρα για η χρήση των χαρτονομισμάτων και κερμάτων σε εθνικό καθώς και για τη διευκόλυνση της απόσυρσής τους.

Λόγω της σχετικής σύγχυσης που εξακολουθεί να επικρατεί μεταξύ των φορέων που συμμετέχουν στις συναλλαγές, κρίνουμε σκόπιμη μια απόπειρα ανάλυσης του νομικού πλαισίου και τις εξ αυτού επιπτώσεις στη χρήση του ΕΥΡΩ, μεταξύ της 1.1.99 και της κυκλοφορίας των κερμάτων και χαρτονομισμάτων την 1.1.2002.

Οι πληρωμές

Προβλέπεται ότι τα ποσά που εκφράζονται σε ΕΥΡΩ ή στο εθνικό νόμισμα και τα οποία πρόκειται να ρυθμιστούν στο σχετικό κράτος-μέλος, μπορούν να καταβληθούν από τον οφειλέτη είτε σε ΕΥΡΩ είτε σε εθνικό νόμισμα. Με άλλα λόγια, ένας οφειλέτης θα μπορεί να επιλέξει μία νομισματική μονάδα διαφορετική από αυτή που ορίζεται στη σύμβαση. Το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα που δέχεται την πληρωμή, θα υποχρεούται να την αποδεχθεί και αν χρειάζεται, να κάνει τη μετατροπή του νομίσματος πιστώνοντας το λογαριασμό χωρίς την υποχρέωση να ζητά την έγκριση του κατόχου του.

Αντίθετα, μια τράπεζα δεν θα υποχρεούται να εκτελέσει μια πληρωμή από ένα λογαριασμό που ανοίχτηκε σε εθνικό νόμισμα, αν ο πελάτης συντάσσει το έντυπο του χρηματικού εμβάσματος σε ΕΥΡΩ ή το αντίστροφο. Αν και οι περισσότερες τράπεζες θα επιστρέψουν στους πελάτες τους να ανοίξουν λογαριασμό σε ΕΥΡΩ, δεν θα υποχρεούνται από τον Κανονισμό να το κάνουν κατά τη μεταβατική περίοδο.

Αυτοί οι κανόνες που αφορούν μετατροπές μεταξύ των διαφόρων νομισμάτων θα εφαρμοστούν όχι μόνο στις εγχώριες πληρωμές, αλλά και στις διασυνοριακές πληρωμές σε ΕΥΡΩ και στις διασυνοριακές πληρωμές σε εθνικό νόμισμα του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται ο λογαριασμός του δικαιούχου.

Η ιδέα πάνω στην οποία στηρίζεται αυτός ο περιορισμός είναι, ότι ένα πιστωτικό ίδρυμα θα έπρεπε να υποχρεούται να εκτελεί μόνο τη μετατροπή μεταξύ της μονάδας ΕΥΡΩ και του εθνικού νομίσματος του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται ο λογαριασμός του δικαιούχου.

Επιπλέον, υπάρχει υποχρέωση μετατροπής για κάθε πληρωμή προερχόμενη από τρίτη χώρα, εάν είναι εκφρασμένη σε ΕΥΡΩ ή σε εθνικό νόμισμα του κράτους μέλους στο οποίο έχει ανοιχτεί ο λογαριασμός του δανειστή.

Συνίσταται, επίσης, στους πελάτες των τραπεζών να μην εκτελούν οι ίδιοι τις μετατροπές, προκειμένου να αποφεύγονται ανακρίβειες που μπορούν να προκύψουν από τη στρογγυλοποίηση του ποσού.

Η μετατροπή μεταξύ των νομισματικών μονάδων των συμμετεχόντων κρατών θα γίνει οπωσδήποτε μέσω του ΕΥΡΩ. Η χρήση των διμερών ισοτιμιών μεταξύ των εθνικών νομισματικών μονάδων θα είναι επιτρεπτή, αλλά μόνο αν καταλήγει στο ίδιο αποτέλεσμα με αυτό της μετατροπής μέσω του ΕΥΡΩ.

Σχετικά με το κόστος αυτών των μετατροπών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν έχει ακόμη αποφασίσει αν είναι απαραίτητο να θεσπίσει νομοθετικές διατάξεις για την προστασία των καταναλωτών.

Τα μέσα πληρωμής

Κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, ο δανειστής θα είναι υποχρεωμένος να δέχεται μια πληρωμή σε κέρματα ή χαρτονομίσματα που εκφράζονται σε εθνικό νόμισμα, εκτός εάν η σύμβαση αποκλείει ρητώς την εξόφληση σε μετρητά.

Η επιλογή του ΕΥΡΩ ως νόμισμα αναφοράς της σύμβασης δεν μπορεί να ερμηνευτεί ως έμμεση άρνηση πληρωμής σε μετρητά.

Οι έμποροι θα μπορούν ελεύθερα να αποφασίσουν να πωλούν σε εθνικό νόμισμα ή σε ΕΥΡΩ. Ο έμπορος εάν επιλέξει αποκλειστικά εθνικό νόμισμα μπορεί να του επιτραπεί να μη δέχεται επιταγές σε ΕΥΡΩ. Όσον αφορά την τράπεζα του εμπόρου, αυτή θα είναι υποχρεωμένη να μετατρέψει μια επιταγή εκφρασμένη σε ΕΥΡΩ, την οποία έχει προηγουμένως δεχτεί, στο νόμισμα στο οποίο υπάρχει ο λογαριασμός του εμπόρου.

Για τις πιστωτικές κάρτες, ο λιανοπωλητής θα μπορεί επίσης να είναι βέβαιος ότι η πληρωμή πραγματοποιείται στο νόμισμα της επιλογής του και η τράπεζα θα είναι υποχρεωμένη να κάνει ενδεχομένως τη μετατροπή.

Συνέχιση εφαρμογής των συμβάσεων

Κάθε κράτος ασκεί απόλυτη εξουσία στο νόμισμά του και κανένα κράτος δεν μπορεί να νομοθετήσει για το νόμισμα άλλου κράτους.

Οι αναφορές της σύμβασης στο νόμισμα ενός κράτους που συμμετέχει στο ΕΥΡΩ πρέπει λοιπόν να ερμηνεύονται σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή νομοθεσία, η οποία θεωρείται ότι αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της νομοθεσίας κάθε κράτους-μέλους. Αυτή η αρχή ισχύει επίσης για τις διεθνείς συμβάσεις. Σε εθνικό επίπεδο, τα κράτη-μέλη μπορούν να νομοθετήσουν αντίθετα με την αρχή της συνέχισης εφαρμογής των συμβάσεων.

Η περίπτωση της εξαίρεσης μιας ισοτιμίας αναφοράς ρυθμίζεται από τους Κανονισμούς που σχετίζονται με το ΕΥΡΩ.

Μπορούμε, ωστόσο, να υποθέσουμε ότι η εισαγωγή του ΕΥΡΩ δεν θα σημαίνει το τέλος της εκτέλεσης των συμβάσεων που περιέχουν ισοτιμίες αναφοράς. Τα συμβαλλόμενα μέρη, ή κατά ανάγκη τα δικαστήρια, θα ορίσουν μια ισοτιμία αντικατάστασης αν αυτή δεν ορίζεται με τη σύμβαση.

Παράλληλα, δεν μπορεί να γίνει επίκληση των ρητρών ανωτέρας βίας, διότι η ONE δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί ως απρόβλεπτο στοιχείο που θέτει υπό αμφισβήτηση το περιεχόμενο μιας σύμβασης.

Η αρχή της συνέχισης εφαρμόζεται επίσης από τις συμβάσεις swap. Για παράδειγμα, ένα swap του οποίου το επιτόκιο ορίζεται με βάση τα νομίσματα δύο κρατών που συμμετέχουν στην ONE θα μετατραπεί, μετά την εισαγωγή του ΕΥΡΩ,

μετατρέπεται σε υποχρέωση, για ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη, να πραγματοποιήσει καθαρή πληρωμή σε άλλο συμβαλλόμενο μέρος σε ΕΥΡΩ.

Υποχρεώσεις-Απαγορεύσεις

Το ΕΥΡΩ θα εισαχθεί ως μοναδικό νόμισμα των κρατών-μελών που συμμετέχουν στην ΟΝΕ και θα αντικαταστήσει τα εθνικά νομίσματα, καθένα από τα οποία θα θεωρείται κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου ως υποδιαίρεση του ΕΥΡΩ και θα χρησιμοποιείται με την ίδια ιδιότητα.

Η εισαγωγή του ΕΥΡΩ θα επιτρέψει στους ενδιαφερόμενους να το χρησιμοποιούν στις συμβασιακές τους σχέσεις και οι εθνικές νομοθεσίες δεν θα μπορούν να παρεμβαίνουν σε αυτά την ελευθερία.

Οι ιδιώτες θα μπορούν επίσης να αποφασίζουν να τροποποιούν τις ήδη υπάρχουσες συμβάσεις κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου προκειμένου να τις εκφράσουν ξανά σε ΕΥΡΩ.

Αυτή η διαδικασία αφορά, επίσης, τις συμβάσεις μεταξύ περισσότερων από δύο νομικών ή φυσικών προσώπων, πχ. μεταξύ μετόχων. Μία εταιρεία περιορισμένης ευθύνης θα μπορεί να προσαρμόσει την έκδοση των μετοχών της σε ΕΥΡΩ, κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου και αυτή η απόφαση θα είναι αναγκαστική για το σύνολο των μετόχων ακόμα και αν δεν ελήφθη με ομοφωνία.

Χρέη και κανόνες στρογγυλοποίησης

Κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, το ΕΥΡΩ θα υπάρχει με διάφορες μορφές: την ίδια τη μονάδα ΕΥΡΩ και τις εθνικές νομισματικές μονάδες.

Η εισαγωγή του ΕΥΡΩ την 1.1.99 δεν έχει, η ίδια, ως αποτέλεσμα να τροποποιήσει την έκφραση των νομικών προσώπων που θα ισχύουν κατά την ημερομηνία της αντικατάστασης. Τα νομικά μέσα θα εκφραστούν αμέσως σε μονάδα ΕΥΡΩ μόνο στο τέλος της μεταβατικής περιόδου.

Πριν από το τέλος της μεταβατικής περιόδου, τα κράτη μέλη θα μπορούν να επανεκφράσουν σε μονάδα ΕΥΡΩ τα εκκρεμή ποσά των χρεών τους. Από τη στιγμή που ένα κράτος-μέλος θα επανεκφράσει ολόκληρο ή μέρος του χρέους του, που είναι εκφρασμένο σε εθνικό νόμισμα, οι ιδιώτες οφειλέτες θα μπορούν εξίσου να επανεκφράσουν το διαπραγματεύσιμο χρέος τους, αν αυτό εκφράζεται στο ίδιο νόμισμα.

Το γεγονός της επανέκφρασης δεν θα επηρεάζει κανένα άλλο όρο του χρέους. Οι συνέπειες αυτής της ενέργειας θα είναι περιορισμένες για τους επενδυτές που θα συνεχίσουν να εισπράττουν τις πληρωμές στη μονάδα στην οποία εκφράζεται ο λογαριασμός του.

Ο κανόνας στρογγυλοποίησης του ποσού στο πλησιέστερο εκατοστιαίο ψηφίο θα εφαρμόζεται, αλλά τα συμβαλλόμενα μέρη θα μπορούν να αποφασίσουν να επιλέξουν έναν ανώτερο βαθμό ακριβείας. Τα κράτη-μέλη θα μπορούν να λάβουν μέτρα για να διευκολύνουν τη διαδικασία της επανέκδοσης μετοχών σε άλλο νόμισμα με την προϋπόθεση ότι δεν θα είναι αντίθετα με την αρχή "ούτε υποχρέωση, ούτε απαγόρευση".

Τέλος, από 1.1.1999 οι νομισματικές αναφορές μέσα στην κοινοτική νομοθεσία σε ECU, θα αντικατασταθούν από αναφορές σε ΕΥΡΩ με τιμή μετατροπής 1:1.

Οι αναφορές, επίσης, σε εθνικά νομίσματα από την ίδια ημερομηνία θα αρχίσουν να θεωρούνται ως αναφορές στο ΕΥΡΩ, δηλαδή ως υποδιαίρεσεις του. Οι δε ρήτρες που

προβλέπουν μετατροπές ποσών εκφρασμένων σε ECU προς μια εθνική νομισματική μονάδα με προκαθορισμένη ισοτιμία, θα συνεχίσουν να εκφράζονται και κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου.

Το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης

Ο στόχος του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης είναι να εξασφαλίσει υγιή δημόσια οικονομικά στα κράτη-μέλη, μέσω δημοσιονομικής πειθαρχίας μετά την έναρξη της Οικονομική και Νομισματικής Ένωσης. Αποβλέπει να στηρίζει την ανάπτυξη και την απασχόληση απαιτώντας από τα κράτη-μέλη να υποβάλλουν προγράμματα σταθερότητας στα οποία προσδιορίζονται οι μεσοπρόθεσμοι δημοσιονομικοί στόχοι τους. Προβλέπονται ειδικές διαδικασίες και κυρώσεις για τις χώρες που δεν συμμορφώνονται.

Μηχανισμός Συναλλαγματικών Ισοτιμιών

Ο ΜΣΙ είναι ο μηχανισμός που θα συνδέσει τα νομίσματα των μη συμμετεχόντων κρατών-μελών στο ΕΥΡΩ μέσω μίας αμοιβαία καθορισμένης κεντρικής ισοτιμίας με περιθώρια διακυμάνσεων. Οι χώρες που επιδιώκουν να ενταχθούν στην ΟΝΕ θα τύχουν της υποστήριξης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης έναντι τυχόν κερδοσκοπικών κινήσεων στις αγορές συναλλάγματος. Η συμμετοχή θα είναι προαιρετική.

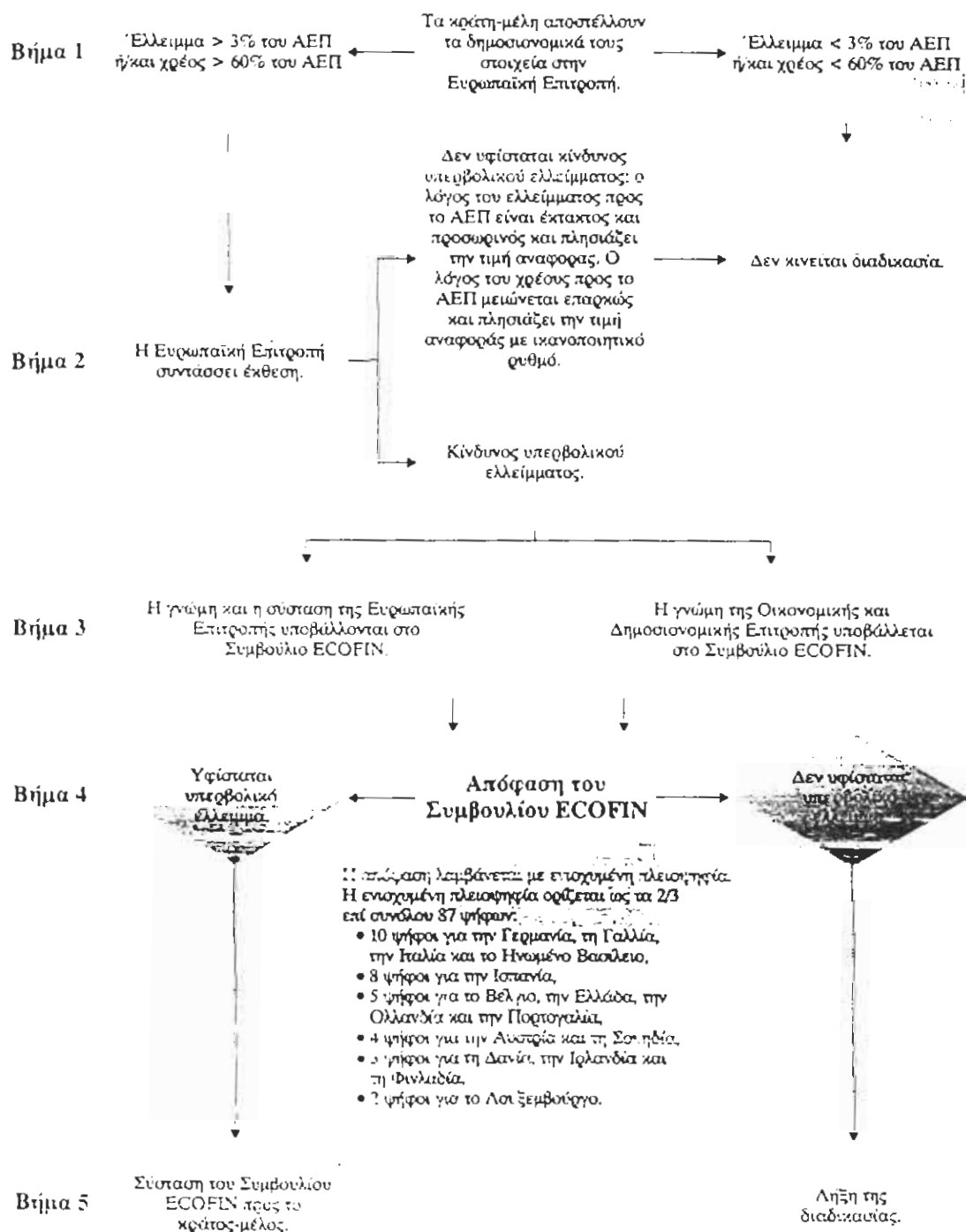
Κυκλοφορία Τραπεζογραμμάτων και κερμάτων ΕΥΡΩ

Οι προπαρασκευαστικές εργασίες για τις τεχνικές προδιαγραφές του ΕΥΡΩ στην ΕΕ άρχισαν από το 1992, από ειδική ομάδα των εκπροσώπων των Νομισματοκοπειών των κρατών-μελών στην οποία δόθηκε εντολή από τους Υπουργούς Eco-Fin να μελετήσουν τις διάφορες δυνατότητες και να καταλήξουν σε μία ολοκληρωμένη πρόταση. Στο πλαίσιο αυτό οι Διευθυντές των Νομισματοκοπειών υπέβαλαν την οριστική τους έκθεση το Φεβρουάριο του 1997. Τον Μάιο του 1998 το Συμβούλιο Eco-Fin υιοθέτησε Κανονισμό που αναφέρεται στην ονομαστική αξία και τις τεχνικές προδιαγραφές των νέων κερμάτων ΕΥΡΩ.

Έτσι θα υπάρχουν επτά χαρτονομίσματα και οκτώ κέρματα ΕΥΡΩ. Τα χαρτονομίσματα θα αξίζουν 5, 10, 20, 50, 100, 200 και 500 ΕΥΡΩ και τα κέρματα 0,01, 0,02, 0,05, 0,10, 0,20, 0,50, 1 και 2 ΕΥΡΩ. Η μια πλευρά των κερμάτων θα μένει κενή για την προσθήκη κάποιου εθνικού συμβόλου, ενώ η χρήση των κερμάτων και των χαρτονομισμάτων θα είναι ελεύθερη, παντού στην ΟΝΕ.

Σχήμα 1

Απόφαση του Συμβουλίου ECOFIN όσον αφορά την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος

Σχήμα 2

Η διαδικασία που ακολουθεί την απόφαση του Συμβουλίου ECOFIN όσον αφορά την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος:

Βήμα 5

Η σύσταση του Συμβουλίου ECOFIN κοινοποιείται στο κράτος-μέλος.

Βήμα 6

Το Συμβούλιο ECOFIN αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των αποφάσεων που ανακοινώνονται από το κράτος-μέλος.

Βήμα 7

Το κράτος-μέλος δεν υιοθετεί αποτελεσματικά μέτρα. Το Συμβούλιο ECOFIN μπορεί να δημοσιοποιήσει τη σύστασή του και να ειδοποιήσει το κράτος-μέλος να λάβει μέτρα.

Το κράτος-μέλος υιοθετεί αποτελεσματικά μέτρα: η διαδικασία αναστέλλεται. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο ECOFIN αξιολογούν την εφαρμογή των μέτρων.

Βήμα 8

Το υπερβολικό έλλειμμα παραμένει: το Συμβούλιο ECOFIN επιβάλλει κυρώσεις στο συμμετέχον κράτος-μέλος.

Το υπερβολικό έλλειμμα διορθώνεται: λήγει η διαδικασία.

Τα μέτρα δεν εφαρμόζονται: το Συμβούλιο ECOFIN ειδοποιεί το συμμετέχον κράτος-μέλος να λάβει μέτρα.

Το υπερβολικό έλλειμμα διορθώνεται: λήγει η διαδικασία.

Βήμα 9

Τα μέτρα εφαρμόζονται: η διαδικασία αναστέλλεται. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο ECOFIN συνεχίζουν να αξιολογούν την εφαρμογή των μέτρων.

Βήμα 10

Τα μέτρα αποδεικνύονται ανεπαρκή και το υπερβολικό έλλειμμα παραμένει. Το Συμβούλιο ECOFIN επιβάλλει κυρώσεις στο συμμετέχον κράτος-μέλος.

Το υπερβολικό έλλειμμα διορθώνεται: λήγει η διαδικασία.

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Τα υγιή δημόσια οικονομικά αποτελούν μέσο για την ενίσχυση των προϋποθέσεων υπό τις οποίες εξασφαλίζεται η σταθερότητα των τιμών και επιτυγχάνεται ισχυρή και διατηρήσιμη οικονομική ανάπτυξη που συμβάλει στη δημιουργία απασχόλησης. Η Συνθήκη Ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε από τη συνθήκη του Άμστερνταμ, και το σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, το οποίο υπογράφηκε στο Άμστερνταμ τον Ιούνιο του 1997, παρέχουν στις χώρες της ΕΕ, και ιδιαίτερα σε εκείνες που υιοθέτησαν το ευρώ, έναν κοινό κώδικα δημοσιονομικής συμπεριφοράς, η εφαρμογή του οποίου αναμένεται να αυξήσει την πειθαρχία στη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών. Η σχεδόν ισοσκελισμένη ή πλεονασματική δημοσιονομική κατάσταση θα επιτρέψει σε όλα τα κράτη μέλη να αντιμετωπίζουν τις συνήθεις κυκλικές διακυμάνσεις, διατηρώντας το δημοσιονομικό έλλειμμα χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς 3% του ΑΕΠ. Τα χαμηλά ελλείμματα, σε συνδυασμό με τη σταθερή μείωση της επιβάρυνσης από το χρέος, θα συμβάλουν στη διατήρηση των πληθωριστικών προσδοκιών σε χαμηλά επίπεδα, διευκολύνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο το καθήκον του Ευρωσυστήματος για διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. Από τα τέλη του 1998 μέχρι τις αρχές του 1999, όλες οι χώρες της ΕΕ υπέβαλαν προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης, με τα οποία ενημέρωσαν το συμβούλιο ECOFIN και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την τρέχουσα δημοσιονομική τους κατάσταση και τα δημοσιονομικά τους σχέδια για το μέλλον. Ενώ αποδείχθηκε ότι τα παραπάνω προγράμματα πληρούσαν σε γενικές γραμμές τον κανόνα της δημοσιονομικής πειθαρχίας, όπως καθιερώθηκε στο Συμβούλιο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, δεν φαίνεται να έχουν ενσωματωθεί πρόσθετα περιθώρια ασφάλειας στα προγράμματα ορισμένων χωρών, ώστε να μπορεί να αντιμετωπιστούν απρόβλεπτα γεγονότα, να επιταχυνθεί ο ρυθμός μείωσης του χρέος ή να προετοιμαστούν τα δημόσια οικονομικά των χωρών αυτών για τις μεγάλες δοκιμασίες οι οποίες αναμένονται εν όψει των επικείμενων δημογραφικών εξελίξεων.

Όταν εισέλθει η Ελλάδα στο τρίτο στάδιο της ONE - την πλήρη νομισματική Ένωση, με το ευρώ ως το κοινό νόμισμα- θα υπαχθεί αμέσως στους όρους του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Ένας βασικός όρος, που αντικαθιστά όρους του προγράμματος Σύγκλισης και της Συνθήκης του Μάαστριχ, είναι το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης δεν θα υπερβαίνει το 3% του ΑΕΠ. Υπερβάσεις τιμωρούνται με υποχρεωτικές καταθέσεις, τα ποσά των οποίων κλιμακώνονται με τη διάρκεια της υπέρβασης, και μετά από ένα χρονικό όριο μετατρέπονται σε πρόστιμα.

Είναι ευρύτατα διαδεδομένη η άποψη ότι ο όρος του 3% για το δημοσιονομικό έλλειμμα είναι λίαν περιοριστικός.

1. Η Συνθήκη και το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης: Θεσμικά και διαδικαστικά χαρακτηριστικά

Οι δημοσιονομικοί κανόνες της Συνθήκης

Στο τρίτο στάδιο της ΟΝΕ, η δημοσιονομική πολιτική παραμένει στην αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών-μελών, σε αντίθεση με την ύπαρξη τόσο μιας ενιαίας νομισματικής πολιτικής, όσο και κοινών πολιτικών στους τομείς της γεωργίας, του εμπορίου και του ανταγωνισμού. Στα πλαίσια της Συνθήκης, η δημοσιονομική αυτονομία των κρατών-μελών είναι τυπικά απόλυτη. Η εφαρμογή όμως εθνικής δημοσιονομικής πολιτικής υπόκειται σε κανόνες δημοσιονομικής πειθαρχίας, καθώς και σε διαδικασίες συντονισμού στο επίπεδο της ΕΕ, όπως προβλέπεται στη Συνθήκη. Ο βασικός κανόνας της δημοσιονομικής πολιτικής που κατοχυρώνεται από τη Συνθήκη είναι ότι τα κράτη-μέλη θα πρέπει να αποφεύγουν τα υπερβολικά δημοσιονομικά ελλείμματα.

Οι γενικές κατευθυντήριες γραμμές και κανόνες προβλέπουν ότι τα κράτη-μέλη οφείλουν να ασκούν την οικονομική τους πολιτική με σκοπό να συμβάλουν στην υλοποίηση των στόχων της Κοινότητας. Σύμφωνα με το Άρθρο 2 της Συνθήκης, οι στόχοι αυτοί είναι:

"να προάγει την αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων στο σύνολο της Κοινότητας, μια σταθερή και διαρκή, η πληθωριστική και σεβόμενη το περιβάλλον ανάπτυξη, έναν υψηλό βαθμό σύγκλισης των οικονομικών επιδόσεων, ένα υψηλό επίπεδο απασχόλησης και κοινωνικής προστασίας, την άνοδο του βιοτικού επιπέδου και της ποιότητας ζωής, την οικονομική και κοινωνική συνοχή και την αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών-μελών".

Τα κράτη-μέλη πρέπει επιπλέον να θεωρούν τις οικονομικές τους πολιτικές θέμα κοινού ενδιαφέροντος, με βάση το στενό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών των επιμέρους κρατών-μελών στα πλαίσια του Συμβουλίου ECOFIN, το οποίο αποτελείται από τους Υπουργούς Οικονομικών και Εθνικής Οικονομίας των κρατών-μελών. Οι κατευθυντήριες αρχές είναι οι σταθερές τιμές, τα υγιή δημόσια οικονομικά, οι υγιείς νομισματικές συνθήκες και ένα διατηρήσιμο ισοζύγιο πληρωμών. Θα ζητείται από το Συμβούλιο ECOFIN να διατυπώνει τους γενικούς προσανατολισμούς της οικονομικής πολιτικής των κρατών-μελών και να παρακολουθεί τις οικονομικές εξελίξεις μέσα σε πλαίσιο πολυμερούς εποπτείας. Για τους σκοπούς της εποπτείας αυτής, τα κράτη-μέλη πρέπει, μεταξύ άλλων, να παρέχουν πληροφορίες για σημαντικά μέτρα που έχουν λάβει στον τομέα των αρμοδιοτήτων τους για την οικονομική πολιτική.

Όσον αφορά τη δημοσιονομική πολιτική, ο κανόνας είναι ότι τα κράτη-μέλη οφείλουν να αποφεύγουν τα υπερβολικά ελλείμματα. Η τήρηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας πρέπει να εξετάζεται βάσει των τιμών αναφοράς για το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης και το ακαθάριστο δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ, με ορισμένες εξαιρέσεις. Συγκεκριμένα, μόνο μία έκτατη και προσωρινή υπέρβαση της τιμής αναφοράς για το έλλειμμα μπορεί να μη θεωρηθεί υπερβολική, και πάλι μόνο εάν ο λόγος παραμένει κοντά στη τιμή αναφοράς. Κατά την αξιολόγηση της δημοσιονομικής κατάστασης, μπορούν να ληφθούν υπόψη και περαιτέρω πληροφορίες, πχ. Το επίπεδο των δημοσίων επενδύσεων σε σχέση με το δημοσιονομικό έλλειμμα. Η απόφαση για το αν υφίσταται υπερβολικό έλλειμμα σε κάποιο κράτος-μέλος απόκειται στο Συμβούλιο ECOFIN, μετά από σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Οι δημοσιονομικοί κανόνες του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε να αποσαφηνίσει τους δημοσιονομικούς κανόνες της Συνθήκης το 1997, εφαρμόζοντας το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, το οποίο ορίζει τους κανόνες για το συντονισμό της οικονομικής πολιτικής και προσδιορίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες εφαρμόζεται η διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος κατά το Τρίτο στάδιο της ΟΝΕ. Κύριοι στόχοι του Συμφώνου είναι: α) να διασφαλιστεί ότι η δημοσιονομική πολιτική τηρεί διαρκώς την υποχρέωση για δημοσιονομική σύνεση και β) να παρακολουθούνται οι δημοσιονομικές εξελίξεις με σκοπό να παρέχεται έγκαιρα προειδοποίηση σε περίπτωση δημοσιονομικών αποκλίσεων. Στο πλαίσιο αυτό, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπογραμμίζει τη σπουδαιότητα που αποδίδει στη διασφάλιση υγιών δημόσιων οικονομικών ως μέσου ενίσχυσης των προϋποθέσεων για την επίτευξη σταθερότητας τιμών και έντονης και διατηρήσιμης οικονομικής ανάπτυξης που συμβάλλει στη δημιουργία θέσεων εργασίας. Το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, το οποίο προβλέπει και μέτρα πρόληψης και μέτρα αποτροπής, αποτελείται από ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, στο οποίο προσδιορίζονται οι δεσμεύσεις των κρατών-μελών, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του ίδιου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, και από δύο Κανονισμούς του Συμβουλίου ECOFIN.

Ως κύρια διάταξη για την εξασφάλιση υγιούς δημοσιονομικής πολιτικής σε μόνιμη βάση, το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης ενσωματώνει τη δέσμευση των κρατών-μελών να τηρούν το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο για προϋπολογισμό σχεδόν ισοσκελισμένο ή πλεονασματικό. Ο εν λόγω στόχος θα επιτρέψει σε όλα τα κράτη-μέλη να αντιμετωπίζουν τις συνήθεις κυκλικές διακυμάνσεις, διατηρώντας το δημοσιονομικό έλλειμμα στην τιμή αναφοράς 3% του ΑΕΠ ή χαμηλότερα. Ελλείμματα άνω του 3% του ΑΕΠ θα θεωρούνται υπερβολικά, εκτός εάν αναμένεται να είναι προσωρινά και οφείλονται σε έκτατες περιστάσεις. Σε κάθε περίπτωση, το έλλειμμα πρέπει να παραμείνει κοντά στην τιμή αναφοράς. Οι περιστάσεις χαρακτηρίζονται ως προσωρινές και έκτατες εάν η υπέρβαση του ελλείμματος οφείλεται είτε σε ασυνήθιστο γεγονός που εκφεύγει του ελέγχου του κράτους-μέλους είτε σε σοβαρή οικονομική ύφεση. Μια υπέρβαση της τιμής αναφοράς που οφείλεται σε σοβαρή οικονομική ύφεση θα θεωρείται, κατά κανόνα, έκτατη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μόνο εφόσον προκύπτει ετήσια μείωση του πραγματικού ΑΕΠ τουλάχιστον 2%. Μικρότερη μείωση του πραγματικού ΑΕΠ μπορεί να θεωρηθεί έκτατη από το Συμβούλιο ECOFIN, με πρωτοβουλία του ενδιαφερόμενου κράτους-μέλους, μόνο όταν υπάρχουν αποδείξεις ιδιαίτερα για τη σοβαρότητα της ύφεσης ή τη συσσωρευμένη απώλεια παραγωγής σε σύγκριση με παλαιότερες τάσεις. Κατά την αξιολόγηση σοβαρότητας μιας οικονομικής ύφεσης, τα κράτη-μέλη, κατά κανόνα, θα υιοθετούν ως σημείο αναφοράς την ετήσια μείωση του πραγματικού ΑΕΠ τουλάχιστον 0,75%. Η προσωρινότητα ενός ελλείμματος που υπερβαίνει το 3% θα πρέπει να προκύπτει από τις δημοσιονομικές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στις οποίες θα επισημαίνεται ότι το έλλειμμα θα μειωθεί σε επίπεδο χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς όταν παρέλθει το ασυνήθιστο γεγονός ή η σοβαρή οικονομική ύφεση.

Εάν το δημοσιονομικό έλλειμμα ενός κράτους-μέλους θεωρηθεί υπερβολικό, το συμβούλιο ECOFIN θα διατυπώνει συστάσεις για τη διόρθωση της δημοσιονομικής αυτής ανισορροπίας. Το ενδιαφερόμενο κράτος-μέλος θα πρέπει να λάβει

αποτελεσματικά μέτρα προς την κατεύθυνση αυτή εντός τετραμήνου. Εάν το Συμβούλιο ECOFIN κρίνει ότι δεν έχει αναληφθεί αποτελεσματική δράση, μπορεί να επιβάλει κυρώσεις. Οι κυρώσεις αυτές αρχικά θα έχουν τη μορφή άτοκης κατάθεσης, το ποσό της οποίας θα καθορίζεται βάσει του ΑΕΠ του κράτους-μέλους και η οποία μπορεί να μετατραπεί σε πρόστιμο σε περίπτωση που το υπερβολικό έλλειμμα συνεχιστεί πέραν των δύο ετών.

Στα πλαίσια του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, έχει επίσης καθιερωθεί μηχανισμός έγκαιρης προειδοποίησης προκειμένου να παρακολουθούνται οι δημοσιονομικές εξελίξεις και να λαμβάνονται τα μηνύματα δυνητικής δημοσιονομικής απόκλισης, καθώς και για να διευκολύνεται ο συντονισμός της οικονομικής πολιτικής. Για το σκοπό αυτό, τα κράτη-μέλη θα υποβάλουν στο Συμβούλιο ECOFIN και στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ετήσια προγράμματα σταθερότητας ή προγράμματα σύγκλισης, στα οποία θα διευκρινίζονται οι μεσοπρόθεσμοι δημοσιονομικοί τους στόχοι. Το περιεχόμενο και η μορφή των προγραμμάτων σταθερότητας ακολουθούν ένα συμφωνημένο πρότυπο. Παρόμοιες είναι και οι απαιτήσεις για τα προγράμματα σύγκλισης. Το Συμβούλιο οφείλει να γνωμοδοτεί για τα προγράμματα σταθερότητας και να ζητεί διορθώσεις, σε περίπτωση που κρίνει αναγκαία την ενίσχυση των στόχων και του περιεχομένου του προγράμματος. Οφείλει να παρακολουθεί την εφαρμογή των προγραμμάτων και να διατυπώνει σύσταση προς το ενδιαφερόμενο κράτος-μέλος, εάν διαπιστώσει σημαντική απόκλιση της δημοσιονομικής κατάστασης από τους μεσοπρόθεσμους δημοσιονομικούς στόχους που προβλέπει το πρόγραμμα.

Η εφαρμογή της διαδικασίας του υπερβολικού ελλείμματος

Τα διάφορα βήματα που προβλέπονται κατά την εφαρμογή της διαδικασίας του υπερβολικού ελλείμματος συνοψίζονται στο σχήμα 1, το οποίο αφορά την απόφαση του συμβουλίου ECOFIN για το αν υφίσταται ή όχι υπερβολικό έλλειμμα, και στο σχήμα 2, το οποίο περιγράφει τη διαδικασία που ακολουθεί:

- Το Βήμα 1 είναι προκαταρκτικό και αφορά τα δημοσιονομικά στοιχεία που γνωστοποιούνται από τα κράτη-μέλη στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή κάθε 1^η Μαρτίου και 1^η Σεπτεμβρίου.
- Στο Βήμα 2, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξετάζει την τήρηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας από τα κράτη-μέλη βάσει των κριτηρίων που προβλέπονται στη Συνθήκη. Εφόσον τα κράτη-μέλη πληρούν και τα δύο κριτήρια δημοσιονομικής πειθαρχίας(δηλ. δημοσιονομικό έλλειμμα χαμηλότερο του 3% του ΑΕΠ και το δημόσιο χρέος χαμηλότερο του 60% του ΑΕΠ, εκτός αν ο λόγος αυτός μειώνεται επαρκώς και πλησιάζει την τιμή αναφοράς με ικανοποιητικό ρυθμό) και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή φρονεί ότι δεν συντρέχει κίνδυνος υπερβολικού ελλείμματος, δεν κινείται η διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος. Διαφορετικά, ή όποτε το προβλεπόμενο ή το πραγματικό δημοσιονομικό έλλειμμα ενός κράτους-μέλους υπερβαίνει την τιμή αναφοράς 3% του ΑΕΠ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οφείλει να καταρτίζει έκθεση με την οποία θα ενεργοποιείται η εφαρμογή της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος.

- Στο Βήμα 3, εντός δύο εβδομάδων από τη σύνταξη της έκθεσης της Ευρωπαϊκής επιτροπής, η Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή- στην οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι των κυβερνήσεων και του ΕΣΚΤ- γνωμοδοτεί σχετικά με την έκθεση και υποβάλλει τη γνώμη της στο Συμβούλιο ECOFIN γνώμη και σύσταση αν θεωρεί ότι υφίσταται υπερβολικό έλλειμμα. Εφόσον η ευρωπαϊκή επιτροπή κρίνει μη υπερβολικό ένα έλλειμμα το οποίο υπερβαίνει το 3% του ΑΕΠ και η γνώμη αυτή έρχεται σε αντίθεση με εκείνη της οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεσμεύεται να υποβάλει γραπτώς τους λόγους για τη θέση της αυτή στο συμβούλιο ECOFIN.
- Το Βήμα 4 αντιστοιχεί στην απόφαση του Συμβουλίου ECOFIN σχετικά με το αν υφίσταται υπερβολικό έλλειμμα σε κάποιο κράτος-μέλος, μετά από συνολική αξιολόγηση. Η απόφαση λαμβάνεται με ενισχυμένη πλειοψηφία μετά από σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, και αφού ληφθούν υπόψη τυχόν παρατηρήσεις από τα ενδιαφερόμενα κράτη-μέλη. Η απόφαση πρέπει να λαμβάνεται εντός τριών μηνών αφότου τα κράτη-μέλη γνωστοποιήσουν τα δημοσιονομικά τους στοιχεία στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- Κατά το Βήμα 5, αν το Συμβούλιο ECOFIN αποφασίσει ότι δεν υφίσταται υπερβολικό έλλειμμα, λήγει η διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος. Εάν όμως έχει αποφασίσει ότι πράγματι υφίσταται υπερβολικό έλλειμμα σε κάποιο κράτος-μέλος, το Συμβούλιο ECOFIN απευθύνει ταυτόχρονα συστάσεις στο συγκεκριμένο κράτος-μέλος. Οι συστάσεις αυτές υιοθετούνται κατά τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με ενισχυμένη πλειοψηφία και δεν δημοσιοποιούνται. Το Συμβούλιο ECOFIN συνιστά να περιοριστούν τα υπερβολικά ελλείμματα το συντομότερο δυνατόν μετά την εμφάνισή τους και ορίζει δύο προθεσμίες. Η μία προθεσμία προβλέπει το πολύ ένα τετράμηνο για την ανάληψη αποτελεσματικής δράσης από το ενδιαφερόμενο κράτος-μέλος. Η δεύτερη προθεσμία αφορά τον περιορισμό του υπερβολικού ελλείμματος, ο οποίος θα πρέπει να έχει επιτευχθεί εντός δωδεκαμήνου από τον εντοπισμό του, εκτός αν υπάρχουν ειδικές συγκυρίες.
- Με το Βήμα 6 ενεργοποιείται η διαδικασία που ακολουθεί την απόφαση του Συμβουλίου ECOFIN όσον αφορά την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος σε κάποιο κράτος-μέλος. Το Συμβούλιο ECOFIN θα εξετάζει κατά πόσον έχει αναληφθεί αποτελεσματική δράση ως απάντηση στις συστάσεις που διατύπωσε και θα στηρίζει την απόφαση του σε αποφάσεις τις οποίες θα έχει δημοσιοποιήσει το ενδιαφερόμενο κράτος-μέλος. Η απόφαση λαμβάνεται μετά από σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με ενισχυμένη πλειοψηφία (δεν ψηφίζει ο εκπρόσωπος του ενδιαφερόμενου κράτους-μέλους).
- Αν, κατά το Βήμα 7, το Συμβούλιο ECOFIN αποφασίζει ότι δεν έχει αναληφθεί καμία αποτελεσματική δράση, έχει το δικαίωμα να δημοσιοποιήσει τις συστάσεις που είχε τότε διατυπώσει, αμέσως μετά τη λήξη της προθεσμίας που είχε θέσει προηγουμένως(τετράμηνο το πολύ). Στην περίπτωση αυτή, μόνο για τα συμμετέχοντα κράτη-μέλη και εντός ενός μηνός από την απόφαση, το Συμβούλιο ECOFIN μπορεί να αποφασίσει, να ειδοποιήσει το ενδιαφερόμενο κράτος-μέλος

να λάβει, εντός τακτής προθεσμίας, μέτρα για τον περιορισμό του ελλείμματος. Αυτή η απόφαση και οι συνακόλουθες αποφάσεις στο πλαίσιο της διαδικασίας λαμβάνονται μετά από σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με ενισχυμένη πλειοψηφία. Αν όμως το Συμβούλιο ECOFIN αποφασίσει ότι το ενδιαφερόμενο κράτος-μέλος έχει αναλάβει αποτελεσματική δράση σύμφωνα με τις συστάσεις που είχε διατυπώσει το Συμβούλιο, η διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος αναστέλλεται. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο ECOFIN παρακολουθούν την εφαρμογή της δράσης που έχει αναληφθεί.

- Κατά το Βήμα 8 αν -σύμφωνα με την άποψη του Συμβουλίου ECOFIN έχει προσδιοριστεί το υπερβολικό έλλειμμα, το Συμβούλιο καταργεί ορισμένες ή και όλες τις αποφάσεις που έλαβε κατόπιν συστάσεων ή προειδοποιήσεων. Αν οι συστάσεις έχουν ήδη δημοσιοποιηθεί, το Συμβούλιο ECOFIN επισημαίνει, με δημόσια δήλωση του, ότι το ενδιαφερόμενο κράτος-μέλος δεν έχει πλέον υπερβολικό έλλειμμα. Εάν όμως ένα συμμετέχον κράτος-μέλος δεν συμμορφωθεί προς τις συστάσεις και προειδοποιήσεις που απορρέουν από τις διαδοχικές αποφάσεις του Συμβουλίου, το Συμβούλιο θα επιβάλει κυρώσεις, το αργότερο δύο μήνες μετά την απόφαση με την οποία ενημερώνεται το ενδιαφερόμενο κράτος-μέλος και εντός δεκάμηνου από τις ημερομηνίες κατά τις οποίες υποβάλλονται τα δημοσιονομικά στοιχεία στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Επιπλέον, μπορεί να ενεργοποιηθεί συνοπτική διαδικασία στην περίπτωση που ένα κράτος-μέλος προβλέπει ένα έλλειμμα το οποίο κρίνεται υπερβολικό από το Συμβούλιο ECOFIN. Μια άλλη περίπτωση είναι όταν, ενώ η διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος έχει ανασταλεί, δεν αναλαμβάνεται καμία δράση από το συμμετέχον κράτος-μέλος ή όταν προκύπτει από τα τρέχοντα στοιχεία τα οποία κοινοποιούνται από τα κράτη-μέλη στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή κάθε 1^η Μαρτίου και 1^η Σεπτεμβρίου ότι το υπερβολικό έλλειμμα δεν έχει περιοριστεί από το κράτος-μέλος εντός των προθεσμιών που ορίζονται στις συστάσεις. Στην περίπτωση αυτή, το Συμβούλιο ECOFIN λαμβάνει αμέσως απόφαση να ειδοποιήσει το ενδιαφερόμενο κράτος-μέλος να λάβει, εντός τακτής προθεσμίας, μέτρα περιορισμού του ελλείμματος.
- Κατά το Βήμα 9, εάν το συμμετέχον κράτος-μέλος ενεργεί σύμφωνα με τις ειδοποιήσεις που έχει εκδώσει το Συμβούλιο ECOFIN, η διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος αναστέλλεται. Το διάστημα για το οποίο αναστέλλεται η διαδικασία δεν προσμετρείται ούτε στο δίμηνο ούτε στο δεκάμηνο που αναφέρονται στο Βήμα 8 ως προθεσμίες για την επιβολή κυρώσεων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο ECOFIN θα παρακολουθούν την εφαρμογή των μέτρων που λαμβάνονται.
- Κατά το Βήμα 10, εάν- κατά την άποψη του Συμβουλίου ECOFIN - το υπερβολικό έλλειμμα έχει περιοριστεί, η διαδικασία λήγει όπως περιγράφεται στο Βήμα 8. Αν όμως, σύμφωνα με την άποψη του συμβουλίου, η δράση η οποία αναλαμβάνεται από το συμμετέχον κράτος-μέλος αποδειχθεί ανεπαρκής ή αν από τα τρέχοντα στοιχεία που υποβάλλονται τακτικά από τα κράτη-μέλη στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή κάθε 1^η Μαρτίου και 1^η Σεπτεμβρίου προκύπτει ότι κάποιο κράτος-μέλος δεν έχει περιορίσει το υπερβολικό του έλλειμμα εντός της προθεσμίας που τάσσουν οι

ειδοποιήσεις, το συμβούλιο λαμβάνει αμέσως απόφαση για την επιβολή κυρώσεων. Οι κυρώσεις θα προβλέπουν, κατά κανόνα, την τήρηση άτοκης κατάθεσης. Όταν το υπερβολικό έλλειμμα οφείλεται στη μη τήρηση του κριτηρίου σχετικά με το έλλειμμα, η πρώτη κατάθεση αποτελείται από ένα πάγιο ποσόν ίσο με το 0,2% του ΑΕΠ και ένα μεταβλητό ποσόν ίσο με το 1/10 της διαφοράς μεταξύ του ελλείμματος ως ποσοστού του ΑΕΠ κατά το προηγούμενο έτος και της τιμής αναφοράς, 3% του ΑΕΠ. Κάθε επόμενο έτος, θα επαναλαμβάνεται το Βήμα 10 μέχρις ότου ακυρωθεί η απόφαση περί ύπαρξης υπερβολικού ελλείμματος. Κατά την ετήσια αξιολόγηση, το συμβούλιο ECOFIN αποφασίζει να επιβάλει αυστηρότερες κυρώσεις, εκτός εάν το συμμετέχον κράτος-μέλος έχει συμμορφωθεί προς τις ειδοποιήσεις του Συμβουλίου. Στην περίπτωση που λαμβάνεται απόφαση να επιβληθεί ως κύρωση μία ακόμη υποχρεωτική κατάθεση, αυτή θα ισοδυναμεί με το 1/10 της διαφοράς μεταξύ του ελλείμματος ως ποσοστού του ΑΕΠ κατά το προηγούμενο έτος και της τιμής αναφοράς, 3% του ΑΕΠ, και μέχρι του 0,5% του ΑΕΠ κατ' ανώτατο όριο. Μία κατάθεση μετατρέπεται, κατά κανόνα, σε πρόστιμο αν, δύο χρόνια αφότου ληφθεί η απόφαση περί ανάγκης λήψεως μέτρων, δεν έχει περιοριστεί το υπερβολικό έλλειμμα. Τα πρόστιμα αυτά θα κατανέμονται σε όσα συμμετέχοντα κράτη-μέλη δεν έχουν υπερβολικό έλλειμμα, κατ' αναλογία προς το ποσοστό συμμετοχής τους στο συνολικό ΑΕΠ των κρατών-μελών που πληρούν τα κριτήρια συμμετοχής. Το Συμβούλιο ECOFIN αίρει τις κυρώσεις ανάλογα με το βαθμό προόδου που θα έχει το συμμετέχον κράτος-μέλος στον περιορισμό του υπερβολικού ελλείμματος και όλες οι κυρώσεις που θα εκκρεμούν αίρονται εάν ακυρωθεί η απόφαση σχετικά με την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος. Τα πρόστιμα όμως δεν θα επιστρέφονται.

Η έννοια της σχεδόν ισοσκελισμένης δημοσιονομικής κατάστασης

Σε γενικές γραμμές το ζήτημα αυτό μπορεί να εξεταστεί από τρεις οπτικές γωνίες:

- Κατ' αρχάς, μία πτυχή που μπορεί να διερευνηθεί είναι κατά πόσον οι στόχοι που έχουν τεθεί από τα κράτη-μέλη που δεν έχουν ακόμη συμμορφωθεί με τις διατάξεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης είναι συνεπείς με τη απαίτηση να αποφεύγονται τα υπερβολικά ελλείμματα ενόψει των συνθηκών κυκλικών διακυμάνσεων. Έτσι μία χώρα μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει εξασφαλίσει μία επαρκώς "σχεδόν ισοσκελισμένη" δημοσιονομική κατάσταση εάν η οικονομική της διάρθρωση ανθίσταται με άνεση σε μακροοικονομικές διαταραχές ή η δημοσιονομική της διάρθρωση είναι σχετικά ανεπηρέαστη από κυκλικές διακυμάνσεις.
- Δεύτερον, μπορεί επίσης να αμφισβητηθούν τα χρονικά διαστήματα που έχουν επιλεγεί για την ολοκλήρωση της διαδικασίας οικονομικής εξυγίανσης. Ειδικότερα, θα πρέπει να είναι σαφές αν τα χρονικά όρια που θέτουν τα προγράμματα για την πλήρη συμμόρφωση προς τους σχετικούς με το έλλειμμα στόχους είναι σύμφωνα με την Γνώμη της πρώην Νομισματικής Επιτροπής, όπως αυτή εγκρίθηκε από το Συμβούλιο ECOFIN η οποία ορίζει ότι τα προγράμματα θα πρέπει "να δείχνουν ότι ο μεσοπρόθεσμος στόχος του

Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης θα υλοποιηθεί το ταχύτερο δυνατόν".

- Τρίτον, ένα άλλο ζήτημα είναι εάν τα σημερινά σχέδια δημιουργούν επαρκές περιθώριο χειρισμών στο πλαίσιο των προϋπολογισμών, ώστε να μπορούν οι χώρες να αντεπεξέλθουν σε γεγονότα τα οποία δεν σχετίζονται απαραίτητα με την κυκλική θέση της οικονομίας, χωρίς να αντιβαίνουν στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Για παράδειγμα, οι απρόβλεπτες διαταραχές των επιτοκίων, καθώς και οι αναμενόμενες δημογραφικές εξελίξεις μπορούν να επηρεάσουν σε μεγάλο βαθμό τη δημοσιονομική κατάσταση και να επιφέρουν παρέκκλιση των χωρών από τα σχέδια που έχουν καταρτιστεί. Και οι δύο πηγές διαταραχής μπορεί να είναι παντελώς άσχετες με τις μεσοπρόθεσμες μακροοικονομικές εξελίξεις. Γι' αυτό και η πρώην Νομισματική Επιτροπή αναγνώρισε την ανάγκη να εξασφαλιστεί μια ταχεία αποκλιμάκωση των υψηλών λόγων του χρέους και να ληφθούν μέτρα για τις δαπάνες που συνδέονται με τη γήρανση του πληθυσμού, ως παράγοντες μείζονος σημασίας για τον καθορισμό των κατάλληλων μεσοπρόθεσμων στόχων με βάση τις απαιτήσεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

2. Αξιολόγηση της εφαρμογής των δημοσιονομικών διατάξεων της Συνθήκης και του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης

Η δημοσιονομική επίδοση των τελευταίων χρόνων καθώς και τα δημοσιονομικά σχέδια για το άμεσο μέλλον πρέπει να ενταχθούν στο πλαίσιο των σημαντικών προσαρμογών που είχαν πραγματοποιηθεί από τις αρχές της δεκαετίας. Μετά τη ραγδαία επιδείνωση της δημοσιονομικής κατάστασης, η οποία συνόδευε την ανοδική φάση του οικονομικού κύκλου στα τέλη της δεκαετίας του 1980, ορισμένες χώρες της ΕΕ επιχείρησαν μια μεγάλη κλίμακα στροφή της δημοσιονομικής πολιτικής, η οποία σηματοδότησε μία βελτίωση των διορθωτικών δημοσιονομικών τους θέσεων κατά περίπου 4 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ κατά την πενταετία 1992-1996. Ειδικότερα, οι χώρες που ήταν υποψήφιας για ένταξη στην ΟΝΕ βρήκαν, στο πλαίσιο της Συνθήκης για υγιή μακροοικονομική συμπεριφορά, ένα αποφασιστικό κίνητρο προς την κατεύθυνση της δημοσιονομικής εξυγίανσης. Κάποιες από αυτές, ενστερνίζονται με αποφασιστικότητα την ιδέα της σταθερότητας που επέβαλε η Συνθήκη, στάθηκαν ικανές να αποτρέψουν τις επικείμενες κρίσεις εμπιστοσύνης από το να εξελιχθούν σε γενικευμένη χρηματοοικονομική αναταραχή με απρόβλεπτες διαστάσεις.

Η τάση για δημοσιονομική πειθαρχία παρουσίασε επιτάχυνση μετά από τη διακοπή της το 1995. Η ανάγκη να ικανοποιήσουν τα κριτήρια ένταξής τους στην ΟΝΕ, από την έναρξή της, επέβαλε στα 11 κράτη-μέλη που υιοθέτησαν το ενιαίο νόμισμα την 1^η Ιανουαρίου 1999 τη λήψη δημοσιονομικών μέτρων σε πρωτοφανή κλίμακα. Σε μερικές χώρες το μέγεθος της απαιτούμενης προσαρμογής κατέστησε αναγκαία την προσφυγή σε ειδικές ρυθμίσεις, με περιοριστικές πολιτικές αντιδράσεις, ως χρήσιμο συμπλήρωμα πιο ουσιαστικών και μονιμότερων παρεμβάσεων. Κατά αυτόν τον τρόπο, οι προσωρινές φύσεως περικοπές και προσαρμογές των δημόσιων επενδύσεων πραγματοποιήθηκαν με την αντίληψη ότι, μετά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου της ΟΝΕ, ένα πιο ευνοϊκό οικονομικό περιβάλλον θα επέτρεπε την άμεση αντικατάσταση των

προσωρινών διορθώσεων από διατηρήσιμη και οριστική βελτίωση της υφιστάμενης δημοσιονομικής κατάστασης.

Το 1998 παρουσιάστηκε μια μοναδική ευκαιρία να εκπληρωθεί αυτή η υπόσχεση. Η οικονομική δραστηριότητα ήταν έντονη σε μεγάλο τμήμα της ΕΕ, σε βαθμό που δεν είχε παρατηρηθεί άλλη φορά από τις αρχές της δεκαετίας του 1990. Η ταχεία σύγκλιση προς το νέο βασικό επιτόκιο που αποφασίστηκε για τη ζώνη του ευρώ το Δεκέμβριο προκάλεσε σημαντική μείωση του κόστους εξυπηρέτησης των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων για πολλά κράτη-μέλη, σε ένα χρονικό διάστημα κατά το οποίο η εξάλειψη των συναλλαγματικών κινδύνων είχε ως αποτέλεσμα οι διαφορές των μακροπρόθεσμων επιτοκίων να περιοριστούν σε χαμηλά επίπεδα.

Ωστόσο, η ευκαιρία αυτή παρέμεινε σε μεγάλο βαθμό αναξιοποίητη. Μόνο έξι χώρες της ΕΕ (Δανία, Ιρλανδία, Λουξεμβούργο, Φιλανδία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο) εκπλήρωσαν στην πράξη, σύμφωνα με τους λογαριασμούς του 1998, την απαίτηση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης για σχεδόν ισοσκελισμένη ή πλεονασματική δημοσιονομική θέση. Είναι αξιοσημείωτο ότι μόνο τρεις από τις έξι παραπάνω χώρες (Ιρλανδία, Λουξεμβούργο, Φιλανδία) συμπεριλαμβάνονται μεταξύ των κρατών-μελών που ήδη συμμετέχουν στη ζώνη ευρώ. Όλα τα υπόλοιπα κράτη-μέλη της ΕΕ εξακολουθούν να απέχουν αρκετά από τους στόχους που είχαν αναφέρει στα προγράμματα τους. Πέντε από τις χώρες που συμμετέχουν σήμερα στο Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ (Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία, Αυστρία, Πορτογαλία) σημείωσαν ελλείμματα που ανέρχονταν στο 2% του ΑΕΠ ή και περισσότερο. Οι δύο μεγαλύτερες (Γερμανία, Γαλλία), αν και βρίσκονται κοντά στο όριο της δυνητικής παραγωγής τους, παρουσιάζουν ανισορροπίες που δεν απείχαν αρκετά από το όριο του 3% του ΑΕΠ, το οποίο έχει καθοριστεί ως τιμή αναφοράς για τα ελλείμματα κατά το κατώτερο σημείο μιας οικονομικής ύφεσης.

Η έγκαιρη πρόβλεψη για τις δημοσιονομικές επιπτώσεις αυτών των έκτατων εξελίξεων έχει τουλάχιστον δύο πτυχές. Η μία είναι, να τεθεί ως στόχος η ταχύτερη βελτίωση των καθαρών υποχρεώσεων του Δημοσίου, ώστε να δοθεί περιθώριο για την αντιμετώπιση των πιέσεων από την πλευρά των δαπανών, όταν τελικά αυτές ενταχθούν. Η αυστηρή συμμόρφωση προς το γράμμα του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, σύμφωνα με το οποίο πρέπει να επιτευχθεί τουλάχιστον ισοσκελισμένος προϋπολογισμός μεσοπρόθεσμα θα επιτάχυνε τη μείωση των υποχρεώσεων του Δημοσίου ως ποσοστού του προϊόντος. Αυτό έχει υπολογιστεί ότι θα απελευθερώσει σημαντικούς πόρους από τις δαπάνες εξυπηρέτησης του χρέους, οι οποίοι θα μπορούσαν να διατεθούν για την μερική χρηματοδότηση των αυξανόμενων απαιτήσεων για την πραγματοποίηση των δαπανών. Η δεύτερη πτυχή αφορά την έγκαιρη και διεξοδική μεταρρύθμιση των προγραμμάτων κοινωνικών παροχών, η οποία θα κάλυπτε το υπόλοιπο μέρος της προβλεπόμενης αύξησης των μεταβιβάσεων προς τους ηλικιωμένους.

Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΝΕ

Η πορεία προς την ΟΝΕ ακολούθησε τρία στάδια. Το πρώτο εξελίχθηκε από τον Ιούλιο του 1990 έως τον Δεκέμβριο 1993. Το δεύτερο από τον Ιανουάριο του 1994 έως τον Δεκέμβριο 1998. Το τρίτο από τον Ιανουάριο του 1999 έως το αργότερο τον Ιούλιο του 2002

Τα κυριότερα γεγονότα που χαρακτηρίζουν την πορεία αυτή είναι:

- Η υπογραφή της Συνθήκης της ΕΕ τον Φεβρουάριο του 1992 στο Μάαστριχ, όπου μεταξύ άλλων, ετέθη ο στόχος της ΟΝΕ με την καθιέρωση του ενιαίου νομίσματος, θεσπίστηκαν τα κριτήρια της οικονομικής σύγκλισης των κρατών-μελών και αποφασίστηκε η δημιουργία μιας ανεξάρτητης Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπεζής και του Ευρωπαϊκού Συστήματος Τραπεζών, με κύριο στόχο την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής και τη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών.
- Η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος, τον Ιανουάριο του 1994, το οποίο αποτελεί τον πρόδρομο της ΕΚΤ και που καταργείται με την ίδρυσή της. Οι σημαντικότερες δημοσιονομικές, τεχνικές και νομικές αποφάσεις που λήφθηκαν στη συνέχεια, για την προετοιμασία των κρατών-μελών και της ΕΕ στις αλληπάλλληλες συνόδους του Συμβουλίου Υπουργών Οικονομικών και Δημοσιονομικών θεμάτων, του ΕΝΙ και των Ευρωπαϊκών Συμβουλίων της Μαδρίτης, της Φλωρεντίας, του Δουβλίνου, του Άμστερνταμ, του Λουξεμβούργου, Βρυξελλών και Κάρντιφ.
- Οι αποφάσεις, οι προετοιμασίες και τα μέτρα που προβλέπονται να ληφθούν από την ΕΕ, τα κράτη-μέλη και την ΕΚΤ κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου και ενδεχομένως πέραν αυτής, έως τη φυσική εισαγωγή του ΕΥΡΩ και τη οριστική απόσυρση της κυκλοφορίας των εθνικών νομισμάτων.

ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΝΕ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

Τα οφέλη από τη λειτουργία της ΟΝΕ αφορούν την Ευρωπαϊκή Ένωση, τους πολίτες της, τις τράπεζες και λοιπούς φορείς.

Η ΟΝΕ αποτελεί το επιστέγασμα της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς. Μόνο με το Ενιαίο Νόμισμα είναι δυνατή η πλήρης εκμετάλλευση των προσφερόμενων πλεονεκτημάτων της Εσωτερικής Αγοράς.

Για τη χώρα μας, όπως και για τα άλλα κράτη-μέλη, τα κυριότερα οφέλη από την εισαγωγή του ΕΥΡΩ ως ενιαίου νομίσματος στην ΕΕ, συνοψίζονται στα εξής:

- Το κόστος μεταφοράς κεφαλαίων και των συναλλαγών, καθώς και οι συναλλαγματικοί κίνδυνοι θα εκλείψουν. Το γεγονός αυτό θα ωφελήσει τις επιχειρήσεις, τους καταναλωτές, τους ταξιδιώτες, θα αυξήσει τις αποταμιεύσεις, θα βοηθήσει στη λήψη των αποφάσεων των οικονομικών φορέων και θα διευκολύνει τις επενδύσεις και την ανάπτυξη.
- Το ΕΥΡΩ θα δημιουργήσει μια ευρύτερη χρηματοοικονομική αγορά με μεγαλύτερη ποικιλία επενδύσεων και ευκαιριών από ότι η σημερινή κατακερματισμένη Ευρωπαϊκή Αγορά. Ο ανταγωνισμός θα αυξήσει μεταξύ των χρηματοοικονομικών κέντρων και οι Ευρωπαίοι πολίτες θα ωφεληθούν από τα χαμηλά επιτόκια.

- Το ενιαίο νόμισμα θα παίζει επίσης ένα μεγαλύτερο ρόλο στο Παγκόσμιο Νομισματικό Σύστημα ως ένα διεθνές νόμισμα εμπορίου, επενδύσεων και αποταμιεύσεων. Η ευθύνη της ΕΕ στην παγκόσμια νομισματική σταθερότητα θα αυξηθεί.
- Η ενιαία νομισματική πολιτική της ΕΕ θα συμβάλει αναμφισβήτητα στη σταθερότητα των τιμών.
- Το σημερινό πολύπλοκο σύστημα των γεωργικών νομισματικών ρυθμίσεων, μέσω των "πράσινων ισοτιμιών", θα απλουστευθεί με την καθιέρωση του ΕΥΡΩ.
- Το ΕΥΡΩ θα απλουστεύσει σημαντικά τις δημοσιονομικές πράξεις και τις πολιτικές της ΕΕ, όπως συστήματα μηχανοργάνωσης, δημοσιονομικής διαχείρισης, διοίκησης κλπ.
- Τα πολιτικά οφέλη θα γίνουν πιο ορατά με την καθιέρωση του ΕΥΡΩ. Η ΟΝΕ δεν θα αποτελέσει μόνο την κινητήρια δύναμη για την οικονομική ολοκλήρωση, αλλά θα δράσει ως καταλύτης στην πολιτική Ένωση της Ευρώπης. Η ευρωπαϊκή ταυτότητα θα ενισχυθεί για τους Ευρωπαίους πολίτες.

Ποια κριτήρια θέτει η Συνθήκη για τη συμμετοχή μιας χώρας στη Νομισματική Ένωση.

Τα κριτήρια σύγκλισης, σύμφωνα με τα οποία θα κριθεί η συμμετοχή στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση, απαιτούν από όλα τα κράτη-μέλη που θα συμμετάσχουν, τα εξής:

- Ο πληθωρισμός, κατά το προηγούμενο έτος, δεν θα πρέπει να είναι υψηλότερος από 1,5% σε σχέση με τον πληθωρισμό των τριών χωρών με τη καλύτερη επίδοση
- Τα μακροπρόθεσμα επιτόκια, κατά το προηγούμενο έτος, δεν θα πρέπει να είναι υψηλότερα από 2% έναντι αυτών των τριών κρατών-μελών με την καλύτερη επίδοση σε ότι αφορά στη σταθερότητα των τιμών
- Τα ελλείμματα των προϋπολογισμών των κρατών-μελών (συμπεριλαμβανομένης της κεντρικής, της περιφερειακής και της τοπικής διοίκησης) δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν το 3% του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (ΑΕΠ), εκτός αν είναι έκτακτα.
- Το δημόσιο χρέος δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το 60% του ΑΕΠ ή θα πρέπει να προσεγγίζει το στόχο με ικανοποιητικό ρυθμό
- Τα νομίσματα θα πρέπει να έχουν παραμείνει εντός των κανονικών περιθωρίων διακύμανσης που προβλέπονται από τον Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος, χωρίς σοβαρές πιέσεις ή μονομερείς υποτιμήσεις, για τουλάχιστον δύο χρόνια πριν τη συμμετοχή.

Ποιοι είναι οι λόγοι που υπαγόρευσαν την καθιέρωση αυτών των κριτηρίων

Για να είναι το ΕΥΡΩ ισχυρό νόμισμα θα πρέπει οι οικονομίες των χωρών που θα συμμετάσχουν να είναι ισχυρές. Τα κριτήρια των ελλειμμάτων και του χρέους αποσκοπούν στην επίτευξη δημοσιονομικών συνθηκών που δεν θα δυσχεραίνουν την άσκηση της νομισματικής πολιτικής από την Ευρωπαϊκή Νομισματική Τράπεζα. Ένα μεγάλο δημοσιονομικό έλλειμμα σε μία χώρα, θα πιέζει τα επιτόκια όλης της Ευρώπης προς τα πάνω με αποτέλεσμα χαμηλότερο επίπεδο επενδύσεων και ευημερίας σε όλες τις χώρες της Νομισματικής Ένωσης. Το κριτήριο του πληθωρισμού αποσκοπεί στην επίτευξη γενικότερης οικονομικής σταθερότητας, ώστε οι χώρες που θα συναποτελέσουν τη Νομισματική Ένωση να έχουν καταφέρει να διαθέτουν αξιόπιστες διμερείς συναλλαγματικές ισοτιμίες σε περιβάλλον χαμηλού πληθωρισμού. Τέλος, το κριτήριο των επιτοκίων αποσκοπεί στη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης στις διεθνείς χρηματαγορές σχετικά με τη σταθερότητα και την αξιοπιστία της οικονομικής πολιτικής που θα ακολουθείται σε εθνικό επίπεδο μετά τη δημιουργία του ενιαίου νομίσματος.

Ανταποκρίνονται οι οικονομίες των κρατών-μελών της ΕΕ στα κριτήρια του Μάαστριχ

Όπως προκύπτει από τον πίνακα και τα διαγράμματα που ακολουθούν, η μόνη χώρα που το 1997 φαίνεται ότι ικανοποιεί πλήρως τα κριτήρια της Συνθήκης του Μάαστριχ είναι το Λουξεμβούργο, ενώ πολύ κοντά βρίσκονται η Γερμανία, η Γαλλία, η Φιλανδία, η Δανία, η Ολλανδία και η Αυστρία. Πρόβλημα αντιμετωπίζουν οι χώρες με σχετικώς υψηλά ποσοστά ανεργίας, όπως η Ισπανία, η Πορτογαλία και η Ιταλία, στο βαθμό που η προσαρμογή τους στα κριτήρια της Συνθήκης επιβάλλει αυστηρή περιοριστική οικονομική πολιτική. Εκτιμάται ότι εκτός από το Ην. Βασίλειο, τη Γαλλία και το Λουξεμβούργο, οι λοιπές χώρες-μέλη έχουν δημόσιο χρέος υψηλότερο του 60% του ΑΕΠ. Τέλος η χώρα μας υστερεί σε όλα τα κριτήρια συγκλίσεως ξεκινώντας από σχετικά δύσκολη αφετηρία και επομένως η διαδικασία προσαρμογής της απαιτεί πολύ μεγαλύτερη προσπάθεια.

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα περισσότερα κράτη-μέλη έχουν παρουσιάσει προϋπολογισμούς για το 1997 που ενσωματώνουν το στόχο του 3% του ΑΕΠ για το δημοσιονομικό έλλειμμα. Άλλωστε στο πλαίσιο των αποφάσεων του Δουβλίνου, η Επιτροπή αποφάσισε να υποβάλει πρόταση νομοθετικής ρύθμισης που θα προβλέπει την υποβολή προγραμμάτων σταθερότητας. Ανεξάρτητα από το εάν οι στόχοι ή όχι, είναι σαφές ότι όλα τα κράτη-μέλη επιδιώκουν τη συμμετοχή τους στην πρωτοπόρο ομάδα που αποτελεί και τον ιδρυτικό πυρήνα της ΟΝΕ. Αυτό γίνεται γιατί η ομάδα αυτή θα θεσπίσει τις επιμέρους ρυθμίσεις και τους νομισματικούς κανόνες που θα διέπουν την ενιαία νομισματική πολιτική. Επομένως θα έχει τη δυνατότητα να καθορίσει ένα πλαίσιο που θα εξυπηρετεί περισσότερο τα συμφέροντα και τις ιδιομορφίες των χωρών που την αποτελούν.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ ΤΟΥ ΜΑΣΤΡΙΧ

		ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ	ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΕΠΙΤΟΚΙΟ	ΔΑΝΕΙΑΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ (% ΔΕΠ)	ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ (% ΔΕΠ)
ΑΥΣΤΡΙΑ	1996	1,8	6,3	-4,3	71,7
	1997	1,7	6,2	-3,0	72,2
ΒΕΛΓΙΟ	1996	2,0	6,5	-3,3	130,6
	1997	2,1	6,2	-2,9	127,0
ΓΑΛΛΙΑ	1996	2,0	6,4	-4,0	56,4
	1997	1,4	6,2	-3,0	58,1
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1996	1,5	6,3	-4,0	60,8
	1997	1,7	6,1	-2,9	61,9
ΔΑΝΙΑ	1996	2,1	7,2	-1,4	70,2
	1997	2,4	6,7	-0,3	67,8
ΕΛΛΑΣ	1996	7,5	14,0	-7,9	110,6
	1997	6,5	11,3	-6,5	109,3
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	1996	1,7	7,4	-1,6	74,7
	1997	2,3	7,1	-0,9	70,0
ΙΣΠΑΝΙΑ	1996	3,6	8,8	-4,4	67,8
	1997	2,9	7,6	-3,0	67,1
ΙΤΑΛΙΑ	1996	3,9	9,3	-6,6	123,7
	1997	2,9	7,7	-3,3	122,3
ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	1996	2,3	7,8	-4,6	56,2
	1997	2,4	7,7	-3,5	57,0
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	1996	1,7	9,3	0,9	7,8
	1997	2,1	7,7	0,5	8,8
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	1996	2,1	6,2	-2,6	78,7
	1997	2,2	6,1	-2,5	76,8
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	1996	3,2	8,7	-4,0	71,1
	1997	2,9	7,6	-2,9	69,0
ΣΟΥΗΔΙΑ	1996	1,1	8,1	-3,9	78,1
	1997	2,2	7,2	-2,9	77,6
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	1996	0,7	6,4	-4,0	56,4
	1997	1,6	6,2	-3,0	58,1
ΕΕ	1996	2,5	7,3	-4,4	73,5
	1997	2,3	6,8	-3,0	73,7
ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ	1996	2,6	8,9	-3,0	60,0
	1997	3,1	8,2	-3,0	60,0

Πηγή : EUROPEAN COMMISSION, ECONOMIC FORECASTS 1996-1997

ΕΥΡΩ - Ένας νέος διεθνής αστέρας γεννιέται

Αυτό που πριν από δύο δεκαετίες ίσως έμοιαζε ακατόρθωτο, σήμερα γίνεται πραγματικότητα. Η γέννηση του ευρώ αντιπροσωπεύει σήμερα το μεγαλύτερο βήμα προς την Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση αλλά συγχρόνως και την Ευρωπαϊκή κίνηση η οποία ίσως έχει και το μεγαλύτερο αντίκτυπο στη διεθνή οικονομική κοινότητα. Ήδη γίνονται πολλές συζητήσεις για τον ρόλο τον οποίο θα παίξει το ευρώ στο διεθνές νομισματικό σύστημα.

Τις μεγαλύτερες βεβαίως επιπτώσεις θα έχει το ευρώ στις χώρες που το υιοθετούν. Κάποια χαρακτηριστικά όμως της ζώνης αυτής αναμένεται να προωθήσουν τη χρήση του και πέραν των συνόρων της. Βεβαίως κάτι τέτοιο δεν μπορεί να γίνει αμέσως, αλλά οποιοδήποτε βάρος αποκτήσει το νέο αυτό νόμισμα στη διεθνή οικονομία θα λάβει χώρα σταδιακά. Από τι θα εξαρτηθεί όμως η διεθνής "καριέρα" του ευρώ;

Δύο πολύ σημαντικοί παράγοντες είναι το οικονομικό μέγεθος της ΟΝΕ και το μείγμα οικονομικής πολιτικής το οποίο θα ακολουθήσει στο μέλλον και το οποίο θα καθορίσει σε σημαντικό βαθμό τη σταθερότητα του νέου αυτού νομίσματος. Όσον αφορά τον πρώτο παράγοντα, πρέπει να αναφέρουμε (υποθέτοντας ότι η ζώνη του ευρώ συμπίπτει με το σημερινό μέγεθος της Ευρωπαϊκής Ένωσης) ότι το μερίδιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο ΑΕΠ του ΟΟΣΑ είναι (το 1996) 38,5%, το οποίο είναι μεγαλύτερο από αυτό των Ηνωμένων Πολιτειών (32,5%) και της Ιαπωνίας (20,5%). Η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιπροσωπεύει το 20,9% του διεθνούς εμπορίου(συγκρινόμενο με το 19,6% των ΗΠΑ και το 10,5% της Ιαπωνίας). Ο βαθμός "ανοικτότητας" της οικονομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (μετρούμενης με το λόγο των εξαγωγών προς το ΑΕΠ) είναι 29,8% μαζί με το ενδοκοινοτικό εμπόριο και 10,2% χωρίς το ενδοκοινοτικό εμπόριο. Το ποσοστό αυτό για τις ΗΠΑ είναι 8,2% και για την Ιαπωνία 9%.

Βλέπουμε δηλαδή ότι το οικονομικό μέγεθος της ΟΝΕ είναι περίπου αντίστοιχο με αυτό των ΗΠΑ, το νόμισμα των οποίων αποτελεί σήμερα το διεθνές νόμισμα. Αυτή η λογιστική ισχύς της ΟΝΕ θα προωθήσει σε κάποιο βαθμό το ρόλο του ευρώ ως διεθνούς νομίσματος. Εταιρείες οι οποίες συνεργάζονται κατά κύριο λόγο με την Ευρωπαϊκή Ένωση αναμένεται να τιμολογούν σε ευρώ. Με αυτόν τον τρόπο θα ωφεληθούν οι Ευρωπαίοι εισαγωγείς και εξαγωγείς εφόσον δεν θα αναλαμβάνουν πλέον τον συναλλαγματικό κίνδυνο ή δεν θα χρειάζεται να δαπανούν προκειμένου να ασφαλιζονται απέναντι σε τέτοιους κινδύνους. Σιγά-σιγά η χρήση του ευρώ μπορεί να επεκταθεί και σε ανταλλαγές εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ήδη το Γερμανικό μάρκο χρησιμοποιείται αρκετά σε διεθνείς συναλλαγές.

Η χρησιμοποίηση του ευρώ εκτός των συνόρων της ζώνης που το υιοθετεί θα εξαρτηθεί σημαντικά και από το μείγμα πολιτικής το οποίο θα ακολουθηθεί καθώς και από τον συγχρονισμό των οικονομικών κύκλων στις διάφορες ώρες-μέλη. Το δεύτερο έχει ως σήμερα προωθηθεί σημαντικά λόγω της σύγκλισης η οποία έχει επιτευχθεί και από την κοινή νομισματική και συναλλαγματική πολιτική η οποία θα ακολουθηθεί στο μέλλον.

Αυτό που έχει μεγάλη σημασία είναι η δημιουργία ενός σταθερού νομίσματος το οποίο θα προστατεύει όσους το χρησιμοποιούν από απώλειες αγοραστικής δύναμης ενώ θα χρησιμοποιείται και ως νόμισμα αναφοράς. Τα μέτρα τα οποία έχουν ληφθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο δημιουργούν θετικές προϋποθέσεις για το μέλλον. Τα μέτρα αυτά αφορούν κυρίως την ανεξαρτησία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και την

υιοθέτηση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Η μεν πρώτη ανεξάρτητα θα μπορεί να εργάζεται υπέρ της σταθερότητας των τιμών, ενώ το δεύτερο θα λειτουργεί στο μέλλον εναντίον των μεγάλων δημοσιονομικών ελλειμμάτων στις χώρες που πέτυχαν το κριτήριο αυτό της ΟΝΕ. Βεβαίως όλα αυτά συμφωνήθηκαν σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης όταν οι προτεραιότητες στην Κοινότητα ήταν κάπως διαφορετικές από ότι είναι σήμερα. Παρά τις κάποιες αλλαγές σε προτεραιότητες όμως τίποτε από τα παραπάνω δεν έχει αλλάξει τουλάχιστον ακόμη. Μάλιστα τα περί ανεξαρτησίας της κεντρικής τράπεζας δεν μπορούν να αλλάξουν εύκολα γιατί αυτό συνεπάγεται αλλαγή της Συνθήκης του Μάαστριχ. Θα πρέπει εδώ να σημειωθεί ότι οι ενέργειες της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας θα έχουν συνέπειες και για τις διεθνείς.

Ο διεθνής ρόλος του ευρώ αναμένεται να αναπτυχθεί πρώτα στις χώρες οι οποίες έχουν στενές οικονομικές, εμπορικές και χρηματοοικονομικές σχέσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Τέτοιες χώρες είναι κατ' αρχήν οι χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης καθώς και οι Μεσογειακές και Αφρικανικές χώρες. Κάποιες από αυτές έχουν ήδη συνδέσει τα εθνικά τους νομίσματα με το Γερμανικό μάρκο.

Οι επιπτώσεις που θα έχει η εισαγωγή του ευρώ στα ιδιωτικά χαρτοφυλάκια και ως νομίσματος με αποθεματικό ρόλο (όπως ο χρυσός και το δολάριο) παρουσιάζουν επίσης ενδιαφέρον, είναι όμως δύσκολο να εκτιμηθούν. Οι παράγοντες όμως που αναφέρθηκαν παραπάνω θα πρέπει μακροχρόνια να ευνοήσουν και μια τέτοια εξέλιξη.

Από τα παραπάνω βλέπουμε ότι οι προοπτικές διεθνοποίησης του ευρώ είναι ευνοϊκές. Η διαδικασία όμως μετάβασης σε μία νέα κατάσταση ισορροπίας του διεθνούς νομισματικού συστήματος θα πάρει κάποιο χρόνο λόγω της αδράνειας η οποία συνοδεύει τόσο μεγάλες αλλαγές αλλά και λόγω των εξετάσεων τις οποίες θα πρέπει να δώσει η Ευρωπαϊκή Ένωση για την προϋπόθεση της να δημιουργήσει ένα ισχυρό νόμισμα. Το μέλλον θα δείξει αν το ευρώ θα καταφέρει να "νικήσει" το δολάριο.

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Α. Ακαθάριστο εθνικό προϊόν

Οι προοπτικές για την πραγματική οικονομική σύγκλιση (μείωση της διαφοράς των κατά κεφαλή πραγματικών εισοδημάτων) με την Ευρωπαϊκή Ένωση την επόμενη πενταετία κρίνονται ως θετικές. Βασικοί συντελεστές που θα επιταχύνουν τη σύγκλιση, εκτός από το σταθερό μακροοικονομικό περιβάλλον, είναι η συνέχιση των διαρθρωτικών αλλαγών στην Ελληνική οικονομία με την εντονότερη προώθηση των ιδιωτικοποιήσεων, το άνοιγμα στον ανταγωνισμό κλάδων που το Δημόσιο είχε μονοπωλιακή θέση, καθώς και τη βελτίωση των υπηρεσιών και της αποτελεσματικότητας του υπολοίπου δημοσίου τομέα. Έχει εκτιμηθεί ποσοτικά ότι η επιτυχής ολοκλήρωση των παραπάνω διαρθρωτικών αλλαγών θα περιορίσει το εργατικό κόστος ανά μονάδα προϊόντος (μέσω τόσο της αύξησης της παραγωγικότητας όσο και της επιβράδυνσης της μισθολογικής επιβάρυνσης.) και θα μειώσει το επίπεδο των τιμών στο σύνολο της οικονομίας θα επιφέρει άνοδο στη συνολική ζήτηση και παραγωγή κατά 1,5%, ενώ η απασχόληση θα αυξηθεί κατά 0,5%.

Το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης I και II, το οποίο λήγει το 1999, συμβάλλει προς αυτή την κατεύθυνση με τη χρηματοδότηση σημαντικών προγραμμάτων αναβάθμισης της υποδομής και της τεχνολογίας. Επίσης έχει ξεκινήσει η διαδικασία για την κατάρτιση των επιμέρους επιχειρησιακών προγραμμάτων του Σχεδίου Περιφερειακής Ανάπτυξης 2000-2006, το οποίο χρηματοδοτείται από το ΚΠΣ III.

Οι δημόσιες επενδύσεις, οι οποίες χρηματοδοτούνται περίπου κατά το ήμισυ από την Ευρωπαϊκή Ένωση, θα είναι ο κύριος μηχανισμός ανάπτυξης της Ελληνικής οικονομίας και το 1999. Σημαντική συμβολή όμως στην αύξηση των επενδύσεων σε υποδομή θα έχει και η κατασκευή των έργων που έχουν προγραμματισθεί στο πλαίσιο των Ολυμπιακών Αγώνων το 2004.

Προς την ίδια κατεύθυνση κινείται ο ιδιωτικός τομέας και ειδικά η βιομηχανία, η οποία κάνει βήματα προσαρμογής με την ανάδειξη νέων ηγετικών κλάδων εντάσεως κεφαλαίου στη μεταποίηση και την αύξηση της παραγωγικότητας. Οι ιδιωτικές επενδύσεις θα παραμείνουν σε υψηλά επίπεδα υποβοηθούμενες σε μεγάλο βαθμό από τη μείωση του κόστους εργασίας και κεφαλαίου, τη μείωση των διεθνών τιμών των πρώτων υλών, αλλά και τη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος, λόγω της προοπτικής της ένταξης στην ΕΝΕ τον Ιανουάριο του 2001.

Σε σύγκριση με την οικονομία της ΕΕ η ελληνική οικονομία εκτιμάται ότι θα αναπτυχθεί μεσοπρόθεσμα με μεγαλύτερους ρυθμούς (Διάγραμμα Α1.1). Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία, το πραγματικό προϊόν της ΕΕ, που είναι ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της Ελλάδας (κατευθύνονται σε αυτής περισσότερο από το 57 % των εξαγωγών), αυξήθηκε κατά 2,9% σε ετήσια βάση κατά τη περίοδο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 1998, ενώ για το 1999 αναμένεται επιβράδυνση στο 2,5%. Ωστόσο, είναι πιθανό για το 1999 να υποεκτιμάται το κόστος της ασιατικής κρίσης του ΑΕΠ της ΕΕ. Το ΔΝΤ και ο ΟΟΣΑ μείωσαν το ποσοστό της προβλεπόμενης αύξησης του ΑΕΠ στη ζώνη του ευρώ σε 2,2-2,4% το 1999, ενώ για το παγκόσμιο προϊόν η πρόβλεψη ανάπτυξης μειώθηκε στο 2-2,5%. Δεδομένου ότι η επιβράδυνση στο ρυθμό της οικονομικής ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα παραμείνει μικρή, η επίδραση στην ελληνική οικονομία δεν θα είναι σημαντική, αφού τα μακροοικονομικά δεδομένα ευνοούν τη σταθερή ανάπτυξη της ακαθάριστης δαπάνης της ελληνικής οικονομίας μέσω της προβλεπόμενης σημαντικής αύξησης των επενδύσεων το 1999.

Β. ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Η πορεία του πληθωρισμού (όπως προκύπτει από την ετήσια μεταβολή του γενικού δείκτη τιμών της ΕΣΥΕ) ήταν θετική για το 1998, με αποτέλεσμα να ενισχυθεί αισθητά η πιθανότητα ικανοποίησης του κριτηρίου του πληθωρισμού για τη είσοδο της χώρας στην ΟΝΕ στο τέλος του 1999. Ο μέσος όρος του πληθωρισμού, παρά την αρνητική επίδραση της υποτίμησης του Μαρτίου, η οποία αποδείχθηκε ότι ήταν σχετικά σύντομης διάρκειας και περιορισμένης κλίμακας, μειώθηκε από 5,5% το 1997 στο 4,8% το 1998, παρουσιάζοντας τάση ταχείας αποκλιμάκωσης τους τελευταίους μήνες του προηγούμενου έτους και κλείνοντας τον Δεκέμβριο στο 3,9%. Θεμελιώδης οικονομικοί παράγοντες, που επέδρασαν σημαντικά στην επιβράδυνση του "πυρήνα του πληθωρισμού" και των πληθωριστικών προσδοκιών και αναμένεται να είναι καθοριστικοί στην εξέλιξη του πληθωρισμού τη διετία 1999-2000, είναι η πορεία του εργατικού κόστους στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα καθώς και η τιμή των εισαγόμενων προϊόντων και πρώτων υλών (Διαγράμματα Α 2.1 και Α 2.2).

Το ονομαστικό κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, σύμφωνα με τα εθνικολογιστικά στοιχεία της ΕΣΥΕ και τις προβλέψεις του ΥΠΕΘΟ, επιβραδύνθηκε ταχέως από 7,1% στο τέλος του 1997 σε 2,8% το 1998, ενώ αναμένεται να μειωθεί στο 1,4% το 1999. Στην επιβράδυνση αυτή συνέβαλε πρώτον η αποφασιστική μείωση του ρυθμού αύξησης των ακαθάριστων αποδοχών, τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημόσιου τομέα, και δεύτερον η σημαντική αύξηση της παραγωγικότητας στο σύνολο της οικονομίας. Οι εξελίξεις αυτές είχαν ως αποτέλεσμα οι πραγματικές αμοιβές να συμβαδίζουν με την αύξηση της παραγωγικότητας και οι πληθωριστικές πιέσεις από την πλευρά του κόστους παραγωγής να είναι μειωμένες.

Εξίσου σημαντική για τη μείωση των πληθωριστικών πιέσεων το 1998 ήταν η συμβολή της νομισματικής πολιτικής όπως αντανακλάται κυρίως στα επιτόκια και τη συναλλαγματική ισοτιμία της δραχμής. Συνεπής με αυτόν το στόχο είναι η επιβράδυνση του ρυθμού ανόδου της προσφοράς χρήματος Μ3, η οποία συγκρατήθηκε στο 3,2% την περίοδο Ιανουαρίου-Νοεμβρίου 1998, από 9,6% μέση ετήσια αύξηση το 1997. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η πραγματική προσφορά χρήματος να μειωθεί κατά 1,6% το 1998, χρονιά κατά την οποία η ζήτηση χρήματος αναμένεται να αυξηθεί κατά 3,5%.

Παρά το γεγονός ότι το 1998 έγινε υποτίμηση της δραχμής, η συναλλαγματική πολιτική δεν συντέλεσε αποφασιστικά στην αύξηση των πληθωριστικών πιέσεων. Η δραχμή στο τέλος του έτους είχε ανατιμηθεί κατά 6,3%, σε σχέση με το Μάρτιο του 1998 που έγινε η υποτίμηση με αποτέλεσμα να αντισταθμιστεί ένα μέρος της αυξητικής επίπτωσης στις τιμές των εισαγόμενων προϊόντων και των πρώτων υλών. Το ΥΠΕΘΟ εκτιμά ότι το 1998 η αύξηση των τιμών εισαγομένων προϊόντων και υπηρεσιών θα είναι 6,4% σε εθνικολογιστική βάση, εκτίμηση που είναι συμβατή με την κατά 5,8% μέση ετήσια αύξηση, που παρατηρήθηκε στις τιμές των εισαγόμενων του δείκτη τιμών χονδρικής πώλησης την περίοδο Ιανουαρίου -Σεπτεμβρίου 1998.

Εκτός από τα θεμελιώδη μεγέθη της Ελληνικής οικονομίας, στην καθοδική πορεία του πληθωρισμού το 1998 επέδρασαν και συγκυριακοί παράγοντες. Η μεγάλη πτώση των τιμών των πρώτων υλών στην παγκόσμια αγορά, λόγω της επιβραδυνόμενης παγκόσμιας οικονομικής ανάπτυξης, συνέβαλε στη μείωση των πληθωριστικών πιέσεων. Σύμφωνα με το ΔΝΤ, οι τιμές των πρώτων υλών, εκτός καυσίμων, σε δολάρια εκτιμάται ότι μειώθηκαν κατά 15,6% το 1998, ενώ η τιμή του πετρελαίου στη διεθνή αγορά μειώθηκε κατά 30,5% το 1998.

Ωστόσο, πρέπει να αναφερθούν ορισμένοι παράγοντες που ενδέχεται να περιορίσουν ως ένα βαθμό την αποτελεσματικότητα της αντιπληθωριστικής πολιτικής. Πρώτος παράγων είναι το σημείο του οικονομικού κύκλου που βρίσκεται αυτή την περίοδο η ελληνική οικονομία, αφού η επιβράδυνση του πληθωρισμού επιδιώκεται σε συνθήκες έντονης οικονομικής μεγέθυνσης και μείωσης του μη απασχολούμενου παραγωγικού δυναμικού, συνθήκες που από τη φύση τους προκαλούν πληθωριστικές πιέσεις. Θετικό, όμως, είναι το γεγονός ότι η παρούσα ανοδική πορεία της οικονομίας βασίζεται στην έντονη ιδιωτική και δημόσια επενδυτική δραστηριότητα, που θέτει τις βάσεις για τη διεύρυνση των παραγωγικών δυνατοτήτων της χώρας, την αύξηση του δυνητικού προϊόντος και συνεπώς την ελάττωση των πληθωριστικών πιέσεων της συνολικής ζήτησης. Δεύτερος παράγοντας που ενδέχεται να επιδράσει αρνητικά στην αντιπληθωριστική πολιτική είναι η διαμόρφωση σε υψηλά επίπεδα της ιδιωτικής και δημοσίας πιστωτικής επέκτασης. Πρέπει να σημειωθεί ότι σημαντικό μέρος της πιστωτικής επέκτασης προς το δημόσιο τομέα δεν οφείλεται στην αύξηση του ελλείμματος της Κεντρικής Διοίκησης, αλλά στην αλλαγή του τρόπου χρηματοδότησης του, λόγω της μείωσης το 1998, της διακράτησης τίτλων του Δημοσίου από τον ιδιωτικό μη τραπεζικό τομέα.

Το πιο σημαντικό πρόβλημα ίσως προέρχεται από την ίδια τη διαδικασία της νομισματικής σύγκλισης, η οποία με την αποκλιμάκωση των επιτοκίων και την επιστροφή της δραχμής στην κεντρική ισοτιμία θα περιορίσει την αποτελεσματικότητα της νομισματικής πολιτικής. Σε αυτή την περίπτωση το μείγμα της οικονομικής πολιτικής θα ήταν πιο ισόρροπο, αν η δημοσιονομική πολιτική είχε επωμισθεί περισσότερο το βάρος της αντιπληθωριστικής πολιτικής, θέτοντας πιο περιοριστικούς στόχους για τη διετία 1999-2000.

Δεδομένης όμως της συνολικής μακροοικονομικής κατάστασης και της προσεκτικής αποκλιμάκωσης των επιτοκίων παρέμβασης, εκτιμάται ότι ο πληθωρισμός και κατά το 1999 θα ακολουθήσει καθοδική πορεία. Οικονομικές μελέτες δείχνουν ότι, αν οι τιμές των εισαγόμενων αγαθών και υπηρεσιών αυξηθούν κατά 2%, όπως προβλέπεται από το πρόγραμμα Σύγκλισης, τότε θα πρέπει ο ρυθμός αύξησης της μακροχρόνιας προσφοράς χρήματος, να είναι κάτω από 4% για να είναι συμβατός με το στόχο του πληθωρισμού. Σε αυτή τη περίπτωση, εκτιμάται ότι ο μέσος ετήσιος πληθωρισμός θα είναι γύρω στο 2,6 το 1999. Στο Διάγραμμα Α2.3 απεικονίζονται οι προβλέψεις μέχρι το Δεκέμβριο 1999, με βάση δύο μηνιαίες προσδιοριστικές μεταβλητές, την προσφορά χρήματος και τις τιμές εισαγομένων.

Ως προς τη βραχυχρόνια πορεία του πληθωρισμού, το δίμηνο Μαρτίου-Απριλίου 1999 αναμένεται ότι θα έχουν απορροφηθεί όλες οι επιπτώσεις της υποτίμησης (με άμεση πτώση του πληθωρισμού κατά 0,8% έως 1,0% ποσοστιαίας μονάδας) και λίγο αργότερα εκτιμάται ότι ο πληθωρισμός θα διαμορφωθεί γύρω στο 2%.

Σύμφωνα με τη Συνθήκη του Μάαστριχ, το όριο που θα πρέπει να καλύπτει ο μέσος πληθωρισμός στην Ελλάδα είναι ο μέσος όρος του πληθωρισμού των τριών χωρών με την καλύτερη επίδοση, συν 1,5 ποσοστιαία μονάδα. Δεδομένου όμως των έντονα αντιπληθωριστικών πιέσεων που επικρατούν στη ζώνη του ΕΥΡΩ, ενδέχεται το κριτήριο να εφαρμοστεί για το δωδεκάμηνο Μαρτίου 1999 -Φεβρουαρίου 2000, έτσι ώστε να έχει σταθεροποιηθεί ο πληθωρισμός για ικανό χρονικό διάστημα γύρω στο 2%. Ο ετήσιος πληθωρισμός στη ζώνη ΕΥΡΩ το Νοέμβριο 1998 ήταν 0,9% με τάση συνεχούς μείωσης, με αποτέλεσμα η διαφορά με τον πληθωρισμό της Ελλάδος να έχει σταθεροποιηθεί το 1998. (Διάγραμμα Α 2.4).

Γ. ΤΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΠΙΤΟΚΙΟΥ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΜΑΑΣΤΡΙΧ

Σύμφωνα με τη Συνθήκη του Μάαστριχ, το κριτήριο σύγκλισης επιτοκίων ικανοποιείται αν η διαφορά της απόδοσης μεταξύ του ελληνικού δεκαετούς ομολόγου και της απόδοσης των ομολόγων των τριών χωρών της ΕΕ με το χαμηλότερο πληθωρισμό δεν ξεπερνά τις 200μ.β. δηλαδή 2 εκατοστιαίες μονάδες κατά μέσο όρο στο δωδεκάμηνο αναφοράς. Επειδή, λόγω της σύγκλισης στην ΟΝΕ, τα επιτόκια αυτών των χωρών δεν διαφέρουν πολύ από τα γερμανικά, μπορούν να χρησιμοποιούνται οι αποδόσεις των γερμανικών ομολόγων ως μέτρο σύγκρισης.

Η ρωσική κρίση, που εκδηλώθηκε το καλοκαίρι του 1998, οδήγησε στη διεύρυνση του περιθωρίου μεταξύ των αποδόσεων των Ελληνικών και των Γερμανικών ομολόγων, όπως άλλωστε και η ασιατική κρίση του φθινοπώρου του 1997(Διάγραμμα Α 4.7). Οι διεθνείς επενδυτές, με πρόσφατες μνήμες από τη κρίση, συνέχισαν να κρατούν γενικά αποστάσεις από τα ομόλογα μικρότερων οικονομικών καθόλη τη διάρκεια του δεύτερου εξαμήνου του 1998 και να προτιμούν τα αποκαλούμενα "ασφαλή καταφύγια" των ΗΠΑ και της Γερμανίας, πιέζοντας ανοδικά τις αποδόσεις των αναδυόμενων αγορών και καθοδικά τις αντίστοιχες αποδόσεις των ΗΠΑ και της Γερμανίας. Αυτός ήταν ο λόγος που το περιθώριο μεταξύ των αποδόσεων των ελληνικών και των γερμανικών ομολόγων διατηρήθηκε σε επίπεδα υψηλότερα από 350μ.β. μέχρι τις 10 Δεκεμβρίου 1998. Μετά τη δημοπρασία στις 26/1/1999, το περιθώριο μειώθηκε στις 245μ.β., φθάνοντας τις 220μ.β. στα μέσα Φεβρουαρίου 1999.

Η συμπεριφορά αυτή των επενδυτών επηρέασε και τις εκτιμήσεις για το μελλοντικό επίπεδο των επιτοκίων. Έτσι, η διαφορά στις συνεπαγόμενες προθεσμιακές αποδόσεις των δεκαετών ομολόγων της Ελλάδας και της Γερμανίας για τις 31/12/1999 μειώθηκε από 342μ.β. στις 15/10/1998 στις 150μ.β. στις 15/12/1999 (Διάγραμμα Α 4.8).

Δ. Ο ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟ 1999

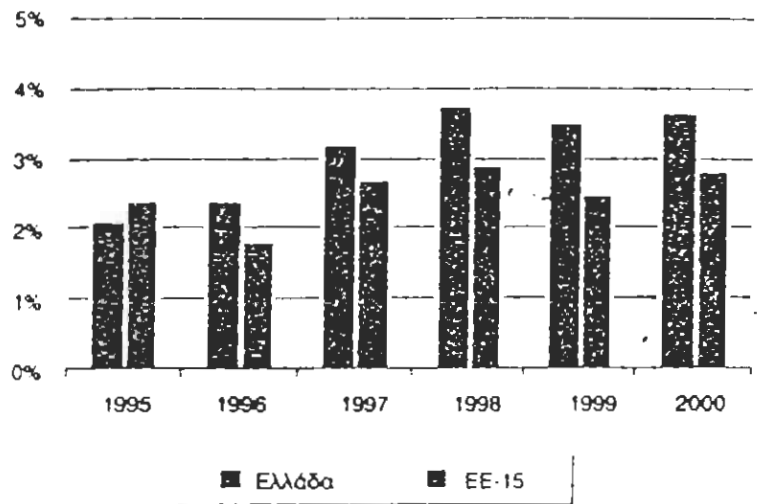
Ο προϋπολογισμός για το 1999 έχει πρωταρχικό ρόλο να συμβάλει στην αποκλιμάκωση του πληθωρισμού- μέσω της μείωσης των έμμεσων φόρων, της αυστηρής εισοδηματικής πολιτικής στο δημόσιο τομέα και του "παγώματος" των τιμολογίων των ΔΕΚΟ - χωρίς να θέσει σε κίνδυνο την πορεία δημοσιονομικής εξυγίανσης. Τα βασικά χαρακτηριστικά του είναι τα ακόλουθα:

- Οι δαπάνες του Τακτικού Προϋπολογισμού προβλέπεται να περιοριστούν από 29,7% του ΑΕΠ το 1998 σε 29,1% το 1999, με ταυτόχρονη ανακατανομή τους υπέρ των κοινωνικών και αμυντικών δαπανών. Η μείωση του παραπάνω ποσοστού θα προέλθει και πάλι, κατά κύριο λόγο, από τις πληρωμές τόκων (1998: 9,2 του ΑΕΠ, 1999 : 8,8%), ενώ οι πρωτογενείς δαπάνες θα συγκρατηθούν σε μικρότερη έκταση (1998: 20,5% του ΑΕΠ 1999: 20,3%) .
- Οι δαπάνες για δημόσιες επενδύσεις προβλέπεται να αυξηθούν ως ποσοστό του ΑΕΠ, από 5,3% το 1998 σε 5,8% το 1999.
- Τα έσοδα του Τακτικού Προϋπολογισμού θα παραμείνουν σχεδόν αμετάβλητα ως ποσοστό του ΑΕΠ (1998:2,6% 1999:26,5%), ενώ το ίδιο προβλέπεται να γίνει , σε γενικές γραμμές, και με τα έσοδα του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (1998:2,6% 1999: 2,8%).
- Με βάση τα προϋπολογιζόμενα μεγέθη εσόδων και δαπανών του ΓΚΠ, το πρωτογενές πλεόνασμα το 1999 θα κυμανθεί στα επίπεδα του προηγούμενου έτους (4,8 του ΑΕΠ), ενώ το έλλειμμα εκτιμάται 'ότι θα υποχωρήσει ελαφρά από 4,2% του ΑΕΠ το 1998 σε 4% το 1999.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το ικανοποιητικό πρωτογενές πλεόνασμα είναι σε κάποιο βαθμό αποτέλεσμα και της εφαρμογής των μεθόδων της αποκαλούμενης "δημιουργικής λογιστικής", όπως άλλωστε συμβαίνει και με τις λοιπές χώρες-μέλη της ΕΕ. Ειδικότερα, μεταβιβαστικές πληρωμές σε δημόσιες επιχειρήσεις (1999:620 δις δρχ., 1998: 525δις δρχ.) για την κάλυψη των ελλειμμάτων τους εμφανίζονται ως κεφαλαιακές μεταβιβάσεις για απόκτηση στοιχείων ενεργητικού. Κατά το ποσό αυτό, μειώνεται το πρωτογενές έλλειμμα (όχι όμως και οι δανειακές ανάγκες) του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων και αυξάνει αντίστοιχα το πρωτογενές πλεόνασμα του Γενικού Κρατικού Προϋπολογισμού (Διάγραμμα Α 7.2)

Σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης ο αντιπληθωριστικός στόχος επιδιώκεται με τη μείωση του ελλείμματος από 2,2% του ΑΕΠ το 1998 σε 1,9% το 1999 (Διάγραμμα Α7.3).Για τη επίτευξη του στόχου αυτού, τα συνολικά έσοδα προβλέπεται να αυξηθούν το 1999 με ταχύτερο ρυθμό (6,1%) σε σχέση με τις συνολικές τρέχουσες δαπάνες (4,7%). Στο σκέλος των δαπανών, τη μεγαλύτερη αύξηση θα έχουν οι μεταβιβάσεις στα νοικοκυριά (7%) και οι μισθοί (4,5%), ενώ τη μικρότερη θα έχουν οι πληρωμές τόκων (1,9%).

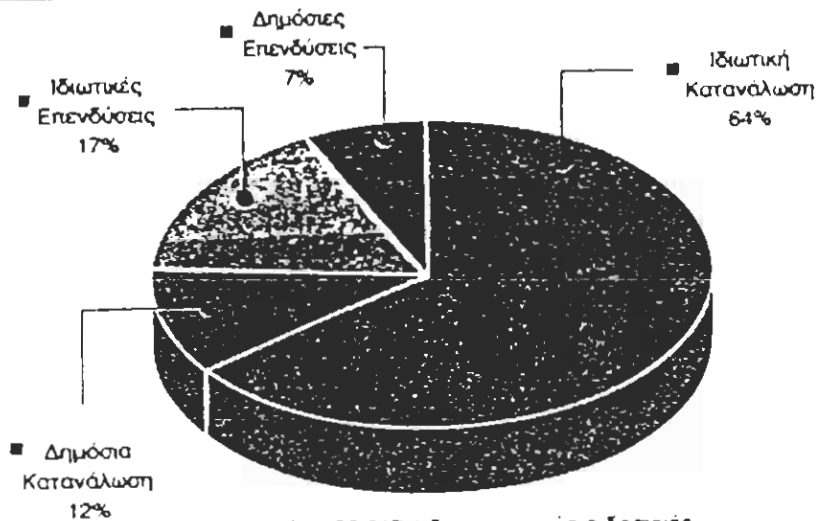
Διάγραμμα Α1.1: Ρυθμός Ανόδου ΑΕΠ

Πηγή: ΥΠΕΘΟ, ΕΕ

ο ρυθμός ανόδου του ΑΕΠ στην Ελλάδα αυξάνεται και ξεπερνά το αντίστοιχο μέγεθος για το σύνολο της ΕΕ.

Διάγραμμα Α1.2: Διόρθωση της Ακαθάρτιστης Δαπάνης της Οικονομίας, 1998

Ολική Δαπάνη: 38 617,1 δισεκατομμύρια δραχμές
Πηγή: ΥΠΕΘΟ, υπολογισμοί Ε.Υ.Ε.

Η ιδιωτική ή συμμετοχή στην καθαρή κατανάλωση αποτελεί τη βάση της οικονομίας.

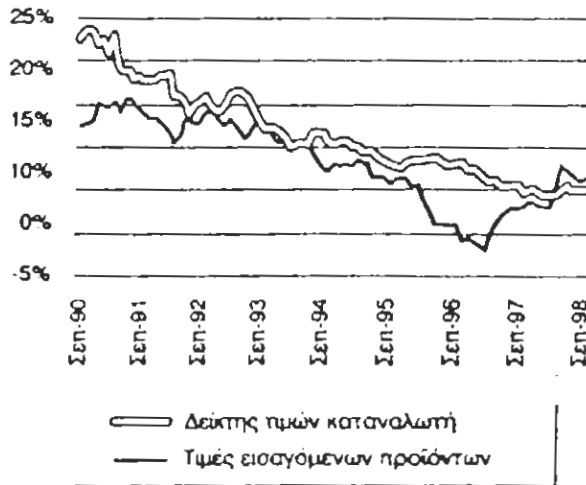
Διάγραμμα Α2.1: Ετήσιες Μεταβολές (%)

Πηγή: ΥΠΕΘΟ, ΕΕ

Ταχεία αποκλιμάκωση εργασίας ανά μονάδα και στον αποπληθωριστή τη διετία 1999-2000.

Διάγραμμα Α2.2: 12μηνιαία Ποσοστιαία Μεταβολή

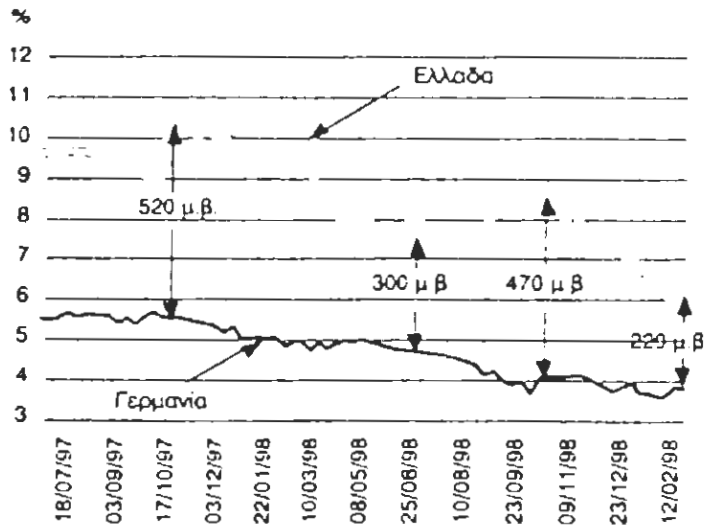

Πηγή: ΕΣΥΕ, ΟΟΣΑ

ου 1998, οι τιμές :
επιδρούν θετικά
ου πληθωρισμού.

Διάγραμμα Α4.7: Αποδόσεις Δεκαετών Ομολόγων

Το ξύ των αποδόσεων
 ομολόγων της Ελλάδας
 μειώθηκε στις 220
 μ.β. (μ.β.) στα μέσα
 Φεβρουαρίου 1999.

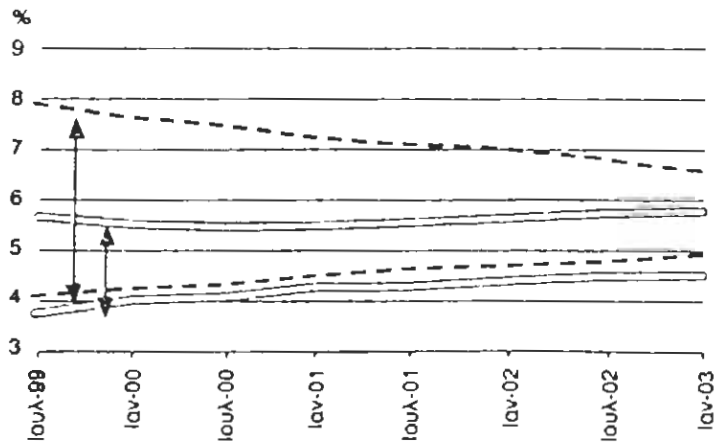

Πηγή: Reuters, υπολογισμοί Ε.Τ.Ε.

Το ξύ των αποδόσεων
 ομολόγων της Ελλάδας
 μειώθηκε στις 220
 μ.β. (μ.β.) στα μέσα
 Φεβρουαρίου 1999.

Οι υζόμενες διαφορές
 των προθεσμιακών
 δεκαετών ομολόγων
 με τα αντίστοιχα
 για τις 31/12/1999
 ήταν 150 μ.β.

Διάγραμμα Α4.8: Καμπύλη Συνεπαγόμενων Προθεσμιακών Αποδόσεων (Implied Forward Curve) Δεκαετών Ομολόγων

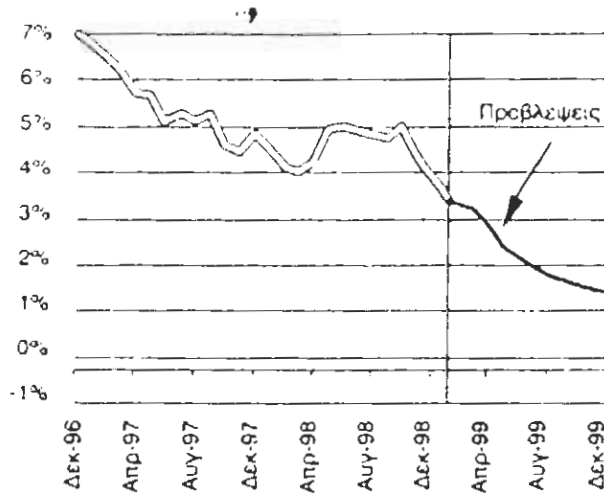

Αποδόσεις στις 15 Φεβ. 1999. (συνεχείς γραμμές)
 και 15 Οκτ. 1998. (διακεκομμένες γραμμές)
 Κάτω: Γερμανία. Επάνω: Ελλάδα.

Πηγή: Bloomberg, υπολογισμοί Ε.Τ.Ε.

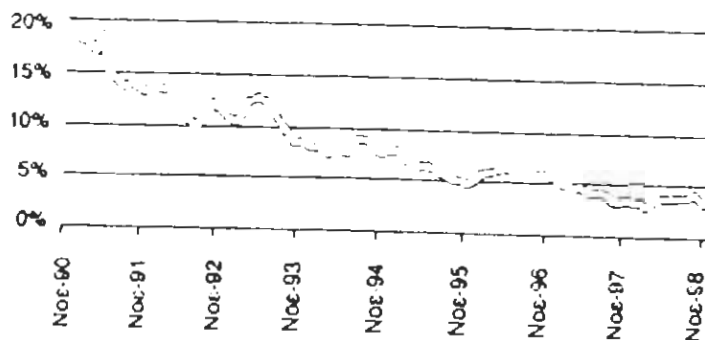
**Διάγραμμα Α2.3: Δείκτης Τιμών Καταναλωτή
(Μεταβολή έναντι ίδιου μηνός προηγούμενου έτους)**

Πηγή: Οικονομειρικό υπόδειγμα βραχυχρόνιου πληθωρισμού

Ο ετήσιος πληθωρισμός πρ να πλησιάσει το 2% το καλ του 1999.

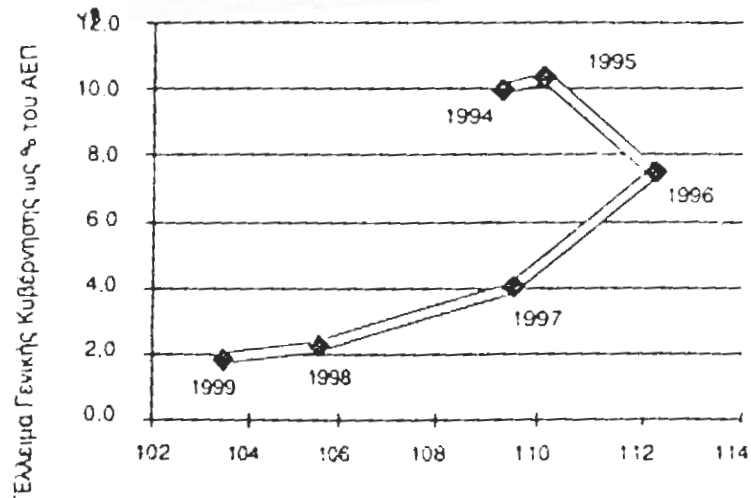
**Διάγραμμα Α2.4: Διαφορικός Πληθωρισμός Ελλάδος-Ζώνης του Ευρώ
12μηνη μεταβολή**

Πηγή: Datastream, ΕΣΥΕ

ροράς του ετήσιου
ύ μεταξύ Ελλάδας
ώ επιβραδύνθηκε
ω της υποτίμησης
συνεχούς πτώσης
τη ζώνη του ευρώ.

Διάγραμμα Α7.3: Εξέλιξη Ελλείμματος και Χρέους Γενικής Κυβέρνησης ως % του ΑΕΠ

Χρέος Γενικής Κυβέρνησης ως % του ΑΕΠ

Πηγή: Εξαμηνιαία έκθεση ΥΠΕΘΟ, Δεκ. 1998

μικτής εξυγίανσης
 μακροχρονική εξέλιξη
 του ελλείμματος
 ποσοτά του ΑΕΠ.
 παρουσιάζουν
 1996 και μετά.

Β' ΜΕΡΟΣ
ΕΥΡΩ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΕΥΡΩ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Συνοπτική παρουσίαση

Προσαρμογή στο νέο περιβάλλον

Από την 1^η Ιανουαρίου 1999 το ευρώ είναι το επίσημο νόμισμα της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, η οποία ξεκίνησε με μία αρχική ομάδα χωρών που καθορίστηκαν το 1998 σύμφωνα με τα κριτήρια του Μάαστριχ. Οι επιχειρήσεις στις χώρες αυτές μπορούν από αυτή την ημερομηνία να πραγματοποιούν τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες σε ευρώ, ενώ τα χαρτονομίσματα και τα κέρματα ευρώ θα κυκλοφορήσουν το αργότερο ως το 2002. Τα εθνικά χαρτονομίσματα και κέρματα, τα οποία θα ορίζονται ως εκφράσεις του ευρώ, θα παραμείνουν σε κυκλοφορία το αργότερο έως τον Ιούλιο του 2002. Το ευρώ θα μεταμορφώσει την Ευρωπαϊκή αγορά. Η χρήση του ως το βασικότερο νόμισμά των διεθνών εμπορικών συναλλαγών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα πρέπει να ενθαρρύνει και τις επιχειρήσεις των κρατών-μελών που δεν συμμετέχουν στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση, να στραφούν προς το ευρώ. Άλλωστε, οι χώρες αυτές θα μπορέσουν ενδεχομένως να εισέλθουν στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση σύντομα μετά το 1999.

Οι επιχειρήσεις υποστηρίζουν το ευρώ γιατί θα εξασφαλίσει χαμηλότερα επιτόκια, θα οδηγήσει σε υγιή δημοσιονομικά, και θα προσδώσει στην ενιαία αγορά μέγιστη αποτελεσματικότητα. Μάλιστα, οι πρόσφατες διακυμάνσεις πολλών Ευρωπαϊκών νομισμάτων, αποτελούν πειστικό επιχείρημα υπέρ της νομισματικής σταθερότητας στο εσωτερικό της ενιαίας αγοράς. Το ευρώ θα διευκολύνει σημαντικά το εμπόριο στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εξαλείφοντας την αβεβαιότητα σχετικά με τις συναλλαγματικές ισοτιμίες και επιτρέποντας στις επιχειρήσεις να συγκρίνουν το κόστος και να περιορίσουν τις δαπάνες που πραγματοποιούν σήμερα σε πράξεις κάλυψής τους έναντι συναλλαγματικών κινδύνων. Τα πλεονεκτήματα αυτά θα ευνοήσουν ιδιαίτερος τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, αφού οι μεγαλύτερες έχουν συνήθως τα μέσα και τους πόρους να διαχειρίζονται και να διαπραγματεύονται διεθνείς οικονομικές συναλλαγές.

Το ευρώ θα επηρεάσει τις επιχειρήσεις με διάφορους τρόπους. Αν και οι επιχειρήσεις που θα βρουν πρώτες νέες ευκαιρίες μέσω του ευρώ, θα είναι αυτές που ασχολούνται με το διεθνές εμπόριο, και οι άλλες που απευθύνονται σε τοπικές αγορές θα πρέπει να αρχίσουν να αναζητούν ενεργά νέες εμπορικές δυνατότητες συνδεδεμένες με το ευρώ. Το ευρώ μπορεί να προσφέρει προσβάσεις σε νέες αγορές, απλοποιώντας τις διαδικασίες και ελαχιστοποιώντας το κόστος των διεθνών συναλλαγών. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να μετατρέψουν σε ευρώ το νόμισμα στο οποίο εκφράζονται οι συναλλαγές τους και η διαδικασία αυτή θα μπορούσε κάλλιστα να προσφέρει μια ευκαιρία αναθεώρησης της εταιρικής τους οργάνωσης και βελτίωσης της αποτελεσματικότητάς τους.

Οι επιχειρήσεις μπορούν να επιλέξουν μεταξύ τριών τρόπων προσέγγισης της μετάβασης στο ευρώ:

Ως ανάγκη: Το ευρώ θεωρείται ως έξωθεν επιταγή και συνεπώς ο στόχος του σχεδίου μετάβασης θα είναι η ελαχιστοποίηση του απαιτούμενου χρόνου και κόστους προσαρμογής

Ως τεχνική πρόκληση: το ευρώ θα επηρεάσει τις διοικητικές λειτουργίες της επιχείρησης και θα παράσχει της ευκαιρία να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα της οργάνωσής της

Ως ευκαιρία: το ευρώ θα επηρεάσει άμεσα τον πυρήνα των εργασιών, επιτρέποντας μια αναθεώρηση και ενδεχομένως αναδιοργάνωση, της όλης επιχείρησης.

ΟΦΕΛΗ και ΚΟΣΤΟΣ για τις επιχειρήσεις από την ΕΙΣΑΓΩΓΗ του ΕΥΡΩ

ΟΦΕΛΗ

Εξαιλείφεται η αβεβαιότητα που χαρακτηρίζει τις διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών: Τα εμπορικά και επενδυτικά προγράμματα των επιχειρήσεων θα απαλλαγούν για πάντα από τις αρνητικές επιδράσεις που προκαλούν οι διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Έτσι, οι επιχειρήσεις θα μπορούν να αξιοποιούν ανεμπόδιστα τις ευκαιρίες που τους παρέχει η ενιαία αγορά.

Μειώνεται το τραπεζικό κόστος για τις διακοινοτικές συναλλαγές: Τα προϊόντα και οι υπηρεσίες θα τιμολογούνται σε ευρώ, και επομένως οι εμπορικές και οι επενδυτικές συναλλαγές θα απαλλαγούν από το κόστος των προμηθειών, για εργασίες σε συνάλλαγμα, και το κόστος για την κάλυψη του συναλλαγματικού κινδύνου.

Χαμηλότερα μακροπρόθεσμα επιτόκια: Το οικονομικό περιβάλλον των χωρών-μελών της ΟΝΕ θα χαρακτηρίζεται από τη σταθερότητα των τιμών, την υγιή δημοσιονομική κατάσταση και την εφαρμογή ενιαίας νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής. Επομένως, αναμένεται ότι η τάση στα μακροπρόθεσμα επιτόκια θα είναι πτωτική.

Πρόσβαση σε χαμηλότερους κόστους χρηματοδότηση, εκφρασμένης σε ευρώ: Θα δημιουργηθεί μια μεγάλη χρηματοπιστωτική αγορά σε ευρώ. Η αυξημένη ρευστότητα, σε συνδυασμό με τον ανταγωνισμό που θα προκύψει για την προσφορά νέων χρηματοπιστωτικών προϊόντων, αναμένεται να προκαλέσει μείωση του κόστους χρηματοδότησης για τις επιχειρήσεις.

Διασφαλίζεται η διαφάνεια των τιμών και προφυλάσσεται η αγοραστική δύναμη των καταναλωτών

Διασφαλίζεται η ταχύτερη και ασφαλέστερη διασυνοριακή μεταφορά εντολών πληρωμής.

Αύξηση των εμπορικών και επενδυτικών συναλλαγών: Η εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου, σε συνδυασμό με τη μείωση των επιτοκίων και το γενικότερο σταθερό οικονομικό περιβάλλον, θα συμβάλουν στην τόνωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και επομένως στην αύξηση των εμπορικών και επενδυτικών συναλλαγών, με θετικές επιδράσεις στο ρυθμό ανάπτυξής και απασχόλησης.

Απλοποίηση: Απλοποιούνται οι διακοινοτικές επιχειρηματικές συναλλαγές, γιατί τα προϊόντα και οι υπηρεσίες θα τιμολογούνται σε ευρώ, και θα διευκολύνεται η λογιστική απεικόνιση των ισολογισμών των επιχειρήσεων.

Το ευρώ θα είναι ένα ισχυρό και σταθερό διεθνές νόμισμα: Το ευρώ θα καταστεί ένα από τα σημαντικότερα διεθνή μέσα τιμολόγησης-πληρωμών και αποθεματικό μέσο, όπως το δολάριο και το γιέν. Οι Ευρωπαϊκές επιχειρήσεις θα έχουν τη δυνατότητα να συνάπτουν εμπορικά και επενδυτικά έργα συμβόλαια μεταξύ τους, αλλά και με επιχειρήσεις τρίτων χωρών, εκφρασμένα σε ευρώ. Επομένως, οι επιχειρήσεις θα μπορούν να υπολογίζουν σε σταθερή βάση, την αποδοτικότητα των εμπορικών και επενδυτικών προγραμμάτων τους. Παράλληλα, το ευρώ θα συμβάλει στη διασφάλιση μεγαλύτερης σταθερότητας του διεθνούς νομισματικού συστήματος.

ΚΟΣΤΟΣ

Κόστος προσαρμογής: Η μετάβαση στο ευρώ συνεπάγεται ενέργειες τεχνικής προσαρμογής, οι σημαντικότερες από τις οποίες μπορεί να είναι: η τροποποίηση ή αντικατάσταση των λογισμικών, του hardware, των ταμειομηχανών, η αντικατάσταση των εντύπων της επιχείρησης που είναι εκφρασμένα στο εθνικό νόμισμα, η εκπαίδευση του προσωπικού, η διπλή τιμολόγηση και η επικοινωνία με την πελατεία.

Απώλεια εσόδων: Οι τράπεζες και τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος θα χάσουν τα έσοδα που αντλούσαν από προμήθειες για εργασίες με συνάλλαγμα ή για παροχή υπηρεσιών σε Ευρωπαϊκά νομίσματα.

Απώλεια των εθνικών εργαλείων νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής: Με την εισαγωγή του ευρώ, η νομισματική και συναλλαγματική πολιτική θα ασκείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Επομένως, οι επιχειρήσεις θα στηρίζουν τις προσδοκίες τους, κυρίως, στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τιμών και της ποιότητας των προϊόντων που παρέχουν και όχι σε εθνικές κεντρικές παρεμβάσεις.

Η ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ ΜΕΤΡΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΥΡΩ ΕΧΕΙ ΑΡΧΙΣΕΙ

Οι τράπεζες και οι περισσότερες μεγάλες επιχειρήσεις έχουν ήδη αρχίσει τις προετοιμασίες τους: πολλές πολυεθνικές εταιρίες έχουν δηλώσει την πρόθεσή τους να αρχίσουν να συναλλάσσονται σε ευρώ από το 1999. Όλες οι επιχειρήσεις θα πρέπει να αντιμετωπίσουν από τώρα το θέμα και να αναλύσουν το πώς το ευρώ θα επηρεάσει τις δικές τους δραστηριότητες. Η έγκαιρη προετοιμασία για το ευρώ, θα επιτρέψει στις επιχειρήσεις να εντοπίσουν τις εμπορικές ευκαιρίες και να μειώσουν το κόστος προσαρμογής. Όσοι καθυστερήσουν, θα πρέπει να είναι έτοιμοι να πληρώσουν το τίμημα δαπανηρών αποφάσεων της τελευταίας στιγμής και πιθανής έλλειψης εξωτερικών ειδικών συμβούλων.

Το πλαίσιο για την εισαγωγή του ευρώ, παρέχει σε κάθε επιχείρηση την ευχέρεια να επιλέξει τον χρόνο της μετάβασής της, μεταξύ 1^{ης} Ιανουαρίου 1999 και 31^{ης} Δεκεμβρίου 2001 το αργότερο.

Η ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Θέματα της μεταβατικής περιόδου

Το σενάριο της Μαδρίτης είναι μια συμφωνία-πλαίσιο, δεν προβλέπει σχέδιο ή χρονοδιάγραμμα σχετικά με το πώς θα μεταβούν οι μεμονωμένες επιχειρήσεις στο ευρώ. Παρέχει ευελιξία, αφού κάθε επιχείρηση θα πρέπει να επιλέξει η ίδια πότε θα ξεκινήσει τις συναλλαγές της στο ενιαίο νόμισμα. Οι εταιρίες θα είναι ελεύθερες να χρησιμοποιούν το ευρώ από την 1-1-99 βάσει της αρχής "μη απαγόρευση-μη υποχρέωση".

Στη πράξη κάθε επιχείρηση μπορεί να επιλέξει μεταξύ δύο βασικών προσεγγίσεων:

α) να προσεγγίσει μια "πλήρη" αλλαγή την 1^η Ιανουαρίου 2002,

β) να χρησιμοποιήσει το ευρώ για ορισμένες συναλλαγές κατά τη μεταβατική περίοδο.

Εάν μια εταιρία επιλέξει τη δεύτερη εναλλακτική λύση, θα πρέπει να διατηρήσει τη δυνατότητα να εργάζεται με το εθνικό νόμισμα για τις συναλλαγές της με οικονομικούς συναλλασσόμενους που δεν έχουν ακόμα πραγματοποιήσει την προσαρμογή, για παράδειγμα, καταβολή αμοιβών και μισθών, συναλλαγές με το ευρύτερο κοινό κλπ. Αναπόφευκτα, οι εταιρίες θα πρέπει να διαθέτουν ορισμένα τουλάχιστον συστήματα τα οποία να πραγματοποιούν τις μετατροπές μεταξύ των δύο διαφορετικών νομισμάτων και ή να εργάζονται σε περισσότερα από ένα νομίσματα ταυτόχρονα.

Κατά την εκπόνηση του σχεδίου προσαρμογής της εταιρείας τους στην ΟΝΕ, τα διευθυντικά στελέχη θα πρέπει να λάβουν υπόψη τους τα πλεονεκτήματα και το κόστος χρήσης του ευρώ κατά τη μεταβατική περίοδο. Το σχετικό ισοζύγιο πλεονεκτημάτων και κόστους θα διαφέρει για κάθε επιχείρηση, ανάλογα με παράγοντες όπως η τομεακή δραστηριότητα και ο βαθμός διεθνούς έκθεσης.

Οι λόγοι για τους οποίους ενδέχεται οι εταιρίες να επιθυμούν τη χρήση του ευρώ κατά τη μεταβατική περίοδο είναι οι εξής:

➤ *Πρόσβαση σε χρηματοδοτικές υπηρεσίες σε ευρώ:* πολλές εταιρίες δραστηριοποιούνται στις χρηματαγορές και θα επηρεασθούν από τις εξελίξεις στις χρηματαγορές που μπορεί να υιοθετήσουν γρήγορα το ευρώ. Η υλοποίηση της ΟΝΕ θα αναδείξει ένα νέο διεθνές νόμισμα. Η κλίμακα του συνεπάγεται ότι οι αγορές σε ευρώ θα έχουν μεγαλύτερο βάθος και ρευστότητα σε σχέση με τα υπάρχοντα εθνικά νομίσματα, και το γεγονός αυτό αναμένεται να οδηγήσει στην ανάπτυξη νέων χρηματοδοτικών εργαλείων. Η μεγαλύτερη ρευστότητα και η διάθεση πρόσθετων χρηματοδοτικών εργαλείων ίσως οδηγήσει σε μικρότερο χρηματοδοτικό κόστος των εταιρειών. Συνεπώς, οι εταιρείες ενδέχεται να χρησιμοποιήσουν νωρίτερα το ευρώ, τουλάχιστον σε ότι αφορά τις χρηματοδοτικές τους δραστηριότητες.

➤ *Απλοποίηση του εμπορίου και των επενδυτικών μέσων της νομισματικής ένωσης:* το ενιαίο νόμισμα θα εξαλείψει τους συναλλαγματικούς κινδύνους μεταξύ των συμμετεχουσών χωρών. Οι εταιρείες που εμπορεύονται και

επενδύουν σε ολόκληρη την Ένωση ίσως θεωρήσουν ότι τις εξυπηρετεί να συναλλάσσονται στο ενιαίο νόμισμα αντί να εργάζονται με διάφορα εθνικά νομίσματα.

- *Απλοποίηση της εσωτερικής λογιστικής και των απολογισμών*: ενώ ορισμένες πολυεθνικές εταιρείες εκφράζουν σήμερα τους ισολογισμούς τους όλων των θυγατρικών τους σε ένα νόμισμα (αν και λαμβάνουν υπόψη τους τους συναλλαγματικούς κινδύνους), άλλες εκφράζουν τους ισολογισμούς των θυγατρικών τους στο νόμισμα της χώρας όπου είναι εγκατεστημένοι η κάθε εταιρεία. Το ευρώ θα δώσει την ευκαιρία απλοποίησης της εσωτερικής λογιστικής αλλά και των σχετικών εκθέσεων με τη χρήση ενός μόνο νομίσματος, του ευρώ. Ίσως ορισμένες εταιρείες προτιμήσουν να αξιοποιήσουν αυτή τη δυνατότητα από την αρχή της μεταβατικής περιόδου.
- *Πλεονεκτήματα ως προς τον ανταγωνισμό και τους πρώτους που θα "ευθυγραμμιστούν"*: ανάλογα με την αγορά στην οποία δραστηριοποιείται η εταιρεία η εταιρεία, μπορεί να υπάρξουν εμπορικά πλεονεκτήματα στην προσφορά αγαθών και υπηρεσιών σε ευρώ κατά τη μεταβατική περίοδο. Τα πλεονεκτήματα αυτά είναι προφανή στην περίπτωση του τραπεζικού και του χρηματοδοτικού τομέα, αλλά ίσως ισχύουν και για άλλους τομείς. Επιπλέον, η επιλογή θέσεων υπέρ του ευρώ μπορεί να είναι σημαντική για την εικόνα των εταιρειών. Όσο πλησιάζει η ΟΝΕ, οι αγορές θα κρίνουν ολοένα και περισσότερο τις εταιρείες σε σχέση με τη ποιότητα της προετοιμασίας τους για το ευρώ. Εάν οι αγορές θεωρούν ότι οι επιχειρήσεις καθυστέρησαν ή είναι αναποτελεσματικές, η αρνητική σχετική εκτίμηση μπορεί να οδηγήσει σε επιδείνωση της πιστοληπτικής της ικανότητας ή σε χαμηλότερες τιμές των μετοχών της.
- *Σχέδια τα οποία θα ολοκληρωθούν μετά το 2002*: πολλά σχέδια έχουν διάρκεια που υπερβαίνει τις προθεσμίες για τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα. Κατά τη μεταβατική περίοδο, οι εταιρείες μπορούν να προτιμήσουν να καταρτίσουν τους λογαριασμούς των σχεδίων που συνεχίζονται και μετά το 2002 σε ευρώ, και έτσι να αποφύγουν μετατροπές που δεν είναι απαραίτητες.
- *Αποφυγή "συμφορήσεων" στους τομείς της διοικητικής υποστήριξης και του προσωπικού*: οι επιχειρήσεις και ιδίως οι μεγάλες επιχειρήσεις, διαθέτουν εκατοντάδες ή και χιλιάδες συστήματα πληροφοριών και διαχείρισης που θα πρέπει να προσαρμοστούν στο ευρώ. Η κλίμακα των σχετικών εργασιών μπορεί να είναι τέτοια ου η πλήρης αλλαγή, για παράδειγμα κατά τη διάρκεια ενός τριημέρου, θα οδηγούσε σε "διοικητικές" συμφορήσεις και έλλειψη του απαραίτητου προσωπικού. Έτσι, πολλές εταιρείες ίσως θεωρήσουν απλούστερο να καταναείμουν την αλλαγή σε μια μεγαλύτερη περίοδο.

Τα διευθυντικά στελέχη ίσως όμως έχουν λόγους και για την καθυστέρηση της χρήσης του ευρώ έως τον Ιανουάριο του 2002. Οι λόγοι αυτοί είναι οι ακόλουθοι:

- *Οι λιανικές συναλλαγές θα συνεχίσουν να πραγματοποιούνται σε εθνικό νόμισμα έως το 2002*: ελλείψει χαρτονομισμάτων και κερμάτων σε ευρώ, είναι προφανές ότι η μεγάλη πλειονότητα των λιανικών συναλλαγών θα πραγματοποιείται σε εθνικά νομίσματα έως το 2002. Οι εταιρείες των οποίων

οι συναλλαγές είναι κυρίως με μεμονωμένους πολίτες και ΜΜΕ δεν θα έχουν ισχυρά κίνητρα για να μεταβούν νωρίς στο ευρώ δεδομένου ότι οι πελάτες τους θα συνεχίσουν να συναλλάσσονται αποκλειστικά με τα εθνικά νομίσματα.

- *Κόστος ανάπτυξης συστημάτων που μπορούν να λειτουργούν με δύο νομίσματα:* όπως αναφέρθηκε παραπάνω, οι εταιρείες δεν θα μπορούν να περάσουν σε ένα πλήρες "περιβάλλον ευρώ" ως το 2002, και έτσι θα πρέπει να διαθέτουν ορισμένα τουλάχιστον συστήματα που να μπορούν να λειτουργούν και με τα δύο νομίσματα. Αυτό δε σημαίνει ότι θα απαιτούνται διπλά λογιστικά συστήματα, αλλά μάλλον θα πρέπει να αναπτυχθούν συστήματα μετατροπών ανάλογα με αυτά που εξετάζει η τραπεζική κοινότητα. Οι εν λόγω μετατροπές θα καταστούν άνευ αντικειμένου μετά το 2002, γεγονός που συνεπάγεται κόστος ανάπτυξης και επένδυσης για πολύ μικρή περίοδο.
- *Οφέλη από τυποποιημένα "πακέτα αλλαγής":* όλες οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα στην αλλαγή προς το ενιαίο νόμισμα. Με το χρόνο, οι εταιρείες θα μπορούν να επωφεληθούν από την πείρα και τα σχέδια άλλων επιχειρήσεων. Οι επιχειρηματικές ενώσεις θα διαδραματίσουν ρόλο κλειδί ως προς το σημείο αυτό. Επιπλέον, το ενιαίο νόμισμα αντιπροσωπεύει μια εμπορική ευκαιρία για τομείς που θα μπορούσαν να συνδράμουν εταιρείες στην εν λόγω αλλαγή. Οι σχεδιαστές λογισμικού είναι πιθανόν να αναπτύξουν συστήματα αναβάθμισης των υπαρχόντων "πακέτων" ώστε να τα καταστήσουν συμβατά με το ευρώ. Οι λογιστικές εταιρείες θα μπορούσαν να προσφέρουν συμβουλές για την αλλαγή αυτή στο πλαίσιο των κανονικών υπηρεσιών τους, για παράδειγμα με την ευκαιρία των ετήσιων ελέγχων. Οι εταιρείες συμβούλων και οι νομικές εταιρείες θα μπορούσαν επίσης να αναπτύξουν σχετικά προγράμματα. Μολονότι οι τυποποιημένες λύσεις δεν μπορούν να οδηγήσουν σε απολύτως αυτοματοποιημένη αλλαγή για τις εταιρείες, θα μπορούσαν να συμβάλουν στη διατήρηση του κόστους της σχετικής επένδυσης σε χαμηλά επίπεδα.

Είναι φυσικό να μην κινηθούν όλες οι εταιρείες με την ίδια ταχύτητα προς τη χρήση του ευρώ. Μπορούμε να διακρίνουμε τρεις ομάδες επιχειρήσεων βάσει των αντίστοιχων σεναρίων προσαρμογής:

- *Πλήρης και άμεση προσαρμογή:* ορισμένες μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες ανακοίνωσαν ότι σκοπεύουν να υιοθετήσουν εσωτερικό περιβάλλον ευρώ από τον Ιανουάριο του 1999. Όλη η εσωτερική λογιστική και οι εκθέσεις θα είναι σε ευρώ, αλλά οι εταιρείες αυτές θα συνεχίσουν να έχουν τη δυνατότητα συναλλαγής σε εθνικό νόμισμα (μέσω μετατροπών ή με τη βοήθεια των τραπεζών τους στις σχετικές συναλλαγές) με τους μικρότερους προμηθευτές, το ευρύτερο κοινό και το προσωπικό τους.
- *Προσαρμογή τον Ιανουάριο του 2002:* είναι η πιθανότερη στρατηγική για τις περισσότερες ΜΜΕ και τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται κυρίως στις εγχώριες αγορές τους. Οι εταιρείες αυτές δεν έχουν ισχυρά κίνητρα για τη χρήση του ευρώ κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου δεδομένου ότι οι περισσότεροι από τους πελάτες τους θα συνεχίσουν να χρησιμοποιούν το εθνικό νόμισμα.

- *Μερική χρήση ευρώ:* υπάρχει μια ενδιάμεση ομάδα εταιρειών που ίσως χρησιμοποιήσουν το ευρώ για ορισμένες δραστηριότητες (για παράδειγμα χρηματοδότηση, διασυνοριακό εμπόριο, μακροπρόθεσμα σχέδια, συναλλαγές με πολυεθνικές εταιρείες), οι οποίες όμως επιθυμούν να διατηρήσουν τη λογιστική και τις λιανικές πωλήσεις τους σε εθνικό νόμισμα. Οι εν λόγω εταιρείες θα χρησιμοποιούν το ευρώ από την 1-1-2002. Από πολλές απόψεις, η συναλλαγή σε ευρώ θα αντιμετωπίζεται κατά τον ίδιο τρόπο που αντιμετωπίζονται σήμερα οι συναλλαγές σε τρίτα νομίσματα (αν και χωρίς συναλλαγματικό κίνδυνο).

Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩ

Ακολουθούν έξι βήματα-κλειδιά που θα πρέπει να ακολουθήσει η επιχείρηση για να διαχειριστεί αποτελεσματικά τη μετάβασή της στο ευρώ.

1. Καθορισμός του πεδίου εφαρμογής του προγράμματος ευρώ.

Η μετάβαση στο ευρώ αποτελεί για τις επιχειρήσεις πολυδιάστατο έργο. Θα επηρεάσει τις αγορές, τα προϊόντα, τα δίκτυα διαμονής, το ανθρώπινο δυναμικό, τα λογιστικά, τα χρηματοοικονομικά και τα συστήματα πληροφορικής. Θα φέρει τις διοικήσεις τους αντιμέτωπες με εξειδικευμένα ερωτήματα σχετικά με πολλές πλευρές της δραστηριότητας της επιχείρησης, τα οποία θα πρέπει να απαντηθούν μέσα σε περιορισμένα χρονικά όρια.

Ο επικεφαλής της επιχείρησης θα πρέπει κατά αρχήν να οργανώσει μια σύσκεψη διευθυντικών στελεχών, με σκοπό:

α) να εξεταστούν τα γεγονότα-κλειδιά και το χρονοδιάγραμμα για την εισαγωγή του ευρώ- θα μπορούσε να κληθεί και εξωτερικός σύμβουλος που θα παράσχει επιπλέον πληροφορίες για το ευρώ

β) να συζητηθούν τα οκτώ στρατηγικά και τεχνικά θέματα

γ) να προσδιοριστούν από τους διευθυντές, οι συγκεκριμένες επιπτώσεις του ευρώ στους τομείς ευθύνης τους

δ) να καθοριστεί το πεδίο εφαρμογής του προγράμματος εισαγωγής του ευρώ για την επιχείρηση

Τα οκτώ στρατηγικά και τεχνικά θέματα για τη διοίκηση:

Στρατηγικά θέματα

1) Πώς θα επηρεάσει το ευρώ τις αγορές μας;

- Θα προκύψουν ευκαιρίες αύξησης εξαγωγών;
- Θα ενταχθεί ο ανταγωνισμός στην εγχώρια αγορά;

2) Θα επηρεάσει το ευρώ τα προϊόντα και τις υπηρεσίες μας;

- Θα προκύψουν οι δυνατότητες ανάπτυξης νέων προϊόντων;
- Θα χρειαστεί να τροποποιηθούν υφιστάμενα προϊόντα;

3) Θα επηρεάσει το ευρώ τη πολιτική μας στον τομέα των προμηθειών;

4) Πώς θα επηρεάσει το ευρώ την πολιτική μας στο θέμα της χρηματοδότησης;

Τεχνικά θέματα

5) Τι πληροφόρηση και εκπαίδευση θα απαιτηθεί για το προσωπικό, ώστε να είναι καλύτερα προετοιμασμένοι ενόψει της εισαγωγής του ευρώ;

6) Πώς επηρεάζει το ευρώ τα λογιστικά και τα φορολογικά της επιχείρησης;

-λογιστικά αρχεία και νομικά ζητήματα

-εκθέσεις για τη διοίκηση

7) Πώς θα επηρεάσει το ευρώ τα συστήματα πληροφορικής;

8) Ποιες δομές θα σχεδιάσουμε να ενσωματώσουμε, ώστε να διαχειριστούμε σφαιρικά τη μετάβαση στο ευρώ;

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζονται τέσσερα σενάρια δυνατών προσεγγίσεων του θέματος, ανάλογα με το πλαίσιο μετάβασης.

	- Ανεπαρκής εσωτερικοί πόροι	- Επαρκής εσωτερικοί πόροι
Το ευρώ ως στρατηγική ευκαιρία	- ορίστε ένα υψηλόβαθμο στέλεχος του τμήματος μάρκετινγκ πωλήσεων, ως διευθυντή του προγράμματος ευρώ - επιλέξτε προμηθευτές υπηρεσιών	- ορίστε ένα υψηλόβαθμο στέλεχος του τμήματος μάρκετινγκ-πωλήσεων, ως διευθυντή του προγράμματος ευρώ - συγκροτήστε μία ομάδα ειδικής αποστολής για το ευρώ
Το ευρώ ως τεχνική απαίτηση	- ορίστε ένα υψηλόβαθμο στέλεχος του τμήματος οικονομικών-λογιστηρίου, ως διευθυντή του προγράμματος ευρώ - αναζητείστε την υποστήριξη συνεργατών	- ορίστε ένα υψηλόβαθμο στέλεχος του τμήματος οικονομικών - λογιστηρίου, ως διευθυντή του προγράμματος ευρώ

2. Διορισμός του υπευθύνου ευρώ

Το έργο της μετάβασης θα απαιτήσει αποτελεσματικό συντονισμό μεταξύ των διαφόρων λειτουργιών της επιχείρησης. Για να εισαχθεί αποτελεσματικότερα το ευρώ και να καταστεί δυνατή η αξιοποίηση των ευκαιριών που δημιουργούνται, η διοίκηση θα πρέπει να διορίσει έναν υπεύθυνο με ηγετικές ικανότητες, για το πρόγραμμα μετάβασης στο ευρώ. Ο υπεύθυνος αυτός θα πρέπει να είναι ανώτερο στέλεχος, με συνολική και

στρατηγική άποψη της επιχείρησης και να αναφέρεται απευθείας στον επικεφαλής. Στις μικρότερες επιχειρήσεις, την ευθύνη θα πρέπει να αναλάβει ο ίδιος ο επικεφαλής.

Η αποστολή του υπευθύνου αυτού, θα είναι να συντονίζει τις προσπάθειες της επιχείρησης, να παρακολουθεί την πρόοδο σχετικά με την εισαγωγή του ευρώ, και να εξασφαλίζει την επικοινωνία των απαιτούμενων πληροφοριών στα στελέχη και τους υπαλλήλους της. Πρέπει επίσης να διασφαλίσει ότι οι απαιτούμενες ενέργειες θα έχουν ολοκληρωθεί ως το 2001. Δεδομένου ότι οι προετοιμασίες για τη μετάβαση θα πρέπει τελικώς να ολοκληρωθούν, ο υπεύθυνος, θα πρέπει να καθορίσει αν οι δυνατότητες που προκύπτουν και η συμπεριφορά των πελατών, των προμηθευτών και των ανταγωνιστών, δικαιολογεί επιτάχυνση της διαδικασίας. Ο υπεύθυνος του προγράμματος, θα πρέπει επίσης να λάβει υπόψη του ότι, θα μπορούσαν να εισαχθούν ταυτοχρόνως και οι αλλαγές που απαιτούνται στα συστήματα πληροφορικής λόγω της αλλαγής της χιλιετίας.

3. Προσδιορισμός των θεμάτων που ανακύπτουν και των επιπτώσεων.

Με τη μετάβαση στο ευρώ, θα ανακύψουν διάφορα θέματα, τα οποία αν και περιορισμένου εύρους, θέτουν την επιχείρηση αντιμέτωπη με σημαντικές οργανωτικές προκλήσεις. Κατ' αρχάς, η διοίκηση της θα πρέπει να προσδιορίσει τους τομείς που επηρεάζονται από την εισαγωγή του ευρώ και να εντοπίσει τις ευκαιρίες εκσυγχρονισμού που θα προκύψουν. Θα ήταν χρήσιμο να γίνουν συναντήσεις με τους βασικούς συνεργάτες της, για την εκτίμηση των πιθανοτήτων επιπτώσεων από την εισαγωγή του ευρώ.

Μετά την πρώτη σύσκεψη στελεχών, κάθε επικεφαλής τμήματος θα πρέπει:

1. να οργανώσει εισαγωγική συζήτηση στο τμήμα του σχετικά με τη μετάβαση στο ευρώ
2. να προσδιορίσει τα βασικά ζητήματα και την πιθανή επίδρασή τους στο τμήμα του, βάσει του παρόντος οδηγού προετοιμασίας
3. να εντοπίσει εξωτερικές πηγές πληροφόρησης:
  - λογιστικά γραφεία
  - τράπεζες
  - συμβούλους
  - εμπορικές οργανώσεις
  - προμηθευτές λογισμικού
4. να αναφέρει τα αποτελέσματα των ενεργειών του στο διευθυντή του προγράμματος εισαγωγής του ευρώ.

4. Καθορισμός ενός σχεδίου μετάβασης

Η στρατηγική της μετάβασης θα διαφέρει, αναλόγως του μεγέθους και του τομέος δραστηριοτήτων της επιχείρησης:

Το σχέδιο μετάβασης έχει τρεις στόχους:

1. μεγιστοποίηση των ευκαιριών που προκύπτουν από το ευρώ και ελαχιστοποίηση των ενδεχόμενων κινδύνων
2. οργάνωση της μετάβασης κατά τον οικονομικό τρόπο
3. αξιοποίηση της μετάβασης στο ευρώ, ως ευκαιρία βελτίωσης της αποτελεσματικότητας της επιχείρησης

Ο υπεύθυνος του προγράμματος εισαγωγής του ευρώ, θα πρέπει:

1. να συντάξει περίληψη των εκθέσεων των επικεφαλής των διαφόρων τμημάτων
2. να προτείνει σχέδιο μετάβασης, βάσει αυτών των εκθέσεων
3. να υποδείξει τις προσδοκίες και τις ανάγκες του σχεδίου μετάβασης
  - προϋπολογισμός
  - ημερομηνίες και προθεσμίες
  - εσωτερικοί και εξωτερικοί πόροι
4. να εξασφαλίσει την πλήρη υποστήριξη και γενική έγκριση του σχεδίου μετάβασης από τον επικεφαλής της επιχείρησης
5. να αποφύγει την απώλεια χρόνου με συζητήσεις των θέσεων των "ευρώ-σκεπτικιστών", αφού η στρατηγική απόφαση πρέπει να ληφθεί θεωρώντας ως δεδομένο ότι η Οικονομική και Νομισματική Ένωση θα πραγματοποιηθεί.

5 Διασφάλιση της εφαρμογής του προγράμματος: συγκρότηση επιτροπής υποστήριξης του ευρώ.

Η αποτελεσματικότερη διαχείριση του σχεδίου μετάβασης, θα απαιτήσει έγκαιρη και τακτική παρακολούθηση, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι επιχειρήσεις είναι έτοιμες και στην καλύτερη θέση για να εκμεταλλευτούν τις επιχειρηματικές ευκαιρίες που θα προκύψουν από τη μετάβαση. Προκειμένου να παρακολουθεί αποτελεσματικά την εξέλιξη της ΟΝΕ και την πορεία της μετάβασης της επιχείρησης, ο υπεύθυνος του προγράμματος εισαγωγής του ευρώ, θα πρέπει να συγκροτήσει μία επιτροπή υποστήριξης και να επιλέξει στελέχη-κλειδιά σύμφωνα με το συγκεκριμένο σχέδιο μετάβασης. Όταν η ομάδα θα έχει συγκροτηθεί, ο υπεύθυνος θα αναλάβει το συντονισμό των προσπαθειών της, ώστε να διασφαλίσει την αποτελεσματική εφαρμογή του σχεδίου μετάβασης.

Ο υπεύθυνος θα πρέπει:

- Να τηρεί την επιτροπή υποστήριξης ενήμερη για τις πλέον πρόσφατες αποφάσεις και εξελίξεις σχετικά με την Οικονομική και Νομισματική Ένωση
- Να οργανώνει τακτικές και εσωτερικές συσκέψεις με την επιτροπή για την ανασκόπηση της προόδου της επιχείρησης και των εκκρεμών ζητημάτων
- Να δρομολογεί και να παρακολουθεί όλες τις ενέργειες της επιτροπής, μέσω τακτικών αναφορών και εκθέσεων των διευθυντών
- Αν απαιτείται, να επιλέγει εξωτερικούς προμηθευτές υπηρεσιών, για να βοηθήσουν την επιχείρηση κατά τη μετάβαση.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Τράπεζες

- Θα πρέπει η εταιρεία μας να πραγματοποιεί εισπράττει πληρωμές σε ευρώ;
- Ποιο θα είναι το κόστος, αν υπάρχει, αυτής της υπηρεσίας;
- Τι υπηρεσίες υποστήριξης της μετάβασης θα παράσχετε;

Νομικοί- Οικονομικοί σύμβουλοι

- Πότε αναθεωρούμε το καταστατικό;
- Ποιες οι οικονομικές επιπτώσεις της μετάβασης λογαριασμών σε ευρώ;
- Πότε μπορούμε να υποβάλουμε φορολογικές δηλώσεις σε ευρώ;

Προμηθευτές συστημάτων πληροφορικής

- Τα ήδη εγκατεστημένα προγράμματα είναι συμβατά με το ευρώ;
- Αν όχι, θα αναλάβετε να παράσχετε και να εγκαταστήσετε εκδοχές τους συμβατές με το ευρώ;
- Ποιο θα είναι το κόστος, αν υπάρχει;

Ορκωτοί λογιστές

- Πώς θα επηρεάσει το ευρώ τους λογαριασμούς μας;
- Ποια είναι η καλύτερη ημερομηνία για τη μετατροπή των λογαριασμών μας;
- Ποιες είναι οι απαιτήσεις σχετικά με την πιστοποίηση λογαριασμών κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου;
- Πώς και πότε θα αλλάξουμε τη μισθοδοσία σε ευρώ;

Ινστιτούτα κατάρτισης

- Έχετε προγράμματα εκπαίδευσης υπαλλήλων για τη μετάβαση στο ευρώ;
- Αν όχι, μπορείτε να δημιουργήσετε τέτοια προγράμματα;
- Ποιες κατηγορίες υπαλλήλων θα απαιτήσουν εκπαίδευση;
- Ποιο θα είναι το κόστος;

6. Γνωστοποίηση της προόδου

Για να εξασφαλισθεί η επιτυχία του σχεδίου μετάβασης, η πρόοδος της επιχείρησης, δεν πρέπει απλώς να παρακολουθείται, αλλά να γνωστοποιείται αποτελεσματικά σε όλους τους παράγοντες της. Η αποτελεσματική εφαρμογή θα απαιτήσει ειλικρινή προσπάθεια από όλα τα διευθυντικά στελέχη της. Σε κάθε βήμα της ανάπτυξης και εφαρμογής του σχεδίου μετάβασης, η διοίκηση θα πρέπει:

- Να συμμετέχει ενεργά, σε υψηλό επίπεδο
- Να οργανώσει και να εξασφαλίσει αποτελεσματική επικοινωνία με όλους τους παράγοντες της εταιρείας (πελάτες, προμηθευτές, τράπεζες, υπαλλήλους) προς αξιολόγηση της προόδου
- Να επιβεβαιώνει τακτικά τη δέσμευσή της για μακροπρόθεσμη επιτυχία.

Ανταγωνισμός- συντονισμός

Οι επιχειρήσεις μπορούν να επιλέξουν να θεωρήσουν το ευρώ, είτε ως νέο πεδίο ανταγωνισμού, κάτι που θα ενθαρρύνει τη διαφοροποίηση μεταξύ τους, είτε ως δυνατότητα για μείωση του κόστους μετάβασης, προοπτική που συνδέεται με το συντονισμό τους με τους επιχειρηματικούς συνεργάτες τους.

Όποια στρατηγική και να επιλέξουν, δεν θα πρέπει να ξεχνούν ότι δεν είναι οι μόνες επιχειρήσεις στην Ευρώπη που προετοιμάζονται για τη μετάβαση. Πολύτιμος χρόνος και χρήμα μπορούν να εξοικονομηθούν μέσω της συνεργασίας και της αποτελεσματικής επικοινωνίας με άλλους εμπλεκόμενους:

- Πελάτες
- Εμπορικές οργανώσεις
- Προμηθευτές
- Μετόχους
- Ανταγωνιστές
- Δημόσιες αρχές
- Λογιστές
- Τράπεζες

Η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα αποτελεί σημαντικό έργο του οποίου η διαχείριση θα είναι καλύτερη αν υπάρχει έγκαιρος και οργανωμένος σχεδιασμός. Μία αποτελεσματική στρατηγική μετάβασης θα πρέπει να αποσκοπεί, τόσο στον εντοπισμό των ευκαιριών που προκύπτουν από την εισαγωγή του ευρώ, όσο και στη μείωση του κόστους μετάβασης.

Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να θεωρήσουν τη μετάβαση στο ευρώ ως ολοκληρωμένο έργο, το οποίο θα τους επιτρέψει να βελτιώσουν συνολικά την αποτελεσματικότητά τους προετοιμαζόμενες για τον επόμενο αιώνα.

Αναγκαίος ο έγκαιρος σχεδιασμός

Η μετάβαση στο ευρώ θα επηρεάσει τις περισσότερες από τις δραστηριότητες της επιχείρησης και συνεπώς θα πρέπει να απαντηθούν πολλές λεπτομέρειες \ερωτήσεις, οι σημαντικότερες των οποίων αναφέρονται στον παρόντα οδηγό. Η μετάβαση θα είναι ευκολότερη, αν έχει σχεδιαστεί εκ των προτέρων. Η διεύθυνση της επιχείρησης θα πρέπει να ορίσει ένα στέλεχος ως "Υπεύθυνο έργου για το ευρώ". Το στέλεχος αυτό θα συντονίζει τις προπαρασκευαστικές ενέργειες της επιχείρησης και θα συλλέγει πληροφορίες.

Το επόμενο βήμα για τις επιχειρήσεις θα είναι να προσδιορίσουν τους τρόπους με τους οποίους το ευρώ θα επηρεάσει τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες. Κατ' αρχάς, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να μελετήσουν τις ενδεχόμενες, στρατηγικής σημασίας, επιπτώσεις:

- Θα ανοίξει το ευρώ νέες αγορές;
- Θα επηρεάσει το ευρώ την αλυσίδα προμηθειών;
- Ποιες χρηματοδοτικές δυνατότητες θα δημιουργήσει;
- Θα ενταχθεί ο ανταγωνισμός;

Το ευρώ θα φέρει τις επιχειρήσεις αντιμέτωπες με σειρά τεχνικών προκλήσεων, οι οποίες θα πρέπει να αντιμετωπιστούν στα πρώτα στάδια:

- Οι λογαριασμοί θα πρέπει να αντιμετωπιστούν σε ευρώ
- Τα συστήματα πληροφορικής είναι ζωτικής σημασίας στη διαδικασία προσαρμογής και θα απαιτήσουν προσαρμογές που θα ενσωματώσουν τόσο το ευρώ όσο και την αλλαγή της χιλιετίας
- Το ανθρώπινο δυναμικό θα χρειαστεί εκπαίδευση.

Η ΟΝΕ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩ:

Πώς θα μπορούσαν να προσεγγίσουν την αλλαγή οι επιχειρήσεις-επιπτώσεις.

Στα επόμενα έξι κεφάλαια καταγράφονται ενδεχόμενες επιπτώσεις της εισαγωγής του ευρώ σε όλες τις εταιρικές λειτουργίες: μάρκετινγκ, προμήθειες, χρηματοδότηση, ανθρώπινο δυναμικό, λογιστικά και φορολογικά, συστήματα πληροφορικής. Οι λεπτομερείς κατάλογοι ενδεδειγμένων ενεργειών προπαρασκευής, επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να προσδιορίσουν τα θέματα που άπτονται κάθε λειτουργίας και να ορίσουν τα κατάλληλα πρόσωπα για τον χειρισμό τους.

ΑΓΟΡΕΣ, ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

ΑΓΟΡΕΣ

Ευκολότερη πρόσβαση στις ευρωπαϊκές αγορές

Με την εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου, τη μείωση του κόστους των διασυνοριακών συναλλαγών και την επικράτηση διαφάνειας στις τιμές σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή ένωση, το ευρώ θα βελτιώσει την πρόσβαση στην ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά. Το ευρώ θα επιτρέψει σε επιχειρήσεις διαφορετικών χωρών να "μιλούν" την ίδια γλώσσα και επομένως θα διευκολύνει το εμπόριο μεταξύ των κρατών-μελών που συμμετέχουν στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Αυτό, θα ισχύει επί εξαγωγών, εισαγωγών, άμεσων επενδύσεων, συμμαχιών... Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα αποτελεί τελικά μια εγχώρια αγορά μεγαλύτερη από εκείνη των ΗΠΑ.

Για τις επιχειρήσεις που ήδη δραστηριοποιούνται στις ευρωπαϊκές αγορές, το ευρώ θα παίξει το ρόλο καταλύτη και θα επιτυγχάνει τις τάσεις παγκοσμιοποίησης της αγοράς. Στις επιχειρήσεις που προς το παρόν δραστηριοποιούνται αποκλειστικά σε εγχώριες αγορές, το ευρώ θα μπορούσε να δώσει την ευκαιρία να επεκτείνουν τις εργασίες τους και εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Φθηνότερες εξαγωγές

Τα ευρώ θα οδηγήσει σε σημαντικές μειώσεις του κόστους που σχετίζεται με συναλλαγές σε συνάλλαγμα: το "hedging" (πράξεις εξασφάλισης έναντι συναλλαγματικών κινδύνων) θα καταστεί περιττό, οι τιμοκατάλογοι θα εκφράζονται μόνο σε ευρώ, κλπ. Οι επιχειρήσεις θα είναι σε θέση να διαμορφώσουν χαμηλότερες τιμές στις αγορές στις οποίες πραγματοποιούν εξαγωγές.

Το κόστος προστασίας έναντι συναλλαγματικών κινδύνων, εκτιμάται σε 1-2% των πωλήσεων και των προμηθειών των μικρών επιχειρήσεων. Η δυνατότητα συναλλαγών με ευρώ θα επιτρέψει στις εταιρείες αυτές να αποφύγουν τη δαπάνη με συνέπεια να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητά τους.

Αυξημένος ανταγωνισμός στις εγχώριες αγορές

Η ευκολότερη πρόσβαση στις ευρωπαϊκές αγορές θα επηρεάσει τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στις εγχώριες αγορές, αφού θα διευκολύνει την πρόσβαση σε αυτές, ξένων ανταγωνιστών. Οι επιχειρήσεις επομένως θα πρέπει να εκτιμήσουν αν η

εισαγωγή του ευρώ θα εντείνει τον ανταγωνισμό στις αγορές τους, και αν ναι, να εκτιμήσουν το πώς θα επηρεαστούν οι ίδιες-είτε λόγω των αυξημένων εισαγωγών είτε λόγω άμεσων επενδύσεων από τρίτες χώρες.

Προσαρμογή στη νέα δομή της αγοράς

Όταν εξαλειφθεί το συναλλαγματικό εμπόδιο, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να επανεξετάσουν την οριοθέτηση των αγορών τους. Εναλλακτικά κριτήρια θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν οριοθέτηση βάσει γλωσσικών ή πολιτισμικών συγγενειών.

Οι κατάλογοι προϊόντων και οι διαφημιστικές εκστρατείες θα μπορούν να ξεπερνούν τα εθνικά σύνορα.

Το ευρώ θα μπορούσε να ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις να επανεξετάσουν και οργανώσουν ορθολογικά τη διάρθρωση του συστήματος πωλήσεων τους: Οι εξαγωγικές πωλήσεις στην Ευρώπη θα μπορούσαν τώρα να θεωρούνται ως εγχώριες πωλήσεις, θα απαιτηθούν νέα δίκτυα διανομών για τις αγορές, ενδεχομένως θα απαιτηθεί εκπαίδευση του προσωπικού, κλπ. Η επικράτηση του ευρώ θα συμπέσει με την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου, το οποίο επίσης ευνοεί την άμεση πρόσβαση στους καταναλωτές.

Διευκολύνοντας την πρόσβαση στις ευρωπαϊκές αγορές, το ευρώ μπορεί να μειώσει τις ανάγκες για διαμεσολαβητές. Οι επιχειρήσεις θα μπορούν να αυξήσουν το μερίδιο άμεσων πωλήσεων τους αναπτύσσοντας νέες μεθόδους διανομής: άμεσο μάρκετινγκ, ηλεκτρονικές πωλήσεις, πολυμέσα, συμμαχίες, κλπ.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ Νέα προϊόντα

Το ευρώ, θα δημιουργήσει μια αγορά 370 εκατομμυρίων καταναλωτών και την ευκαιρία για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις να εισέλθουν σε νέες αγορές. Αυτό ίσως απαιτήσει την τροποποίηση προϊόντων και υπηρεσιών, έτσι ώστε να ικανοποιούνται οι ανάγκες των ευρωπαϊκών καταναλωτών. Η ίδια η μετάβαση στο ευρώ θα μπορούσε να παράσχει ευκαιρίες για ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών, όπως λογιστικό λογισμικό, εργαλεία\ δυνατότητες παροχής υπηρεσιών συμβούλου, ταμειακές μηχανές, αριθμομηχανές, συσκευές μετατροπής συναλλάγματος, ανταλλαγής νομισμάτων, κλπ.

Ορισμένες τράπεζες, αναπτύσσουν συγκεκριμένες υπηρεσίες παροχής συμβούλων και χρηματοδότησης, για την υποστήριξη των επιχειρήσεων κατά τη μετάβαση τους στο ευρώ.

Προσαρμογή προϊόντων και συσκευασία

Πριν διεισδύσουν σε νέες αγορές, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να εξετάσουν αν τα προϊόντα τους θα πρέπει να προσαρμοστούν (πρότυπα ποιότητας, συσκευασίας) ώστε να ικανοποιούν ανάγκες διαφορετικών κατηγοριών πελατών. Το ευρώ θα οδηγήσει σε εντονότερο ανταγωνισμό και μεγαλύτερη διαφάνεια στις τιμές στην Ευρωπαϊκή αγορά και επίσης θα δημιουργήσει πίεση στις τιμές, ειδικώς στα τυποποιημένα προϊόντα. Οι επιχειρήσεις ίσως θα πρέπει να προσαρμοστούν ορισμένα προϊόντα, έτσι ώστε να καθιερώσουν νέα, εμπορικά αποδεκτά επίπεδα τιμών, ή να αντιμετωπίσουν ενδεχόμενη όξυνση του ανταγωνισμού.

Μια σοκολάτα για παράδειγμα, έχει σήμερα τιμή 0,50 Λίρες Αγγλίας μπορεί να τιμολογηθεί σε 0,50 ευρώ-ποσό που είναι ευκολότερο στην επεξεργασία, ειδικώς από μηχανήματα αυτόματων πωλήσεων. Πιθανώς η συσκευασία να πρέπει να αλλάξει, ώστε να αναγράφει τη νέα τιμή. Στην περίπτωση αυτή, θα μπορούσε να μειωθεί το βάρος της σοκολάτας, υπό την προϋπόθεση ότι η εταιρεία συμμορφώνεται με την εθνική νομοθεσία.

Εξυπηρέτηση πελατών

Ο εντονότερος ανταγωνισμός στο εσωτερικό της ευρωπαϊκής αγοράς, θα αναγκάσει τις επιχειρήσεις να αναζητήσουν νέες μεθόδους διαφοροποίησης, βασισμένες σε παράγοντες άλλους από το προϊόν ή τη τιμή. Οι επιχειρήσεις θα μπορούσαν να επικεντρώσουν το ενδιαφέρον τους στην ικανοποίηση του πελάτη, με βελτιώσεις στο επίπεδο της εξυπηρέτησης.

Πχ. Ένας τοπικός κατασκευαστής θα μπορούσε να βελτιώσει σημαντικά το επίπεδο εξυπηρέτησης που παρέχει στους πελάτες του, για να αντιμετωπίσει την όξυνση του ανταγωνισμού από πολυεθνικές επιχειρήσεις.

ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗ

Διαφάνεια στις τιμές

Η διαφάνεια των τιμών μεταξύ των χωρών θα αυξηθεί, και οι εταιρείες δεν θα μπορούν πλέον να διατηρούν υψηλά διαφορικά τιμών μεταξύ χωρών (ακόμη και αν διατηρείται κάποια κατάτμηση των αγορών για διάφορους λόγους, για παράδειγμα, φορολογία, διαφορετικές προδιαγραφές, κλπ) Η πίεση θα είναι μεγαλύτερη στις παραμεθόριες περιοχές και για προϊόντα υψηλής αξίας που μπορούν να μεταφερθούν εύκολα. Οι συνήθεις καταναλωτές αναμένουν να επωφεληθούν από τη μεγαλύτερη διαφάνεια των τιμών. Το γεγονός αυτό μπορεί επίσης να ενθαρρύνει την ανάπτυξη πρακτικών αγοράς σε ολόκληρη την Ευρώπη από μεγάλους οργανισμούς λιανικών πωλήσεων.

Πχ. Οι τιμές των αυτοκινήτων παρουσιάζουν αισθητές διαφορές μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το φαινόμενο αυτό, έχει προκαλέσει μια αύξηση των διασυνοριακών αγοροπωλησιών και έχει παράλληλης αγοράς εμπόρων που επανεισάγουν αυτοκίνητα από τις χώρες με τις χαμηλότερες τιμές.

Μετατροπή τιμών σε ευρώ

Η μετατροπή των τιμών από τα εθνικά νομίσματα σε ευρώ, είναι μια απλή αριθμητική πράξη, αλλά θα πρέπει να ακολουθεί μία ορισμένη σειρά κανόνων. Κατά το νόμο, η μετατροπή τιμών σε ευρώ θα απαιτήσει τη χρήση ισοτιμίας με έξι σημαντικά ψηφία. Για να γίνει η μετατροπή από ένα εθνικό σε άλλο, τα ποσά θα πρέπει πρώτα να μετατραπούν σε ευρώ και στη συνέχεια στο δεύτερο εθνικό νόμισμα. Το ποσό σε ευρώ μπορεί να στρογγυλοποιηθεί σε τρία δεκαδικά ψηφία και μετά θα πρέπει να στρογγυλοποιηθεί προς τα επάνω ή προς τα κάτω, σε δύο δεκαδικά ψηφία, αναλόγως με το ποια είναι η πλησιέστερη υποδιαίρεση.

Υπάρχουν πολλά ζητήματα τα οποία μπορούν να ανακύψουν από τη μετατροπή:

- Η στρογγυλοποίηση μπορεί να οδηγήσει σε υπολογίσιμες διαφορές στις τιμές ειδών με μικρή αξία.

- Θα επηρεαστεί η ευελιξία των τιμών: οι επιχειρήσεις που ελπίζουν να ορίσουν τις τιμές τους σε εμπορικώς αποδεκτά επίπεδα, γνωστά ως "ψυχολογικές τιμές" (πχ. 99 ευρώ), πιθανώς να ενθαρρύνουν να τροποποιήσουν το προϊόν ή την τιμολογιακή τους πολιτική σε μία προσπάθεια να αντισταθμίσουν τη διαφορά της τιμής σε ευρώ.
- Η δημιουργία νέων ανταγωνιστικών δυνάμεων στις διάφορες αγορές, θα οδηγήσει σε νέα επίπεδα τιμών.
- Ορισμένες χώρες, όπως η Ιταλία και η Ισπανία, δεν περιλαμβάνουν δεκαδικούς στις νομισματικές αξίες τους και πιθανώς να αντιμετωπίσουν δυσκολίες με τα δεκαδικά ψηφία κατά τη μετατροπή σε ευρώ.

Η τιμή σε ευρώ ενός προϊόντος που πωλείται σήμερα έναντι 6 Γερμανικών Μάρκων θα είναι 3,07659 ευρώ (με ισοτιμία μετατροπής 1 ευρώ= 1095021 μάρκα). Μαθηματικά, η τιμή πρέπει σύμφωνα με τους κανόνες στρογγυλοποίησης, να γίνει 3,08 ευρώ, δηλαδή διαφορά 0,0034 ευρώ και αύξηση 0,11% (Η ισοτιμία χρησιμοποιείται ενδεικτικά και μόνο). Για εμπορικούς λόγους, ο έμπορος λιανικής πώλησης μπορεί να τιμολογήσει το προϊόν σε 3 ευρώ- μείωση 0,08ευρώ. Στην περίπτωση αυτή, η τελική τομή του προϊόντος σε ευρώ θα είναι κατά 2,5% χαμηλότερη από την αρχική τιμή. Η ποσοστιαία μεταβολή της τιμής είναι υψηλότερη στα είδη μικρής αξίας.

Για παράδειγμα, ένας ράφτης που πωλεί κοστούμια έναντι 99 Ιρλανδικών Λιρών έχει ακολουθήσει, βάσει αυτής της ψυχολογικής τιμής, μια επιτυχημένη εκστρατεία μάρκετινγκ. Με την εισαγωγή του ευρώ, ελπίζει να κρατήσει την πελατεία του διατηρώντας την ίδια τιμή με τον αριθμό "99", αλλά σε ευρώ. Αφού όμως η νέα τιμή των 99 ευρώ θα αποτελεί μια σημαντική μείωση της προηγούμενης τιμής, αναλόγως με την ισοτιμία μετατροπής, τα κοστούμια θα πρέπει να τροποποιηθούν έτσι ώστε η αξία τους να αντιστοιχεί στη νέα αυτή τιμή. Εναλλακτικά, θα μπορούσε να διατηρήσει την ποιότητα του προϊόντος και να μεταβάλει την τιμολογιακή του πολιτική.

Προσαρμογή τιμοκαταλόγων

Έως το 2002 το αργότερο, όλο το έντυπο υλικό που αναφέρεται σε τιμές θα πρέπει να τροποποιηθεί: κατάλογοι, καταστάσεις τιμών, αναφορές τρεχουσών τιμών, διαφημιστικό υλικό, βάσεις δεδομένων, κλπ. Τα στοιχεία αναφοράς των τιμών στο εσωτερικό της επιχείρησης θα πρέπει να αποθηκευθούν και να τροποποιηθούν.

Διπλή αναγραφή τιμών

Η διπλή αναγραφή τιμών σε ευρώ και σε εθνικό νόμισμα, θα μπορούσε να διευκολύνει την αποδοχή του ευρώ. Αποτελεί δε ένα θέμα που έχει οδηγήσει σε αντιπαράθεση μεταξύ ενώσεων καταναλωτών, που υποστηρίζουν υποχρεωτικές διπλές αναγραφές στο επίπεδο του λιανικού εμπορίου και των εμπόρων, οι οποίοι υποστηρίζουν ότι μια τέτοια νομοθεσία θα ήταν δαπανηρή και αναποτελεσματική. Προς το παρόν, είναι αβέβαιο το αν η διπλή αναγραφή θα είναι υποχρεωτική. Πάντως, αρκετές επιχειρήσεις έχουν αφήσει να εννοηθεί ότι θα τις εφάρμοζαν εθελοντικά για να αποδείξουν καλή εμπορική συμπεριφορά. Η εφαρμογή της διπλής αναγραφής θα μπορούσε να αρχίσει έξι μήνες πριν την εισαγωγή χαρτονομισμάτων και κερμάτων ευρώ και να συνεχιστεί για έξι μήνες. Πολλά ξενοδοχεία, ήδη μνημονεύουν τις τιμές των δωματίων τους τόσο σε εθνικό

νόμισμα όσο και σε ECU, όπως επίσης πράττουν και πολλές τράπεζες για τις υπηρεσίες τους.

Για τις βιομηχανικές επιχειρήσεις ή τις επιχειρήσεις που συναλλάσσονται κυρίως με άλλες επιχειρήσεις, η διπλή αναγραφή τιμών δεν θεωρείται ιδιαίτερο πρόβλημα. Οι περισσότερες επιχειρήσεις είναι πρόθυμες να εκθέτουν τις τιμές τους και στα δύο νομίσματα, προς ικανοποίηση των πελατών τους. Η διπλή αναγραφή, θα είναι σχετικά εύκολο να εφαρμοστεί σε σύνολα, αλλά οι διπλές ενδείξεις για κάθε είδος χωριστά θα είναι πιθανώς πιο δύσκολες. Στην περίπτωση καθιέρωσης διπλής αναγραφής τιμών, τα είδη των οποίων οι τιμές λιανικής ορίζονται σήμερα από τον κατασκευαστή(βιβλία, δίσκοι, προϊόντα διατροφής ρουχισμού κλπ.) θα απαιτήσουν ιδιαίτερη προσοχή. Οι κατάλογοι για ταχυδρομικές παραγγελίες θα πρέπει να τροποποιηθούν αρκετά ενωρίτερα, δεδομένων των χρονικών περιόδων της παραγωγής τους.

Ορισμένα πρακτικά θέματα

Βασικός κανόνας: οι τιμές θα πρέπει να υπολογίζονται χρησιμοποιώντας τις καθορισμένες ισοτιμίες. Ένα παράδειγμα: η τιμή ενός προϊόντος αξίας 1 Λίρα Αγγλίας θα αντιστοιχούσε πριν από το 2000 σε 1,14 ευρώ με ισοτιμία 1 ευρώ=0,87654 λίρες. Μετά την 1^η Ιανουαρίου 2002 όταν θα κυκλοφορήσουν τα χαρτονομίσματα και τα κέρματα σε ευρώ, δεν είναι πιθανό ότι ο λιανοπωλητής θα διατηρήσει την "άβολη" τιμή σε 1,14 ευρώ. Ο λιανοπωλητής θα αλλάξει την τιμή σε ευρώ σε ένα βολικό επίπεδο, για παράδειγμα 1,10, και θα αναφέρει και αντίστοιχη τιμή 0,99 λίρες. Η υποχρέωση χρησιμοποίησης των αμετάκλητα καθορισμένων ισοτιμιών έχει ως στόχο την αποφυγή καταστάσεων όπου οι λιανοπωλητές θα ανέφεραν παλαιές τιμές σε ευρώ, κάτι που θα έδινε την εντύπωση χρησιμοποίησης άλλης ισοτιμίας από αυτή που έχει καθορισθεί σταθερά και αμετάκλητα. Κάτι τέτοιο θα προκαλούσε σύγχυση στους καταναλωτές.

Επιπλέον, το παραπάνω παράδειγμα δείχνει αν οι λιανοπωλητές αύξησαν ή μείωσαν τις τιμές: στο εν λόγω παράδειγμα οι τιμές μειώθηκαν κατά 0,4 λίρες. Η διοικητική υποστήριξη της διπλής αναφοράς των τιμών που χρησιμοποιείται και την έκταση κατά την οποία οι υπολογισμοί πρέπει να γίνονται και στις δύο τιμές. Τα συστήματα τιμολόγησης ποικίλουν από συστήματα χειρόγραφων πινακίδων ως πιο σύγχρονα συστήματα ηλεκτρονικής αυτόματης τιμολόγησης. Γενικά, το κόστος διπλής αναφοράς τιμών φαίνεται μικρότερο για τα ηλεκτρονικά σε σχέση με τα χειρόγραφα συστήματα. Θέμα κλειδί αποτελεί ο κίνδυνος "υπερφόρτωσης" του καταναλωτή με πληροφορίες. Για παράδειγμα, είναι απαραίτητο να παρατίθενται όλες οι τιμές σε μια απόδειξη που περιέχει διάφορα προϊόντα ή μόνο το σύνολο; Θα ήταν επίσης απαραίτητο να αναφέρονται όλες οι τιμές μονάδες και ή οι εκπτώσεις αντί για την τελική τιμή που πρέπει τελικά να καταβάλει ο καταναλωτής; Οι ωιαντήσεις στα ερωτήματα αυτά θα επηρεάσουν σε μεγάλο βαθμό τις διαδικασίες διπλής αναφοράς των τιμών και το κόστος ανάπτυξης των συστημάτων.

ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ: ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ

Διερεύνηση της βάσης προμηθευτών

Η μετάβαση στο ευρώ θα παράσχει σημαντικές στρατηγικές ευκαιρίες σε ότι αφορά στην οργάνωση των προμηθειών για την πλειοψηφία των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων. Τα ευρώ θα οδηγήσει σε ευρύτερη διάθεση εισαγομένων ειδών, δεδομένου ότι θα είναι ευκολότερο και φθηνότερο να συνεργάζεται κανείς με μη εγχώριους προμηθευτές. Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να αναθεωρήσουν την πολιτική τους στον τομέα των προμηθειών, ώστε να εκτιμήσουν τα οφέλη που ενδεχομένως προκύψουν από την όξυνση του ανταγωνισμού μεταξύ των προμηθευτών.

Τα ευρώ θα μπορούσε να παράσχει σημαντικές ευκαιρίες:

- Εξάλειψη συναλλαγματικού κινδύνου
- Μείωση των διοικητικών εξόδων που σχετίζονται με συναλλαγές σε ξένα νομίσματα
- Φθηνότερες εισαγωγές
- Διαφάνεια στις τιμές, σε όλη την έκταση της ζώνης του ευρώ
- Εντονότερος ανταγωνισμός μεταξύ των προμηθευτών
- Λιγότερες διακυμάνσεις του κόστους των προμηθειών.

Όταν η Ευρώπη θεωρείται πλέον εγχώρια αγορά και οι συναλλαγματικοί κίνδυνοι έχουν εξλειφθεί, η αβεβαιότητα στις αγορές θα μειωθεί. Για τις επιχειρήσεις θα μπορούσαν ακόμη να υπάρξουν ευκαιρίες ανάπτυξης συμμαχιών για αγορές προμηθειών, ή σχηματισμού με άλλες επιχειρήσεις ομάδων αγοραστών.

Οι μικρές επιχειρήσεις, συχνά αποφεύγουν να συνεργαστούν με ξένους προμηθευτές λόγω της δυσκολίας κατά τον υπολογισμό των τιμών, των σχετικών συναλλαγματικών κινδύνων και του κόστους των διασυνοριακών συναλλαγών. Το ευρώ, θα οδηγήσει στην εξάλειψη των εμποδίων αυτών και θα διευρύνει τη βάση των πιθανών προμηθευτών.

Αναθεώρηση της στρατηγικής προμηθειών

Το ευρώ, θα συμβάλλει στη δημιουργία μιας διευρυμένης εγχώριας αγοράς. Η ικανοποίηση των αναγκών νέων πελατών πιθανώς να απαιτήσει μεταβολές στα προϊόντα και επομένως και στις πρώτες ύλες που χρησιμοποιούνται. Τα πρότυπα ποιότητας, οι εθνικοί κανονισμοί, οι πολιτισμικές διαφορές ή οι επιταγές του μάρκετινγκ ενδεχομένως να οδηγήσουν σε μεταβολές των πρώτων υλών που χρησιμοποιούνται.

Για παράδειγμα, ένας κατασκευαστής αθλητικών υποδημάτων πωλεί τα προϊόντα του στην "ψυχολογική τιμή" των 29 Λιρών Αγγλίας. Η μετατροπή σε ευρώ (με υποθετική ισοτιμία 1 ευρώ=0,711017 λίρες) θα κατέληγε στην τιμή των 40,8450 ευρώ. Επομένως, θα πρέπει να προμηθευτεί φθηνότερες πρώτες ύλες και στη συγκεκριμένη περίπτωση, κατώτερης ποιότητας λάστιχο.

Το ευρώ ως συναλλακτικό νόμισμα αναφοράς

Πολλοί παραγωγικοί τομείς, λειτουργούν σήμερα χρησιμοποιώντας ένα νόμισμα αναφοράς. Το Δολάριο ΗΠΑ πχ. Είναι νόμισμα αναφοράς στους τομείς του πετρελαίου και των χημικών. Η χρήση του ευρώ ως διεθνούς νομίσματος αναφοράς, θα περιορίζε διάφορους μακροπρόθεσμους κινδύνους σχετικούς με τη χρήση πολλών νομισμάτων και

θα επέτρεπε στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να επικεντρωθούν στην ανταγωνιστικότητα και την παραγωγικότητά τους.

Η χρήση του ευρώ ως συναλλαγματικού νομίσματος θα διευκολυνθεί από το γεγονός ότι, οι εξαγωγές των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε διεθνή κλίμακα, είναι σήμερα μεγαλύτερες από αυτές των ΗΠΑ. Επιπλέον, θα υπάρξει μεγάλη οικονομική πίεση προς τις γειτονικές χώρες όπως η Νορβηγία, η Ελβετία και οι χώρες της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης προκειμένου και αυτές να συνδέσουν το νόμισμα τους με το ευρώ, διευρύνοντας έτσι τη ζώνη νομισματικής σταθερότητας.

Πχ. Ένας Ευρωπαίος προμηθευτής άλλης ευρωπαϊκής εταιρείας, σήμερα τιμολογεί σε Δολάρια ΗΠΑ, επειδή οι πρώτες ύλες του εκφράζονται αρχικώς σε Δολάρια ΗΠΑ. Με τη χρήση του ευρώ ως νομίσματος αναφοράς σε όλες τις συμβάσεις προμηθειών και πωλήσεων, η εταιρεία θα αποφύγει την έκθεση της στις διακυμάνσεις του Δολαρίου και θα μπορέσει να επικεντρωθεί στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς της και την αποτελεσματικότερη διαχείριση των εξόδων της.

Όροι πληρωμών

Οι όροι πληρωμών ποικίλουν αισθητά από χώρα σε χώρα. Οι όροι αυτοί είναι πιθανό να συγκλίνουν λόγω της διεύρυνσης της βάσης των προμηθευτών. Όμως, η σύγκλιση θα επέλθει σταδιακά και δεν θα συμβεί αμέσως μετά την εισαγωγή του ευρώ. Στο μεταξύ, οι επιχειρήσεις θα μπορούσαν να δείχνουν προτίμηση στους προμηθευτές που προσφέρουν τους ευνοϊκότερους όρους πληρωμών.

Η σημερινή κατάσταση στην Ευρώπη εμποδίζει την ανάπτυξη του ενδο-ευρωπαϊκού εμπορίου και την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Οι μικρές και οι μεσαίες επιχειρήσεις επηρεάζονται ιδιαίτερω από τις μεγάλες περιόδους πληρωμών, αφού εξαρτώνται περισσότερο από τις εμπορικές πιστώσεις από ότι οι μεγαλύτερες εταιρίες.

Οργάνωση εφοδιασμού

Διευκολύνοντας το εμπόριο στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι πιθανόν, το ευρώ να οδηγήσει στην ανάπτυξη των μεταφορών εμπορευμάτων και της ανάλογης οργάνωσης του εφοδιασμού των προμηθειών. Η οργάνωση και ο σχεδιασμός θα επηρεαστούν από την εισαγωγή του ευρώ και θα πρέπει να προσαρμοστούν σύμφωνα με τις νέες στρατηγικές προμηθειών και μάρκετινγκ.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Επιπτώσεις για τις υπηρεσίες χρηματοδότησης και ταμείου

Οι υπηρεσίες χρηματοδότησης και ταμείου θα είναι οι πρώτες που θα επηρεαστούν από το ενιαίο νόμισμα και οι διευθυντές θα πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στα ακόλουθα θέματα:

- *Εξάλειψη των κόστους των συναλλαγών σε συνάλλαγμα και του συναλλαγματικού κινδύνου* : οι συναλλαγές που αφορούσαν τη αντιμετώπιση των συμμετεχόντων νομισμάτων ως διαφορετικών θα καταργηθούν. Έτσι το πέρασμα από το εθνικό νόμισμα στο ενιαίο δεν θα συνεπάγεται

συναλλαγματικό κίνδυνο παρά μόνο υπολογισμούς για τη μετατροπή. Οι διευθυντές θα πρέπει να προετοιμαστούν για την κατάσταση αυτή και να διασφαλίσουν ότι οι ανάλογες συμβάσεις, θα λαμβάνουν υπόψη το ξεκίνημα της νομισματικής ένωσης. Οι υπηρεσίες χρηματοδότησης και ταμείου ίσως χρειαστεί να αναδιοργανωθούν. Τα πλεονεκτήματα αυτά ίσως επεκταθούν και εκτός των συνόρων της ΕΕ αν το ευρώ καθιερωθεί ως διεθνές νόμισμα συναλλαγών.

- *Η αλλαγή των χρηματαγορών:* οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στις χρηματαγορές θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις επιπτώσεις του ενιαίου νομίσματος στις αγορές αυτές. Θα εμφανιστεί μία "εγχώρια αγορά σε ευρώ" που θα απορροφήσει τις εθνικές αγορές των συμμετεχόντων κρατών-μελών. Οι αποδόσεις των ομολόγων μπορεί να επηρεαστούν από την εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου. Από αυτό συνεπάγεται ότι μπορεί να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση σε άλλες συνιστώσες της απόδοσης (ρευστότητα της αγοράς, πιστωτικός κίνδυνος, διαφορές φορολογίας). Οι εταιρείες θα πρέπει να εξετάσουν αν οι νέες εκδόσεις ομολόγων μπορούν να εκφράζονται σε ευρώ κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου και αν το υπόλοιπο του χρέους θα μπορούσε να μετατραπεί σε ευρώ. Η εμφάνιση μίας μεγαλύτερης και ρευστότερης αγοράς θα οδηγήσει σε αποτελεσματικότερη κατανομή των κεφαλαίων και θα διευκολύνει τη δανειοδότηση. Ωστόσο, ο ρόλος των μεγάλων συγκροτημάτων θα μειωθεί συγκριτικά στη μεγάλη αγορά ευρώ και ορισμένα από αυτά ίσως να μην έχουν πια τη ίδια αναγνώριση που έχουν στις εθνικές τους αγορές. Το γεγονός αυτό μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση των εταιρειών που θα ζητούν τη διαβάθμιση των πιστωτικών τους κινδύνων.
- *Χρηματιστήρια:* αντίθετα με τις αγορές χρήματος και ομολόγων, η φύση των προϊόντων που συναλλάσσονται στα χρηματιστήρια δεν θα επηρεαστεί από την ΟΝΕ. Η κύρια πρόκληση που αντιμετωπίζουν τα χρηματιστήρια είναι να διασφαλιστεί ότι όλοι οι συναλασσόμενοι και ιδίως οι μέτοχοι κατανοούν πλήρως τις πρακτικές πλευρές της μετάβασης στην ΟΝΕ. Οι εταιρείες που είναι εισηγμένες σε χρηματιστήρια θα πρέπει να εξετάσουν προσεκτικά τη μετάβαση στο ευρώ και να πραγματοποιήσουν διαβουλεύσεις με τους μετόχους τους. Ειδικότερα, οι μεμονωμένοι πολίτες που κατέχουν μετοχές μπορούν να ζητήσουν η καταβολή των μερισμάτων να συνεχίσει να πραγματοποιείται σε εθνικό νόμισμα έως το 2002.
- *Συνταξιοδοτικά ταμεία:* άλλο ένα θέμα που θα πρέπει να εξετασθεί είναι η επίδραση της ΟΝΕ στα συνταξιοδοτικά ταμεία των εταιρειών. Η εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου θα ενθαρρύνει τη διαφοροποίηση του επενδυτικού κινδύνου θα ενθαρρύνει τη διαφοροποίηση του επενδυτικού χαρτοφυλακίου, για παράδειγμα σε ολόκληρη τη ζώνη ευρώ. Εναπόκειται στους διαχειριστές των συνταξιοδοτικών ταμείων να διασφαλίσουν ότι θα πραγματοποιηθούν οι απαραίτητες προσαρμογές των χαρτοφυλακίων και ότι οι ασφαλισμένοι θα ενημερωθούν πλήρως για τις εν λόγω αλλαγές.

ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

Οι επιχειρήσεις, ίσως χρειαστεί να προσαρμόσουν την οργάνωση και την κατανομή του ανθρωπίνου δυναμικού τους, ώστε να αντιμετωπίσουν με τον καλύτερο

δυνατό τρόπο τις στρατηγικές και τεχνικές προκλήσεις που θα προκύψουν από τη μετάβαση στο ευρώ.

Ενημέρωση και συμμετοχή υπαλλήλων

Όποιο και αν είναι το πρόγραμμα δράσης κάθε επιχείρηση θα πρέπει να εξασφαλίσει ακριβή και αξιόπιστη ενημέρωση, συμμετοχή των υπαλλήλων, και αποτελεσματική εκπαίδευση, αρκετό καιρό πριν την εφαρμογή του. Οι υπάλληλοι θα πρέπει να συμμετέχουν από τα πρώτα στάδια της ανάπτυξης της στρατηγικής της μετάβασης, ώστε να εξασφαλίζεται ότι κανένας τομέας δεν έχει παραληφθεί και ότι όλο το προσωπικό είναι καλά ενημερωμένο και προετοιμασμένο για τη μετάβαση.

Οι υπάλληλοι των επιχειρήσεων είναι επίσης καταναλωτές, αποταμιευτές, πολίτες, μελλοντικοί συνταξιούχοι, δανειζόμενοι κλπ. Κάθε μία από αυτές τις κατηγορίες θα επηρεαστεί διαφορετικά από το ευρώ. Το πρόγραμμα ενημέρωσης της επιχείρησης θα πρέπει να περιλαμβάνει και αυτές τις παραμέτρους. Η διοίκηση θα πρέπει να προετοιμαστεί επαρκώς, και να αντιμετωπίσει τα ερωτήματα πολλών ομάδων: υπαλλήλων, εκπροσώπων υπαλλήλων, συνδικάτων, οικογενειών, ασφαλιστικών ταμείων, κλπ. Η έγκαιρη προετοιμασία αποτελεί το κλειδί για την επιτυχία.

Εκπαίδευση προσωπικού

Η εκπαίδευση του προσωπικού, πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στις ανάγκες κάθε ομάδας. Η προτεραιότητα πρέπει να δοθεί σε στελέχη-κλειδιά που θα διαχειριστούν το πρόγραμμα της μετάβασης (πχ. Λογιστήριο, οικονομική διεύθυνση, συστήματα πληροφορικής). Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει επίσης να δοθεί στο προσωπικό που έρχεται σε επαφή με πελάτες. Οι πωλητές πρέπει να εκπαιδευθούν ώστε να μπορούν, κατά τη μεταβατική περίοδο να διαπραγματεύονται ταυτόχρονα σε εθνικό νόμισμα και σε ευρώ. Οι ταμίες πρέπει, κατά την ίδια περίοδο, να μάθουν πώς να αντιμετωπίζουν καταναλωτές και ειδικώς αυτούς που είναι αναλφάβητοι. Τελικώς, όλο το προσωπικό θα απαιτήσει εκπαίδευση σε κάποιο βαθμό.

Μετατροπή μισθών και συντάξεων

Το χρονοδιάγραμμα για τη μετατροπή της μισθοδοσίας σε ευρώ θα ποικίλει ανάλογα με την εθνική νομοθεσία. Η μετατροπή της μισθοδοσίας σε ευρώ θα καταστεί υποχρεωτική σε όλες τις χώρες, έως την 1-1-2002 το αργότερο.

Ένα θέμα-κλειδί για τους διευθυντές ανθρώπινου δυναμικού θα είναι η ακριβής μετατροπή σε ευρώ, του ποσού προς κατάβολή, καθώς και η επεξήγηση των εκκαθαριστικών μισθοδοσίας στους υπαλλήλους. Οι μισθοί θα παραμείνουν οι ίδιοι: μόνο η παρουσίασή τους θα διαφέρει. Παρ'όλα αυτά, η διοίκηση θα πρέπει να αφιερώσει τον απαιτούμενο χρόνο για να εξηγήσει τυχόν διαφορές από στρογγυλοποιήσεις και να εξετάσει τις μεταβολές των ορίων που θα προκύψουν από την αλλαγή νομίσματος. Η μετατροπή θα απαιτήσει επιπλέον εργασία αφού μπορεί να οδηγήσει σε δύσχρηστα αποτελέσματα. Θα πρέπει να παρακολουθούνται προσεκτικά οι οδηγίες των δημοσίων αρχών ή οι συλλογικές συμβάσεις.

ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ, ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ

Λογιστικές εργασίες σε δύο νομίσματα

Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να αποφασίσουν αν χρειαστεί να αναπτύξουν συστήματα που να λειτουργούν σε περιβάλλον δύο νομισμάτων. Τα περισσότερα "πακέτα" διαχείρισης πολλαπλών νομισμάτων θα μπορούν εύκολα να ενσωματώσουν μια λειτουργία που προσθέτει το ευρώ και υπολογίζει τις μετατροπές νομισμάτων. Με τη χρήση μετατροπέα (βασικό λογισμικό, που επιτρέπει στο σύστημα να επιλέξει εισροή ή να παράγει εκροή δεδομένων σε οιοδήποτε εκ των δύο νομισμάτων χωρίς να απαιτείται η αποθήκευση δύο συνόλων δεδομένων), το σύστημα θα επιτρέπει στις επιχειρήσεις να συντάσσουν λογαριασμούς σε ένα νόμισμα, με τη δυνατότητα να παρουσιάζουν τις καταστάσεις και στα δύο.

Μετατροπή όλων των δεδομένων

Το ευρώ θα έχει σημαντικές λογιστικές επιπτώσεις σε όλες τις επιχειρήσεις. Η μετάβαση δεν συνεπάγεται μόνο τη μετατροπή των λογαριασμών αλλά και την αντικατάσταση του εθνικού νομίσματος.

Από τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα θα επηρεαστούν διάφορες διαστάσεις της λογιστικής λειτουργίας:

- Λογιστικά νομικής και φορολογικής φύσεως (οικονομικές καταστάσεις)
- Λογιστική παρακολούθηση πελατών και εισπρακτέων
- Προμηθευτές και πληρωτές
- Μακροπρόθεσμη και βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση
- Μακροπρόθεσμες επενδύσεις
- Αποθέματα

Το πρώτο βήμα θα είναι ο εντοπισμός όλων των εφαρμογών, των αρχείων δεδομένων και των καθολικών που περιέχουν οικονομικά δεδομένα. Το δεύτερο βήμα θα είναι η μεταβολή του νομίσματος σε ευρώ σε όλες τις βάσεις δεδομένων.

Απαιτήσεις κατά την υποβολή δηλώσεων

Ο καθορισμός της ημερομηνίας μετάβασης κατά την περίοδο μεταξύ 1999 και 2002, θα εξαρτηθεί από τις υποχρεώσεις για την υποβολή φορολογικών δηλώσεων που θα καθορίσει κάθε κράτος-μέλος. Προς το παρόν, έχουν διαμορφωθεί τρεις ομάδες χωρών.

- Συνολική επιλογή ευρώ: οι επιχειρήσεις θα δικαιούνται να συντάσσουν τους ισολογισμούς τους και να καταθέτουν εμβάσματα και οικονομικές δηλώσεις, είτε σε ευρώ, είτε στο εθνικό τους νόμισμα, από το 1999
- Τμηματική επιλογή ευρώ: οι κατά το νόμο λογαριασμοί της επιχείρησης, θα επιτρέπεται να εκφράζονται σε ευρώ, ενώ οι οικονομικές δηλώσεις θα

συνεχίσουν να εκφράζονται στο εθνικό νόμισμα- θα επιτρέπεται η καταβολή φόρων σε ευρώ

- Επιλογή εθνικού νομίσματος: οι επιχειρήσεις θα πρέπει να τηρούν τους λογαριασμούς τους στο εθνικό νόμισμα έως την εισαγωγή κερμάτων και χαρτονομισμάτων ευρώ.

Τεχνικά θέματα

Η εισαγωγή του ευρώ θα έχει λογιστικές επιπτώσεις για όλες τις επιχειρήσεις, ακόμη και για αυτές που δεν συναλλάσσονται σε συνάλλαγμα. Ο Ευρωπαϊκός Σύνδεσμος Ορκωτών Λογιστών έχει εκδώσει ολοκληρωμένο κατάλογο ενεργειών για επιχειρήσεις και εξετάζει προσεκτικά τους κανόνες της λογιστικής σε σχέση με την εισαγωγή του ευρώ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει επίσης εκδώσει έκθεση, σχετικά με τη λογιστική πρακτική για το ευρώ, όπου προτείνονται λύσεις για τέτοια θέματα.

- **Συναλλαγματικά κέρδη και απώλειες**

Ο αμετάκλητος προσδιορισμός των ισοτιμιών την 1-1-1999 αποκρυστάλλωσε τις ανοικτές συναλλαγματικές θέσεις κάθε επιχείρησης. Αυτό θα μπορούσε να επιφέρει κέρδη ή ζημίες λόγω συναλλαγματικών διακυμάνσεων μεταξύ της στιγμής που αποκτάται η συναλλαγματική θέση και της έναρξης της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης. Ο φορολογικός χειρισμός των κερδών και των ζημιών αυτών μπορεί να διαφέρει από χώρα σε χώρα.

- **Απόσβεση των επενδύσεων που απαιτούνται λόγω του ευρώ**

Η μετάβαση στο ευρώ μπορεί να συνεπάγεται για ορισμένες επιχειρήσεις σημαντική επένδυση: για λογισμικό, εκπαίδευση, εξωτερικούς συμβούλους, αλλαγή ταμειακών μηχανών, ενημέρωση εντύπων, κλπ. Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να μάθουν το πώς θα αντιμετωπιστούν φορολογικά τα έξοδα αυτά. Πολλές χώρες έχουν αφήσει να εννοηθεί ότι θα εφαρμόσουν ευνοϊκές φορολογικές ρυθμίσεις.

- **Στρογγυλοποίηση, κλίμακες**

Η μετατροπή των μεγεθών σε ευρώ, θα οδηγήσει σε λάθη κατά τη στρογγυλοποίηση. Τα λάθη αυτά θα πρέπει να τύχουν επεξεργασίας και συνεπώς θα απαιτήσουν επιπλέον εργασία. Τα συστήματα πληροφορικής συχνά περιλαμβάνουν αυτόματα συστήματα παραβολής και επομένως θα απαιτήσουν και αυτά ρυθμίσεις. Οι κλίμακες φορολογίας και ασφαλιστικών εισφορών θα μπορούν να στρογγυλοποιηθούν.

- **Μεταβολή του νομίσματος στις μετοχές**

Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να μεταβάλουν το νόμισμα στο οποίο εκφράζεται το μετοχικό τους κεφάλαιο. Η ονομαστική αξία των μετοχών ορίζεται συνήθως σε στρογγυλά νούμερα. Με τη μετατροπή σε ευρώ θα μπορούσαν να προκύψουν δύσκριστα νούμερα και ίσως προτιμούν να μεταβάλλουν την ονομαστική αξία των μετοχών, ώστε να έχουν στρογγυλά νούμερα σε ευρώ. Η μεταβολή αυτή θα απαιτούσε τη σύγκλιση

έκτατης γενικής συνέλευσης και τροποποίηση του καταστατικού. Ίσως μάλιστα απαιτηθεί εξωτερικός νομικός σύμβουλος.

- **Μεταβολή της διάρκειας ζωής ορισμένων περιουσιακών στοιχείων**

Το ευρώ ίσως να καταστήσει ορισμένα περιουσιακά στοιχεία παραχωρημένα. Πχ. Μία αλυσίδα λιανικών πωλήσεων ίσως αποφασίσει, με την εισαγωγή του ευρώ, να αντικαταστήσει τις ταμειακές μηχανές της. Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να λάβει υπόψη της ότι η αρχικά προγραμματισμένη περίοδος απόσβεσης θα πρέπει να μεταβληθεί ή τελικώς να διαγραφεί το κονδύλιο.

- **Λογιστικό λογισμικό**

Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να εκτιμήσουν αν τα υφιστάμενα λογιστικά τους συστήματα θα είναι σε θέση να διαχειριστούν τη μετάβαση στο ευρώ και την αλλαγή της χιλιετίας. Πακέτα συστημάτων μπορεί να χρειαστούν αναβάθμιση. Θα ήταν σκόπιμο, για τις επιχειρήσεις να έλθουν σε επαφή με προμηθευτές λογισμικού το συντομότερο δυνατόν, ώστε να βεβαιωθούν ότι αυτοί μπορούν να παράσχουν, εγκαίρως και σε λογική τιμή, νέες εκδοχές του λογισμικού, εκπαίδευση και συντήρηση. Οι επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν εσωτερικά συστήματα τους στο ευρώ, ή αν παρουσιάζεται μια ευκαιρία να στραφούν προς τη χρήση κάποιου "πακέτου" λογισμικού.

Νομικά θέματα

"Από την 1^η Ιανουαρίου 1999, το νόμισμα των κρατών-μελών που θα συμμετάσχουν στην ΟΝΕ, θα είναι το ευρώ". Αυτή είναι μία από τις βασικές διατάξεις της νομισματικής νομοθεσίας που θα ισχύσει για τα κράτη-μέλη που θα υιοθετήσουν το ευρώ κατά την έναρξη της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης. Τα προσχέδια των κανονισμών αυτών εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Δουβλίνο, τον Δεκέμβριο του 1996.

Νομικό καθεστώς του ευρώ

Ο πρώτος κανονισμός, αναφέρεται στο καθεστώς του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος και στο καθεστώς των πρώην εθνικών νομισμάτων κατά τη μεταβατική περίοδο από την 1-1-1999 έως την 31-12-2001, το αργότερο.

Το ευρώ θα γίνει το νόμισμα των κρατών-μελών που θα συμμετάσχουν την 1^η Ιανουαρίου 1999 και θα αντικαταστήσει τα αντίστοιχα εθνικά νομίσματα. Τα εθνικά νομίσματα θα παύσουν να υφίστανται με τη νομική έννοια, ως αυθύπαρκτα νομίσματα. Παρ' όλα αυτά, και καθώς τα χαρτονομίσματα και τα κέρματα ευρώ δεν θα είναι αμέσως διαθέσιμα, θα πρέπει να εξασφαλιστεί ότι οι οικονομικοί φορείς θα μπορούν να εξακολουθήσουν να χρησιμοποιούν εθνικά νομίσματα κατά τη μεταβατική περίοδο, μεταξύ 1-1-1999 και 31-12-2001, το αργότερο.

Κατά την περίοδο αυτή, το ευρώ θα υφίσταται σε διάφορες υποδιαίρεσεις: κατ' αρχάς θα υπάρχει το ευρώ και το σεντ, και δεύτερον, θα υπάρχουν οι μονάδες εθνικών νομισμάτων, οι οποίες θα αποτελούν μη δεκαδικές υποδιαίρεσεις του ευρώ.

"Μη -εξαναγκασμός, μη-απαγόρευση"

Θα θεσμοθετηθούν συγκεκριμένοι κανόνες που θα προδώσουν ουσιαστικό νόημα στην αρχή του "μη-εξαναγκασμού, μη-απαγόρευσης", που καθιέρωσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Όλες οι μονάδες-τόσο το ευρώ όσο και οι μονάδες εθνικών νομισμάτων- θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν εγκύτως κατά τη σύνταξη νέων συμβάσεων. Τα συμβαλλόμενα μέρη είναι ελεύθερα να επιλέξουν τις μονάδες που επιθυμούν στις συμβατικές τους σχέσεις. Όμως, όλες οι ενέργειες που θα προβλέπονται στη σύμβαση θα πρέπει να εκφράζονται στο επιλεγμένο νόμισμα, δηλ. είτε σε ευρώ, είτε σε εθνικό νόμισμα. Αυτό σημαίνει ότι, αν, πχ μία σύμβαση εκφράζεται σε φράγκα Λουξεμβούργου, εκτός αν οι συμβαλλόμενοι συμφωνήσουν κάτι διαφορετικό.

Μία εξαίρεση της αρχής αυτής, αφορά σε πληρωμές με πίστωση λογαριασμού. Τα ποσά μπορούν να καταβληθούν σε οιοδήποτε νόμισμα -είτε σε ευρώ είτε σε εθνικό νόμισμα. Θα εδραιωθεί υποχρέωση μετατροπής για το πιστωτικό ίδρυμα στο οποίο γίνεται η κατάθεση, και η πληρωμή θα πρέπει να μετατραπεί στο νόμισμα του λογαριασμού του πιστωτή. Δεν απαιτείται εξουσιοδότηση από τον κάτοχο του λογαριασμού.

Μία άλλη εξαίρεση αφορά στις οργανωμένες αγορές πχ τα χρηματιστήρια μπορούν να λάβουν μέτρα υιοθέτησης μιας συγκεκριμένης λογιστικής μονάδας. Τα περισσότερα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια έχουν ήδη αφήσει να εννοηθεί ότι θα αρχίσουν να αναφέρουν τις τιμές των μετοχών σε ευρώ ήδη από την 4-1-1999.

Η τελική μετάβαση

Στο τέλος της περιόδου μετάβασης, δηλ. έως την 31-12-2001 το αργότερο, οι μονάδες εθνικών νομισμάτων θα πάψουν να υφίστανται. Όλες οι αναφορές σε εθνικά νομίσματα, σε νομικά έγγραφα-συμβάσεις, τιμολόγια, καταστατικά εταιρειών- θα ερμηνεύονται ως αναφορές στο ευρώ, βάσει των ισοτιμιών μετατροπής. Από νομικής πλευράς, δεν θα απαιτείται η πραγματική μεταβολή των στοιχείων στα νομικά έγγραφα. Όμως, ορισμένες επιχειρήσεις ίσως επιλέξουν, για λόγους σαφήνειας, να μεταβάλλουν πράγματι τα στοιχεία των νομισμάτων σε ορισμένα έγγραφα, όπως στις μακροπρόθεσμες συμβάσεις.

Μετατροπή ECU-σε ευρώ

Τα νομίσματα ECU θα μετατραπούν σε ευρώ με αναλογία 1:1. Αυτό, ισχύει επί όλων των συμβάσεων ιδιωτικού δικαίου στις οποίες γίνεται ρητή αναφορά στην ECU όπως αυτή καθορίζεται στην κοινοτική νομοθεσία.

Συνέχεια συμβάσεων

Η εισαγωγή του ευρώ δεν δικαιολογεί την επίκληση της αρχής της ανατροπής συνθηκών για να καταγγελθούν ή να τροποποιηθούν συμβάσεις. Το σχέδιο του κανονισμού θα περιλαμβάνει μία σαφή αναφορά στην αρχή της συνέχειας των συμβάσεων. Ενισχύει τη νομική βεβαιότητα και προειδοποιεί τις επιχειρήσεις για ενδεχόμενες αμφισβητήσεις σε υφιστάμενες συμβάσεις.

Φυσικά, η ευρωπαϊκή νομοθεσία θα ισχύει μόνο εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όμως, θα αποτελεί ένα νέο θετικό μήνυμα προς τους συμβαλλόμενους και τους δικαστές και σε τρίτες χώρες. Η εφαρμογή της αρχής του *lex monetae*, η οποία είναι μία καθολικά αποδεκτή αρχή του δικαίου, θα πρέπει να εξασφαλίσει τη συνέχεια των υφισταμένων συμβάσεων, οι οποίες εκφράζονται σε νομίσματα τα οποία θα αντικατασταθούν με το ευρώ σε δικαιοδοσίες τρίτων χωρών.

Ο κανονισμός δεν θα αναφέρεται συγκεκριμένα στο θέμα της εξαφάνισης ή αντικατάστασης των επιτοκίων. Όμως, οι συμβάσεις που αναφέρονται σε επιτόκια αναφοράς, δεν θα πρέπει να διακοπούν. Αν οι συμβαλλόμενοι δεν μπορούν να συμφωνήσουν για την αντικατάσταση του επιτοκίου αναφοράς, τα δικαστήρια θα εξασφαλίσουν την εκτέλεση της σύμβασης επιλέγοντας νέο επιτόκιο, όσο το δυνατόν πλησιέστερο στο υφιστάμενο

Κανόνες στρογγυλοποίησης

Προς αποφυγή κερδοσκοπικών ενεργειών κατά την εισαγωγή του ευρώ, οι κανονισμοί θα εξασφαλίσουν την ακριβή χρήση ισοτιμιών μετατροπής και μεθόδων στρογγυλοποίησης. Οι ισοτιμίες μετατροπής θα περιλαμβάνουν έξι ψηφία, τα οποία δεν θα πρέπει να στρογγυλοποιηθούν ή να συντμηθούν. Θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο οι ισοτιμίες που εκφράζονται στη μορφή ενός ευρώ ως προς το κάθε εθνικό νόμισμα που συμμετέχει. Για να μετατραπούν τα εθνικά νομίσματα σε ευρώ, θα πρέπει να γίνει διαίρεση δια της ισοτιμίας μετατροπής. Για να μετατραπούν τα ευρώ σε εθνικά νομίσματα, πρέπει να γίνει πολλαπλασιασμός επί την ισοτιμία μετατροπής.

Δεν θα υπάρξουν διμερείς ισοτιμίες μεταξύ εθνικών νομισμάτων. Για να μετατρέψει κανείς ένα εθνικό νόμισμα σε άλλο, θα πρέπει πρώτα να το μετατρέψει σε ευρώ. Το αποτέλεσμα πρέπει να υπολογιστεί με τρία δεκαδικά ψηφία. Στη συνέχεια, το ποσό των ευρώ μπορεί να μετατραπεί στο άλλο εθνικό νόμισμα.

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

Αναθεώρηση των συστημάτων πληροφορικής

Για να είναι η επιχείρηση αποτελεσματική και σε πλήρη λειτουργία κατά τη μεταβατική περίοδο αλλά και μετέπειτα, τα συστήματα πληροφορικής θα πρέπει να αξιολογηθούν και ενδεχομένως να προσαρμοστούν.

Οι επιχειρήσεις θα πρέπει:

α) να ελέγξουν όλο το λογισμικό, για να εκτιμήσουν το κατά πόσον το κάθε σύστημα μπορεί να λειτουργήσει σε περιβάλλον πολλαπλών νομισμάτων και να προσαρμοστεί στη χρήση του ευρώ

β) να ξεκινήσουν επαφές με προμηθευτές λογισμικού, για να εκτιμήσουν τη δυνατότητα τους να παράσχουν μία εκδοχή συμβατή με το ευρώ και σε λογική τιμή

γ) να ελέγξουν το υφιστάμενο λογισμικό της επιχείρησης, για να εκτιμήσουν τη συμβατότητα του με το ευρώ και ενδεχόμενες ανάγκες αντικατάστασης.

Οι περισσότερες επιχειρήσεις χρησιμοποιούν τυποποιημένα πακέτα λογισμικού, τα οποία θα απαιτήσουν κάποια αναβάθμιση για να μπορούν να διαχειριστούν το ευρώ. Όμως, εκείνες που εξακολουθούν να χρησιμοποιούν παλαιού τύπου εσωτερικά

συστήματα, τα οποία συχνά είναι γραμμένα σε ξεπερασμένες γλώσσες προγραμματισμού, θα πρέπει να είναι ιδιαίτερος προσεκτικές. Σε πολλές περιπτώσεις οι εφαρμογές αυτές έχουν καταγραφεί ελλιπώς και οι προγραμματιστές έχουν αποχωρήσει από την επιχείρηση. Η μετάβαση στο ευρώ ίσως παρέχει μία ευκαιρία μεταστροφής σε πιο αποτελεσματικά πακέτα λογισμικού.

Προσαρμογή στο ευρώ παράλληλα με κάλυψη αναγκών συντήρησης

Τα συστήματα πληροφορικής απαιτούν αναβάθμιση κατά τακτά χρονικά διαστήματα, λόγω παλαιώσης, ή νέων αναγκών της επιχείρησης. Η εισαγωγή του ευρώ θα παράσχει μία διπλή ευκαιρία. Πολλές επιχειρήσεις χρησιμοποιούν πακέτα λογισμικού που θα απαιτήσουν αναβαθμίσεις για να γίνουν συμβατά με το ευρώ. Οι επιχειρήσεις αυτές, θα μπορούν τώρα να συνδυάσουν την ανάγκη της αναβάθμισης των υφισταμένων συστημάτων με την προσαρμογή τους στην εισαγωγή του ευρώ.

Οι επιχειρήσεις θα πρέπει:

α) να εξετάσουν και να καταγράψουν όλα τα υπάρχοντα προγράμματα που αναφέρονται στην τεχνολογία της πληροφορικής

β) να αξιολογήσουν τον αντίκτυπο του ευρώ σε τρέχοντα αλλά και προγραμματισμένα έργα

γ) να τροποποιήσουν ορισμένα σχέδια έργων και ενδεχομένως να επιλέξουν ένα άλλο πακέτο.

Όλες οι επιχειρήσεις θα πρέπει να ελέγξουν την ικανότητα των συστημάτων πληροφορικής τους να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της χιλιετίας- δηλ. τη δυνατότητα των χρονομέτρων των ΗΥ τους να αναγνωρίζουν τη χιλιετία. Αυτό είναι ένα σοβαρό έργο, το οποίο θα απαιτήσει τον έλεγχο όλων των πακέτων λογισμικού, έτσι ώστε να εντοπίσουν πιθανές δυσκολίες. Από άλλες απόψεις, οι προσεγγίσεις στα δύο έργα είναι παρόμοιες. Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να ασχοληθούν ταυτοχρόνως τόσο με την προσαρμογή στο ευρώ όσο και με την ενσωμάτωση της χιλιετίας. Μερικοί προμηθευτές πληροφορικής, αναπτύσσουν σήμερα πακέτα ελέγχου.

Ευκαιρίες για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας

Η μετάβαση στο ευρώ, μπορεί να εξασφαλίσει στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα να εκσυγχρονίσουν την δομή της πληροφορικής τεχνολογίας τους. Αντί να δαπανήσει πολλά μικρά ποσά για την προσαρμογή μεμονωμένων συστημάτων πληροφορικής, μπορεί να είναι συμφερότερο για την επιχείρηση, να αναδιαρθρώσει τις λειτουργίες της και να τις απλοποιήσει εγκαθιστώντας ένα καινούργιο σύστημα. Αυτό θα βελτιώσει σημαντικά την αποτελεσματικότητά της.

Οι επιχειρήσεις θα πρέπει:

α) να εξετάσουν το συνολικό προϋπολογισμό στον τομέα της πληροφορικής

β) να καταγράψουν τις ευκαιρίες που ανακύπτουν για επιχειρηματική αναδιοργάνωση

γ) να εντοπίσουν τις ευκαιρίες αντικατάστασης πεπαλαιωμένων πακέτων λογισμικού.

Εντοπισμός εξωτερικών πηγών

Οι επιχειρήσεις θα εξαρτώνται από εξωτερικές πηγές για να πραγματοποιήσουν τους ελέγχους και να αναβαθμίσουν τα συστήματά τους. Είναι σημαντικό να μάθουν από τους συνήθεις προμηθευτές τους αν προετοιμάζουν τυποποιημένες λύσεις για αναβαθμίσεις συστημάτων, που θα διατίθενται σε λογική τιμή. Το ευρώ συμπίπτει χρονικά με το θέμα της χλιετίας. Τα δύο αυτά έργα, θα απασχολήσουν μεγάλο μέρος του χρόνου των προγραμματιστών και των αναλυτών. Πιθανότατα, θα σημειωθεί έλλειψη ειδικών της πληροφορικής κατά τους αμέσως προηγούμενους του έτους 1999 μήνες.

Οι επιχειρήσεις θα πρέπει:

- α) να υπολογίσουν τους εξωτερικούς πόρους που ενδεχομένως θα απαιτηθούν
- β) να ελέγξουν αν οι συνήθεις προμηθευτές τους είναι διαθέσιμοι
- γ) να εκτιμήσουν αν, το να επισπεύσουν τη μετάβαση, είναι μία λιγότερο δαπανηρή εναλλακτική λύση.

Ηλεκτρονικές συνδέσεις με πελάτες και προμηθευτές

Όλο και περισσότερες επιχειρήσεις επιλέγουν να επικοινωνούν με τους σημαντικότερους πελάτες και προμηθευτές τους μέσω ηλεκτρονικών δικτύων, όπως η ηλεκτρονική ανταλλαγή δεδομένων EDI, για παραγγελίες και τιμολόγια. Ο συντονισμός με τους συνεργάτες αυτούς, καθίσταται ζωτικής σημασίας κατά τη διαδικασία ομαλής μετάβασης στο ευρώ. Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να συμβουλευτούν τις αρμόδιες αρχές.

Οι επιχειρήσεις θα πρέπει:

- α) να συναντηθούν με τους συνεργάτες τους
- β) να επανελέγξουν τις συμφωνίες που περιλαμβάνουν ηλεκτρονικές συναλλαγές
- γ) να συμφωνήσουν ως προς το χρόνο και τη μέθοδο της μετάβασης
- δ) να εφαρμόσουν την μετάβαση, συγχρόνως με τους συνεργάτες τους και να έλθουν σε επαφή με τις αρμόδιες αρχές.

Διαχείριση της μεταβατικής περιόδου

Αν και οι ειδικοί της πληροφορικής θα παίξουν πρωταγωνιστικό ρόλο κατά την εφαρμογή των νέων συστημάτων, οι ίδιοι οι χρήστες, ίσως και οι επικεφαλής, θα πρέπει να είναι αυτοί που θα καθορίσουν τον προσανατολισμό του σχεδίου μετάβασης σύμφωνα με τις ανάγκες και τους στόχους της επιχείρησης.

Οι επιχειρήσεις θα πρέπει:

- α) να καταγράψουν όλες τις απαιτούμενες προσαρμογές
- β) να προετοιμάσουν το σχετικό προϋπολογισμό και το χρονοδιάγραμμα
- γ) να ορίσουν ομάδες εργασίας κατά τομείς, για να εξετάσουν τις λειτουργικές ανάγκες
- δ) να προγραμματίσουν τις προσαρμογές και σταδιακά να εξασφαλίσουν την εφαρμογή τους

Προσαρμογή των συσκευών χειρισμού μετρητών

Οι επιχειρήσεις που έρχονται σε άμεση επαφή με τους καταναλωτές θα πρέπει να εξετάσουν όλες τις διαδικασίες χειρισμού μετρητών όπως και τον εξοπλισμό των σημείων πωλήσεων.

ΟΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Οι βιομηχανικές επιχειρήσεις προσαρμόζονται σταδιακά στο νέο νόμισμα. Οι μεγάλες και ιδίως εκείνες που έχουν ήδη οικονομικές σχέσεις με επιχειρήσεις της ζώνης ευρώ, δεν θα δυσκολευτούν ιδιαίτερα, αντίθετα αρκετές από αυτές θα παροτρυνθούν να προσαρμοστούν στο ευρώ κατά τη περίοδο που το ευρώ θα είναι η επίσημη λογιστική μονάδα. Όλες οι μεγάλες επιχειρήσεις θα προβούν στις ανάλογες και αναγκαίες προσαρμογές στις συνθήκες λειτουργίας τους και στο περιβάλλον της επιχειρηματικής δράσης, όπως στο μάρκετινγκ, στις πωλήσεις τους, στις προμήθειες και τη χρηματοοικονομική τους διαχείριση. Παράλληλα θα απαιτηθούν προσαρμογές σε τεχνικά, λογιστικά, φορολογικά και νομικά θέματα, στα συστήματα λογιστικής, οργάνωσης και πληροφορικής καθώς, και σε θέματα εκπαίδευσης προσωπικού. Πιο συγκεκριμένα οι προσαρμογές των συστημάτων πληροφορικής αφορούν:

- Στις κεντρικές υποστηριζόμενες εφαρμογές που περιλαμβάνουν ειδικά προσαρμοσμένες λύσεις-πακέτα.
- Στα έτοιμα πακέτα μη κεντρικά υποστηριζόμενα.
- Στις ηλεκτρονικές διασυνδέσεις με τράπεζες πληροφοριών και με επιχειρηματικούς εταίρους όπως προμηθευτές, πελάτες κλπ.
- Στα λειτουργικά συστήματα, στις βάσεις δεδομένων και άλλα συστήματα και γενικά στο software.
- Στα συστήματα Διοικητικής Πληροφόρησης όπως προϋπολογισμού, κοστολόγησης, διαχείρισης διαθεσίμων κλπ.
- Στον εξοπλισμό δικτύωσης και τηλεπικοινωνιών.
- Στα συστήματα αυτοματισμών της παραγωγικής διαδικασίας.

ΟΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Η επιτυχία της μετάβασης στο ευρώ εξαρτάται και από την επαρκή προετοιμασία των εμπορικών επιχειρήσεων. Για το λόγο αυτό είναι ανάγκη ο εμπορικός και επιχειρηματικός κόσμος να συνειδητοποιήσει έγκαιρα τις πραγματικές προκλήσεις και να πραγματοποιήσει τις αναγκαίες προσαρμογές όπως:

- Προσαρμογή των τιμοκαταλόγων
- Αλλαγή των ταμειακών μηχανών
- Μεταβολή του λογισμικού μέσα στις ταμειακές μηχανές
- Διπλή λογιστική καταχώρηση για τις πιστωτικές κάρτες
- Μεταβολή του λογισμικού του μηχανογραφημένου λογιστηρίου
- Ειδική μέριμνα για τρία εκατομμύρια περίπου μηχανές πώλησης που θα πρέπει να μετατραπούν ώστε να δέχονται κέρματα ευρώ.
- Ενημέρωση των πελατών τους
- Εκπαίδευση προσωπικού

ΟΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Η ναυτιλία είναι κλάδος οικονομικής δραστηριότητας που δραστηριοποιείται στο διεθνή χώρο και από πλευράς μεγέθους ξεπερνά τα μεγέθη τα αναγκαία για τις μεταφορικές ανάγκες της Ελλάδος, καθιστάμενος ο σημαντικότερος κλάδος της σε διεθνές επίπεδο. Ο υπό πλοιοκτησία ελληνικών συμφερόντων στόλος είναι ο

μεγαλύτερος στον κόσμο, ενώ ο στόλος υπό ελληνική σημαία αντιπροσωπεύει περίπου το ήμισυ του στόλου της ΕΕ. Η ναυτιλία σαν διεθνής δραστηριότητα χρηματοδοτείται από το διεθνές τραπεζικό σύστημα, συναλλάσσεται κυρίως σε δολάρια και τηρεί τα λογιστικά της βιβλία καθώς και το κυριότερο μέρος των αποθεματικών της στο νόμισμα αυτό.

Η καθιέρωση του ευρώ, είναι προφανές ότι δεν θα έχει ενιαία επίδραση σε όλους τους κλάδους της ναυτιλίας. Περισσότερο θα επηρεαστούν οι κλάδοι που συναλλάσσονται με τις χώρες της ζώνης ευρώ, καθώς και εκείνοι που η κύρια περιοχή δραστηριοποίησης τους είναι ο ευρωπαϊκός χώρος. Στους κλάδους αυτούς άμεσα θα επηρεαστούν τα έσοδα και οι δαπάνες καθώς και η λογιστική απεικόνιση τους, ενώ για όλες τις εταιρείες που έχουν δάνεια σε ευρωπαϊκά νομίσματα θα απαιτηθεί να γίνει η σχετική μετατροπή. Εξ άλλου η ισοτιμία του ευρώ έναντι του δολαρίου, η σταθερότητα του και τα επιτόκια που θα επικρατήσουν μετά τη καθιέρωση του, θα επηρεάσουν και τις εισροές ναυτιλιακού συναλλάγματος αλλά και τις επιλογές στην διατήρηση των αποθεματικών των εταιρειών.

Από πλευράς Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας, έχει γίνει καταγραφή των νομοθετικών ρυθμίσεων που απαιτούνται για όλες τις δραχμικές συναλλαγές που αφορούν τη ναυτιλία. Αυτές αναφέρονται, κυρίως, στον καθορισμό και επιβολή εισφορών, τελών, προστίμων, καθώς και στην καταβολή μισθών και επιδομάτων και στην διαχείριση κεφαλαίων.

Από πλευράς ναυτιλιακών επιχειρήσεων αναμένεται να είναι πιο έντονη η προετοιμασία στους κλάδους ακτοπλοΐας, διεθνών επιβατικών πλοίων, κρουαζιερόπλοιοι, μεσογειακών φορτηγών και σκαφών αναψυχής, με την προετοιμασία για την έκδοση των κατάλληλων λογιστικών εντύπων και την προσαρμογή των ηλεκτρονικών συστημάτων και λογιστικών απεικονίσεων, η οποία αναμένεται να υλοποιηθεί το αργότερο κατά τη μεταβατική περίοδο.

Η προσπάθεια προσαρμογής εκτιμάται ότι θα γίνει σταδιακά με κορύφωση το 2001, έτος που καλύπτει την μεταβατική περίοδο για την Ελλάδα. Για τον διοικητικό φορέα η προσπάθεια αυτή δεν παρουσιάζει ιδιαίτερα προβλήματα και δαπάνες. Αντίθετα για τον επιχειρηματικό τομέα προβλέπεται ότι θα απαιτηθούν επενδύσεις σε ΗΥ, λογισμικό αλλά και στην εκπαίδευση του προσωπικού στα κεντρικά γραφεία αλλά και τις περιφερειακές υπηρεσίες και πρακτορεία. Βέβαια οι προσαρμογές που θα απαιτηθούν στα ηλεκτρονικά συστήματα για την αλλαγή του αιώνα προβλέπεται ότι θα γίνουν παράλληλα προς τις αλλαγές του ενιαίου νομίσματος, καλύπτοντας μέρος του κόστους για τη μετάβαση στο ευρώ.

ΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Βασική λειτουργία των ασφαλιστικών επιχειρήσεων είναι η σύμβαση ασφαλιστικών συμβάσεων με σκοπό την ασφαλιστική κάλυψη. Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις με την εισαγωγή του ευρώ θα πραγματοποιήσουν τις αναγκαίες αλλαγές όπως:

- Προσαρμογές στα προσφερόμενα από τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις "προϊόντα"
- Προσαρμογές στα ασφαλιστήρια συμβόλαια
- Μεταβολές στην πάσης φύσεως έντυπα της ασφαλιστικής επιχείρησης
- Μεταβολές στο δίκτυο πωλήσεων

- Προσαρμογές των αποζημιώσεων, προμηθειών, ασφαλίσεων και λοιπών πληρωμών από και προς τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις
- Μεταβολές στη λογιστική και χρηματοοικονομική λειτουργία των ασφαλιστικών επιχειρήσεων
- Προσαρμογή των προγραμμάτων εκπαίδευσης και ενημέρωσης προσωπικού
- Προσαρμογή και ανεφοδιασμός συστημάτων πληροφορικής και αντιμετώπιση "του προβλήματος έτους 2000"
- Μεταβολή της επενδυτικής πολιτικής των ασφαλιστικών επιχειρήσεων

Γ' ΜΕΡΟΣ
Ο ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Ο ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΝΟΜΙΣΜΑ

Ο τραπεζικός τομέας είναι εκείνος που χωρίς αμφιβολία θα γνωρίσει τις πιο σημαντικές αλλαγές από την καθιέρωση του ευρώ. Παρά το υψηλό κόστος προσαρμογής (8 έως 10 δις ECU, σύμφωνα με σχετική έρευνα της Τραπεζικής Ομοσπονδίας της ΕΕ[1995]), οι μεγάλες ευρωπαϊκές τράπεζες είναι από τους πιο ένθερμους υποστηρικτές της νομισματικής Ένωσης. Η καθιέρωση του ευρώ αναμένεται να προκαλέσει αλλαγές συνθηκών λειτουργίας και νέες ευκαιρίες ανάπτυξης του τραπεζικού τομέα, διότι θα καταστήσει πιο ανταγωνιστικό το περιβάλλον στο οποίο λειτουργούν οι τράπεζες. Ο αυξημένος ανταγωνισμός αναμένεται να οδηγήσει σε μεγαλύτερη σύγκλιση τιμών των τραπεζικών υπηρεσιών, καθώς οι πελάτες των τραπεζών (ιδιώτες, επιχειρήσεις, επενδυτές) θα μπορούν να συγκρίνουν άμεσα τις τιμές υπηρεσιών των διαφόρων ευρωπαϊκών τραπεζικών ιδρυμάτων.

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Από την 1η Ιανουαρίου του 1999 η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σε συνεργασία με τις εθνικές κεντρικές τράπεζες θα ασκεί την ενιαία νομισματική πολιτική, με βασικό σκοπό, σύμφωνα με τη συνθήκη του Μάαστριχτ, τη σταθερότητα των τιμών. Εκτός από το σκοπό της διασφάλισης της σταθερότητας τιμών, στα καθήκοντα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας εμπίπτουν, επίσης, η έκδοση χαρτονομισμάτων, η διαχείριση των διαθεσίμων των εθνικών κεντρικών τραπεζών που θα κατατεθούν σε αυτή και αρμοδιότητες που σχετίζονται με τη διασφάλιση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Οι εθνικές κεντρικές τράπεζες θα διατηρήσουν το προνόμιο της εκδόσεως κερμάτων, σε ποσότητα που θα καθορίζεται έπειτα από συνεννόηση με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Αλλάζουν οι όροι κεφαλαιακής επάρκειας

Την πλήρη αναμόρφωση των κανόνων κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών αλλά και του τρόπου με τον οποίο γίνονται οι δανειοδοτήσεις προς τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα εξετάζουν σε διεθνές επίπεδο τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης το θέμα πρόκειται να συζητηθεί στις Βρυξέλλες στις 26 Νοεμβρίου μεταξύ των εκπροσώπων των τραπεζών από κάθε χώρα.

Σύμφωνα με πληροφορίες, στο πλαίσιο του ρεαλιστικότερου υπολογισμού της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών προωθείται αλλαγή του καθεστώτος που ισχύει από το 1998 (απαιτούμενος δείκτης φερεγγυότητας 8% επί των ιδίων κεφαλαίων της τράπεζας) κατά τρόπο ώστε να σταθμίζονται διαφορετικά στον υπολογισμό του δείκτη αυτού τα διάφορα στοιχεία του ενεργητικού της τράπεζας. Έτσι οι αλλαγές που προωθούνται δεν αφορούν τόσο την αύξηση του απαιτούμενου δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας όσο τη διαφορετική αντιμετώπιση των χορηγήσεων μιας τράπεζας και την στάθμιση των κινδύνων που ενέχει η κάθεμια ξεχωριστά. Κατόπιν αυτού προτείνεται να εφαρμοστεί ένα σύστημα κατηγοριοποίησης των δανειοδοτούμενων μιας τράπεζας, το οποίο θα λαμβάνει υπόψη του το rating (αξιολόγηση πιστοληπτικής ικανότητας από διεθνείς οργανισμούς) της κάθε επιχείρησης ενώ θα επιτρέπει στις τράπεζες να χρησιμοποιούν και εσωτερικά μοντέλα αξιολόγησης των δανειοδοτούμενων εταιρειών.

Όπως αναφέρουν τραπεζίτες, ως τον Μάρτιο του 2000 όλες οι τράπεζες θα πρέπει να έχουν καταλήξει σε συγκεκριμένες προτάσεις προς την Επιτροπή της Βασιλείας, ούτως ώστε να θεσπισθούν οι νέοι κανόνες δανειοδότησης και κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών, οι οποίοι αναμένεται να ισχύουν το νωρίτερο από το 2002. Με τη θέσπιση των νέων κανόνων, εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα εκδοθεί οδηγία για την αναμόρφωση των συντελεστών κεφαλαιακής επάρκειας των ευρωπαϊκών τραπεζών, τροποποιώντας τη σχετική οδηγία 89647 η οποία ίσχυσε στην Ελλάδα με την Πράξη Διοικητή της Τραπεζής της Ελλάδος αρ.2054/92. Σημειώνεται ότι στην Επιτροπή της Βασιλείας συμμετέχουν οι εποπτικές και νομισματικές των χωρών της G-10 καθώς και του Λουξεμβούργου και της Ελβετίας.

Παράλληλα με το θέμα της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων εξετάζονται δύο ακόμη θέματα που αφορούν το λεγόμενο market discipline (πειθαρχία της αγοράς). Κατ' αρχάς μελετάται να ενισχυθούν τα «μέτρα αξιολόγησης» των τραπεζών από πλευράς του αποταμιευτικού και επενδυτικού κοινού και προτείνεται η υποχρέωση των τραπεζών να ανακοινώνουν ανά μήνα στοιχεία για την πορεία των οικονομικών μεγεθών τους. Επιπλέον συζητείται να ενταθεί από τις εποπτικές και νομισματικές αρχές κάθε χώρας η παρακολούθηση της λειτουργίας των τραπεζών (banking supervision) ούτως ώστε να διασφαλίζεται μεγαλύτερη σταθερότητα και διαφάνεια του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Ποιος θα είναι υπεύθυνος για την άσκηση της συναλλαγματικής πολιτικής;

Η άσκηση της συναλλαγματικής πολιτικής σε ημερήσια βάση περιλαμβάνεται στα καθήκοντα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Η άσκηση της συναλλαγματικής πολιτικής πρέπει να εξυπηρετεί το σκοπό της σταθερότητας των τιμών. Αποφάσεις, όμως, ως προς τις γενικές κατευθύνσεις της συναλλαγματικής πολιτικής, π.χ. η απόφαση εάν η ισοτιμία του ευρώ θα είναι σταθερή ως προς ένα τρίτο νόμισμα, ανήκει στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου Υπουργών Οικονομικών.

Πώς θα κατοχυρώνεται η ανεξαρτησία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας;

Σύμφωνα με τη συνθήκη του Μάαστριχτ, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα θα είναι ανεξάρτητη από κάθε πολιτικό όργανο, εθνικό ή κοινοτικό. Η ανεξαρτησία αυτή θα κατοχυρώνεται με τρεις τρόπους. Πρώτον, με τη θεσμική ανεξαρτησία της, που θα διασφαλίζεται με την ανεξαρτησία των εθνικών κεντρικών τραπεζών που θα συμμετάσχουν στο διοικητικό συμβούλιο. Δεύτερον, με τη λειτουργική ανεξαρτησία της που θα προσδιορίζεται από τη δυνατότητα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας να επιλέγει ελεύθερα τα μέσα ασκήσεως νομοματικής πολιτικής. Τρίτον, με την προσωπική ανεξαρτησία των μελών του διοικητικού συμβουλίου, που θα διατηρούν τη θέση τους για μακρό χρονικό διάστημα (8 έτη), ενώ η επανεκλογή τους δεν θα είναι δυνατή.

Τι θα απογίνουν τα συναλλαγματικά διαθέσιμα των εθνικών κεντρικών τραπεζών;

Η συνθήκη του Μάαστριχτ προβλέπει τη μεταφορά συναλλαγματικών αποθεμάτων από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Η Συνθήκη προβλέπει ότι το ανώτατο ποσό κεφαλαίων που θα μεταφερθούν δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 50 δισ. ECU. Επειδή ακόμη δεν έχει καθοριστεί ο αριθμός των κρατών που

θα συμμετάσχουν στη Νομισματική Ένωση δεν είναι δυνατός ο προσδιορισμός του ποσού που κάθε τράπεζα κράτους-μέλους θα πρέπει να καταβάλει.

Ένα ζήτημα που πρέπει να διευκρινιστεί είναι τί θα απογίνει με το επιπλέον απόθεμα ξένου συναλλάγματος που θα απομείνει στις εθνικές κεντρικές τράπεζες μετά τη μεταφορά των κεφαλαίων προς την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Το ζήτημα είναι ιδιαίτερα σημαντικό δεδομένου ότι στο βαθμό που τα συναλλαγματικά διαθέσιμα των 15 εθνικών κεντρικών τραπεζών υπερβαίνουν τα 300 δισ. ECU, ποσό πολλαπλάσιο των 50 δισ. που απαιτούνται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Το πιο πιθανό σενάριο είναι μέρος των επιπλέον κεφαλαίων να διατεθούν σταδιακά για την εξυπηρέτηση του χρέους των κρατών-μελών. Ήδη έχουν παρατηρηθεί αθρόες πωλήσεις χρυσού από τα αποθέματα των Ευρωπαϊκών Κεντρικών Τραπεζών, καθώς γίνεται προσπάθεια να ικανοποιηθούν τα κριτήρια συγκλίσεως της συνθήκης του Μάαστριχτ.

Τα κέρδη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας θα διανέμονται στα κράτη-μέλη ανάλογα με τα μερίδιά τους στο κεφάλαιο της Τραπεζής.

Πώς θα ασκείται η νομισματική και συναλλαγματική πολιτική στη ζώνη του ευρώ;

Σκοπός της νομισματικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ θα είναι η σταθερότητα των τιμών, δηλαδή ο πληθωρισμός να μην υπερβαίνει το 2% περίπου. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα θα ασκεί την ενιαία νομισματική πολιτική των χωρών της ζώνης του ευρώ από την 1-1-1999. Σύμφωνα με τις προπαρασκευαστικές εργασίες του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ινστιτούτου, η πολιτική αυτή θα στηρίζεται στην αξιοποίηση έμμεσων κατά κύριο λόγο τρόπων για τον έλεγχο της ρευστότητας. Θα εστιάζεται δε είτε σε ενδιάμεσους νομισματικούς στόχους είτε σε απευθείας στόχο που θα αφορά τον πληθωρισμό.

Ειδικότερα το κυριότερο μέσο της νομισματικής πολιτικής θα είναι η πολιτική της ανοιχτής αγοράς με διάφορες παραλλαγές της, που αναφέρονται στη συχνότητα και την έκταση της παρεμβάσεως ανάλογα με την οικονομική συγκυρία. Η πολιτική αυτή εφαρμόζεται στις ανεπτυγμένες χρηματοπιστωτικές αγορές και ουσιαστικά συνίσταται στην αγορά ή πώληση τίτλων εκφρασμένων σε ευρώ από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Έτσι εάν η ΕΚΤ επιλέξει π.χ. την άσκηση περιοριστικής πολιτικής, θα προβεί σε διάθεση στην αγορά τίτλων ευρώ, έτσι ώστε να απορροφήσει ρευστότητα σε ευρώ. Εκτός από την πολιτική της ανοιχτής αγοράς, η ΕΚΤ θα δημιουργήσει δύο πάγιες διευκολύνσεις που θα είναι διαθέσιμες στις εμπορικές τράπεζες, μία για την παροχή ρευστότητας και μία άλλη για την απορρόφηση ρευστότητας στη διατραπεζική αγορά. Έτσι, θα προσδιορίζονται τα όρια μέσα στα οποία θα κυμαίνονται τα επιτόκια της διατραπεζικής αγοράς και θα σηματοδοτείται η κατεύθυνση της νομισματικής πολιτικής. Τέλος συζητείται η διαμόρφωση συστήματος υποχρεωτικών δεσμεύσεων επί των διαθέσιμων των εμπορικών τραπεζών, όπως και σήμερα, αλλά σε χαμηλότερο επίπεδο. Αναφορικά με τη συναλλαγματική πολιτική (ισοτιμία ευρώ έναντι δολαρίου και γιεν), η ΕΚΤ θα παρεμβαίνει στις διεθνείς χρηματαγορές με συναλλαγματικά διαθέσιμα που θα έχουν διατεθεί σε αυτή από τις επιμέρους εθνικές κεντρικές τράπεζες.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Ο αυξανόμενος ανταγωνισμός και η συγκεντροποίηση του τραπεζικού συστήματος αναμένεται να ενταθεί με την εισαγωγή του ευρώ. Η δημιουργία του ενιαίου νομισματικού χώρου θα ενισχύσει την υφιστάμενη-λόγω διεθνοποίησης των χρηματοπιστωτικών αγορών-τάση των συγχωνεύσεων, εξαγορών και στρατηγικών συνεργασιών. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι ο αριθμός των τραπεζών σε επτά χώρες-μέλη της ΕΕ(Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ισπανία, Ολλανδία, Βέλγιο και Φινλανδία)μειώθηκε κατά 19% στη διάρκεια του 1980 και κατά 16% μεταξύ 1990 και 1995.Ανάμεσα στους παράγοντες που θα συμβάλλουν στην ενίσχυση της παρατηρούμενης τάσης συγκαταλέγονται:

- Το κόστος προσαρμογής στο ευρώ. Όσον αφορά το κόστος εισαγωγής του ευρώ για τα εθνικά τραπεζικά συστήματα υπάρχουν πολλές εκτιμήσεις. Προηγουμένως, αναφέραμε την εκτίμηση της ομοσπονδίας Ευρωπαϊκών Τραπεζών ότι το κόστος αυτό θα ανέλθει σε 8 έως 10 δις ECU.Η εκτίμηση όμως αυτή στηρίχτηκε στην υπόθεση ότι η μετάβαση στο ευρώ θα πραγματοποιηθεί σε μία φάση. Στην πραγματικότητα το κόστος μάλλον θα υπερβεί αυτή την αρχική εκτίμηση αφού ο τραπεζικός τομέας θα τηρεί λογαριασμούς σε δύο νομίσματα σε όλη τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου. Σύμφωνα με μία πρόσφατη εκτίμηση, το κόστος προσαρμογής θα ανέλθει στο 2% του ετήσιου λειτουργικού κόστους για μία περίοδο 4 ή 5 ετών.
- Η ενίσχυση της τραπεζικής αποδιαμεσολάβησης. Η εισαγωγή του ευρώ θα δημιουργήσει μία τεράστια αγορά μετοχών, ομολόγων και παραγώγων, με μεγαλύτερο βάθος, εύρος και διαφάνεια σε σχέση με τις υπάρχουσες εθνικές αγορές. Η διεύρυνση της αγοράς κεφαλαίου θα έχει ως συνέπεια την αύξηση του μέσου μεγέθους νέων εκδόσεων, αυξάνοντας την ρευστότητα της αγοράς. Η συνεπαγόμενη μείωση του κόστους συναλλαγών σε συνδυασμό με τις χρηματοπιστωτικές και τεχνολογικές καινοτομίες θα συμβάλλουν σημαντικά στη μείωση του κόστους πληροφόρησης και συναλλαγών μειώνοντας κατ' επέκταση τις ατέλειες της αγοράς. Ο συνδυασμός αυτών των παραγόντων θα συμβάλλει στη μείωση του κλασικού διαμεσολαβητικού ρόλου των τραπεζών. Στη διευρυμένη ευρωπαϊκή αγορά, οι τράπεζες θα χάσουν το συγκριτικό πλεονέκτημα πληροφόρησης, ενώ ένα μεγάλο μέρος από τραπεζικά δάνεια προς τις επιχειρήσεις θα αντικαθίσταται από την απευθείας έκδοση ομολογιών από τις εταιρείες.
- Ο περιορισμός του αριθμού των υφιστάμενων χρηματιστηρίων. Στην Ευρωπαϊκή αγορά, η οποία με βάση το ΑΕΠ είναι ισοδύναμη αυτής των Η.Π.Α., υπάρχουν 32 χρηματιστήρια έναντι 12 στις Η.Π.Α.. Αν και η ολοκλήρωση των ευρωπαϊκών χρηματιστηριακών αγορών δεν πρόκειται να πραγματοποιηθεί με ρυθμούς ανάλογους με αυτούς των αγορών ομολόγων, παρόλα αυτά η τάση για περιορισμό του αριθμού τους ή η συνεργασία μεταξύ τους είναι αισθητή. Ήδη τα χρηματιστήρια παραγώγων της Φρανκφούρτης, του Παρισιού και της Ζυρίχης έχουν συνάψει συμφωνία συνεργασίας προκειμένου να αντιμετωπίσουν τον ανταγωνισμό από το χρηματιστήριο παραγώγων του Λονδίνου, LIFFE.
- Το LIFFE προκειμένου να διασφαλίσει τη θέση του στην ευρωπαϊκή αγορά διευρύνει τη συνεργασία του με χρηματιστήρια των Η.Π.Α. Είναι πολύ πιθανό, η συγκεντροποίηση να οδηγήσει στη δημιουργία ενός δικτύου ηλεκτρονικών συστημάτων. Έτσι, για τις μετοχές με μεγάλη ρευστότητα, θα δημιουργηθεί μία

διεθνοποιημένη ηλεκτρονική αγορά όπου και θα διαπραγματεύονται, ενώ οι μετοχές των μικρών επιχειρήσεων θα διαπραγματεύονται σε εκείνα τα εθνικά ή περιφερειακά χρηματιστήρια, που μέσω της εξειδίκευσης και της αναβάθμισης των υπηρεσιών που θα προσφέρουν, θα παραμείνουν ενεργά και θα διεκδικήσουν μέρος των εργασιών.

Δεν μπορεί κανείς να διαβλέψει πού θα οδηγηθεί η ευρωπαϊκή τραπεζική αγορά. Ανάμεσα στις τάσεις που διαγράφονται, θα μπορούσε κανείς να υποστηρίξει άρτι βαδίζουμε προς τη δημιουργία: α)μεγάλων περιφερειακών τραπεζών, οι οποίες ξεφεύγουν από τα εθνικά όρια και αναπτύσσουν δραστηριότητα σε γειτονικές χώρες β)πανευρωπαϊκών εξειδικευμένων τραπεζών, οι οποίες θα προσφέρουν συγκεκριμένες υπηρεσίες σε πανευρωπαϊκό επίπεδο γ) πανευρωπαϊκών τραπεζών, οι οποίες θα προσφέρουν όλες τις υπηρεσίες σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Τα οφέλη των τραπεζών από την καθιέρωση του ενιαίου νομίσματος.

Τα προσδοκώμενα οφέλη των τραπεζών από την καθιέρωση του ευρώ είναι σημαντικά και θα προκύψουν τόσο από τη διεύρυνση όσο και από την εμπάθυνση των ευρωπαϊκών χρηματοπιστωτικών αγορών. Η Νομισματική Ένωση θα αφορά στο ξεκίνημά της 290 εκ. πολίτες, ενώ, όταν ολοκληρωθεί με τη συμμετοχή όλων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (371 εκ. πολίτες), τότε ο πληθυσμός της θα είναι πολύ υψηλότερος εκείνου των Η.Π.Α.. Η ανάπτυξη της οικονομικής δραστηριότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε συνδυασμό με το σταθερό μακροοικονομικό περιβάλλον αναμένεται να δώσει νέα ώθηση στις τραπεζικές δραστηριότητες.

Το κόστος των τραπεζών από την καθιέρωση του ενιαίου νομίσματος.

Το κόστος που συνεπάγεται για τις τράπεζες η εισαγωγή του ευρώ μπορεί να διαχωριστεί σε κόστος: α)προσαρμογής, β)απορρέον από τη μείωση των εσόδων.

α) Η καθιέρωση του ευρώ θα επιβαρύνει τις τράπεζες με σημαντικό κόστος για την τεχνολογική προσαρμογή των συστημάτων πληρωμών, των αυτόματων ταμειολογιστικών μηχανών, αλλά και για την ενημέρωση της πελατείας και τη μετατροπή των συμβάσεων. Ένα άλλο σημαντικό κόστος που θα υποστούν οι τράπεζες σχετίζεται με τη συλλογή, απόσυρση και αντικατάσταση των εθνικών χαρτονομισμάτων και κερμάτων. Στο διάστημα που θα διαρκέσει η Τρίτη Φάση, θα πρέπει να αποσυρθεί το υφιστάμενο απόθεμα χαρτονομισμάτων το οποίο στην περίπτωση της Ελλάδος έχει όγκο 750 κυβικών μέτρων και βάρος 644,5 τόννων, ενώ τα κέρματα έχουν βάρος 15,035 τόννων.

Τα μεγέθη αυτά υποδεικνύουν ότι το κόστος συλλογής, μεταφοράς και αποθήκευσης των υπό απόσυρση κερμάτων και χαρτονομισμάτων αναμένεται να είναι ιδιαίτερα σημαντικό.

β) Με την καθιέρωση του ευρώ θα καταργηθούν οι προμήθειες των τραπεζών για αγοραπωλησίες συναλλάγματος, που αποτελούν μία από τις βασικές δραστηριότητές τους. Σύμφωνα με την Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών(BIS),τα καθαρά έσοδα από αγοραπωλησίες συναλλάγματος θα μειωθούν κατά 10%(Mc Cauley and White,[1997]).Η εξάλειψη των 15 ευρωπαϊκών νομισμάτων αναμένεται να επηρεάσει και τα έσοδα από τις λειτουργίες του, ως ανταποκρίτριες Τράπεζες, καθώς οι λογισμοί που διατηρούν οι

τράπεζες σε άλλες χώρες για το διακανονισμό διασυνοριακών πληρωμών δεν θα έχουν λόγο ύπαρξης μετά τη φυσική κυκλοφορία του ευρώ.

Με την εκμηδένιση των συναλλαγματικών κινδύνων οι επιχειρήσεις-για τις εμπορικές ανταλλαγές τους στην Ένωση-δεν θα έχουν πλέον ανάγκη να προστατευτούν από τις διακυμάνσεις των ευρωπαϊκών νομισμάτων, προκαλώντας έτσι πτώση των προμηθειών που εξασφαλίζουν οι τράπεζες από τέτοιου είδους συναλλαγές. Οι απώλειες από αυτή την πηγή εσόδων θα είναι σημαντικές αφού οι συναλλαγές αυτές, την 1η Ιανουαρίου 1999, θα μηδενιστούν. Μία άλλη απώλεια εισοδήματος για τις τράπεζες θα προέλθει από τη μείωση της ζήτησης προϊόντων για την κάλυψη από τις διακυμάνσεις των επιτοκίων. Η μείωση των ρυθμών πληθωρισμού στη Νομισματική Ένωση θα οδηγήσει και σε μείωση της διακύμανσης του πληθωρισμού και κατ' επέκταση των επιτοκίων, με συνέπεια οι ανάγκες κάλυψης από τις διακυμάνσεις αυτές να είναι μικρές.

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΣΟΤΙΜΙΑ

Η κυβέρνηση έχει έρθει σε κατ' αρχήν συμφωνία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τον χρόνο αλλά και τον τρόπο προσδιορισμού του συντελεστή μετατροπής της δραχμής σε ευρώ. Η τελική απόφαση θα ληφθεί στη συνεδρίαση του συμβουλίου Υπουργών Οικονομικών στις 5 Ιουνίου, το οποίο θα πρέπει να εξετάσει και να ισορροπήσει ανάμεσα σε δύο σοβαρούς λόγους:

- ♦ Στην επιδίωξη της Ελληνικής κυβέρνησης για την εξασφάλιση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας στο νέο ευρωπαϊκό περιβάλλον.
- ♦ Στο επίπεδο της ισοτιμίας που θα έχει διαμορφώσει τότε η αγορά.

Αν και είναι πολύ νωρίς να προβλέψει κανείς σε ποιο επίπεδο θα διαμορφωθεί μετά από έξι περίπου μήνες η σχέση μετατροπής της δραχμής σε ευρώ, κορυφαίοι παράγοντες της Τράπεζας της Ελλάδος τόνιζαν ότι «μια υπόθεση πως η σχέση μετατροπής θα κινείται σε ένα εύρος $\pm 2\%$ από την κεντρική ισοτιμία των 353,1 δρχ. ανά ευρώ που προσδιορίστηκε τον Μάρτιο του 1998 οδηγεί σε ασφαλή συμπεράσματα».

Με τη διατύπωση της θέσης αυτής περί κεντρικής ισοτιμίας συμφωνούν κύκλοι του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και επισημαίνουν ότι «θα ήταν παρακινδυνευμένο να μιλήσει κανείς από τώρα για τις αποφάσεις που θα ληφθούν στο τέλος μιας δύσκολης πορείας προς την ένταξη της χώρας στην ΟΝΕ».

Η επίσημη θέση του υπουργείου είναι ότι «δεν αλλάζει η συναλλαγματική πολιτική», θέση η οποία δεν απέχει από την πραγματικότητα αφού ο επαναπροσδιορισμός της κεντρικής ισοτιμίας «δεν είναι θέμα του παρόντος».

Ως τότε, τονίζουν οι ίδιοι κύκλοι, θα αφήσουμε να κυλήσει ο χρόνος και η δραχμή προς την ισχύουσα κεντρική ισοτιμία, προτού ληφθεί η απόφαση για την οριστική σχέση μετατροπής της δραχμής σε ευρώ.

Η συμφωνία της κυβέρνησης με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει ότι στις 5 Ιουνίου θα προσδιοριστεί ο συντελεστής μετατροπής της δραχμής σε ευρώ. Η πιθανότερη εκδοχή είναι ότι η νέα ισοτιμία δραχμής-ευρώ θα βρίσκεται εντός των στενών ορίων διακύμανσης $\pm 2\%$ από την ισχύουσα κεντρική ισοτιμία και θα μπορεί θεωρητικά να κυμανθεί από 346,04 ως 360,16 δρχ. ανά ευρώ. Το πιθανότερο είναι η σχέση ανταλλαγής να οριστεί στο επίπεδο των 346 δρχ. που ζητεί η αγορά αλλά, όπως τονίζουν οι ίδιοι κύκλοι, «το θέμα δεν είναι του παρόντος».

Με τη συμφωνία αυτή η κυβέρνηση αποφεύγει να μπει σε ένα κύκλο διαπραγματεύσεων με την ΕΕ και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, η οποία δεν θα επιθυμούσε να διαταραχθεί η σημερινή σταθερότητα ώσπου να αποφασιστεί η πλήρης ένταξη της Ελλάδας στη ζώνη του ευρώ, αλλά αφήνει ανοιχτό το θέμα της κεντρικής ισοτιμίας, αποδυναμώνοντας έτσι τις πιέσεις που εκδηλώθηκαν στην αγορά συναλλάγματος.

Βέβαια με τη συμφωνία στην ουσία επιταχύνεται η διαδικασία ένταξης της Ελλάδας στην ΟΝΕ καθώς ως τις 5 Ιουνίου, λίγο προτού επικυρωθεί από το Συμβούλιο Υπουργών Οικονομικών η απόφαση της ένταξης, ο πληθωρισμός, τα επιτόκια και η ισοτιμία της δραχμής θα πρέπει να ακολουθήσουν μία παράλληλη πτωτική πορεία.

Οι στόχοι που έχει θέσει η κυβέρνηση είναι:

- ◆ Ο πληθωρισμός (ο εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή) θα πρέπει να διατηρείται σταθερά κάτω από το 2% και να βαίνει μειούμενος.
- ◆ Τα επιτόκια θα πρέπει να μειώνονται σταθερά, για να διαμορφωθούν από το μέσο ύψος 10% που είναι σήμερα στο 3% στο τέλος του 2000, αν και το «κλείδωμα» της ισοτιμίας της δραχμής με το ευρώ νωρίτερα δημιουργεί μία κατάσταση πίεσης για γρήγορη μείωση των επιτοκίων. Αυτή η μείωση κατά 7 ολόκληρες ποσοστιαίες μονάδες δεν μπορεί φυσικά να γίνει διαμιάς, διότι θα ήταν πρωτοφανές το σοκ για την οικονομία. Η τράπεζα της Ελλάδος, στα πλαίσια πάντα της κύριας αποστολής της να συγκρατηθεί ο πληθωρισμός στο 2% τους επόμενους μήνες και στη διάρκεια του 2000, έχει αποφασίσει να προχωρήσει σταδιακά σε διαδοχικές μειώσεις που θα είναι πιο ουσιαστικές στο δεύτερο εξάμηνο, αφού εν το μεταξύ το Συμβούλιο Κορυφής στη Λισσαβόνα στις 19 Ιουνίου θα έχει αποφασίσει την ένταξη της Ελλάδας.
- ◆ Η ισοτιμία της δραχμής θα διολισθαίνει από τον Φεβρουάριο-Μάρτιο, αν όλα πάνε καλά με τον πληθωρισμό, και θα τείνει να πλησιάσει την εκτιμώμενη από την αγορά σχέση μετατροπής με το ευρώ ως τον Ιούνιο. Η τράπεζα της Ελλάδος θα διατηρήσει την ισορροπία ανάμεσα σε αυτούς τους τρεις στόχους.

Η Τράπεζα της Ελλάδος προγραμματίζει να κάνει το δεύτερο βήμα αποκλιμάκωσης τον Νοέμβριο, τώρα όμως, μετά την αναζωπύρωση του πληθωρισμού στον εθνικό δείκτη που ανέβηκε στο 2,2% τον Οκτώβριο και πιθανόν να πάει και στο 2,3% του αμέσως επόμενου μήνες, πιθανόν να την καθυστερήσει για λίγο.

Όχι για πολύ όμως γιατί, όπως τονίζει αρμόδιος παράγων της ΤΕ: «Δεν είναι δυνατόν την Άνοιξη του 2000, που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα θα αξιολογούν τον ελληνικό φάκελο υποψηφιότητας, να έχουμε απόκλιση στα επιτόκια πάνω από 5 – 6 ποσοστιαίες μονάδες». Πέραν της μείωσης του Δεκεμβρίου δηλαδή η Τράπεζα της Ελλάδος πριν από την ένταξη θα πρέπει να προχωρήσει σε άλλες δύο τουλάχιστον αποκλιμακώσεις.

Σχετικά με τη δραχμή, η κυβέρνηση δια στόματος υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών κ. Παπαντωνίου έχει δηλώσει ότι η συναλλαγματική πολιτική δεν αλλάζει. Αυτό όμως είναι μία διαπίστωση της στιγμής. Αργότερα και υπό την πίεση της αγοράς δεν αποκλείεται να σκεφτεί η κυβέρνηση ότι είναι συμφορότερο για την εθνική οικονομία να ενταχθεί στο ευρώ όχι με την κεντρική ισοτιμία που είχε συμφωνήσει με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Μάρτιο του 1998, δηλαδή 1 ευρώ=353δρχ., αλλά να ανατιμήσει τη δραχμή όπως πιέζουν οι ξένοι και να εισέλθουμε, π.χ., με ισοτιμία 1 ευρώ=345δρχ. Όπως αφήνει να εννοηθεί ο κ. Παπαντωνίου, η κυβέρνηση αργότερα θα μετρήσει τι συμφέρει την οικονομία, η ανταγωνιστικότητα που δίνει η ισοτιμία των 353δρχ. ή ο χαμηλός πληθωρισμός που εγγυάται η ισοτιμία των 345δρχ. τότε όμως θα

είναι αυτό το αργότερα; Σύμφωνα με πληροφορίες, δεδομένου ότι οι ισοτιμίες καθορίζονται κάθε φορά στο Συμβούλιο Κορυφής, αν η κυβέρνηση αποφασίσει να αλλάξει την ισοτιμία θα πρέπει να το ανακοινώσει στο Eco/Fin της 5ης Ιουνίου της προθέσεις της.

Η πορεία αποκλιμάκωσης των επιτοκίων αλλά και οι προοπτικές για τη συναλλαγματική ισοτιμία της δραχμής θα επηρεάσουν την αγορά των ομολόγων αφού οι ξένοι έχουν στα χέρια τους ομόλογα αξίας άνω των 25 δισ. δολαρίων.

Για να αντιληφθούμε πώς επηρεάζεται η αγορά των ομολόγων από επιτόκια και διολίσθηση, έστω το εξής **παράδειγμα**:

Ένας ευρωπαίος επενδυτής φέρνει στην Ελλάδα 1 εκατ. ευρώ, τα δραχμοποιεί και αγοράζει 10ετή ομόλογα του ελληνικού Δημοσίου αξίας 330 εκατ. δρχ. Πρόθεσή του είναι να μείνει στα ομόλογα κατ' αρχήν ένα χρόνο και μετά να επιστρέψει στο νόμισμα, εκτός αν βλέπει ότι κερδίζει. Πώς θα κρίνει ότι κερδίζει; Στην τιμή των ομολόγων πρέπει να προσθέσει το τοκομερίδιο, που είναι π.χ. 6%, άρα 19,8 εκατ. δρχ. και το λεγόμενο capital gain, την αύξηση της τιμής δηλαδή των ομολόγων από τη μείωση των επιτοκίων. Αν υποθέσουμε ότι η Τράπεζα της Ελλάδος ρίχνει τα επιτόκια 3 μονάδες, τότε το capital gain θα είναι τουλάχιστον 10%, δηλαδή 33 εκατ. δρχ.

Ο Ευρωπαίος επενδυτής λοιπόν κερδίζει συνολικά 42,8 εκατ. δρχ., χάνει όμως 23,1 εκατ. δρχ. αν η δραχμή διολισθήσει το προσεχές έτος 7% και 5% που είναι η απόδοση του αντίστοιχου γερμανικού ομολόγου. Συνολικά λοιπόν το ισοζύγιο κερδών και ζημιών είναι 3,2 εκατ. δρχ. θα μείνει και τον επόμενο χρόνο;

Το παράδειγμα αποδεικνύει ότι όσο πιο μικρή είναι η διολίσθηση και όσο ταχύτερη η άνοδος των επιτοκίων τόσο πιο συμφέρουσα είναι η αγορά των ομολόγων για του ξένους.

Να γιατί λοιπόν όλοι οι ξένοι επενδυτικοί οίκοι πιέζουν να ανατιμηθεί η δραχμή!

Διαχείριση της μετάβασης στο ευρώ για τις τράπεζες.

Οι ευρωπαϊκές και πολλές τράπεζες χωρών εκτός ΟΝΕ με παρουσία σε χώρες, που θα συμμετάσχουν στη Νομισματική Ένωση από την 1η Ιανουαρίου 1999, έχουν προχωρήσει σημαντικά τις προετοιμασίες τους για την εισαγωγή του ευρώ. Στην πλειοψηφία τους οι εθνικές ομοσπονδίες τραπεζών, μεταξύ των οποίων και η ελληνική, έχουν εκδώσει μελέτες για τις συνέπειες στα εθνικά τραπεζικά συστήματα από την εισαγωγή του ευρώ. (Ε.Ε.Τ[1998]).

Ειδικότερα, για τις ελληνικές τράπεζες, η εισαγωγή του ευρώ θα αποτελέσει επιπρόσθετη πρόκληση για εκσυγχρονισμό και βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών. Στην τελευταία δεκαετία, το ελληνικό πιστωτικό σύστημα έχει σημειώσει σημαντικές αλλαγές στην προσπάθειά του να προσαρμοστεί στο νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον, που διαμόρφωσε η καθιέρωση της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς. Με τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα, οι ελληνικές τράπεζες θα επωμιστούν, όπως άλλωστε και οι ευρωπαϊκές, τόσο στο κόστος της προσαρμογής στο ακόμη πιο ανταγωνιστικό περιβάλλον όσο και το κόστος που απορρέει από την ίδια μετάβαση.

Οι παράγοντες που θα επηρεάσουν το ελληνικό τραπεζικό σύστημα για όσο διάστημα η χώρα μας θα βρίσκεται εκτός ΖΕ είναι:

1. Η αβεβαιότητα για την ημερομηνία έναρξης. Αν η Ελλάδα δεν θα συμμετάσχει από το 1999 στη ζώνη του ευρώ, εντούτοις οι μεγαλύτερες τράπεζες της χώρας θα πρέπει να

προβούν στην κατάλληλη προετοιμασία ώστε από το 1999 να καλύπτουν τη ζήτηση υπηρεσιών σε ευρώ, κυρίως σε τραπεζικές εργασίες μεγάλης αξίας που θα αρχίσουν από το 1999. Αν κυριαρχήσει αβεβαιότητα ως προς τον ακριβή χρόνο ένταξης, οι τράπεζες μπορεί να καθυστερήσουν τη λήψη των απαιτούμενων μέτρων. Μια τέτοια ολιγωρία είναι πολύ πιθανό να τις φέρει σε μειονεκτική θέση έναντι των τραπεζών που ανήκουν στις χώρες της ζώνης του ευρώ.

2. Ο βαθμός σύγκλισης της οικονομίας. Αν η σύγκλιση της ελληνικής οικονομίας δεν είναι ικανοποιητική, τότε τα επιτόκια θα διατηρηθούν υψηλότερα σε σύγκριση με τα επιτόκια των χωρών της ζώνης του ευρώ. Βεβαίως, η διαφορά αυτή στα επιτόκια θα είναι και συνάρτηση της αποδοχής του ευρώ. Οι αγορές, τουλάχιστον στην αρχή, θα επιδιώξουν να αξιολογήσουν τις αντιπληθωριστικές προδιαγραφές του ευρώ. Συνεπώς, για κάποιο χρονικό διάστημα τα βραχυπρόθεσμα επιτόκια στη ζώνη του ευρώ πιθανόν να διαμορφωθούν σε επίπεδα υψηλότερα από τα ισχύοντα στη Γερμανία. Αυτό σημαίνει ότι οι χώρες της ζώνης του ευρώ και κατ' επέκταση τα τραπεζικά τους συστήματα δεν θα διασφαλίσουν απαραίτητα από την πρώτη ημέρα της λειτουργίας της ΝΕ τα χαμηλότερα επιτόκια ή την από πολλούς προεξοφλούμενη νομισματική σταθερότητα. Ως εκ τούτου, το κόστος των ελληνικών τραπεζών θα είναι και η συνάρτηση της ευρωστίας του ευρώ.

3. Η ενίσχυση του ανταγωνισμού. Για τις ελληνικές τράπεζες, στον τομέα εργασιών μεγάλης αξίας, αισθητό θα είναι το μειονέκτημα άντλησης κεφαλαίων σε ευρώ με χαμηλό κόστος. Η συμμετοχή των ελληνικών τραπεζών στο συγκεκριμένο χώρο εργασιών θα παραμείνει περιορισμένη με δεδομένη την κυριαρχία ορισμένων ευρωπαϊκών τραπεζών. Ενδεχόμενη είναι και η απώλεια εργασιών στο χώρο της χρηματοδότησης επιχειρήσεων, καθώς οι ελληνικές επιχειρήσεις με δραστηριότητα στις χώρες της ζώνης του ευρώ είναι πιθανόν να καταφύγουν όχι μόνο σε δανειοδότηση σε ευρώ (πράγμα που γίνεται σήμερα σε ECU και άλλα διεθνή νομίσματα), αλλά και σε συνεργασία με τράπεζες των χωρών της ΝΕ, οι οποίες θα έχουν αποκτήσει μεγαλύτερη εμπειρία.

Ο ανταγωνισμός στο χώρο των τραπεζικών εργασιών μικρής αξίας δεν αναμένεται να ενταθεί, σε σύγκριση με τις εργασίες μεγάλης αξίας, γιατί οι τράπεζες των χωρών σε παρέκκλιση θα εξακολουθούν να έχουν ένα σημαντικό πλεονέκτημα έναντι των τραπεζών των χωρών της ΝΕ. Το πλεονέκτημα αυτό συνδέεται με την παρουσία του εθνικού νομίσματος, τη γλωσσική και την πολιτισμική διαφορά, τις τοπικές ιδιαιτερότητες των χρηματοπιστωτικών συστημάτων. Η παρουσία αυτών των παραγόντων καθιστά αδύνατη την ανάπτυξη των διασυνοριακών εργασιών στο χώρο αυτό. Οι ελληνικές τράπεζες αναμένεται να εξειδικευτούν σε τοποθετήσεις στην εθνική αγορά. Αυτή η ενέργεια θα επιτρέψει να διασφαλίσουν τη θέση τους από τις τράπεζες της ζώνης του ευρώ όταν αυτές εκδηλώσουν ενδιαφέρον και για τις εργασίες μικρής αξίας.

Πώς αντιμετωπίζουν οι ξένες τράπεζες την νομισματική ενοποίηση;

Ο ερχομός του 2000 και η επερχόμενη έλευση του ευρώ δεν προβληματίζουν μόνο τις ελληνικές τράπεζες αλλά και τις ξένες, οι οποίες επανεξετάζουν την παρουσία και τις δραστηριότητές τους στην Ελλάδα. Καθώς το ενιαίο νόμισμα θα εκμηδενίσει έσοδα από πράξεις σε συνάλλαγμα, επιτόκια και ομόλογα στα οποία βάδιζαν ως τώρα

την κερδοφορία του οι ξένες τράπεζες, ενώ οι μεγάλες δουλειές θα κλείνονται πλέον από το Λονδίνο, θα εκλείψει η ανάγκη φυσικής παρουσίας των ξένων τραπεζών στην Ελλάδα. Εκτός και αν αυτή αλλάξει κατεύθυνση προσανατολιζόμενη στον χώρο της λιανικής τραπεζικής, με τη δημιουργία δικτύων ολιγομελών και πλήρως αυτοματοποιημένων καταστημάτων και την εισαγωγή καινοτόμων επενδυτικών και πιστωτικών προϊόντων.

Τη δεύτερη επιλογή θα ακολουθήσει η Barclays, η οποία όπου έχει παρουσία στο εξωτερικό προσφέρει 22 διαφορετικά πιστωτικά προϊόντα και σχεδιάζει να διευρύνει περαιτέρω την παρουσία της στον χώρο της λιανικής τραπεζικής. Ο γενικός διευθυντής της Barclays Ελλάδος ανακοίνωσε την πρόθεση της τράπεζας να λανσάει στην ελληνική αγορά τον Μάρτιο-Απρίλιο του 2000 καινοτόμα πιστωτικά προϊόντα, τα οποία θα προσφέρουν παράλληλη ευκολία στη χρήση και ασφάλεια στις συναλλαγές. Η Barclays θεωρεί ιδιαίτερα ελκυστική την ελληνική αγορά στον τομέα των πιστωτικών καρτών. Στρατηγική περαιτέρω εισόδου στο retail banking ακολουθεί ήδη η Citibank, ενώ την είσοδό της ετοιμάζει και η HSBC, η οποία θα δημιουργήσει 30 ολιγομελείς τραπεζικές μονάδες για την προώθηση καταναλωτικών και στεγαστικών δανείων, πιστωτικών καρτών, αμοιβαίων κεφαλαίων, συναλλαγών μέσω ATM's και χρηματοπιστηριακών επενδύσεων.

Όπως επισημαίνουν τραπεζικά στελέχη, η συρρίκνωση των ξένων τραπεζών στην Ελλάδα έχει ήδη ξεκινήσει από τους τομείς διαχείρισης διαθεσίμων. Ο συγκεκριμένος τομέας βαίνει συρρικνούμενος και για τις περισσότερες ελληνικές τράπεζες λόγω της έλευσης του ευρώ, των εξαγορών και συγχωνεύσεων, αλλά και της δημιουργίας dealing rooms από όλες τις μεγάλες δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις.

Πώς θα επηρεασθούν οι συναλλαγές του κοινού με τις τράπεζες;

Κατά την διάρκεια των πρώτων έξι μηνών του 2002 τα καταστήματα και οι επιχειρήσεις θα πρέπει να ακολουθούν διπλό σύστημα τιμολογήσεως. Η μεταβατική αυτή περίοδος κρίθηκε αναγκαία προκειμένου να δοθεί χρόνος προσαρμογής. Μία ξαφνική αλλαγή κατά τη διάρκεια μιας νύχτας ή ενός Σαββατοκύριακου είναι πρακτικά αδύνατη. Η προσέλευση του κοινού στις τράπεζες προκειμένου να μετατρέψει τα χρήματά του θα δημιουργούσε τεράστιες ουρές και αδικαιολόγητη αναστάτωση στις αγορές.

Τι αλλαγές νομικού χαρακτήρα απαιτούνται για τη χρήση του ευρώ στις συναλλαγές;

Με κανονισμούς που θα ισχύσουν από την 1η Ιανουαρίου 1999 θα διαγράφεται το νομικό πλαίσιο για τη χρησιμοποίηση του ευρώ και θα απαλείφεται οιαδήποτε νομική αβεβαιότητα, πράγμα που είναι απαραίτητο για τους συμμετέχοντες στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Οι κανονισμοί αυτοί θα καλύπτουν:

- την αντικατάσταση του ECU από το ευρώ σε ισοτιμία ένα προς ένα κατά την έναρξη του τρίτου σταδίου.
- τη συνέχεια των συμβάσεων μετά την εισαγωγή του ευρώ.
- τους τεχνικούς κανόνες για τις ισοτιμίες μετατροπής, συμπεριλαμβανομένης της στρογγυλοποίησεως.

- τη ρύθμιση ότι από την πρώτη ημέρα του τρίτου σταδίου το νόμισμα των συμμετεχόντων κρατών-μελών θα είναι το ευρώ.
- τη ρύθμιση ότι για μία μεταβατική περίοδο το ευρώ θα υποδιαιρείται σε εθνικές νομισματικές μονάδες.
- τη ρύθμιση ότι το ευρώ και οι εθνικές μονάδες θα χρησιμοποιούνται ταυτόχρονα κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, στη βάση της αρχής «καμία απαγόρευση, κανείς καταναγκασμός» στη χρήση.
- τη ρύθμιση ότι εξακολουθεί να ισχύει η εθνική νομισματική νομοθεσία των συμμετεχόντων κρατών-μελών, με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος, κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, ενώ τα εθνικά χαρτονομίσματα θα εξακολουθούν να είναι το μόνο νόμιμο μέσο πληρωμής.

Πώς θα εξοφληθούν τα υφιστάμενα δάνεια (στεγαστικά, κεφάλαια κινήσεως, καταναλωτικά κ.λ.π.) μετά την ημερομηνία εισαγωγής του ευρώ σε φυσική μορφή;

Η αντικατάσταση των εθνικών νομισμάτων από το ευρώ δεν θα επηρεάσει τη νομιμότητα των συμβάσεων. Το εκφρασμένο σε εθνικό νόμισμα ποσό θα μετατρέπεται σε ευρώ με την ισοτιμία που θα οριστεί την 1η Ιανουαρίου 1999. Στην περίπτωση χρεογράφων και δανείων σταθερού επιτοκίου, όλα τα συμβόλαια σε ECU θα μετατραπούν σε ευρώ από 1-1-1999, ενώ εκείνα σε εθνικό νόμισμα το αργότερο μέχρι 1-1-2002. Η αντικατάσταση των νομισμάτων δεν θα μεταβάλει αφεαυτής το σταθερό ονομαστικό επιτόκιο που οφείλει να καταβάλει ο οφειλέτης στα δάνεια αυτά, εκτός αν η σύμβαση προβλέπει διαφορετικά, μέχρι την επερχόμενη ημερομηνία επαναπροσδιορισμού των επιτοκίων, ενώ η αποπληρωμή του δανείου θα γίνεται υποχρεωτικά σε ευρώ. Βεβαίως όσο πλησιάζουμε προς την ημερομηνία εισαγωγής του ευρώ, οι δανειακές συμβάσεις θα λαμβάνουν υπόψη την αλλαγή που έρχεται και συνεπώς το πρόβλημα θα είναι μάλλον περιορισμένο σε έκταση.

Η νέα ισοτιμία ρίχνει τα επιτόκια.

Οι τραπεζίτες υποστηρίζουν ότι εάν αποφασιστεί τελικά αλλαγή της ισοτιμίας και καθοριστεί αυτή στα επίπεδα των 345 δρχ. η Τράπεζα της Ελλάδος διευκολύνεται να προχωρήσει σε αρκετά «γενναία» μείωση των διατραπεζικών επιτοκίων η οποία, με βάση την παραπάνω ισοτιμία, θα πρέπει να είναι της τάξεως των 2 εκατοστιαίων μονάδων. Και αυτό, θεωρούν ότι υπό μία έννοια επιβάλλεται, για να μην δημιουργηθούν συνθήκες arbitrage λόγω των εισροών που θα προκαλέσει η διατήρηση των επιτοκίων σε υψηλά επίπεδα.

Οι τράπεζες εκτιμούν ότι μία αλλαγή της ισοτιμίας θα συνοδευτεί άμεσα από μείωση των διατραπεζικών επιτοκίων της τάξεως του 0,50% προκαλώντας ευφορία στη χρηματιστηριακή αγορά, ενώ αναμένουν μία δεύτερη κίνηση, η οποία θα δώσει το σήμα εκκίνησης για μειώσεις και των τραπεζικών επιτοκίων, αρχής γενομένης από τα επιτόκια καταθέσεων.

Σε καμία περίπτωση, τονίζουν στελέχη της τραπεζικής αγοράς, δεν θα πρέπει κανείς να αναμένει σημαντικές μειώσεις αντίστοιχες με αυτές που προηγήθηκαν. Τα ελληνικά τραπεζικά επιτόκια ελάχιστα απέχουν από τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά.

Μετά δε την αύξηση κατά 0,50% των επιτοκίων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, στο 3%, η οποία επηρεάζει γενικότερα τα επιτόκια σε ευρώ, άρα και τα τραπεζικά

προϊόντα, κυρίως στεγαστικά δάνεια, που πωλούν οι τράπεζες στην ελληνική αγορά, τα δραχμικά επιτόκια θα γίνουν πολύ συμφερότερα.

Για παράδειγμα τα κυμαινόμενα επιτόκια στεγαστικών δανείων σε ευρώ από 5%-5,25% σύντομα θα διαμορφωθούν σε 5,75%-6,00%.

Το δραχμικό σταθερό 15ετές επιτόκιο στεγαστικών δανείων κυμαίνεται σήμερα στο 7,25% περίπου, δηλαδή εμφανίζει μία διαφορά 1,5% κατά μέσο όρο. Η διαφορά μιάμισης μονάδας στο επιτόκιο αντιστοιχεί σε επιπλέον κόστος της τάξεως των 1000 δρχ. το μήνα ανά εκατομμύριο δανείου, ενώ παράλληλα αυξάνονται με δυσανάλογο ρυθμό οι τιμές των ακινήτων.

Η αγορά ενός ακινήτου μετά από δύο μήνες, αναφέρει στέλεχος μεγάλης τράπεζας, αρμόδιο για τον τομέα στεγαστικής πίστης, σημαίνει ότι ο δανειολήπτης μπορεί να κερδίσει ως προς το κόστος δανεισμού 10000δρχ. το μήνα για ένα δάνειο 10 εκατ. δρχ. ενώ η αύξηση της τιμής των ακινήτων μπορεί να είναι της τάξεως του 15%. Προσθέτουν μάλιστα ότι από την αρχή του έτους τα ακίνητα έχουν σε πολλές περιπτώσεις αυξηθεί ήδη κατά 30% περίπου ενώ στα επόμενα 3 χρόνια οι τιμές τους, με βάση τους σημερινούς ρυθμούς οδεύουν προς διπλασιασμό.

Εισερχόμενοι πάντως στη φάση της τελικής προσαρμογής των ελληνικών με τα ευρωπαϊκά επιτόκια, οι τραπεζίτες εκτιμούν ότι το μέσο επιτόκιο στεγαστικής πίστης σταδιακά θα διαμορφωθεί στο 6,50-7,00% περίπου, εντός των επόμενων μηνών.

Ακόμη όμως και στην περίπτωση που επιλέξει κανείς να δανειστεί σε ευρώ, μία σκληρότερη κεντρική ισοτιμία σημαίνει ότι η συναλλαγματική επιβάρυνση, που θα κλιμακωθεί στη διάρκεια του 2000 και στις αρχές του 2001, θα είναι πολύ μικρότερη. Σε κάθε περίπτωση, τα επιτόκια μακροπρόθεσμου δανεισμού που θα διαμορφωθούν στην ελληνική αγορά στην αμέσως επόμενη χρονική περίοδο θα είναι σε ιστορικά χαμηλό επίπεδο, επιτρέποντας τον ανασχεδιασμό της επενδυτικής πολιτικής των ελληνικών νοικοκυριών.

Τι προετοιμασίες ειδικότερα πρέπει να κάνουν οι τράπεζες;

Οι ευρωπαϊκές τράπεζες μπορούν να ωφεληθούν από τη διεύρυνση της ευρωπαϊκής χρηματοπιστωτικής αγοράς, εφόσον προχωρήσει η διαδικασία συγχωνεύσεων για την ενδυνάμωση της διεθνούς τους θέσεως. Η καθιέρωση, όμως, του ενιαίου νομίσματος συνεπάγεται και υψηλό κόστος. Συγκεκριμένα εκτός από την οριστική απώλεια του ποσοστού των εσόδων τους που αντιπροσωπεύουν οι προμήθειες μετατροπής των ευρωπαϊκών νομισμάτων και η μείωση των περιθωρίων κέρδους, λόγω της ενδυναμώσεως του ανταγωνισμού, οι τράπεζες, από την ίδια τη φύση των εργασιών τους, θα βρεθούν στην πρώτη γραμμή της προετοιμασίας και προσαρμογής. Και αυτό διότι θα επωμισθούν όχι μόνο την ευθύνη της δικής τους προσαρμογής αλλά και την κύρια ευθύνη ενημερώσεως των πελατών τους.

Σημειώνεται ότι με την έναρξη του τρίτου σταδίου αρχίζει η λειτουργία του Διευρωπαϊκού Αυτοματοποιημένου Συστήματος Διακανονισμών σε Πραγματικό Χρόνο TARGET (Trans European Automated Real Time Gross Settlement Express Transfer). Το TARGET θα προσφέρει υπηρεσίες πληρωμών με ταχύτητα παρόμοια αυτής που προσφέρει σε εθνικό επίπεδο. Θα επιτρέπει δε στους συμμετέχοντες στα εθνικά συστήματα να πραγματοποιούν εξίσου αποτελεσματικά εγχώριες και διασυνοριακές πληρωμές σε ευρώ.

Το TARGET επειδή εκτελεί διακανονισμό σε πραγματικό χρόνο, θα συμβάλει στον περιορισμό των κινδύνων στα συστήματα πληρωμών της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και κατά συνέπεια θα ελαχιστοποιήσει το συστημικό κίνδυνο και θα αυξήσει τον κύκλο εργασιών των εμπορικών τραπεζών. Επισημαίνεται πάντως ότι υπάρχει το ενδεχόμενο αποκλεισμού από το TARGET των τραπεζικών ιδρυμάτων που εδρεύουν σε κράτη-μέλη που δεν θα συμμετάσχουν εξ αρχής στην ONE.

Οι τράπεζες, εξάλλου, θα πρέπει έγκαιρα να αρχίσουν μία σειρά προπαρασκευαστικών εργασιών οι οποίες συνεπάγονται σημαντικό κόστος. Για παράδειγμα θα απαιτηθούν σημαντικές δαπάνες για τις εξής προσαρμογές:

- Μετατροπή των λογαριασμών που συνδέονται με συναλλαγές με την Κεντρική Τράπεζα και τη διατραπεζική αγορά σε ευρώ.
- Επαναδιαπραγμάτευση και επαναδιατύπωση συμβάσεων κυρίως με τρίτες χώρες σε ευρώ.
- Μετατροπή σε ευρώ των μεγεθών που υποβάλλονται στις εποπτεύουσες αρχές.
- Μετατροπή δραχμικών λογαριασμών και των λογαριασμών συναλλάγματος σε ευρώ.
- Μετατροπή ιστορικών στοιχείων στο ευρώ.
- Μεταβολές στη διαχείριση χρεογράφων και γενικότερα του ενεργητικού των τραπεζών, λόγω της εισαγωγής του ευρώ.
- Κόστος παράλληλης διακρατήσεως ευρώ και εθνικών νομισμάτων πριν την τελική φάση του τρίτου σταδίου.
- Προσαρμογή των συστημάτων πληροφορικής hardware και software.
- Προσαρμογή του πληροφοριακού συστήματος διοικήσεως (MIS).
- Μετατροπή των μηχανών ελέγχου γνησιότητας και μετατροπής ξένων χαρτονομισμάτων.
- Προσαρμογή των μέσων ηλεκτρονικής μεταφοράς κεφαλαίων ATM και POS.
- Κόστος εκπαίδευσης προσωπικού και ενημερώσεως πελατείας.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Ομοσπονδίας των Ευρωπαϊκών Τραπεζών το συνολικό άμεσο κόστος προσαρμογής των τραπεζών θα ανέλθει περίπου σε 10 δισ. ECU, ποσό που συνεπάγεται ετήσια αύξηση του λειτουργικού κόστους των τραπεζών κατά 1,5 - 2%. Εντούτοις, η αναγκαία προσαρμογή των ευρωπαϊκών τραπεζών και ο ταυτόχρονος εκσυγχρονισμός των συστημάτων τους, όπως και η ένταση του ανταγωνισμού λόγω της καταργήσεως των εθνικών νομισμάτων, θα ισχυροποιήσει σημαντικά τη διεθνή τους ανταγωνιστικότητα.

Εκτός των άλλων η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνέστησε στις τράπεζες οι μετατροπές νομισμάτων κατά τη μεταβατική αλλά και την τελική περίοδο να γίνονται χωρίς χρέωση εξόδων για τις κατηγορίες εκείνες που θα επιβάλλονται από τον νόμο (π.χ. από τη νομισματική μονάδα σε ευρώ και αντίστροφα). Ακόμα η σχετική σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφέρεται στην ανάγκη να τηρηθούν οι αρχές της διαφάνειας στις τραπεζικές συναλλαγές πριν από τη μεταβατική περίοδο για να περιοριστεί ο κίνδυνος να θεωρήσουν οι συναλλασσόμενοι ότι επιβαρύνονται με τα υφιστάμενα έξοδα που οφείλονται στην εισαγωγή του ευρώ.

Νέα Προϊόντα και Υπηρεσίες

Η μείωση των προμηθειών που εισπράττονται από τις τράπεζες και η μείωση του spread, του καθαρού δηλαδή εσόδου που έχουν από τα δάνεια που χορηγούν, θα αναγκάσει τις τράπεζες να επανεξετάσουν τις δραστηριότητές τους. Πρωταρχικό τους μέλημα θα είναι να βρουν τρόπους να αναπληρώσουν τις απώλειες των εσόδων τους. Αναμένεται λοιπόν ότι θα υπάρξουν διάφορες μορφές αντιδράσεων. Μία μορφή αντίδρασης θα είναι να στρέψουν την προσοχή τους και να δώσουν ιδιαίτερη βαρύτητα σε άλλους τομείς, τους οποίους σήμερα δεν έχουν αναπτύξει στο βαθμό που αυτό έχει γίνει από τις τράπεζες σε άλλες χώρες. Ένας από αυτούς τους χώρους είναι νομίζουμε ο χώρος του consulting, των συμβουλευτικών υπηρεσιών. Είναι βέβαιο ότι οι τράπεζες θα δώσουν μεγάλη έμφαση στο χώρο αυτό, αφού έχουν πολλά συγκριτικά πλεονεκτήματα σε σχέση με τους ιδιώτες συμβούλους, οι οποίοι σήμερα υπάρχουν σε αφθονία στην αγορά μαζί και με τις διάφορες συμβουλευτικές εταιρείες που λειτουργούν στο χώρο αυτό, με αμφίβολες ικανότητες και αμφιλεγόμενα αποτελέσματα. Οι τράπεζες έχουν ένα σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι αυτών των ιδιωτών αλλά και των εταιριών, λόγω της ήδη υπάρχουσας δομής τους, αφού έχουν ιδιαίτερη εξειδίκευση σε πάρα πολλούς χώρους που ενδιαφέρουν τις επιχειρήσεις, αφού έχουν μάθει να προσφέρουν καλή ποιότητα στους πελάτες τους, και αφού γνωρίζουν πολύ καλά την αγορά-μία αγορά μέσα στην οποία δραστηριοποιούνται και στην οποία λειτουργούν οι επιχειρηματίες και οι επιχειρήσεις με τις οποίες οι τράπεζες συναλλάσσονται. Ταυτόχρονα, οι τράπεζες έχουν εξειδικευμένο προσωπικό με γνώσεις σε πάρα πολλούς τομείς. Έτσι λοιπόν έχουν ήδη στη διάθεσή τους όλο εκείνο το υλικό που χρειάζεται για να αναπτύξουν σωστά τις συμβουλευτικές υπηρεσίες.

Τέτοιες υπηρεσίες θα αναπτυχθούν στον τομέα της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων με στροφή στην εσωτερική χρηματοδότηση, δηλαδή με την έκδοση ομολόγων, με νέους τίτλους στην αγορά, και θα δούμε αυτό να συμβαίνει πολύ έντονα με τις ελληνικές επιχειρήσεις, τις μεγαλύτερες ασφαλώς, οι οποίες θα εγκαταλείψουν την παραδοσιακή χρηματοδότησή τους μέσω τραπεζών και θα στραφούν προς άλλες μορφές χρηματοδότησης. Για την εξεύρεση και τον σχεδιασμό τέτοιων εναλλακτικών μορφών

χρηματοδότησης οι τράπεζες είναι ο καταλληλότερος οργανισμός για συνεργασία με τις επιχειρήσεις.

Ταυτόχρονα ακριβώς λόγω της αύξησης του όγκου των συναλλαγών που οι ελληνικές επιχειρήσεις θα πραγματοποιούν με άλλες χώρες, μέσα στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι τράπεζες θα δώσουν μεγάλη έμφαση στα συστήματα πληρωμών. Ήδη έχουν σχεδιαστεί και τίθενται σταδιακά σε λειτουργία real time settlement συστήματα όπως είναι το target και τα διάφορα τοπικά real time gross settlement συστήματα, το Ερμής συγκεκριμένα στην Ελλάδα, τα οποία εξασφαλίζουν οριστική και τελεσίδικη μεταφορά χρημάτων σε ελάχιστο χρόνο. Και βέβαια είναι σαφές ότι θα δημιουργηθούν και άλλες εξειδικευμένες υπηρεσίες και προϊόντα σε συγκεκριμένες εθνικές αγορές και συγκεκριμένους βιομηχανικούς τομείς.

Σχέσεις Τραπεζών και Επιχειρήσεων.

Όπως προαναφέραμε θα μειωθεί το κόστος των τραπεζικών εργασιών για τις επιχειρήσεις άρα θα μειωθούν τα έσοδα των τραπεζών. Επομένως οι τράπεζες θα αντιδράσουν σ' αυτό, αναπτύσσοντας καινούριες δραστηριότητες και δημιουργώντας καινούριες υπηρεσίες και προϊόντα για τους πελάτες τους. Μέσα στο πλαίσιο αυτό είναι όμως βέβαιο ότι θα αλλάξει και ο τρόπος με τον οποίο οι τράπεζες προσεγγίζουν, εκτιμούν και αντιμετωπίζουν τους πελάτες τους. Οι τράπεζες, οι περισσότερες, ήδη εξετάζουν αυτό που λέγεται relationship profitability, 'η κερδοφορία της επιχειρηματικής σχέσης. Το relationship profitability λοιπόν θα αναλύεται και θα μελετάται στο μέλλον με αυξημένη προσοχή από τις τράπεζες και θα εξετάζεται η κερδοφορία κάθε πελατειακής σχέσης πιο συστηματικά, ακριβώς λόγω της μείωσης κάποιων προμηθειών που σχετίζονται έντονα με τις επιχειρηματικές λειτουργίες όπως οι προμήθειες από τις εισαγωγές και τις εξαγωγές και τα έσοδα από δάνεια. Δεν είναι δε καθόλου περίεργο ότι τον τελευταίο καιρό όλο και περισσότερες τράπεζες μελετούν τα συστήματά τους MIS, ώστε να είναι σε θέση να έχουν στη διάθεσή τους συστήματα που θα παρέχουν έγκυρη και έγκαιρη ενημέρωση για την κερδοφορία τους. Οι τράπεζες λοιπόν θα επανεξετάζουν την κερδοφορία κάθε σχέσης και ανάλογα θα αναπροσαρμόζουν τα τιμολόγια τους και την προσέγγισή τους προς τον πελάτη. Θα φροντίζουν και θα δίνουν μεγάλη έμφαση στις μεγάλες σχέσεις, μεγάλες όχι μόνον με την έννοια του μεγέθους της επιχείρησης, αλλά και με την ευρύτητα της σχέσεως. Σαν αποτέλεσμα αυτών των αλλαγών, οι επιχειρήσεις θα υποχρεωθούν να συγκεντρώσουν τις δραστηριότητές τους σε λιγότερα πιστωτικά ιδρύματα. Σήμερα υπάρχουν μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις, οι οποίες δουλεύουν με δέκα και δεκαπέντε τράπεζες. Αυτό νομίζουμε ότι θα είναι εξαιρετικά δύσκολο να συνεχιστεί, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να αποφασίσουν ποιες θα είναι εκείνες οι λίγες τράπεζες με τις οποίες θα διατηρήσουν επιχειρηματικές επαφές.

Σε αυτό βέβαια οι επιχειρήσεις θα βοηθηθούν σημαντικά και από την τάση που αυτή την στιγμή υπάρχει στην αγορά για εξαγορές και ενοποιήσεις τραπεζών. Δεν είναι τυχαίο, ότι έχει δημιουργηθεί αυτό το κλίμα, το οποίο δεν είναι αποτέλεσμα επηρεασμού των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Όλα αυτά που συζητάμε είναι θέματα τα οποία οι τράπεζες μελετούν από καιρό και έχει γίνει κατανοητό ότι ακριβώς λόγω των αναμενόμενων συνταρακτικών αλλαγών στις σχέσεις μεταξύ τραπεζών και των πελατών τους, είναι ανάγκη οι τράπεζες να έχουν ένα ελάχιστο μέγεθος, να είναι πραγματικά universal banks με ικανότητες και δυνατότητες να προσφέρουν ποικιλία υπηρεσιών και προϊόντων με χαμηλότερο κόστος και υψηλότερη ποιότητα. Όσες τράπεζες καταφέρουν

να ελέγξουν τις δαπάνες τους με σύγχρονες μεθόδους λειτουργίας και κατάλληλα μηχανογραφικά συστήματα θα επιζήσουν στο έντονα ανταγωνιστικό περιβάλλον που θα δημιουργηθεί. Οι ενοποιήσεις λοιπόν των τραπεζών θα βοηθήσουν ασφαλώς τις επιχειρήσεις στο να μειώσουν τον αριθμό των τραπεζικών σχέσεων που διατηρούν, αφού οι τράπεζες από μόνες τους θα ενοποιηθούν.

Ταυτόχρονα οι Ελληνικές τράπεζες, αυτές τουλάχιστον οι οποίες δεν έχουν παρουσία ή δεν έχουν σημαντική παρουσία σε άλλα κέντρα εκτός Ελλάδος, θα αναγκαστούν να προχωρήσουν είτε σε παρουσία στα κέντρα αυτά, είτε ακόμα καλύτερα σε στρατηγικές συμμαχίες με ξένες τράπεζες, ώστε έχουν τη δυνατότητα της πανευρωπαϊκής εξυπηρέτησης των πελατών τους. Και όλα αυτά ασφαλώς θα έχουν μεγάλη σημασία για τις επιχειρήσεις που θα έχουν το μέγεθος, έστω μειώνοντας τον αριθμό των τραπεζικών τους σχέσεων, ώστε να προσφέρουν μία ελκυστική και συμφέρουσα τραπεζική σχέση στην τράπεζα με την οποία θα ήθελαν να συνεργάζονται. Οι μικρότερες επιχειρήσεις, αυτές που όσο και αν συγκεντρωθούν σε μία ή δύο τραπεζικές σχέσεις ποτέ δεν θα έχουν το μέγεθος που θα ήθελαν, θα πρέπει να βρουν τρόπους για να αυξήσουν τον όγκο των εργασιών που έχουν να προσφέρουν σε μία τράπεζα, άρα και τη διαπραγματευτική τους ικανότητα έναντι της τράπεζάς τους. Έτσι λοιπόν είναι πιθανότατο σε πολλούς κλάδους να δούμε ενοποιήσεις επιχειρήσεων, αφού το μέγεθός τους δεν θα τις βοηθήσει μόνον στο να κατακτήσουν και να διεισδύσουν στις αγορές που επιθυμούν με μεγαλύτερη επιτυχία, αλλά και στο να έχουν καλύτερες και φθηνότερες τραπεζικές σχέσεις. Αυτό κυρίως αφορά τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις οι οποίες αλλιώς θα έχουν ένα μειονέκτημα στην εξασφάλιση μιας καλής από άποψη τιμολόγησης σχέσης με τράπεζες.

ΟΙ ΕΠΕΝΔΥΤΕΣ, ΟΙ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΕΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΝΟΜΙΣΜΑ

Αναμένονται πολλά οφέλη για τους επενδυτές από την καθιέρωση του ενιαίου νομίσματος. Η διερεύνηση της αγοράς κεφαλαίων και η εξάλειψη των συναλλαγματικών κινδύνων θα πολλαπλασιάσει τις επενδυτικές ευκαιρίες, επιτρέποντας έτσι τη διεύρυνση του χαρτοφυλακίου τους. Η διεύρυνση και η ενοποίηση των ευρωπαϊκών αγορών των μετοχών θα έχει ως συνέπεια τόσο οι θεσμικοί επενδυτές όσο και οι απλοί ιδιώτες να επενδύσουν ολοένα και περισσότερα κεφάλαια σε ευρωπαϊκές μετοχές. Η προσοχή των επενδυτών θα στρέφεται πλέον στους κλάδους και όχι στη χώρα προέλευσης των μετοχών. Επίσης, νομικοί περιορισμοί σχετικά με την σύνθεση των χαρτοφυλακίων πολλών συνταξιοδοτικών ταμείων, που δεν επιτρέπουν επενδύσεις σε ονομαστικούς τίτλους σε ξένο νόμισμα, θα χάσουν την ισχύ τους και θα δώσουν την δυνατότητα στα ταμεία να συμπεριλάβουν μετοχές από όλη τη χώρα του ευρώ. Αλλά και για λόγους διασποράς κινδύνου, πολλά χαρτοφυλάκια θα συμπεριλάβουν στη σύνθεσή τους μετοχές κλάδων, που δεν έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα εντός των εθνικών ορίων. Η νομισματική σταθερότητα της ΟΝΕ θα καταστήσει τις μετοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης ελκυστικές και στους επενδυτές από τρίτες χώρες (Ιαπωνία, ΗΠΑ).

Σημαντικές επιπτώσεις αναμένονται και στην ευρωπαϊκή αγορά ομολόγων, που το σημερινό μέγεθός της αντιστοιχεί στα 2/3 της αντίστοιχης αγοράς των ΗΠΑ. Σύμφωνα με τις αποφάσεις του Συμβουλίου της Μαδρίτης, οι τίτλοι του Δημοσίου που θα εκδοθούν μετά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου θα εκφράζονται σε ευρώ. Ήδη, η πλειοψηφία των υποψήφιων χωρών της ΕΕ έχει ανακοινώσει ότι θα μετονομάσει σε ευρώ τα κρατικά ομόλογα με ημερομηνία έκδοσης πριν από την έναρξη του Τρίτου

Σταδίου. Οι αγορές ομολόγων σε ευρώ πιθανόν να διευρυνθούν, αν το ευρώ διασφαλίσει την εμπιστοσύνη των επενδυτών και των κυβερνήσεων ως νόμισμα διαφύλαξης πλούτου. Βέβαια, αυτή η διαδικασία αναμένεται να είναι αργή, καθώς το δολάριο θα παραμένει το «νόμισμα καταφύγιο» για πολλά χρόνια ακόμη.

Παράλληλα, η ενδυνάμωση των ευρωπαϊκών χρηματοπιστωτικών κέντρων και ο μεταξύ τους ανταγωνισμός θα οφελήσει και το ελληνικό χρηματιστήριο. Σημειώνεται ότι η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα θα είναι λιγότερο δαπανηρή για τα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια από ό,τι για τις τράπεζες και είναι γενικότερα οργανισμοί εθισμένοι στον ταχ'εξοχρονισμό και την εισαγωγή νέων τεχνολογιών. Αναφορικά με την αγορά χρεογράφων, η δημιουργία του ευρώ θα εξαφανίσει τις διαφορές των αποδόσεων που σχετίζονται με το συναλλαγματικό κίνδυνο, αλλά θα παραμείνουν αυτές που ενσωματώνουν το δανειοληπτικό κίνδυνο του κράτους-μέλους και την ασυμμετρία ρευστότητας. Ωστόσο, και οι διαφορές αυτές θα τείνουν να εξαλειφθούν στο βαθμό που το κράτος-μέλος ακολουθεί μία συνετή δημοσιονομική διαχείριση. Για τους ελληνικούς κρατικούς τίτλους ειδικότερα, αυτό συνεπάγεται μείωση των επιτοκίων τους, καθότι ένα τμήμα της διαφοράς των πραγματικών τους αποδόσεων σε σχέση με τους περισσότερους ξένους τίτλους οφείλεται στο συναλλαγματικό κίνδυνο. Σε αντίθετη περίπτωση, δηλαδή εάν η χώρα μας βρεθεί για παρατεταμένο χρονικό διάστημα (λ.χ. πέραν του 2002) εκτός ΟΝΕ, υπάρχει το ενδεχόμενο φυγής από το εγχώριο νόμισμα και τοποθετήσεων κεφαλαίων σε αξίες εκφρασμένες σε ευρώ με επιζήμιες συνέπειες για την ανάπτυξη της ελληνικής κεφαλαιαγοράς.

Ευνοϊκές εξελίξεις στον επενδυτικό τομέα

Παρά τις κάποιες «διαφωνίες» μεταξύ των μεγάλων διεθνών οργανισμών που ασχολήθηκαν, το τελευταίο διάστημα, με τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας στο επόμενο χρονικό διάστημα, οι προβλέψεις συμπίπτουν στην ουσία.

Η Ελλάδα έχει κατακτήσει ένα ζηλευτό σημείο σταθερότητας. Σημείο επί του οποίου μπορεί, και όσα δείχνουν ότι αυτό θα συμβεί, να κτίσει μία πορεία σφριγηλής ανάπτυξης. Βρισκόμαστε δηλαδή μπροστά στην εκκίνηση ενός ενάρετου κύκλου; Είναι εξαιρετικά πιθανόν!

Η είσοδος στο Ευροσύστημα, όπως ονομάζεται η ζώνη των 11, σήμερα, οικονομιών που έχουν υιοθετήσει το κοινό νόμισμα, αποτελεί, αφ'εαυτής, μία δόκιμη βάση. Οι σημαντικές μεταφορές κεφαλαίων για επενδύσεις στην υποδομή και τον εκσυγχρονισμό, στο πλαίσιο του τρίτου κοινοτικού προγράμματος σύγκλισης, το υποστηρίζουν.

Οι αναμενόμενες επενδύσεις στην ελληνική κεφαλαιαγορά, ιδιαίτερα όταν, πιθανόν στις αρχές του 2000, η Morgan Stanley, μετά την αναβάθμιση που θα ανακοινώσει και η Standard & Poor's στα τέλη του έτους, θα έχει προβιβαστεί στις ώριμες αγορές του κόσμου το ενισχύουν.

Η ανάδειξη των επιχειρηματικών ικανοτήτων και ευκαιριών, που πυροδοτεί και συνδράμει ο πυρετός με τις μετοχές, το χρωματίζει ζωηρά.

Ανεξαρτήτως λοιπόν των εκτιμήσεων, ο ρυθμός αύξησης του πραγματικού εθνικού προϊόντος για το 2001, αλλά και για τα επόμενα χρόνια, θα είναι κοντά ή και λίγο υψηλότερος από 4%. Παρ'ομοια θετική εξέλιξη δεν θα έχει συμβεί από τότε που κατάρρευσε η περίοδος της σφριγηλής μεταπολεμικής ανάπτυξης, δηλαδή μετά το 1972.

Η εμμονή του πληθωρισμού, τους τελευταίους μήνες, δείχνει, σε μεγάλο βαθμό, ότι η είσοδος στον ενάρτετο κύκλο θα μπορούσε να έχει συντελεστεί ακόμη ασφαλέστερα εφόσον δεν είχαν γίνει ορισμένα κρίσιμα λάθη κατά την προηγούμενη προεκλογική περίοδο. Η προτεραιότητα που πρέπει να δοθεί στην καταπολέμηση των πληθωριστικών πιέσεων που υποδαυλίζει η δυσμενής εξέλιξη των ενεργειακών τιμών είναι προφανής. Όσο σημαντικό, για μία δυτική δημοκρατία κι αν είναι το εμπόδιο της προεκλογικής περιόδου, η αναδιάταξη της δημοσιονομικής ισορροπίας αμέσως μετά το σχηματισμό της επόμενης κυβερνήσεως αποτελεί πρώτου μεγέθους επιταγή.

Με την προϋπόθεση ότι στο δεύτερο μισό του 2000, θα ακολουθηθεί πολιτική περιορισμού των κρατικών δαπανών, εντονότερης ιδιωτικοποίησης κρατικών λειτουργιών. Υπό το φως αυτό πρέπει να φωτισθεί και η υπόθεση της κατάλληλης ισοτιμίας μετατροπής της δραχμής σε ευρώ κατά την είσοδό της στην ΟΝΕ, στις αρχές του 2001.

Συγκλίνουσες είναι πλέον οι απόψεις ότι η είσοδος με μία ισχυρότερη κεντρική ισοτιμία είναι επωφελέστερη για την οικονομία. Η απώλεια ανταγωνιστικότητας, γεγονός πραγματικό, θα είναι μικρότερη από εκείνη που θα προκύψει εφόσον η χώρα περάσει στην ΟΝΕ έχοντας διασφαλίσει την πλήρη τιθάσευση του πληθωρισμού. Σε περιβάλλον αμετάκλητης ισοτιμίας, αυτό δηλαδή που θα συμβεί όταν «κλειδώσει» η σχέση ευρώ/δραχμής, αυτό που μετρά για την ανταγωνιστικότητα του εκτεθειμένου στον διεθνή ανταγωνιστικό τομέα της οικονομίας είναι η εξέλιξη των σχετικών τιμών.

Μπορεί, ορθώς, η Τράπεζα της Ελλάδος να χρησιμοποιήσει πριν αλλά και, κυρίως, μετά την υποτίμηση, το εργαλείο της «σκληρής δραχμής» για να υποβοηθήσει την αποτελεσματικότητα της νομισματικής πολιτικής. Δεν μπορούσε άλλωστε να πράξει διαφορετικά. Η ρευστότητα της οικονομίας βρισκόταν σε επίπεδα πολύ υψηλά, ως αποτέλεσμα κυρίως, λαθών στην πλευρά της δημοσιονομικής διαχείρισης αλλά και ως φυσιολογικό υπόλειμμα της έντονης πληθωριστικής περιόδου που είχε προηγηθεί. Η πολιτική των υψηλών επιτοκίων είχε παρενέργειες τόσο στην πλευρά του δημοσίου χρέους όσο και στην πραγματική οικονομία.

Τα στοιχεία αυτά δεν υπάρχουν πλέον. Η Τράπεζα της Ελλάδος έχει κάθε λόγο να αφαιρέσει τον ενδιάμεσο στόχο της ισοτιμίας από το οπλοστάσιό της. Η υποχρεωτική προοπτική ταχύτητας αποκλιμάκωσης των επιτοκίων δεν χρειάζεται, εξίσου υποχρεωτικά, να εκδηλωθεί κυριολεκτικά την τελευταία στιγμή.

Εφόσον το θέμα της ισοτιμίας ξεκαθαριστεί σύντομα και χωρίς να περιμένει η κυβέρνηση την τελευταία προ της αίτησης ένταξής μας στιγμή, θα βοηθήσει στον περιορισμό του συναλλαγματικού κινδύνου. Αρκεί οι παράγοντες των αγορών να πιστεύσουν ότι το νέο προκρινόμενο επίπεδο ισοτιμίας μετατροπής είναι ρεαλιστικό. Κάτι τέτοιο θα βοηθήσει ώστε το κύμα εισαγωγής νέων κεφαλαίων να εκδηλωθεί πολύ νωρίτερα. Με άλλα λόγια, θα ενισχύσουμε την πλευρά της προσφοράς της οικονομίας. Ενισχύοντας αποτελεσματικότερα το αντιπληθωριστικό μέτωπο. Και, τελικώς, μεταφέροντας το ενδιαφέρον στο πλέον κρίσιμο για τη χώρα πεδίο, στα πολλά επόμενα χρόνια. Την αύξηση του πραγματικού πλούτου και τη μείωση της απόστασης από τις άλλες χώρες του ευρωσυστήματος.

ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ

Από το 1991, ο πληθωρισμός στην Ελλάδα αποκλιμακώνεται με σταθερούς ρυθμούς. Η αξιολόγηση των χωρών ως προς την ανταπόκριση στο κριτήριο για τον πληθωρισμό θα γίνει με βάση τον πληθωρισμό, όπως αυτός καταρτίζεται από τους Εναρμονισμένους Δείκτες Τιμών Καταναλωτή. Έτσι, το 1997, παρά τη μείωση του πληθωρισμού που επιτεύχθηκε, ο πληθωρισμός με βάση τους Εναρμονισμένους Δείκτες Τιμών Καταναλωτή εξακολουθεί να είναι δύο φορές μεγαλύτερος από τη μέγιστη επιτρεπόμενη τιμή, ενώ η χώρα μας είναι η μόνη που δεν ικανοποιεί το σχετικό κριτήριο. Για το 1999, έτος του οποίου τα στατιστικά στοιχεία θα υποβληθούν προς αξιολόγηση το έτος 2000, η Ελληνική κυβέρνηση προβλέπει ότι το μέσο ετήσιο επίπεδο του πληθωρισμού θα κινείται στο 2,5%. Επομένως, αν ο μέσος όρος του πληθωρισμού των τριών χωρών με την καλύτερη επίδοση το έτος 1999 ισούται με 1%, τότε η μέγιστη επιτρεπόμενη τιμή θα διαμορφωθεί ακριβώς στο 2,5% και η Ελλάδα μόλις που θα πληρεί το κριτήριο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΒΑΣΙΚΑ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ

Οικονομικοί Δείκτες	1994	1995	1996	1997
Πληθωρισμός (Δ%)	10,9	8,9	8,2	5,5
Έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης (%ΑΕΠ)	10,3	9,8	7,6	4,0
Δημόσιο Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (%ΑΕΠ)	109,6	111,3	112,6	108,7
Μέσο Επιτόκιο Ετησίων Εντόκων	19,0	15,5	12,9	10,2
Γραμμετίων (%)				

Σημείωση: Οι τιμές για το 1997 έχουν αναθεωρηθεί με βάση τα νέα δεδομένα.

Ο πληθωρισμός είναι με βάση τον αποπληθωριστή ιδιωτικής κατανάλωσης.

Πηγή: Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, Εξαμηνιαία Έκθεση, Δεκέμβριος 1997.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Εναρμονισμένοι Δείκτες τιμών Καταναλωτή, %Ετήσιος Μέσος Όρος

	1995	1996	1997
Τιμή Αναφοράς	2,7	2,5	2,7
Ελλάδα	9,0	7,9	5,4
Γερμανία	1,5	1,2	1,5
Γαλλία	1,7	2,1	1,3
Ιταλία	5,4	4,0	1,9
Ην. Βασίλειο	3,1	2,5E	1,9
Ισπανία	4,7	3,6	1,9
Ιρλανδία	2,4	2,2E	1,2E
Πορτογαλία	3,8	2,9	1,9
Αυστρία	2,0	1,8	1,2Πρ.
Φινλανδία	1,0	1,1A	1,2

Σημείωση: 1) Η τιμή αναφοράς προκύπτει από το μέσο όρο του μέσου ετήσιου πληθωρισμού των τριών χωρών με την καλύτερη επίδοση συν μιάμιση ποσοστιαία μονάδα. Για το 1997, οι χώρες αυτές είναι η Ιρλανδία, η Φιλανδία και η Αυστρία.

2) Τα στοιχεία για το 1995 βασίζονται στους Προσωρινούς Εναρμονισμένους Δείκτες Τιμών Καταναλωτή. Τα στοιχεία για τα έτη 1996, 1997 είναι με βάση τους Εναρμονισμένους Δείκτες Τιμών Καταναλωτή.

3) Α= Αναθεωρημένα στοιχεία, Πρ= Προσωρινά στοιχεία, Ε= Εκτιμήσεις

4) Στις εκθέσεις που κατέθεσαν το ΕΝΙ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για την αξιολόγηση των κριτηρίων του πληθωρισμού και των επιτοκίων, τελικά χρησιμοποιήθηκαν τα στοιχεία του δωδεκάμηνου Ιανουαρίου 1997-Ιανουαρίου 1998. Με βάση τα στοιχεία αυτά, οι τρεις χώρες με τον χαμηλότερο πληθωρισμό ήταν οι: Αυστρία, Γαλλία και Ιρλανδία. Η τιμή αναφοράς του πληθωρισμού παρέμεινε στο 2,7%, ενώ των επιτοκίων μειώθηκε στο 7,8%.

Πηγές: Ετήσια έκθεση ΕΝΙ, Απρίλιος 1997, Eurostat.

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ

Στο παρελθόν τα ελληνικά στοιχεία για τα επιτόκια δεν ήταν συγκρίσιμα με αυτά των υπόλοιπων ευρωπαϊκών χωρών, γιατί η Ελλάδα εξέδωσε για πρώτη φορά δεκαετή ομόλογα τα οποία χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση του κριτηρίου των επιτοκίων στις 19 Ιουνίου 1997. Με αυτά τα δεδομένα, οι αποκλίσεις των ελληνικών επιτοκίων σε σχέση με εκείνες των χωρών, που θα αποτελέσουν τον πυρήνα της ΟΝΕ το 1999 είναι μεγάλες. Για το 1997, η απόκλιση στα επιτόκια ήταν ίση με 1,9 ποσοστιαίες μονάδες από την τιμή αναφοράς. Η παρατηρούμενη διαφορά των ελληνικών επιτοκίων σε σύγκριση με αυτά των υπόλοιπων ευρωπαϊκών χωρών αντανάκλασε τη διατήρηση των πληθωριστικών πιέσεων και την αυξημένη πιθανότητα υποτίμησης της δραχμής. Στην Εισηγητική Έκθεση για τον Προϋπολογισμό του έτους 1998 σημειώνεται ότι μέσα μακροχρόνια επιτόκια θα διαμορφωθούν το 1998 σε επίπεδα οριακά υψηλότερα αυτών που απαιτούνται για την ένταξη στην ΟΝΕ. Η πρόβλεψη όμως αυτή είχε διατυπωθεί πριν από τις πιέσεις που δέχθηκε η δραχμή. Την εβδομάδα μετά την υποτίμηση της δραχμής οι αποδόσεις των ελληνικών δεκαετών ομολόγων σταθερού τοκομεριδίου ήταν 330 μονάδες βάσης (3,3 μονάδες) υψηλότερες των αντίστοιχων γερμανικών τα οποία έχουν ύψος 4,85%.

Εκτιμήσεις για το 1999 προβλέπουν για την ΕΕ μακροπρόθεσμα επιτόκια που θα κυμαίνονται μεταξύ 5%-6,5%. Αυτό για την Ελλάδα σημαίνει ότι, για να ικανοποιεί το κριτήριο κατά την αξιολόγηση, τα μακροπρόθεσμα επιτόκια θα πρέπει να κυμαίνονται το ανώτερο μεταξύ 6,5%-8%. Ο στόχος αυτός είναι εφικτός, εφόσον η αγορά πειστεί ότι ο πληθωρισμός θα παραμείνει σε χαμηλά επίπεδα για μακρό χρονικό διάστημα και υιοθετήσει επενδυτικές στρατηγικές που προεξοφλούν το γεγονός ότι η Ελλάδα τελικά θα συμμετάσχει στη ΖΕ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΑ ΕΠΙΤΟΚΙΑ
(% Ετήσιος Μέσος Όρος)

	1995	1996	1997
Τιμή Αναφοράς	9,8	8,8	8,0
Ελλάδα	-	-	9,9
Γερμανία	6,9	6,2	5,6
Γαλλία	7,5	6,3	5,6
Ιταλία	12,2	9,4	6,9
Ην. Βασίλειο	8,3	7,9	7,1
Ισπανία	11,3	8,7	6,4
Ολλανδία	6,9	6,2	5,6
Βέλγιο	7,5	6,5	5,8
Αυστρία	7,1	6,3	5,7
Σουηδία	10,2	8,0	6,6
Δανία	8,3	7,2	6,3
Φινλανδία	8,8	7,1	6,0
Πορτογαλία	11,5	8,6	6,4
Ιρλανδία	8,3	7,3	6,3
Λουξεμβούργο	7,2	6,3	5,6

Σημείωση: 1) Η τιμή αναφοράς προκύπτει από το μέσο όρο του μέσου ετήσιου επιπέδου επιτοκίων των τριών χωρών με την καλύτερη επίδοση στον πληθωρισμό συν δύο ποσοστιαίες μονάδες. Βλέπε σημειώσεις πίνακα 2.

Πηγές: Ετήσια Έκθεση ENI, Απρίλιος 1997.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Οικονομικές Προβλέψεις, Άνοιξη 1998.

Από την 1η Ιανουαρίου 1999 το ΕΣΚΤ θα είναι υπεύθυνο για τη χάραξη και την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής στη Νομισματική Ένωση. Σύμφωνα με το καταστατικό του ΕΣΚΤ (άρθρο 105 παρ.1) πρωταρχικός του στόχος είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. Η καταστατική κατοχύρωση της οικονομικής και πολιτικής ανεξαρτησίας του ΕΣΚΤ θεωρείται ότι θα συμβάλλει καθοριστικά στην επίτευξη του πρωταρχικού στόχου.

Λόγω των αυστηρών αντιπληθωριστικών προδιαγραφών που σχεδιάζονται για το ευρώ, το σπουδαιότερο μακροοικονομικό αποτέλεσμα θα είναι η μόνιμη διατήρηση νομισματικής σταθερότητας. Το άμεσο όφελος για την κοινωνία και τους πολίτες θα είναι η εξάλειψη του «φόρου πληθωρισμού», ο οποίος διαβρώνει την αγοραστική δύναμη των χρηματικών εισοδημάτων, αποθαρρύνει την αποταμίευση και στρεβλώνει την λειτουργία των σχετικών τιμών ως μηχανισμού μετάδοσης πληροφοριών.

Η σύγκλιση του πληθωρισμού στις χώρες της Νομισματικής Ένωσης θα οδηγήσει μεταξύ άλλων και σε σύγκλιση των επιμέρους εθνικών επιτοκίων. Οι διαφορές επιτοκίων ομολόγων Δημοσίου που παρατηρούνται μεταξύ χωρών με διαφορετικό εθνικό νόμισμα οφείλονται κυρίως:

α) στις διαφορετικές προσδοκίες των αγορών για την πορεία της εξωτερικής ισοτιμίας των διαφόρων νομισμάτων και στο ασφάλιστρο συναλλαγματικού κινδύνου,

β) στο διαφορετικό ασφάλιστρο πιστωτικού κινδύνου και άλλων κινδύνων αγοράς που εμπεριέχουν τα επιτόκια δανεισμού στις διάφορες επιμέρους χώρες,

γ) στο διαφορετικό ασφάλιστρο ρευστότητας το οποίο εξαρτάται από το μέγεθος της αγοράς, την παρουσία και την ποικιλία των προσφερόμενων εργαλείων για αντιστάθμιση κινδύνων καθώς και το βαθμό τμηματοποίησης της αγοράς.

Με την εξάλειψη των συναλλαγματικών κινδύνων, που συνεπάγεται η χρήση ενιαίου νομίσματος, θα καταργηθεί η πρώτη από τις τρεις αυτές πηγές αποκλίσεων των επιτοκίων. Αλλά και οι επιδράσεις της δεύτερης πηγής θα περιοριστούν στο ελάχιστο, καθώς οι κανόνες που θα διέπουν τη δημοσιονομική πολιτική των χωρών της Νομισματικής Ένωσης στο τρίτο στάδιο θα έχουν ως αποτέλεσμα τη διαμόρφωση ισοσκελισμένων μακροπρόθεσμα προϋπολογισμών και τη συνεχή υποχώρηση του δημοσίου χρέους σε όλες τις χώρες. Η επίδραση της τρίτης πηγής αποκλίσεων (το ασφάλιστρο ρευστότητας) θα εξαρτηθεί από το βαθμό ενσωμάτωσης των τοπικών αγορών στην ενιαία ευρωπαϊκά κεφαλαιαγορά, αναμένεται όμως το ασφάλιστρο ρευστότητας να είναι υψηλότερο στις περιφερειακές κεφαλαιαγορές.

Τα προαναφερθέντα συνηγορούν υπέρ της άποψης ότι στη Νομισματική Ένωση τα ασφάλιστρα κινδύνου και ρευστότητας θα είναι παρεμφερή και θα συγκλίνουν προς τα κάτω. Κατά συνέπεια, μικρές θα είναι και οι διαφορές στα επιτόκια των ομολόγων Δημοσίου των επιμέρους συμμετεχουσών χωρών. Το πλεονέκτημα αυτό θα είναι ιδιαίτερα σημαντικό για χώρες με σχετική εμπειρία υψηλών πραγματικών επιτοκίων, τα οποία στο παρελθόν συνιστούσαν σημαντικό ανταγωνιστικό μειονέκτημα έναντι των εμπορικών εταιρών τους και αποτελούσαν σοβαρό ανασταλτικό παράγοντα των επενδύσεων, της παραγωγής και της απασχόλησης.

Σωρευτικές αλλαγές στα βασικά επιτόκια

Η νομισματική πολιτική της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας θα έχει ασύμμετρες επιπτώσεις στις οικονομίες των χωρών της ζώνης του ευρώ κυρίως λόγω των διαφορών που υπάρχουν στις δομές των χρηματοοικονομικών τους συστημάτων. Στο συμπέρασμα αυτό καταλήγει άρθρο με τίτλο «Προβληματισμοί για τη Μετάδοση της Ενιαίας Νομισματικής Πολιτικής» που εμπεριέχεται σε τεύχος του περιοδικού «Ευρωνέα» της Εθνικής Τράπεζας. Το άρθρο αναφέρεται στα προβλήματα που καλείται να αντιμετωπίσει η ΕΚΤ ως αποτέλεσμα του ετεροχρονισμού του οικονομικού κύκλου των χωρών της ζώνης του ευρώ και του διαφορετικού τρόπου λειτουργίας του μηχανισμού μετάδοσης της νομισματικής πολιτικής στις επιμέρους χώρες της ζώνης του ευρώ. Όπως επισημαίνεται, το πρόβλημα αυτό είναι ιδιαίτερα επίκαιρο αφού τέσσερις χώρες, η Ιρλανδία, η Ισπανία, η Πορτογαλία και η Ολλανδία, έχουν πληθωρισμό ίσο ή ανώτερο του 2% που έχει θέσει η ΕΚΤ σε μεσοπρόθεσμη βάση ως στόχο.

(Ιούλιος 1998 – Δεκέμβριος 1998)

ΧΩΡΑ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΧΩΡΑ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ
ΗΓΙΑ	-0,75	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	-0,40
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	-0,30	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	-1,50
ΓΑΛΛΙΑ	-0,30	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	-3,19
ΙΤΑΛΙΑ	-2,00	ΒΡΕΤΑΝΙΑ	-1,25
ΙΣΠΑΝΙΑ	-1,25	ΣΥΛΥΘΙΑ	-0,70
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	-0,30	ΔΑΝΙΑ	-0,05
ΒΕΛΓΙΟ	-0,30	ΕΛΛΑΔΑ	-1,50
ΑΥΣΤΡΙΑ	-0,20		

Έμπρακτη απόδειξη της διαφορετικής θέσης του οικονομικού κύκλου των χωρών αυτών αποτελούν, οι αποκλίσεις στα βασικά επιτόκια των υποψηφίων χωρών λίγους μήνες πριν από την ένταξή τους στην ΟΝΕ. Δεν αποτελεί σύμπτωση, τονίζεται, οι τρεις χώρες (Πορτογαλία, Ιρλανδία, και Ισπανία) από τις τέσσερις χώρες που υποχρεώθηκαν να μειώσουν σημαντικά τα επιτόκιά τους αντιμετωπίζουν σήμερα αντιπληθωριστικές πιέσεις.

Εξάλλου, ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών Κ. Παπαντωνίου σε συνέντευξή του στη βελγική οικονομική εφημερίδα "Les Echos" ερωτηθείς για το αν η πρόσφατη απόφαση της ΕΚΤ να αυξήσει τα επιτόκιά της κατά μισή μονάδα θα επηρεάσει την ελληνική πορεία προς την σύγκλιση απάντησε ότι η εξέλιξη αυτή δεν μπορεί παρά να βοηθήσει την σύγκλιση των ελληνικών επιτοκίων που αποτελεί ένα μακροπρόθεσμο σχέδιο για τη χώρα.

ΤΑ ΟΜΟΛΟΓΑ ΚΑΙ Η ΝΕΑ ΙΣΟΤΙΜΙΑ

Η αναπροσαρμογή της κεντρικής ισοτιμίας της δραχμής από τα επίπεδα των 353,1δρχ. ανά εύρω, εφόσον πραγματοποιηθεί, θα λειτουργήσει προς όφελος των ελληνικών ομολόγων. Τα δε κέρδη που μπορούν να προσφέρουν τα ομόλογα εκτιμάται ότι θα είναι άνω του 11% με χρονικό ορίζοντα τις αρχές του 2001 που αποτελεί το χρονικό σημείο ένταξης της χώρας στην ΟΝΕ.

Το κέρδος από την ανατίμηση προκύπτει διότι μειώνεται το κόστος που αναλαμβάνεται από την προσέγγιση της δραχμής προς την κεντρική ισοτιμία. Αν αυτή μετατραπεί σε 340 δρχ. τότε η δραχμή θα έχει να διανύσει μικρότερη απόσταση από τα επίπεδα των 328-329 δρχ. που κινείται σήμερα με αποτέλεσμα να υπάρχει ένα όφελος (έναντι της διολίσθησης προς την κεντρική ισοτιμία του 353,1) που ανέρχεται στα επίπεδα του 4%.

Ειδικότερα στα δεκαετή ομόλογα του ελληνικού δημοσίου που αποτελούν και το κριτήριο της ένταξης για τα επιτόκια το κέρδος του 11% προκύπτει από δύο πλευρές. Από το σημερινό επιτόκιο που κινείται στα επίπεδα του 6,4% και από τα κεφαλαιακά κέρδη που υπολογίζονται σε 4,5-5% και τα οποία θα προκύψουν από τη μείωση της απόστασης από τα γερμανικά ομόλογα. Στελέχη της αγοράς εκτιμούν ότι η διαφορά σε σχέση με τα γερμανικά bunds από τις περίπου 160 μονάδες βάσης που κινείται σήμερα, θα περιοριστεί στα τέλη του επόμενου έτους στα επίπεδα των 35-40 μονάδων βάσης. Στο ίδιο ύψος ανέρχεται και η απόδοση για του ξένους θεσμικούς επενδυτές (τράπεζες και αμοιβαία κεφάλαια) που κατά 90% καταφεύγουν πρώτα σε δανεισμό για να επενδύσουν.

Αυτή τη στιγμή το κόστος τους λαμβάνοντας δάνειο σε εύρω ανέρχεται στα επίπεδα του 11% (δανειζόμενοι με 3% και με διολίσθηση της δραχμής κατά 8%). Με χρονικό ορίζοντα 31/12/2000 αυτό μεταφράζεται σε περίπου 70 μονάδες βάσης. Άρα οι επενδυτές αρχίζουν να κερδίζουν όταν το spread με τα γερμανικά ομόλογα μειωθεί στο τέλος του 2000 κάτω από τις 90 μονάδες βάσης. Με την εκτίμηση ότι η διαφορά των ελληνικών με τα γερμανικά ομόλογα θα βρίσκονται τότε σε 40μ.β., προκύπτει ένα κεφαλαιακό κέρδος 50 μ.β. ή περίπου 4% που μαζί με το επιτόκιο του 6,4% μας δίνει απόδοση περίπου 11%.

Όσον αφορά τα οφέλη μπορούμε να αναφέρουμε ότι το κόστος χρηματοδότησης του 11% θα είναι για ένα περίπου χρόνο, ενώ το σημερινό επιτόκιο για 10 έτη. Παράλληλα, και το ίδιο το κόστος θα μειωθεί σημαντικά (περίπου στο 7%) στην περίπτωση που ανατιμηθεί η κεντρική ισοτιμία της δραχμής.

Για να υπάρχει όμως πραγματικό όφελος στα ομόλογα, η ανατίμηση της κεντρικής ισοτιμίας θα πρέπει να συνοδεύεται και από ταυτόχρονη μείωση των επιτοκίων από την Τράπεζα της Ελλάδος κάτι που θα αποσοβήσει μία απότομη άνοδο της αξίας της δραχμής που θα οφείλεται σε φαινόμενα βραχυχρόνιου arbitrage.

Η εξήγηση σε αυτό δίνεται από τη διαφορά ανάμεσα στην τρέχουσα (spot) και την προθεσμιακή (forward) τιμή δραχμής/εύρω. Για το παραπάνω διάστημα (31/12/2000) η διαφορά βρίσκεται πλησίον των 19δρχ. Επομένως αν η κεντρική ισοτιμία διαμορφωθεί σε 345δρχ. τότε η αγορά θα τείνει να μειώσει τη spot στα επίπεδα των 326δρχ. Την ισοτιμία δηλαδή που με τα σημερινά επιτόκια δίνει την κεντρική ισοτιμία στα τέλη του επόμενου έτους. Και τούτο διότι όσο η τρέχουσα τιμή παραμένει πάνω από τις 326δρχ. θα υπάρχουν εισροές βραχυχρόνιων κερδοσκοπικών κεφαλαίων που θα πωλούν ευρώ αγοράζοντας δραχμή και που υπό τις κατάλληλες συνθήκες μπορούν να αποτελέσουν αποσταθεροποιητικό παράγοντα στο μέλλον.

Η μείωση των επιτοκίων όμως δεν θα επιτρέψει να «σκληρύνει» απότομα η δραχμή με την είσοδο βραχυπρόθεσμων κερδοσκοπικών κεφαλαίων στην ελληνική αγορά. Και ταυτόχρονα θα διευκολύνει την είσοδο πιο μακροπρόθεσμων κεφαλαίων από αμοιβαία κεφάλαια και συνταξιοδοτικά ταμεία του εξωτερικού τα οποία παραδοσιακά τοποθετούνται τον Ιανουάριο.

Αναλυτές της αγοράς εκτιμούν ότι η ανατίμηση της ισοτιμίας θα ανακοινωθεί μέσα στο επόμενο δίμηνο. Μία ταυτόχρονη μάλιστα μείωση των επιτοκίων δεν θα δημιουργήσει πληθωριστικές πιέσεις καθώς η πιστωτική επέκταση είναι διοικητικά ρυθμιζόμενη με αποτελεσματικό τρόπο από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Οι ίδιοι εξηγούν ότι αν δεν γίνει αναπροσαρμογή της κεντρικής ισοτιμίας της δραχμής όπως προδικάζουν οι αγορές, τότε η αβεβαιότητα για το θέμα αυτό θα διατηρηθεί. Επομένως οι ξένοι επενδυτές θα συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν το σημερινό κόστος χρηματοδότησης για την είσοδό τους στην ελληνική αγορά ομολόγων κάτι που πιθανό να δυσκολέψει το δανειοληπτικό έργο του Δημοσίου στις αρχές του 2000.

Η Απασχόληση και το Ενιαίο Νόμισμα

Η οικονομική θεωρία για τις «άριστες νομισματικές περιοχές» που πρωτοδιατύπωσε ο καναδός οικονομολόγος Mundell(1961) αναφέρει: όταν οι πραγματικοί μισθοί σε μία νομισματική ένωση δεν προσαρμόζονται εύκολα, τότε για να είναι αποτελεσματική η ένωση, θα πρέπει η κινητικότητα των εργαζομένων εντός των ορίων της να είναι υψηλή ή ο ομοσπονδιακός προϋπολογισμός να μπορεί να λειτουργήσει σταθεροποιητικά, αναδιανέμοντας τις φορολογικές εισφορές των μη πληγεισών προς τις πληγείσες περιοχές.

Η εμπειρία των επαρχιών του Καναδά αποτελεί χρήσιμο σημείο αναφοράς για την άντληση συμπερασμάτων σχετικά με:

α) την κινητικότητα των εργαζομένων εντός των ορίων μιας πολύγλωσσης νομισματικής ένωσης και

β) τον αναδιανεμητικό ρόλο του ομοσπονδιακού προϋπολογισμού σε μία νομισματική ένωση (Mc Callum [1997]). Ο Καναδάς είναι η μόνη νομισματική ένωση με βαθμό οικονομικής ανάπτυξης ανάλογο με αυτόν της ΕΕ όπου συνυπάρχουν δύο γλωσσικές κοινότητες.

Επιπλέον, οι επαρχίες του Καναδά και η Νομισματική Ένωση των 11 χωρών παρουσιάζουν ομοιότητες ως προς το μέγεθος. Το Οντάριο μοιάζει με τη Γερμανία, το Κεμπέκ με τη Γαλλία και η Νήσος του Πρίγκιπα Εδουάρδου με το Λουξεμβούργο.

Οι αγγλοσάξονες Καναδοί παρουσιάζουν υψηλό βαθμό εργατικής κινητικότητας. Σε ετήσια βάση, το 1,5% των αγγλόφωνων Καναδών αλλάζει επαρχία διαμονής. Ειδικότερα, οι αγγλόφωνοι Καναδοί είναι έξι φορές περισσότερο κινητικοί συγκριτικά με τους γαλλόφωνους του Κεμπέκ. Στην περίοδο 1986-1991, το 4,8% των μη γαλλόφωνων Καναδών μετακινήθηκε από τη μια επαρχία στην άλλη έναντι του 0,8% των γαλλόφωνων Καναδών.

Παρά το γεγονός, ότι το ένα πέμπτο των γαλλόφωνων Καναδών άλλαξε τόπο διαμονής στην περίοδο αυτή, το 96% αυτών που μετακινήθηκαν εγκαταστάθηκαν σε άλλη περιοχή του Κεμπέκ. Το Δεκέμβριο του 1997, το Κεμπέκ είχε 11,4% ανεργία έναντι 8,2% της υπόλοιπης χώρας. Η παρατηρούμενη διαφορά είναι χρόνια. Βλέπουμε λοιπόν ότι οι γλωσσικές διαφορές συνιστούν σημαντικό παράγοντα στην κινητικότητα των εργαζομένων. Η παρατηρούμενη μειωμένη κινητικότητα των εργαζομένων του Κεμπέκ ευθύνεται μεταξύ άλλων και για το παρατηρούμενο υψηλό ποσοστό ανεργίας. Η κινητικότητα των εργαζομένων μεταξύ των χωρών της ΕΕ δεν διαφέρει πολύ από αυτή του γαλλόφωνου Κεμπέκ. Σύμφωνα με την Eurostat, το 1992, η μετανάστευση εντός των ορίων της ΕΕ ήταν ίση με το 1% του συνολικού πληθυσμού.

Όταν οι επαρχίες του Καναδά αντιμετωπίζουν αρνητικές διαταραχές, οι επιπτώσεις της ύφεσης αμβλύνονται μέσω της μεταφοράς κονδυλίων από τον ομοσπονδιακό κρατικό προϋπολογισμό, ο οποίος λειτουργεί ως αναδιανεμητικός μηχανισμός από τις επαρχίες που δεν αντιμετωπίζουν κρίση προς αυτές που αντιμετωπίζουν. Για παράδειγμα, οι καθαρές μεταβιβάσεις προς την πετρελαιοπαραγωγό πολιτεία της Αλμπέρτα έχουν να επιδείξουν μεγάλες διακυμάνσεις, που αγγίζουν μέχρι και το 10% του ΑΕΠ της πολιτείας, ως απάντηση στις διακυμάνσεις των τιμών πετρελαίου στις διεθνείς αγορές. Το 1995, οι μεταβιβάσεις από τον ομοσπονδιακό κρατικό προϋπολογισμό προς τις επαρχίες ισοδυναμούσε με το 8% του ΑΕΠ των επαρχιών του Καναδά που αποδέχτηκαν την οικονομική ενίσχυση, έναντι μεταβιβάσεων που ισοδυναμούσαν με το 0,5% του ΑΕΠ των χωρών της ΕΕ που έλαβαν ενίσχυση από τον κοινοτικό προϋπολογισμό. Διαπιστώνεται ότι ο αναδιανεμητικός ρόλος του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν μπορεί να συγκριθεί με του Καναδά ή άλλων νομισματικών ενώσεων, όπως οι Η.Π.Α.

Συμπεραίνεται ότι οι αρνητικές συνέπειες των αρνητικών διαταραχών, σε επιτυχείς Νομισματικές Ενώσεις, όπως ο Καναδάς, αντιμετωπίζονται είτε μέσω της υψηλότερης κινητικότητας των εργαζομένων είτε μέσω του αναδιανεμητικού ρόλου του ομοσπονδιακού κρατικού προϋπολογισμού. Ο Καναδάς αποτελεί Νομισματική Ένωση για πάνω από 100 χρόνια και έχει αναπτύξει τους απαραίτητους μηχανισμούς για την εξομάλυνση των αρνητικών ασύμμετρων διαταραχών, που επί του παρόντος δεν διαθέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η εμπειρία του Καναδά αποτελεί χρήσιμη αναφορά για το χαρακτήρα των μέτρων που πρέπει να ληφθούν ώστε οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ελαχιστοποιήσουν το κόστος μιας ασύμμετρης αρνητικής διαταραχής. Τα μέτρα αυτά θα

πρέπει να στοχεύουν στην αύξηση της κινητικότητας των εργαζομένων. Έχει λοιπόν εκτιμηθεί ότι ένας παράγων που περιορίζει την κινητικότητα των εργαζομένων στην Ευρώπη σχετίζεται με τη λειτουργία της κτηματαγοράς στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Θα πρέπει λοιπόν να ληφθούν μέτρα, τα οποία θα οδηγήσουν στην απελευθέρωση της αγοράς αυτής. Ένα άλλο θέμα σχετίζεται με τα εμπόδια που εγείρονται λόγω των διαφορών των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης. Οι διαφορές αυτές είναι υπεύθυνες, όχι μόνο για την έλλειψη κινητικότητας εντός των ορίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά πολλές φορές και εντός των ορίων της ίδιας της χώρας. Τέλος, όσον αφορά τον προϋπολογισμό της ΕΕ δεν πρόκειται να αυξηθεί σύντομα. Επομένως, οι χώρες θα πρέπει να περιοριστούν στη χρήση της εθνικής δημοσιονομικής πολιτικής ως εργαλείου εξομάλυνσης των διαταραχών.

Η εισαγωγή του ευρώ θα λάβει χώρα υπό συνθήκες υψηλής ανεργίας και δυσλειτουργίας των αγορών εργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό έχει ως συνέπεια για σημαντικό αριθμό Ευρωπαίων πολιτών, ο στόχος της Νομισματικής Ενοποίησης να ταυτιστεί με την αύξηση της ανεργίας. Θεωρείται, λοιπόν, ότι η αυστηρή οικονομική πολιτική, που ακολουθούν οι χώρες για να διασφαλίσουν την οικονομική σύγκλιση ώστε να ικανοποιηθούν οι συνθήκες επιτυχούς μετάβασης στο ενιαίο νόμισμα, ευθύνεται για την παρατηρούμενη ανεργία. Όμως στην πλειοψηφία τους οι εμπειρικές μελέτες διαπιστώνουν ότι η παρατηρούμενη ανεργία στην Ευρώπη είναι διαρθρωτικού χαρακτήρα και όχι το αποτέλεσμα κυκλικών διακυμάνσεων ή αυστηρής δημοσιονομικής και αντιπληθωριστικής πολιτικής.

Ο προβληματισμός των πολιτών της Ευρώπης για την απασχόληση στη Νομισματική Ένωση συνέβαλε στην εγρήγορση των ευρωπαϊών ηγετών, οι οποίοι κατέληξαν σε συγκεκριμένες προτάσεις αναφορικά με το θέμα των πολιτικών απασχόλησης εντός της Ένωσης. Οι προτάσεις ενσωματώθηκαν στην υπό επικύρωση Συνθήκη του Άμστερνταμ και σηματοδοτούν ενεργότερη ανάμειξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε θέματα εργασιακής πολιτικής.

Οι προβαλλόμενοι λόγοι υπέρ της καθιέρωσης ενός ενιαίου νομίσματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση παρουσιάστηκαν εκτεταμένα σε σχετική μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (European Commission, [1990a]). Το σημαντικότερο επιχείρημα υπέρ του ενιαίου νομίσματος είναι ότι αποτελεί απαραίτητο συμπλήρωμα της ενιαίας αγοράς. Η καθιέρωσή του θα μεγιστοποιήσει τα οικονομικά πλεονεκτήματα που απορρέουν από αυτήν. Το ενιαίο νόμισμα θα επιτρέψει στις επιχειρήσεις να μειώσουν τις συναλλαγματικές τους δαπάνες και θα απαλλάξει τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τις συνεχείς μετατροπές νομισμάτων. Επιπλέον, επιδιώκεται και αναμένεται ότι το ευρώ θα αποκτήσει κύρος ανάλογο με εκείνο του δολαρίου και του γεν, με όλα τα συνεπαγόμενα οφέλη για τα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αν το ευρώ αποκτήσει κύρος νομίσματος ασφαλείας, το όφελος που θα προκύψει για τις ευρωπαϊκές χώρες θα είναι μεγάλο, ιδιαίτερα αν αναλογιστεί κανείς ότι, το 1995, κυκλοφορούσαν 240 δισεκ. δολάρια έξω από τα όρια των Η.Π.Α. και ότι τα έσοδα για τις Η.Π.Α. από το εκδοτικό προνόμιο ήταν της τάξης των 12 δισεκ. δολαρίων.

Σύμφωνα με μελέτες που έγιναν και όπως υποστηρίζει η έκθεση του ΔΝΤ, η ΟΝΕ βλάπτει σοβαρά την εργασία ενώ προτείνει ως φάρμακο για την αντιμετώπιση της ανεργίας την ακόμη μεγαλύτερη ευελιξία της αγοράς εργασίας στην Ευρώπη.

Η εν λόγω έκθεση που συντάχθηκε από τρεις επισκέπτες αναλυτές του Γερμανικού Ινστιτούτου Παγκόσμιας Οικονομίας του Κιέλου, για λογαριασμό του ΔΝΤ, επισημαίνει

ότι η ανεργία στην Ε.Ε είναι σε μεγάλο βαθμό περιφερειακό παρά εθνικό πρόβλημα, το οποίο επιδεινώνεται από την κεντρική πολιτική που ακολουθούν χώρες όπως η Γερμανία και η Ιταλία.

«Χωρίς σημαντικές αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο που διέπει την αγορά εργασίας στην πλειονότητα των χωρών-μελών, η ΟΝΕ ενδέχεται να επιδεινώσει τα προβλήματα της ανεργίας στη ζώνη του ευρώ», επισημαίνει η έκθεση του ΔΝΤ και προσθέτει:

«Μία νομισματική ζώνη τόσο μεγάλη και ανομοιογενής όπως η ζώνη του ευρώ, απαιτεί ένα μεγάλο βαθμό ευελιξίας για να μπορέσει να εκμεταλλευτεί με επιτυχία τις εν δυνάμει θετικές επιπτώσεις της Νομισματικής Ένωσης».

Οι υποστηρικτές της νομισματικής ένωσης υποστηρίζουν ότι η κατάργηση του συναλλαγματικού κόστους με τη δημιουργία του ευρώ θα συμβάλει στην ανάπτυξη της οικονομίας και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Η έκθεση αυτή αμφισβητεί, ωστόσο, την τόσο διαδεδομένη αυτή άποψη και τονίζει ότι μόνο ευέλικτες αγορές εργασίας μπορούν να ωφεληθούν από τα πλεονεκτήματα αυτά.

Η έκθεση που φέρει τίτλο «Η ΟΝΕ, πρόκληση για την ευρωπαϊκή αγορά εργασίας», υπογραμμίζει ακόμη ότι ούτε μία κεντρική εργατική πολιτική, ούτε οι επιδοτήσεις είναι η σωστή απάντηση στην αγορά εργασίας.

«Τα κράτη-μέλη θα πρέπει να αντισταθούν σε οποιαδήποτε προσπάθεια υιοθέτησης μίας τέτοιας ενεργούς πολιτικής απασχόλησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, γιατί είναι σε λάθος κατεύθυνση», καταλήγει.

Η έκθεση κάνει μνεία στις μεγάλες ανισότητες όσον αφορά την ανεργία στις διάφορες περιφέρειες της Ευρώπης, επισημαίνοντας, με βάση τα στοιχεία του Απριλίου του 1997, ότι η ανεργία κυμαίνεται από 2%-3% στις ανεπτυγμένες οικονομικά περιοχές, όπως το Λουξεμβούργο και η άνω Αυστρία, και φθάνει το 32% στην Ανδαλουσία, στη νότια Ισπανία.

«Οι ανισότητες όσον αφορά την περιφερειακή ανεργία, μπορεί να αποτελέσουν σοβαρό εμπόδιο για την ΟΝΕ».

Ως εκ τούτου, οι πολιτικοί θα πρέπει να δώσουν μεγαλύτερη προσοχή στην περιφερειακή διάσταση του προβλήματος της ανεργίας στην Ευρώπη», συνιστά το ΔΝΤ.

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ

ΠΩΣ ΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ ΘΑ ΕΝΗΜΕΡΩΘΟΥΝ ΓΙΑ ΤΟ ΕΥΡΩ;

Όλοι είμαστε καταναλωτές, φορολογούμενοι, δανειζόμενοι, αποταμιευτές και επενδυτές και σε κάποια στιγμή της ζωής μας και το ευρώ θα έχει πρακτικές συνέπειες για όλες αυτές τις δραστηριότητες. Πρόσφατες μελέτες έδειξαν ότι το 90% των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναγνωρίζουν το γεγονός αυτό και επιθυμούν να έχουν ισορροπημένη και αντικειμενική πληροφόρηση για το ευρώ. Παράλληλα με την ενημέρωση για τις πρακτικές συνέπειες που θα έχει η καθιέρωση του ευρώ, η πληροφόρηση αυτή θα πρέπει να κατευνάσει τις ανησυχίες του κοινού και να υπογραμμίσει τα πολυάριθμα πραγματικά οφέλη για τα οποία αξίζει τον κόπο να πραγματοποιηθεί η μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα.

Ποιος θα αναλάβει να μεταδώσει όλα αυτά τα πληροφοριακά στοιχεία σε εκείνους που τα έχουν ανάγκη; Οι τράπεζες, τα καταστήματα λιανικής πώλησης, οι ειδικευμένοι σε λογιστικά θέματα και οι οργανώσεις καταναλωτών βρίσκονται όλοι στην

πρώτη γραμμή όταν θα πρέπει να δοθούν σαφείς και πρακτικές εξηγήσεις. Το μέγεθος όμως της επικοινωνιακής πρόκλησης που αντιπροσωπεύει το ευρώ απαιτεί και την ενεργό συμμετοχή των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών και διοικήσεων. Πράγματι, πολλά κράτη μέλη κατάρτισαν προγράμματα επικοινωνίας από κοινού με την Επιτροπή.

Η συνεργασία αποτελεί τη βασική αρχή η οποία στηρίζει τα προγράμματα αυτά. Οι εθνικές κυβερνήσεις είναι σε θέση να έχουν καλύτερη επίγνωση των πολιτιστικών ιδιαιτεροτήτων και ευαισθησιών των πολιτών τους, ενώ η Επιτροπή έχει μία γενική εικόνα του τι συμβαίνει σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση όσον αφορά τις επικοινωνιακές πρωτοβουλίες και να ενθαρρυνθεί η υιοθέτησή τους και από άλλα κράτη μέλη. Επιπλέον, η Επιτροπή παράγει γραπτό και οπτικοακουστικό υλικό αναφοράς, το οποίο μπορούν να συμβουλευονται οι προαναφερθέντες φορείς και στη συνέχεια να το προσαρμόζουν ώστε να ανταποκρίνεται στις επικοινωνιακές ανάγκες του κοινού τους.

Ο εντοπισμός αυτών των αναγκών έχει ιδιαίτερη σημασία και θα πρέπει να δοθεί κάθε ευκαιρία για έκφραση των απόψεών τους σε όλους εκείνους τους οποίους αφορούν άμεσα οι αλλαγές που θα επιφέρει το ευρώ. Ένα πρακτικό παράδειγμα της διαβούλευσης ήταν το στρογγυλό τραπέζι που οργανώθηκε από την Επιτροπή τον Μάιο του 1997. Εκπρόσωποι των ενώσεων καταναλωτών, των κρατικών αρχών, των λιανοπωλητών, της βιομηχανίας και των τραπεζών συναντήθηκαν με σκοπό να μοιραστούν τους προβληματισμούς τους και να αναζητήσουν πρακτικές λύσεις σε προβλήματα όπως η αναζήτηση του καλύτερου τρόπου για την εξοικείωση του κοινού με τις τιμές σε ευρώ.

Ποια είναι τα πλεονεκτήματα του ευρώ στις συναλλαγές του απλού πολίτη;

Ο πολίτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα μπορεί άμεσα να συγκρίνει τις τιμές στα διάφορα κράτη-μέλη χωρίς να πρέπει να κάνει συχνά δύσκολους υπολογισμούς, οι οποίοι αφορούν τις συναλλαγματικές ισοτιμίες, καθώς όλες οι τιμές και οι μισθοί θα εκφράζονται σε ευρώ. Παράλληλα, δεν θα χάνονται στα ταξίδια στο εξωτερικό σημαντικά ποσά σε συναλλαγματικές προμήθειες που εισπράττονται σήμερα από τις ανταλλαγές των επιμέρους εθνικών νομισμάτων με άλλα.

ΟΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΝΟΜΙΣΜΑ

Παρά το γεγονός ότι η εισαγωγή του ευρώ θα ξεκινήσει την 1/1/1999, για τους καταναλωτές οι συνέπειες του ευρώ θα γίνονται ολοένα και περισσότερο αισθητές αργότερα, καθώς θα πλησιάζει η 1η Ιανουαρίου του 2002. Από την 1η Ιανουαρίου του 2002, οι πολίτες των χωρών της ζώνης του ευρώ θα έχουν στα χέρια τους τα πρώτα κέρματα και χαρτονομίσματα σε ευρώ, τα οποία θα αποτελούν νόμιμο χρήμα και θα κυκλοφορούν, για τουλάχιστον έξι μήνες, παράλληλα με τα εθνικά κέρματα και χαρτονομίσματα. Την 1η Ιουλίου του 2002, το αργότερο, τα εθνικά κέρματα και χαρτονομίσματα θα αποσυρθούν οριστικά. Οι πολίτες θα μπορούν να τα ανταλλάξουν μόνο στις κεντρικές τράπεζες.

Οι καταναλωτές πρέπει, σε σχετικά μικρό διάστημα, να εξοικειωθούν με το διαφορετικό μέγεθος, τις διαφορετικές παραστάσεις και τις υποδιαίρεσεις του νέου νομίσματος. Για ορισμένο χρονικό διάστημα (ίσως έξι μήνες) ο καταναλωτής θα έχει τη δυνατότητα να βλέπει τις τιμές των προϊόντων ή των υπηρεσιών και στα δύο νομίσματα

ώστε σταδιακά να εξοικειώνεται. Τα χαρτονομίσματα της ONE θα κυκλοφορήσουν σε επτά υποδιαίρεσεις των 5,10,250,50,100,200 και 500 ευρώ και η αναγραφή της ονομασίας του νομίσματος θα υπάρχει τόσο στα λατινικά όσο και στα ελληνικά. Όσον αφορά την διακόσμηση των χαρτονομισμάτων, οι κυβερνήτες των κεντρικών τραπεζών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι μετέχουν στο Διοικητικό Συμβούλιο του ΕΝΙ, ζήτησαν από τους σχεδιαστές τραπεζογραμματίων να παρουσιάσουν προσχέδια με βάση δύο κατηγορίες θεμάτων: 'Εποχές και ρυθμοί της Ευρώπης' και 'Αφηρημένο ή Μοντέρνο Σχέδιο'. Στις 3 Δεκεμβρίου 1996 το Συμβούλιο της ΕΝΙ επέλεξε μία από τις δέκα προκριθείσες σειρές.

Τα κέρματα θα είναι αξίας 0,01, 0,02, 0,05, 0,10, 0,20, 0,50,1 και 2 ευρώ. Ένα ευρώ αποτελείται από 100 cents. Τα περισσότερα από τα κέρματα δεν θα περιέχουν νικέλιο και θα κατασκευαστούν με τέτοιο τρόπο ώστε να διευκολύνονται στη χρήση τους άτομα με δυσκολίες στην όραση. Εξακολουθεί να παραμένει αδιευκρίνιστο αν θα υπάρχει η δυνατότητα ώστε τα κέρματα στη μία πλευρά να φέρουν ένα εθνικό σύμβολο. Στη διάρκεια της δεύτερης φάσης (1η Ιανουαρίου 1999 έως 31 Δεκεμβρίου 2001) οι μισθοί και η ενημέρωση των τραπεζικών λογαριασμών θα γίνονται σε εθνικό νόμισμα έως την ημέρα της επίσημης μετατροπής, εκτός αν οι επιχειρήσεις αποφασίσουν να υιοθετήσουν το ευρώ από 1/1/1999 ή κάποια μεταγενέστερη ημερομηνία. Την 1/1/2002 όλοι οι λογαριασμοί σε εθνικά νομίσματα μετατρέπονται αυτόματα σε ευρώ όπως, άλλωστε, και κάθε μορφή μη φυσικού χρήματος. Η μετατροπή αυτή θα γίνει με βάση τους κανόνες που προβλέπει ο σχετικός κανονισμός. Η μετατροπή δεν πρόκειται να δημιουργήσει χαμένους ή κερδισμένους. Με νομοθετική κατοχύρωση έχει διασφαλιστεί η συνέχεια των υπαρχόντων συμβολαίων (μακροπρόθεσμες καταθέσεις, στεγαστικά δάνεια, όροι αποπληρωμής δανείων, επιτοκίων κ.α.).

Τα οφέλη για τον καταναλωτή από το ενιαίο νόμισμα προκύπτουν από:

- α) Την εξοικονόμηση των τραπεζικών προμηθειών για αγοραπωλησίες συναλλάγματος, κάθε φορά που ο πολίτης θέλει να ταξιδέψει στο εσωτερικό της Νομισματικής Ένωσης.
- β) Τη μεγαλύτερη διαφάνεια όσον αφορά τις τιμές των προϊόντων. Οι καταναλωτές σε κάθε χώρα θα μπορούν πλέον να συγκρίνουν την τιμή που πληρώνουν για ένα προϊόν για την τιμή που πληρώνουν οι υπόλοιποι Ευρωπαίοι. Πιθανότερο αποτέλεσμα αυτής της διαφάνειας θα είναι η αύξηση του ανταγωνισμού και η πτώση των τιμών.
- γ) Την εξοικονόμηση χρόνου. Οι επιχειρηματίες, που ταξιδεύουν συνέχεια, δεν θα είναι πλέον υποχρεωμένοι να μετατρέπουν τα νομίσματά τους.
- δ) Τη σταθερότητα των τιμών. Οι αντιπληθωριστικές προδιαγραφές του ευρώ θα ωφελήσουν τον καταναλωτή καθώς θα μειωθεί στο ελάχιστο η διάβρωση της αγοραστικής δύναμης των εισοδημάτων, που συνεπάγεται ο πληθωρισμός.

Γενικότερες αντιδράσεις από την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

Είναι περίπου 10 μήνες από τότε που εισήχθη το κοινό νόμισμα στην ευρωπαϊκή και στην παγκόσμια οικονομία και τέσσερις από τη λήξη - τουλάχιστον επί του παρόντος-της κρίσης του Κοσσυφοπεδίου. Συμπτωματικώς ή όχι, τα δύο αυτά γεγονότα συμβολίζουν με τον πιο χαρακτηριστικό τρόπο πού βρίσκεται η οικονομική και πολιτική ενοποίηση της Ευρώπης με το κλείσιμο του 20ου αιώνα. Με την έναρξη της νέας εποχής, το «ποτήρι» της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης σίγουρα δεν είναι πλήρες. Για ορισμένους,

όμως, μοιάζει «μισοάδειο» και για άλλους φαίνεται «μισογεμάτο». Ποιά από τις δύο οπτικές βρίσκεται πιο κοντά στην πραγματικότητα;

Η πρώτη κατηγορία που περιλαμβάνει μία ετερόκλητη σύνθεση «απογοητευμένων φιλευρωπαϊστών» και «κατά σύστημα ευρωσκεπτικιστών», θεωρεί ότι: με την εξέλιξη που είχαν τα γεγονότα στο Κοσσυφοπέδιο απεδείχθη πως η Ευρώπη είναι ανίκανη να αποκτήσει Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Άμυνας, ανανεώνοντας και αναβαθμίζοντας την ατλαντική εξάρτησή της, με τις συναλλαγματικές διακυμάνσεις της άνοιξης και του καλοκαιριού και τις συχνά αντικρουόμενες τοποθετήσεις των εταίρων σε βασικά θέματα οικονομικής πολιτικής, η νομισματική ένωσή τους απέχει πολύ από το να αποκτήσει αξιοπιστία και βάρος στο εσωτερικό της Ζώνης Εύρω και διεθνώς. Η σημαντικότερη χώρα της Ε.Ε, η Γερμανία, αποκόπτεται σταδιακά από ενοποιητική διαδικασία και αρχίζει να «παίζει το δικό της παιχνίδι». Δεν υπάρχουν πολιτικές ηγεσίες ανάλογες των ιστορικών προκλήσεων που αντιμετωπίζει η Γηραιά Ήπειρος. Δέκα χρόνια μετά την Πτώση του Τείχους, η ήδη Ενωμένη Ευρώπη διστάζει ακόμη να δρομολογήσει τη συνάντηση με «άλλο μισό» της.

Από την άλλη, οι αισιόδοξοι για το ευρωπαϊκό μέλλον απαντούν: η κρίση του Κοσσυφοπεδίου ήταν μία από τις τελευταίες εκφάνσεις προβλημάτων που είχε συσσωρεύσει το παλιό “status quo” στην Ευρώπη. Με αφορμή αυτό το θέμα, η Ε.Ε. θα θέσει ταχύτερα και ουσιαστικότερα σε εφαρμογή την ΚΕΠΠΑ που προβλέπει η Συνθήκη του Άμστερνταμ, αποκτά πρώτη φορά πολιτική για την Ν.Α. Ευρώπη και προχωρεί ήδη σε κινήσεις εξορθολογισμού και συσπείρωσης των αμυντικών βιομηχανιών της. Το εύρω, αφού ξεπέρασε τις δυσκολίες μιας νομισματικής ένωσης χωρίς ιστορικό προηγούμενο, έχει οριστικά απομακρυνθεί από την προοπτική του 1/1 με το δολάριο. Η Ζώνη του Εύρω-και μαζί της οι λοιπές ευρωπαϊκές χώρες-εισέρχεται σε φάση οικονομικής ανάκαμψης, εφάμιλλης με την τελευταία δεκαετή ανάπτυξη των ΗΠΑ, γεγονός που δεν οφείλεται σε συγκυριακούς παράγοντες, αλλά σε μετασχηματισμούς που έχουν γίνει στις ευρωπαϊκές οικονομίες-κοινωνίες.

Σύμφωνα πάντα, με τους «ευρωθετικούς»: είναι λάθος ότι η Γερμανία απομακρύνεται από το σχέδιο της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Ο «ευρωπαϊσμός» των σημερινών ηγετών της μπορεί να μην είναι ο ίδιος με εκείνον των εποχών Μπραντ, Σμιτ, Κολ, αλλά παραμένει ουσιαστικότερος από τον ανάλογο πολλών Γάλλων, Βρετανών και Ιταλών, με έμπρακτη απόδειξη το τελικό περιεχόμενο της Ατζέντας 2000 άλλωστε, είναι και τα ίδια τα προβλήματα αυτής της χώρας (υψηλή ανεργία, δυσκολία διατήρησης του κοινωνικού-εργασιακού της μοντέλου, μειωμένη ακόμη συμμετοχή της γερμανικής οικονομίας στην παγκοσμιοποίηση, άνοδος των πρώην κομμουνιστών της Αν. Γερμανίας) που τις ανανεώνουν τα κίνητρα για να παραμείνει στο κοινοτικό παιχνίδι και να συνεχίσει να ηγείται του εγχειρήματος εύρω, αντί να προχωρήσει σε μία εντελώς δική της πολιτική για την Αν. Ευρώπη και σε προνομιακές σχέσεις με τις ΗΠΑ, ακόμη, σε ό,τι αφορά την έλλειψη ηγετών «ιστορικού μεγέθους», μπορεί σήμερα να μην υπάρχουν προσωπικότητες όπως οι Σουμάν, Αντενάουερ, Σπάακ, Σπινέλι, Ζισκάρ, Μιτεράν, κ.λ.π.. Ωστόσο, μία νέα «ομάδα Ευρώπη» έχει αρχίσει να σχηματίζεται με «παίκτες» όπως Ρομάνο Πρόντι, Κρις Πάτεν κ.λ.π. (όσο και αν εμείς εδώ στην Ελλάδα βλέπουμε αυτά τα πρόσωπα και πράγματα με διαφορετικό μάτι), τέλος, σε ό,τι αφορά τη διεύρυνση προς την Κ.Α. και τη Ν.Α. Ευρώπη, τα πράγματα κινούνται, ακόμη και σε σχέση με τις χώρες του λεγόμενου «δεύτερου κύματος» μόνο που «ιερά και όσια» της σημερινής Ε.Ε., όπως είναι η ΚΑΠ, τα Διαρθρωτικά Ταμεία και οι μέχρι τώρα θεσμικές ισορροπίες πρέπει να αλλάξουν προκειμένου να γίνει εφικτός ο προαναφερόμενος στόχος σε εύλογο διάστημα.

Τα επιχειρήματα και των δύο πλευρών παρουσιάζουν σίγουρα ενδιαφέρον και εμπεριέχουν περισσότερες ή λιγότερες αλήθειες. Η επιλογή, όπως προαναφέρεται, είναι θέμα «οπτικής» αλλά και βούλησης πολιτικών και πολιτών.

Εθνικό Παρατηρητήριο ΕΥΡΩ

Σύμφωνα με σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής τα κράτη-μέλη οφείλουν να δημιουργήσουν Παρατηρητήρια για την παρακολούθηση και τον έλεγχο των διαδικασιών για την εισαγωγή του ευρώ. Το παρατηρητήριο αποσκοπεί να δρα υποστηρικτικά, συμπληρωματικά και ενισχυτικά για την εφαρμογή του ευρώ. Το παρατηρητήριο θα εξασφαλίζει αποτελεσματική συνεργασία με τους φορείς που έχουν αποστολή την καταστολή αυθαιρεσιών και παρατυπιών στις συναλλαγές σε βάρος του δημοσίου και των καταναλωτών αλλά και την αποτροπή αδικαιολόγητων αυξήσεων, οι οποίες θα μπορούσαν να προκαλέσουν πληθωριστικές πιέσεις αλλά και δυσπιστία του κοινού σε σχέση με την κυκλοφορία του ευρώ.

Στην Ελλάδα έχουν προχωρήσει οι διαδικασίες για τον σχεδιασμό και την οριστικοποίηση της εθνικής όψης των κερμάτων προκειμένου να αρχίσει εγκαίρως, τόσο η παραγωγή τους όσο και η παρουσίασή τους μαζί με τα χαρτονομίσματα στο κοινό. Η εκτύπωση των χαρτονομισμάτων του ευρώ θα πρέπει να αρχίσει το πρώτο εξάμηνο του 2001 ώστε να παραχθεί έγκαιρα η αναγκαία ποσότητα που θα τεθεί σε κυκλοφορία την 1-1-2002.

Παράλληλα θα παραχθούν και οι αναγκαίες ποσότητες κερμάτων ευρώ δεδομένου ότι αυτά θα κυκλοφορήσουν την 1-1-2002 σε φυσική μορφή.

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

- Ενίσχυση σταθερότητας τιμών
- Εξάλειψη του κόστους μετατροπής συναλλάγματος
- Πλήρης αξιοποίηση της ενιαίας εσωτερικής αγοράς
- Δυνατότητα συγκρισιμότητας τιμών

ΔΥΣΧΕΡΕΙΕΣ

- Προσωρινή απώλεια της αίσθησης των τιμών
- Ανάγκη προσαρμογής του ατομικού και οικογενειακού προϋπολογισμού
- Ανάγκη προετοιμασίας των ατόμων με ειδικές ανάγκες

ΣΤΟΧΟΙ

- Εξοικείωση με τη νέα κλίμακα αξιών του ΕΥΡΩ
- Ευχέρεια ταυτόχρονης χρήσης δραχμών και ΕΥΡΩ
- Δημιουργία κοινής ευρωπαϊκής αγοραστικής συνείδησης
- Ενεργός συμμετοχή στη διαμόρφωση της εσωτερικής αγοράς

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

- Εφαρμογή δράσεων ευρείας ενημέρωσης εκπαίδευσης
- Σταδιακή παροχή υπηρεσιών σε ΕΥΡΩ
- Ενίσχυση του διαλόγου μεταξύ καταναλωτικών οργανώσεων και επαγγελματικών ενώσεων και δημοσίων αρχών
- Ενίσχυση της προστασίας και διασφάλιση των συμφερόντων των καταναλωτών
- Δημιουργία παρατηρητηρίων ΕΥΡΩ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

δεν ισχύει για τα πιστωτικά ιδρύματα που ανήκουν
α οφείλουν να επιφυλάσσουν οι εθνικές κεντρικές
ν ίδια μεταχείριση όπως και στα ιδιωτικά πιστωτικά
τη διαθεση αποθεματων απο τις κεντρικές τρά-

Άρθρο 104 Α

■ με μέτρο που θεσπίζει προνοητική προμήθεια των
1 οργανισμών, των κεντρικών κυβερνήσεων, των
2 η άλλων δημοσίων οργάνων, των άλλων οργανισμών
3 δημόσιων επιχειρήσεων των κρατών μελών στα
4 μιστά, εφόσον δεν επιφέρειται από λόγους προ-

5 ομοιώντας με τη διαδικασία του άρθρου 189 Γ,
6 την 1η Ιανουαρίου 1994, τους όρους για την
7 εως που αναφέρεται στην παράγραφο 1.

Άρθρο 104 Β

■ ενέχεται για τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνουν
8 τις, οι περιφερειακές, τοπικές ή άλλες δημόσιες
9 α δημοσίου δικαίου ή δημόσιες επιχειρήσεις των
10 β αναλαμβάνει με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων
11 γ υπηρεσιών για την από κοινού εκτέλεση ενός συγκε-
12 δ κράτος μέλος δεν ενέχεται για τις υποχρεώσεις
13 κεντρικές κυβερνήσεις, οι περιφερειακές, τοπικές ή
14 άλλες οργανισμοί δημοσίου δικαίου ή δημόσιες
15 τους μέλους, ούτε τις αναλαμβάνει με την επιφύ-
16 ρηματοοικονομικών υπηρεσιών για την από κοινού
17 μένου έργου.

18 και, το Συμβούλιο, αποκλιμακώντας με τη διαδικα-
19 α μπορεί να προσδιορίσει τους όρους για την
20 εως του άρθρου 104 και του παρόντος αρ-

21 τη ζητή με τη απορροφή των υπερβολικά δημοσίων να είναι
22 ατα

23 Η Επιτροπή παρακολουθεί την εξέλιξη της δημοσιονομικής κατάστα-
24 ης και το εύρος του δημοσίου χρέους στα κράτη μέλη προκειμένου να
25 καταλεί τις μεγάλες αποκλίσεις. Ειδικότερα, εξετάζει την τήρηση της
26 δημοσιονομικής πειθαρχίας με βάση τα κάτω ζητήματα.

27 α) κατά ποσόν ο λόγος του δημόσιου χρέους ή τμήματινος δημοσιονομικού
28 ελλειμματος προς το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν υπερβαίνει την
29 τμη αναφοράς, εντός των

30 — είτε ο λόγος αυτός σημειώνει ουσιώδη και συνεχή πτώση και εξα-
31 γράσει σε επίπεδο παρατήρησης της τμή αναφοράς.

32 — είτε, ενάλλακτικά, η υπερβάση της τμή αναφοράς είναι πλέον
33 εντακτη και προσωρινή και ο λόγος παραμένει κοντά στην τμή
34 αναφοράς

35 β) κατά ποσόν ο λόγος του δημοσίου χρέους προς το ακαθάριστο εγχώριο
36 προϊόν υπερβαίνει μια τμή αναφοράς, εντός των ο λόγος μειώνεται
37 επαρκώς για λόγους για την τμή αναφοράς με ποσοποιητικό ρυθμό

38 α) η τμή αναφοράς ορίζονται στο πρωτοκόλλο για τη διαδικασία του
39 προβολικού ελλειμματος, που προλαμβάνεται στην παρούσα Συνθήκη.

40 β) Εάν ένα κράτος μέλος δεν εκπληρώνει τους όρους ενός από τα
41 κριτήρια αυτά ή αμφοτέρων των κριτηρίων, η Επιτροπή συντάσσει έκθεση.
42 Η έκθεση της Επιτροπής λαμβάνει επίσης υπόψη το κατά πόσον το
43 δημόσιο έλλειμμα υπερβαίνει τις δικιτικές δημοσίων επενδύσεων καθώς και
44 τους άλλους σχετικούς παροίοντες, ανατερολαμβανομένης της
45 απορροφήσης οικονομικής και δημοσιονομικής κατάστασης του κράτος
46 μέλους.

Α
Σ
Π

11.1. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΗΣΗΣ ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΚΚΡΑΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΗΣΗΣ

1. Η ΣΥΜΦΩΝΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΚΚΡΑΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

2. Η ΣΥΜΦΩΝΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΚΚΡΑΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

3. Η ΣΥΜΦΩΝΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΚΚΡΑΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

4. Η ΣΥΜΦΩΝΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΚΚΡΑΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

5. Η ΣΥΜΦΩΝΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΚΚΡΑΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

6. Η ΣΥΜΦΩΝΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΚΚΡΑΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

7. Η ΣΥΜΦΩΝΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΚΚΡΑΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

8. Η ΣΥΜΦΩΝΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΚΚΡΑΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

9. Η ΣΥΜΦΩΝΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΚΚΡΑΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

10. Η ΣΥΜΦΩΝΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΚΚΡΑΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

11. Η ΣΥΜΦΩΝΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΚΚΡΑΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

12. Η ΣΥΜΦΩΝΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΚΚΡΑΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

13. Η ΣΥΜΦΩΝΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΚΚΡΑΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

14. Η ΣΥΜΦΩΝΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΚΚΡΑΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

3. Η έννοια του $\mathbb{Z}_n$

Με $\mathbb{Z}_n$ εννοούμε το σύνολο των ακεραίων πολλαπλασιαστικά ανά modulo n .

Με $\mathbb{Z}_n$ εννοούμε το σύνολο των ακεραίων πολλαπλασιαστικά ανά modulo n .

Με $\mathbb{Z}_n$ εννοούμε το σύνολο των ακεραίων πολλαπλασιαστικά ανά modulo n .

Με $\mathbb{Z}_n$ εννοούμε το σύνολο των ακεραίων πολλαπλασιαστικά ανά modulo n .

1

Α. Η έννοια του $\mathbb{Z}_n$ είναι η ίδια με την έννοια του $\mathbb{Z}_n$ που ορίστηκε στην προηγούμενη ενότητα.

1

4. Η έννοια του $\mathbb{Z}_n$ είναι η ίδια με την έννοια του $\mathbb{Z}_n$ που ορίστηκε στην προηγούμενη ενότητα.

Με $\mathbb{Z}_n$ εννοούμε το σύνολο των ακεραίων πολλαπλασιαστικά ανά modulo n .

Με $\mathbb{Z}_n$ εννοούμε το σύνολο των ακεραίων πολλαπλασιαστικά ανά modulo n .

Η έννοια του $\mathbb{Z}_n$ είναι η ίδια με την έννοια του $\mathbb{Z}_n$ που ορίστηκε στην προηγούμενη ενότητα.

Με $\mathbb{Z}_n$ εννοούμε το σύνολο των ακεραίων πολλαπλασιαστικά ανά modulo n .

Με $\mathbb{Z}_n$ εννοούμε το σύνολο των ακεραίων πολλαπλασιαστικά ανά modulo n .

Με $\mathbb{Z}_n$ εννοούμε το σύνολο των ακεραίων πολλαπλασιαστικά ανά modulo n .

Με $\mathbb{Z}_n$ εννοούμε το σύνολο των ακεραίων πολλαπλασιαστικά ανά modulo n .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΝΟΜΕΝΜΑΤΙΚΗ ΔΟΧΜΗ

Με $\mathbb{Z}_n$ εννοούμε το σύνολο των ακεραίων πολλαπλασιαστικά ανά modulo n .

Με $\mathbb{Z}_n$ εννοούμε το σύνολο των ακεραίων πολλαπλασιαστικά ανά modulo n .

29 '3' = 2

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Νομοθεσία

Περιεχόμενα

I Πράξεις για τις οποίες απαιτείται δημοσίευση

- ★ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών
- ★ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την επιτάχυνση και τη διασάφηση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος

II Πράξεις για τις οποίες απαιτείται δημοσίευση

Συμβούλιο

97-179 ΕΚ:

- ★ Ψηφισμα του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, περί των γενικών προσανατολισμών της οικονομικής πολιτικής της Κοινότητας και των κρατών μελών

Άρθρο 6

1. Στο πλαίσιο πολυμερούς εποπτείας σύμφωνα με το άρθρο 103 παράγραφος 3, το Συμβούλιο παρακολουθεί την εφαρμογή των προγραμμάτων σταθερότητας με βάση τα στοιχεία που γνωστοποιούν τα συμμετέχοντα κράτη μέλη και τις εκτιμήσεις της Επιτροπής και της επιτροπής του άρθρου 109 Γ, προκειμένου ιδίως να εντοπίσει τις πραγματικές ή αναμενόμενες σημαντικές αποκλίσεις της δημοσιονομικής κατάστασης από το μεσοπρόθεσμο στόχο ή από την πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του, όπως καθορίζονται στο πρόγραμμα σταθερότητας σχετικά με το δημόσιο πλεονασμα/ελλείμμα.

2. Εάν το Συμβούλιο διαπιστώσει σημαντική απόκλιση της δημοσιονομικής κατάστασης από το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο ή από την πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του, τότε, για να προειδοποιήσει εγκαίρως προκειμένου να προληφθεί η εμφάνιση υπερβολικού ελλείμματος, απευθύνει σύσταση σύμφωνα με το άρθρο 103 παράγραφος 4, στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος ώστε να λάβει τα αναγκαία μέτρα προσαρμογής.

3. Εάν το Συμβούλιο κατά την παρακολούθηση της κατάστασης κρίνει ότι η απόκλιση της δημοσιονομικής κατάστασης από το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο ή από την πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του συνεχίζεται ή επιδεινώνεται, τότε σύμφωνα με το άρθρο 103 παράγραφος 4, απευθύνει σύσταση στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος να λάβει άμεσα διορθωτικά μέτρα και υποβάλει, σύμφωνα με το άρθρο αυτό, να ανακοινώσει δημοσίως τη σύστασή του.

ΤΜΗΜΑ 3

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ

Άρθρο 7

1. Κάθε μη συμμετέχον κράτος μέλος υποβάλλει στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή τα αναγκαία στοιχεία για την τακτική άσκηση πολυμερούς εποπτείας δυνάμει του άρθρου 103, υπό μορφή «προγράμματος σύγκλισης» που παρέχει μια ουσιαστική βάση για την εξασφάλιση σταθερότητας των και για την επίτευξη ισχυρής βιώσιμης ανάπτυξης ή οποία δημιουργεί απασχόληση.

2. Το πρόγραμμα σύγκλισης περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία, ιδίως σχετικά με τις μεταβλητές που σχετίζονται με τη σύγκλιση:

α) ένα μεσοπρόθεσμο στόχο όσον αφορά τη σχεδόν ισοσκελισμένη ή πλεονασματική δημοσιονομική κατάσταση και την πορεία προσαρμογής προς το στόχο αυτόν όσον αφορά το δημόσιο πλεονασμα/ελλείμμα και την αναμενόμενη πορεία του λόγου δημοσίου χρέους/ΑΕΠ τους μεσοπρόθεσμους στόχους της νομισματικής πολιτικής τη σχέση των στόχων αυτών με τη σταθερότητα των τιμών και των συναλλαγματικών ισοτιμιών·

β) τις κυριότερες παραδοχές για τις αναμενόμενες οικονομικές εξελίξεις και τις σημαντικότερες οικονομικές μεταβλητές που σχετίζονται με την υλοποίηση του προγράμματος σύγκλισης, όπως είναι οι δαπάνες δημοσίων επενδύσεων, η αύξηση του ΑΕΠ σε πραγματικούς όρους, η απασχόληση και ο πληθωρισμός·

γ) περιγραφή των δημοσιονομικών και άλλων μέτρων οικονομικής πολιτικής που λαμβάνονται ή/και προτείνονται για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος και, στην περίπτωση των κυρίων δημοσιονομικών μέτρων, εκτίμηση των ποσοτικών τους επιπτώσεων στον προϋπολογισμό·

δ) ανάλυση του κατά πόσον τυχόν μεταβολές των κυρίων οικονομικών παραδοχών θα επηρέαζαν την κατάσταση των δημοσίων οικονομικών και το χρέος.

3. Τα στοιχεία για την πορεία του δημοσίου πλεονασματος/ελλείμματος, του δημοσίου χρέους ως ποσοστού του ΑΕΠ και οι κυριότερες οικονομικές παραδοχές που αναφέρονται στην παράγραφο 2 στοιχεία α) και β), καταρτίζονται σε ετήσια βάση και καλύπτουν, εκτός από το τρέχον και το προηγούμενο έτος, τουλάχιστον τα τρία επόμενα έτη.

Άρθρο 8

1. Τα προγράμματα σύγκλισης υποβάλλονται πριν από την 1η Μαρτίου 1999. Μετά την ημερομηνία αυτή υποβάλλονται ετήσια αναπροσαρμοσμένα προγράμματα.

2. Τα κράτη μέλη δημοσιεύουν τα προγράμματα σύγκλισης και τα αναπροσαρμοσμένα προγράμματα τους.

Άρθρο 9

1. Με βάση τις εκτιμήσεις της Επιτροπής και της επιτροπής του άρθρου 109 Γ της συνθήκης, το Συμβούλιο εξετάζει, εντός του πλαισίου της πολυμερούς εποπτείας του άρθρου 103, κατά πόσον ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος του προγράμματος σύγκλισης τείνει να ένα περιθώριο ασφαλείας προκειμένου να αποφευχθεί η εμφάνιση υπερβολικού ελλείμματος, κατά πόσον το πρόγραμμα βασίζεται σε εύλογες οικονομικές παραδοχές και κατά πόσον τα μέτρα που λαμβάνονται ή/και προτείνονται επαρκούν για την επίτευξη της επιδιωκόμενης προσαρμογής προς τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο και την επίτευξη σταθερής σύγκλισης.

Το Συμβούλιο εξετάζει περαιτέρω αν το περιεχόμενο του προγράμματος σύγκλισης διευκολύνει το σταθερό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και αν οι οικονομικές πολιτικές του συγκεκριμένου κράτους μέλους συμβιβάζονται με τους γενικούς προσανατολισμούς της οικονομικής πολιτικής.

2. Το Συμβούλιο εξετάζει το πρόγραμμα σύγκλισης που αναφέρεται στην παράγραφο 1 εντός δύο μηνών το αργότερο από την υποβολή του. Το Συμβούλιο, μετά από σύσταση της Επιτροπής και διαβούλευση με την επιτροπή

ο άρθρου 109 Γ, εκδίδει γνώμη για το πρόγραμμα. Εάν Συμβούλιο κρίνει, σύμφωνα με το άρθρο 103, ότι οι όροι και το περιεχόμενο του προγράμματος πρέπει να ληφθούν υπόψη, καλεί διά της γνώμης του το ενδιαφερόμενο άτομο μέλος να προσαρμόσει το πρόγραμμά του.

Τα αναπροσαρμοσμένα προγράμματα συζήτησης εξετάζονται από την Επιτροπή του άρθρου 109 Γ με βάση τις εκτιμήσεις της Επιτροπής· εάν είναι αναγκαίο, τα προγράμματα αυτά μπορούν επίσης να εξετασθούν και από το Συμβούλιο, σύμφωνα με τη διαδικασία των παραγράφων 1 και 2 του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 10

Στο πλαίσιο πολυμερούς εποπτείας σύμφωνα με το άρθρο 103 παράγραφος 3, το Συμβούλιο παρακολουθεί την εφαρμογή των προγραμμάτων συζήτησης με βάση τα στοιχεία που παρέχουν τα μη συμμετέχοντα κράτη μέλη, σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 2 στοιχείο α) του παρόντος κανονισμού και τις εκτιμήσεις της Επιτροπής και της επιτροπής του άρθρου 109 Γ της συνθήκης, προκειμένου ιδίως να εντοπίσει τις πραγματικές ή αναμενόμενες σημαντικές αποκλίσεις της δημοσιονομικής κατάστασης από το μεσοπρόθεσμο στόχο ή από την πορεία προσαρμογής για την επίτευξή του, όπως ορίζεται στο πρόγραμμα συζήτησης για το δημοσιό πλεονασμό ετήσιο.

Επιπλέον, το Συμβούλιο παρακολουθεί τις οικονομικές πολιτικές των μη συμμετεχόντων κρατών μελών, λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους των προγραμμάτων συζήτησης, προκειμένου να εξασφαλισθεί ότι οι πολιτικές τους είναι προσαρμοσμένες προς τη σταθερότητα και να αποφευχθούν, κατά αυτόν τον τρόπο, οι στρεβλώσεις των πραγματικών συναλλαγματικών ισοτιμιών και οι υπερβολικές αποκλίσεις των ονομαστικών συναλλαγματικών ισοτιμιών.

2. Εάν το Συμβούλιο πιστώσει σημαντική απόκλιση της δημοσιονομικής κατάστασης από το μεσοπρόθεσμο δημο-

σιονομικό στόχο ή από την πορεία προσαρμογής για την επίτευξή του, τότε, προκειμένου να προειδοποιήσει εγκαίρως ώστε να προληφθεί η εμφάνιση υπερβολικού ελλείμματος, απευθύνει σύσταση, σύμφωνα με το άρθρο 103 παράγραφος 4, στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, ώστε να λάβει τα αναγκαία μέτρα προσαρμογής.

3. Εάν το Συμβούλιο, κατά την παρακολούθησή της κατάστασης, κρίνει ότι η απόκλιση της δημοσιονομικής κατάστασης από το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο ή από την πορεία προσαρμογής για την επίτευξή του συνεχίζεται ή επιδεινώνεται, τότε, σύμφωνα με το άρθρο 103 παράγραφος 4, απευθύνει σύσταση στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος να λάβει άμεσα διορθωτικά μέτρα και μπορεί, σύμφωνα με το άρθρο αυτό, να ανακοινηθεί δημοσίως η σύστασή του.

ΤΜΗΜΑ 4

ΚΟΙΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 11

Στα πλαίσια της πολυμερούς εποπτείας που περιγράφεται στον παρόντα κανονισμό, το Συμβούλιο προβαίνει στην ανοικτή αξιολόγηση που προβλέπεται στο άρθρο 103 παράγραφος 3.

Άρθρο 12

Σύμφωνα με το άρθρο 103 παράγραφος 4 δευτέρο εδάφιο, ο Πρόεδρος του Συμβουλίου και η Επιτροπή περιλαμβάνουν στις εκθέσεις τους προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τα αποτελέσματα της πολυμερούς εποπτείας που ασκείται στο πλαίσιο του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 13

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την 1η Ιουλίου 1998.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε όλα τα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 7 Ιουλίου 1997.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος:

J. C. JUNKER

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 1467/97 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 7ης Ιουλίου 1997

για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και ιδίως το άρθρο 104 Γ παράγραφος 14,

την πρόταση της Επιτροπής (*),

την πρόταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (**),

την πρόταση του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρυματος,

Εκτιμώντας:

- (1) ότι απαιτείται η επιτάχυνση και η διασαφήνιση της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος του άρθρου 104 Γ της συνθήκης, προκειμένου να αποτρέπονται τα υπερβολικά δημοσιονομικά ελλείμματα και, όταν αυτά εμφανίζονται, να διορθώνονται γρήγορα, ότι οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού, που εκδίδεται προς το σκοπό αυτό με βάση το άρθρο 104 Γ παράγραφος 14 δεύτερο εδάφιο, αποτελούν, μαζί με εκείνες του πρωτοκόλλου αριθ. 5 της συνθήκης, ένα νέο αυτοτέλο σύστημα κανόνων για την εφαρμογή του άρθρου 104 Γ·
- (2) ότι το συμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης βασίζεται στο στόχο των υγιών δημόσιων οικονομικών ως μέσον για την ενίσχυση των προϋποθέσεων για την εξασφάλιση της σταθερότητας τιμών και ισχύους και βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης που οδηγεί στη δημιουργία απασχόλησης·
- (3) ότι το συμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης αποτελείται από τον παρόντα κανονισμό, τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου (**), για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το μνημόνιο των οικονομικών πολιτικών, και από το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 1997, για το συμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης (**), με το οποίο, σύμφωνα με το άρθρο Δ της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθορίζονται σταθεροί πολιτικοί προσανατολισμοί για την αεσθήση και ευρωθετική εφαρμογή του συμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης, και ιδίως για την επιτεύξη του μεσοπρόθεσμου στόχου μιας σχεδόν ισοσκελισμένης ή πλεο-

νοματικής δημοσιονομικής κατάστασης, πράγμα που αποτελεί δεσμευση όλων των κρατών μελών, αλλά και για την ανάληψη της διορθωτικής δημοσιονομικής δράσης, την οποία τα κράτη μέλη θεωρούν αναγκαία προς επίτευξη των στόχων των εθνικών προϋποθέσεων σταθερότητας και ανάπτυξης, όπως διαθετούν στοιχεία που υποδηλώνουν ότι υπάρχει αναμένεται σημαντική απόκλιση από το μεσοπρόθεσο δημοσιονομικό στόχο·

- (4) ότι, στο τρίτο στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ), τα κράτη μέλη έχουν δεσμευθεί με το άρθρο 104 Γ της συνθήκης, στην υποχρέωση να αποφεύγουν τα υπερβολικά δημοσιονομικά ελλείμματα, ότι, βάσει του άρθρου 5 του πρωτοκόλλου αριθ. 11 της συνθήκης, οι παράγραφοι 9 και 11 του άρθρου 104 Γ δεν ισχύουν για το Ηνωμένο Βασίλειο, εκτός εάν προκηφθεί στο τρίτο στάδιο, ότι η υποχρέωση σύμφωνα με την οποία «τα κράτη μέλη προσπαθούν να αποφεύγουν τα υπερβολικά δημοσιονομικά ελλείμματα» (άρθρο 104 Γ παράγραφος 4) θα εξακολουθήσει να ισχύει και ως προς το Ηνωμένο Βασίλειο·
- (5) ότι η Δανία, παρατείνοντας στην παράγραφο 1 του πρωτοκόλλου αριθ. 12 της συνθήκης, έχει υποστηρίξει, στο πλαίσιο της αποτίμησης του Εδιμβούργου της 12ης Δεκεμβρίου 1992, ότι δεν θα συμμετάσχει στο τρίτο στάδιο, ότι, συνεπώς, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του πρωτοκόλλου αυτού, οι παράγραφοι 9 και 11 του άρθρου 104 Γ δεν εφαρμόζονται ως προς τη Δανία·
- (6) ότι στο τρίτο στάδιο της ΟΝΕ τα κράτη μέλη παραμένουν υπεύθυνα για τις εθνικές δημοσιονομικές πολιτικές τους, με την επιφύλαξη των διατάξεων της συνθήκης, ότι τα κράτη μέλη θα λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για να ανταποκρίνονται στις εθνικές οικονομικές υποχρεώσεις τους·
- (7) ότι η προσηλυση στο μεσοπρόθεσο στόχο σχεδόν ισοσκελισμένης ή πλεονασματικής δημοσιονομικής κατάστασης, τον οποίο έχουν υιοθετήσει όλα τα κράτη μέλη, συμβάλλει στη δημιουργία των κατάλληλων προϋποθέσεων για σταθερότητα των τιμών και βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη η οποία οδηγεί στη δημιουργία απασχόλησης σε όλα τα κράτη μέλη και θα τους επιτρέψει να αντιμετωπίσουν τις συνθήκες κυκλικές διακυμάνσεις διατηρώντας το δημοσιονομικό έλλειμμα εντός του πλαισίου της τριμηνιαίας αναφοράς του 3% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ)

(*) ΣΕ αριθ. C 365 της 6. 12. 1996, σ. 12.

(**) ΕΕ αριθ. C 380 της 16. 12. 1996, σ. 29.

(**) Βλέπε σ. 1 της παρούσας Επισήμης Εφημερίδας.

(**) ΕΕ αριθ. C 236 της 2. 8. 1997, σ. 1.

ότι για την εύρυθμη λειτουργία της ΟΝΕ απαιτείται η σταθερή και διαρκής σύγκλιση των οικονομικών και δημοσιονομικών επιδόσεων των κρατών μελών που έχουν υιοθετήσει το κοινό νόμισμα, εφεξής καλούμενων «συμμετέχοντα κράτη μέλη», ότι στο τρίτο στάδιο της ΟΝΕ απαιτείται δημοσιονομική πειθαρχία για τη διασφάλιση της σταθερότητας των τιμών.

οτι, σύμφωνα με το άρθρο 109 Κ παράγραφος 3, το άρθρο 104 Γ παράγραφοι 9 και 11 ισχύει μόνο ως προς τα συμμετέχοντα κράτη μέλη.

1) ότι είναι αναγκαία να ορισθεί η έννοια της κατ' εξαίρεση και προσοχής υπέρβασης της τυχόν αναφοράς, όπως αναφέρεται στο άρθρο 104 Γ παράγραφος 2 στοιχείο α) ότι, για τον σκοπό αυτό, το Συμβούλιο πρέπει να λάβει υπόψη του, μεταξύ άλλων, και τις πολιτικές δημοσιονομικές προδιαιρέσεις της Επιτροπής.

2) ότι στις κατά το άρθρο 104 Γ παράγραφος 3 εκθεσεις της Επιτροπής εξετάζεται επίσης αν το δημόσιο έλλειμμα υπερβαίνει τις δαπάνες δημοσίων επενδύσεων και λαμβάνονται υπόψη οι άλλες σχετικές παράγοντες, μεταξύ των οποίων η μεσοπρόθεσμη οικονομική και δημοσιονομική κατάσταση του κράτους μέλους.

3) ότι είναι αναγκαία να τεθούν προθεσμίες για την εφαρμογή της διαδικασίας υπερβολικών ελλείμματος ώστε να εξασφαλιστεί η ταχεία και αποτελεσματική εφαρμογή της ότι πρέπει, για τον σκοπό αυτό, να ληφθεί υπόψη ότι το οικονομικό έτος του Ηνωμένου Βασιλείου δεν συνπίπτει με το ημερολογιακό.

4) ότι πρέπει να προσδιορισθεί ο τρόπος επίλυσης των περιπτώσεων που προκύπτουν, το άρθρο 104 Γ της συνθήκης, για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική εφαρμογή της διαδικασίας υπερβολικών ελλείμματος.

5) ότι η ενίσχυση της εποπτείας δυνάμει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/1997 του Συμβουλίου, μαζί με την παρακολούθηση από την Επιτροπή της δημοσιονομικής κατάστασης σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 104 Γ αναμένεται να διευκολύνουν την αποτελεσματική και ταχεία εφαρμογή της διαδικασίας υπερβολικών ελλείμματος.

6) ότι, από το ήμισυ των ανωτέρω, αν ένα συμμετέχον κράτος μέλος δεν αναλάβει αποτελεσματική δράση για να περιορίσει το υπερβολικό έλλειμμα, ο καθορισμός συνολικού ημετέρου χρονικού διαστήματος δεκα μηνών από τη γνωστοποίηση των στοιχείων που δείχνουν την υπέρβαση υπερβολικών ελλείμματος μέχρι την τυχόν απόφαση ελιπίσης κερφόσεων, φαίνεται να είναι και εφικτός και προσηκόνων ώστε να αποζητηθεί λίγη στο συγκεκριμένο συμμετέχον κράτος

μέλος να αναλάβει σχετική δράση, ότι στην περίπτωση αυτή, και εάν η διαδικασία κινηθεί τον Μάρτιο, τα μέτρα επιβάλλονται εντός του ημερολογιακού έτους κατά το οποίο κινήθηκε η διαδικασία.

(16) ότι η σύσταση του Συμβουλίου για τη διορθωση ενός υπερβολικού ελλείμματος ή τα μετέπειτα βήματα της διαδικασίας υπερβολικών ελλείμματος πρέπει να αναμενούνται από το συγκεκριμένο κράτος μέλος, το οποίο θα λαμβάνει εγκαίρως προειδοποίηση ότι η σοβαρότητα ενός υπερβολικού ελλείμματος στο τρίτο στάδιο επιβάλλει επείγουσα δράση από όλους τους ενδιαφερόμενους.

(17) ότι είναι σκοπός να ανασταλείται η διαδικασία υπερβολικών ελλείμματος όταν το συγκεκριμένο κράτος μέλος λαμβάνει κατάλληλα μέτρα συμμόρφωσης με τη σύσταση δυνάμει του άρθρου 104 Γ παράγραφος 7, ή την ειδοποίηση δυνάμει του άρθρου 104 Γ παράγραφος 9, ώστε να δίνεται στα κράτη μέλη κίνητρο να ενεργούν δεόντως, ότι το χρονικό διάστημα αναστολής της διαδικασίας δεν πρέπει να περιλαμβάνεται στη μερική προέκταση των δεκα μηνών μεταξύ της γνωστοποίησης της υπέρβασης υπερβολικών ελλείμματος και της επίσημης κερφόσεων, ότι είναι σκοπός να επαναλαμβάνεται συνεχώς η διαδικασία εάν η προβαλετέα δράση δεν εφαρμόζεται ή αποδεικνύεται ανεπάρχης.

(18) ότι προκείμενον να εξασφαλιστεί ο αποτελεσματικός χαρακτήρας της διαδικασίας υπερβολικών ελλείμματος, πρέπει να απαιτείται από το συγκεκριμένο συμμετέχον κράτος μέλος στοιχεία καταθέσεων των οποίων καταλληλότερο είναι, στον το Συμβούλιο αποφασίζει να επιβάλει κερφόσεις.

(19) ότι ο καθορισμός κερφόσεων βάσει προκαθορισμένης κλίμακας επιφέρει την ασφάλεια του δικαίου, ότι το ποσό της καταθέσεως είναι σκοπός να συναρτάται με το ΑΕΠ του συγκεκριμένου συμμετέχοντος κράτους μέλους.

(20) ότι, όταν η επίκληση υιοθέτησης καταθέσεως δεν αρέσει, το συμμετέχον κράτος μέλος, να διαβιβάζει συνημμένα το υπερβολικό έλλειμμα, είναι σκοπός να επιβάλλονται αυστηρότερες κερφόσεις, ότι, στην περίπτωση αυτή, είναι σκοπός να μετατρέπεται η καταθεση σε πρόστιμο.

(21) ότι η λήψη κατάλληλων μέτρων εκ μέρους του συγκεκριμένου συμμετέχοντος κράτους μέλους, για τη διορθωση του υπερβολικού ελλείμματος του ε να το πρώτο βήμα προς άρση των κερφόσεων, ότι η επίτευξη σημαντικής πρόοδου στον περιορισμό του υπερβολικού ελλείμματος πρέπει να συνεπείγεται την άρση των κερφόσεων, σύμφωνα με το άρθρο 104 Γ παράγραφος 12, ότι η άρση του συνόλου των κερφό-

σεων πρέπει να γίνεται μόνο μετά την πλήρη διάφωση του υπερβολικού ελλείμματος·

- (22) ότι ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 3605/93 του Συμβουλίου, της 22ας Νοεμβρίου 1993, για την εφαρμογή του πρωτοκόλλου αριθ. 5 σχετικά με τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος που επισυνάπτεται στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (*) περιέχει λεπτομερείς κανόνες για τη γνωστοποίηση των δημοσιονομικών στοιχείων από τα κράτη μέλη·
- (23) ότι σύμφωνα με το άρθρο 109 ΣΤ παράγραφος 8, στις περιπτώσεις όπου η συνθήκη προβλέπει συμβουλευτικό ρόλο για την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), οι αναφορές στην ΕΚΤ εννοείται ότι αφορούν το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα μέχρι την ίδρυση της ΕΚΤ.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ

ΤΜΗΜΑ I

ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ

Άρθρο 1

1. Ο παρών κανονισμός θεσπίζει διατάξεις για την επιτάχυνση και τη διασφάλιση της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος, με σκοπό την αποφυγή υπερβολικών δημοσίων ελλείμματων και, όταν προκύπτουν παρόμοια ελλείμματα, την ταχεία διάφωσή τους.

2. Για τους σκοπούς τους παρόντος κανονισμού ως «οικονομικά κράτη μέλη» νοούνται εκείνα τα οποία υιοθετούν το κοινό νόμισμα σύμφωνα με τη συνθήκη και ως «μη οικονομικά κράτη μέλη» νοούνται εκείνα τα κράτη που δεν έχουν υιοθετήσει το κοινό νόμισμα.

Άρθρο 2

1. Η υπέρβαση της τριμής αναφοράς για το δημοσιονομικό έλλειμμα θεωρείται επικρατική και προσηλυτική, κατά την έννοια του άρθρου 104 Γ παράγραφος 3 στοιχεία α) δεύτερη περίπτωση, εάν σχετίζεται με ασυνήθεις περιστάσεις που επηρεάζουν τον έλεγχο του συγκεκριμένου κράτους μέλους και έχουν σημαντική επίπτωση στη δημοσιονομική κατάσταση ή εάν σχετίζεται με σοβαρή οικονομική ύφεση.

Επιπλέον, η υπέρβαση της τριμής αναφοράς θεωρείται προσωρινή εάν οι δημοσιονομικές προβλέψεις της Επιτροπής

εκτιμούν ότι το έλλειμμα θα μειωθεί κάτω από την τριμή αναφοράς μόλις εκλείψουν οι ασυνήθεις περιστάσεις ή τετραπλασιάζει η σοβαρή οικονομική ύφεση.

2. Η Επιτροπή, όταν καταρτίζει την έκθεση της σύμφωνα με το άρθρο 104 Γ παράγραφος 3, θεωρεί, κατά κανόνα, ότι μια υπέρβαση της τριμής αναφοράς οφείδιονη σε σοβαρή ύφεση είναι επικρατική μόνον εάν το πραγματικό ΑΕΠ του συγκεκριμένου κράτους εμφανίζει πτώση κατά τουλάχιστον 2% σε ετήσια βάση.

3. Όταν το Συμβούλιο αποφασίζει σύμφωνα με το άρθρο 104 Γ παράγραφος 6 για το εάν υφίσταται υπερβολικό έλλειμμα, λαμβάνει υπόψη στη συνολική του εκτίμηση και ενδεχόμενες παρατηρήσεις του συγκεκριμένου κράτους μέλους εκ των οποίων προκύπτει ότι μια ετήσια πτώση του ΑΕΠ κατά λιγότερο από 2% σε σταθερές τιμές είναι παρά ταύτα επικρατική εάν συνυπολογισθούν και άλλοι σχετικοί παράγοντες, ιδίως το υπόλοιπο της κλίσης ή η ποσοστιαία μείωση της παραγωγής σε σχέση με προηγουμένως τριμείς.

ΤΜΗΜΑ 2

ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΥΠΕΡΒΟΛΙΚΟΥ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΟΣ

Άρθρο 3

1. Εντός δέο εβδομάδων από την έκδοση από την Επιτροπή της έκθεσης που προβλέπεται στο άρθρο 104 Γ παράγραφος 3, η οικονομική και δημοσιονομική επιτροπή διατυπώνει γνώμη σύμφωνα με το άρθρο 104 Γ παράγραφος 4.

2. Η Επιτροπή, λαμβάνοντας πλήρως υπόψη τη γνώμη που αναφέρεται στην παράγραφο 1 και εφόσον κρίνει ότι υφίσταται υπερβολικό έλλειμμα, απευθύνει στο Συμβούλιο γνώμη και σύσταση, σύμφωνα με το άρθρο 104 Γ παράγραφος 5 και 6.

3. Το Συμβούλιο αποφασίζει εάν υφίσταται υπερβολικό έλλειμμα σύμφωνα με το άρθρο 104 Γ παράγραφος 6 εντός τριών μηνών από τις ημερομηνίες γνωστοποίησης που προβλέπονται στο άρθρο 4 παράγραφος 2 και 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3605/93. Εάν αποφασίσει, σύμφωνα με το άρθρο 104 Γ παράγραφος 6, ότι πράγματι υφίσταται υπερβολικό έλλειμμα, το Συμβούλιο απευθύνει ταυτόχρονα και συστάσεις στον συγκεκριμένο κράτος μέλος, σύμφωνα με το άρθρο 104 Γ παράγραφος 7.

4. Στις αστάσεις που απευθύνει σύμφωνα με το άρθρο 104 Γ παράγραφος 7, το Συμβούλιο θετεί μέγιστη προθεσμία τεσσαράκοντα μηνών προκειμένου το συγκεκριμένο κράτος μέλος να λάβει αποτελεσματικά μέτρα. Το Συμβούλιο θετεί επίσης προθεσμία για τη διορθωση του υπερβολικού ελλείμματος, η οποία λήγει εντός του έτους που ακολούθησε εκείνο κατά το οποίο τετραπλασιάζει το υπερβολικό έλλειμμα εντός εάν συντρέχουν ειδικές περιστάσεις.

Άρθρο 4

1. Η απόφαση του Συμβουλίου να ανακοινώσει δημοσίως τις συστάσεις του, όταν διαπιστωθεί ότι δεν έχουν ληφθεί

(*) ΕΕ αριθ. L 332 της 31. 12. 1993, σ. 7.

αποτελεσματικά μέτρα σύμφωνα με το άρθρο 104 Γ παράγραφος 8, λαμβάνεται αμέσως μετά την παρέλευση της προθεσμίας του άρθρου 3 παράγραφος 4 του παρόντος κανονισμού.

2. Το Συμβούλιο, προκειμένου να εκτιμήσει εάν έχουν ληφθεί αποτελεσματικά μέτρα κατά εφαρμογή των συστάσεων βάσει του άρθρου 104 Γ παράγραφος 7, βασίζεται στις αποφάσεις που έχει εξαρτήσει δημοσίως η κυβέρνηση του συγκεκριμένου κράτους μέλους.

Άρθρο 5

Η απόφαση με την οποία το Συμβούλιο ειδοποιεί το συμμετέχον κράτος μέλος να λάβει μέτρα για τη μείωση του ελλειμματος, σύμφωνα με το άρθρο 104 Γ παράγραφος 9, λαμβάνεται εντός μηνός από την απόφαση με την οποία το Συμβούλιο διαπίστωσε ότι δεν έχουν ληφθεί αποτελεσματικά μέτρα, σύμφωνα με το άρθρο 104 Γ παράγραφος 8.

Άρθρο 6

Εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 104 Γ παράγραφος 11, το Συμβούλιο αποφασίζει την επιβολή κερφικών βάσει του άρθρου 104 Γ παράγραφος 11. Η απόφαση αυτή λαμβάνεται το αργότερο εντός δυο μηνών από την απόφαση με την οποία το Συμβούλιο ειδοποιεί το συγκεκριμένο συμμετέχον κράτος μέλος να λάβει μέτρα, σύμφωνα με το άρθρο 104 Γ παράγραφος 9.

Άρθρο 7

Εάν ένα συμμετέχον κράτος μέλος δεν ενεργήσει σύμφωνα με τις διαδικασίες αποφάσεις του Συμβουλίου βάσει του άρθρου 104 Γ παράγραφος 7 και 9, η απόφαση του Συμβουλίου περί επιβολής κερφικών, σύμφωνα με την παράγραφο 11 του άρθρου 104 Γ, λαμβάνεται εντός δεκάμηνου από τις ημερομηνίες γνωστοποίησης βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3605/93 τις οποίες αναφέρει το άρθρο 3 παράγραφος 3 του παρόντος κανονισμού. Σε περίπτωση εκκείμενων ελλειμμάτων που κρίνεται υπερβολικό από το Συμβούλιο, εφαρμόζεται επισπευσμένη διαδικασία.

Άρθρο 8

Η απόφαση με την οποία το Συμβούλιο επιτείνει τις κερφικές, σύμφωνα με το άρθρο 104 Γ παράγραφος 11, εγείρεται από τη μεταβολή των καταθέσεων σε πρόσθια σύμφωνα με το άρθρο 14 του παρόντος κανονισμού, λαμβάνεται το αργότερο εντός δμήνου από τις ημερομηνίες γνωστοποίησης που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3605/93. Η απόφαση με την οποία το Συμβούλιο καταργεί μερικές ή και όλες τις αποφάσεις του σύμφωνα με το άρθρο 104 Γ παράγραφος 12, λαμβάνεται το συντομότερο και οριστικά εντός δμήνου από τις ημερομηνίες γνωστοποίησης που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3605/93.

ΤΜΗΜΑ 3

ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ

Άρθρο 9

1. Η διαδικασία υπερβολικού ελλειμματος αναστέλλεται
  - εάν το συγκεκριμένο κράτος μέλος ενεργήσει σύμφωνα με τις συστάσεις βάσει του άρθρου 104 Γ παράγραφος 7,
  - εάν το συγκεκριμένο συμμετέχον κράτος μέλος ενεργήσει σύμφωνα με την ειδοποίηση βάσει του άρθρου 104 Γ παράγραφος 9.

2. Το διάστημα κατά το οποίο αναστέλλεται η διαδικασία δεν συμπεριλαμβάνεται στους δυο μήνες που αναφέρονται στο άρθρο 7, ούτε στους δυο μήνες που αναφέρονται στο άρθρο 6 του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 10

1. Η Επιτροπή και το Συμβούλιο παρακολουθούν την εκτέλεση των μέτρων τα οποία λαμβάνει
  - το συγκεκριμένο κράτος μέλος, ανταποκρινόμενο στις συστάσεις βάσει του άρθρου 104 Γ παράγραφος 7,
  - το συγκεκριμένο συμμετέχον κράτος μέλος, ανταποκρινόμενο στην ειδοποίηση βάσει του άρθρου 104 Γ παράγραφος 9.

2. Αν το συμμετέχον κράτος μέλος δεν λαμβάνει μέτρα ή, κατά τη κρίση του Συμβουλίου, τα μέτρα του είναι ανεπαρκή, το Συμβούλιο λαμβάνει αμέσως απόφαση δυνάμει του άρθρου 104 Γ παράγραφος 9 ή 11 αντίστοιχα.

3. Εάν από τα πραγματικά στοιχεία βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3605/93, προκύπτει ότι το συμμετέχον κράτος μέλος δεν έχει διορθώσει το υπερβολικό έλλειμμα εντός των χρονικών ορίων που καθορίζονται είτε στις συστάσεις βάσει του άρθρου 104 Γ παράγραφος 7, είτε στην ειδοποίηση βάσει του άρθρου 104 Γ παράγραφος 9, το Συμβούλιο λαμβάνει αμέσως απόφαση, δυνάμει του άρθρου 104 Γ παράγραφος 9 ή παράγραφος 11 αντίστοιχα.

ΤΜΗΜΑ 4

ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Άρθρο 11

Εάν το Συμβούλιο αποφασίσει να επιβάλει κερφικές σε συμμετέχον κράτος μέλος σύμφωνα με το άρθρο 104 Γ παράγραφος 11, απαιτεί κατά κανόνα άμεση κατάθεση. Το

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΧΡΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΘΩΡΙΑ ΠΟΥ ΙΣΧΥΟΥΝ ΓΙΑ ΤΟ ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

1. Προκειμένου να εξασφαλισθεί η ίση μεταχείριση όλων των κρατών μελών, το Συμβούλιο, όταν λαμβάνει αποφάσεις σχετικά με τα θέματα 2, 3 και 4 του παρόντος κανονισμού, λαμβάνει υπόψη του το διαφορετικό οικονομικό έτος του Ηνωμένου Βασιλείου, ώστε να αποφευχθεί το σχετικά με το Ηνωμένο Βασίλειο σε χρονική στιγμή του οικονομικού του έτους αντίθεση με τη στιγμή κατά την οποία ελαβε η πρόκειται να λάβει αποφάσεις για τα λοιπά κράτη μέλη.
2. Αντί των διατάξεων που αναφέρονται στη στήλη I παρακάτω, ισχύουν οι διατάξεις της στήλης II

Στήλη I	Στήλη II
«εντός τριών μηνών από τις ημερομηνίες υιοθέτησης που ορίζονται στο άρθρο 4 παραγράφους 2 και 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3605/93 του Συμβουλίου» άρθρο 3 παράγραφος 3)	«εντός πέντε μηνών από το τέλος του οικονομικού έτους κατά το οποίο συγκινηθήκε το έλλειμμα»
«εντός του έτους που ακολουθεί» άρθρο 3 παράγραφος 4)	«εντός του οικονομικού έτους που ακολουθεί»
«εντός δεκαμηνών από τις ημερομηνίες υιοθέτησης βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3605/93 του Συμβουλίου, τις οποίες αναφέρει το άρθρο 3 παράγραφος 3 του παρόντος κανονισμού» άρθρο 7	«εντός δεκαμηνών από το τέλος του οικονομικού έτους κατά το οποίο πήρε χώρα η έλλειψη»
«του προηγούμενου έτους» άρθρο 11 παράγραφος 4)	«του προηγούμενου οικονομικού έτους»

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΧΡΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΘΩΡΙΑ ΠΟΥ ΙΣΧΥΟΥΝ ΓΙΑ ΤΟ ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

1. Προκειμένου να εξασφαλισθεί η ίση μεταχείριση όλων των κρατών μελών το Συμβούλιο, όταν ληφθούν αποφάσεις σχετικά με τα θέματα 2, 3 και 4 του παρόντος κανονισμού, ληφθούν υπόψη τον το διαφορετικό οικονομικό έτος του Ηνωμένου Βασιλείου, ώστε να αποφευχθεί το σχετικά με το Ηνωμένο Βασίλειο σε χρονική στιγμή του οικονομικού του έτους, ανάλογη με τη στιγμή κατά την οποία έλαβε η πρόκειται να λάβει αποφάσεις για τα λοιπά κράτη μέλη.
2. Αντί των διατάξεων που αναφέρονται στη στήλη I παρακάτω, ισχύουν οι διατάξεις της στήλης II:

Στήλη I	Στήλη II
«εντός τριών μηνών από τις ημερομηνίες γνωστοποίησης που ορίζονται στο άρθρο 4 παραγράφους 2 και 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3605/95 του Συμβουλίου» «άρθρο 3 παράγραφος 3)	«εντός πέντε μηνών από το τέλος του οικονομικού έτους κατά το οποίο σημειώθηκε το έλλειμμα»
«εντός του έτους που ακολουθεί» «άρθρο 3 παράγραφος 4)	«εντός του οικονομικού έτους που ακολουθεί»
«εντός δεκαημέρου από τις ημερομηνίες γνωστοποίησης βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 3605/95 του Συμβουλίου τις οποίες αναφέρει το άρθρο 3 παράγραφος 3 του παρόντος κανονισμού» «άρθρο 5»	«εντός δεκαημέρου από το τέλος του οικονομικού έτους κατά το οποίο σημειώθηκε το έλλειμμα»
«του προηγούμενου έτους» «άρθρο 12 παράγραφος 1)	«του προηγούμενου οικονομικού έτους»

II

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων δεν απαιτείται δημοσίευση)

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 7ης Ιουλίου 1997

περί των γενικών προσανατολισμών της οικονομικής πολιτικής της Κοινότητας και των κρατών μελών

(97/479/ΕΚ)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Εχοντας υπόψη

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και ιδίως το άρθρο 103 παράγραφος 2,

τη σύσταση της Επιτροπής,

τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Αισטרφταν της 16ης και 17ης Ιουνίου 1997,

ΣΥΝΙΣΤΑ

1. Βασικοί στόχοι: ανάπτυξη, απασχόληση και σύγκλιση

Από το καλοκαίρι του 1996, όταν εγκρίθηκαν οι προηγούμενοι προσανατολισμοί στην Κοινότητα σημειώθηκε μια μέτρια ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας. Από την πλευρά της προσφοράς, οι θεμελιώδεις παράμετροι συνεχίζουν να βελτιώνονται ενώ οι προοπτικές όσον αφορά τη ζήτηση είναι ευνοϊκότερες. Οι εξελίξεις αυτές, σε συνδυασμό με τον ολοένα και πιο ισορροπημένο συνδυασμό μακροοικονομικών πολιτικών και τη διαφαινόμενη βελτίωση της ελιτιστικότητας, αναμένεται ότι θα επιτρέψουν τη σταδιακή ενίσχυση του αναπτυξιακού ρυθμού και την επάνοδο του στο επίπεδο της δυναμικής του τάσης κατά το τρέχον έτος ενώ για το επόμενο έτος προβλέπεται ότι θα υπερβεί κατά πολύ την εν λόγω τάση.

Στην παρούσα κατάσταση, η προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί σε δυο καθοριστικής σημασίας ζητήματα, όπου τα επιτευχθέντα εκατέρωθεν αποτελέσματα θα αλληλοενισχύονται. Καταρχάς, αν και αναμένεται ότι βραχυπρόθεσμα η απασχόληση θα σημειώσει μια

συστηματική ενδο, ωστόσο πρέπει στην Κοινότητα να ανέλθει το γενικό ποσοστό απασχόλησης και να μειωθεί η ανεργία σημαντικά όπως τονίζεται στη δήλωση του Δουβλίνου για την απασχόληση «Το πρόβλημα των θέσεων εργασίας». Κατά δεύτερο λόγο, παρά τη σημαντική πρόοδο που επιτεύχθηκε κατά τα τελευταία έτη στη σταθερότητα των τιμών και την εξομάλυνση των δημοσίων οικονομικών, απαιτείται περαιτέρω πρόοδος. Αυτό επίσης απαιτείται στην επέκταση και τη διατήρηση υψηλού βαθμού συγκλίσης, προκειμένου να καταστεί δυνατή η συμμετοχή στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) ήδη από την 1η Ιανουαρίου 1999, ενός σημαντικού αριθμού κρατών μελών. Κατά τη διάρκεια των προσεχών τριμήνων είναι ιδιαίτερα σημαντικό να διευκυνθεί κάθε αμφιβολία σχετικά με την αντιστοίχιση των κριτηρίων του Μάαστριχτ και την εισαγωγή του ενιαίου νομισματός το 1999, προκειμένου να δοθεί η διαβεβαίωση στους πολίτες και στις επιχειρήσεις της Ευρώπης ότι θα αποφευχθούν να επηρεαστούν πραγματικά από τις ευκαιρίες που προσφέρει η ΟΝΕ, ώστε έτσι να εννοηθεί η ανάπτυξη και η απασχόληση. Υποδηλώνεται ότι η δημοσιονομική εξομάλυνση θα αποτελέσει σημαντικά μεσοπρόθεσμα πλεονεκτήματα για την ανάπτυξη και την απασχόληση, η συνέχιση των προσπαθειών δημοσιονομικής σταθεροποίησης είναι προς το συμφέρον όλων των κρατών μελών.

Καθώς στην ενιαία αγορά και στην ΟΝΕ, η Κοινότητα μετατρέπεται σε μια από τις κορυφαίες οικονομικές ενότητες του πλανήτη, Μεσομακροπρόθεσμα η Κοινότητα διαθέτει σημαντικό δυναμικό για την επέκταση τεχνολογικής πρόοδου, δημιουργίας θέσεων απασχόλησης και τη σταθερή πλούτου. Για να επιτευχθεί πλήρως το δυναμικό αυτό, η Κοινότητα οφείλει να επιτύχει σταδιακά έναν υψηλό δείκτη απασχόλησης. Με τον τρόπο αυτό θα έχει τη δυνατότητα να διατηρήσει, μέσω των ορισμένων μεταρρυθμίσεων, τη βιωσιμότητα

των συνταξιοδοτικών συστημάτων, τα οποία αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα των συστημάτων κοινωνικής προστασίας των κρατών μελών.

Η επάνοδος και η διατήρηση υψηλού και μη πληθωριστικού αναπτυξιακού ρυθμού βάσει υψηλών δημοσίων οικονομικών θα δημιουργήσει ευνοϊκό πολιτικοκοινωνικό περιβάλλον για την αντιμετώπιση του προβλήματος της ανεργίας στην Κοινότητα.

Ωστόσο, ενόσω οι διαρθρωτικές ανεπάρκειες εξακολουθούν να περιορίζουν τόσο την ανάπτυξη όσο και το βαθμό στον οποίο η ανάπτυξη μπορεί να δημιουργήσει μεγαλύτερο αριθμό θέσεων απασχόλησης, τα περισσότερα κράτη μέλη πρέπει να εφαρμόσουν διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις.

Υψηλό ποσοστό απασχόλησης μπορεί να επιτευχθεί μόνο εάν το παραγωγικό δυναμικό είναι αρκετά μεγάλο. Ο σημερινός ρυθμός των επενδύσεων δεν φανερώνει να δίνει αυτή τη δυνατότητα. Συνεπώς πρέπει να διατηρηθούν οι επιμέρους ευνοϊκοί επενδυτικοί όροι, στον αφορά τα υψηλά κέρδη και τα χαμηλά επιτόκια. Επιπρόσθετα, πρέπει να επιδιωχθεί δραστηριότητα ή υλοποίηση των διευρυπλαισίων δικτύων στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και των επικοινωνιών, όπου τα υπάρχοντα κοινοτικά οικονομικά μέσα και η Ευρωπαϊκή Τραπεζία Επενδύσεων θα διαδραματίσουν βασικό ρόλο με μερίμνηρη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα. Οι επενδύσεις σε ανθρώπινους πόρους, καθώς και οι επενδύσεις στην απόκτηση γνώσεων και επαγγελματικών προσόντων υπάρχουν επίσης να τονισθούν περαιτέρω την απασχόληση, όπου επίσης τονίζεται στην έκθεση της Επιτροπής: «Η Ευρώπη ως οικονομική αντίοτήτα».

Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη και τα κοινοτικά θεσμικά όργανα καλούνται, σύμφωνα με το άρθρο 102 Α της συνθήκης, να ισχυριστούν τις οικονομικές τους πολιτικές με σκοπό την επίτευξη σημαντικής πρόοδου προς την κατεύθυνση μιας βιώσιμης και μη πληθωριστικής ανάπτυξης και ενός ευχάριου επιπέδου απασχόλησης σε δύο αυτούς στόχους, αναγκαίως, οντας μεταξύ των στόχων του άρθρου 2 της συνθήκης. Για το σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη και τα κοινοτικά θεσμικά όργανα καλούνται επίσης να συντονίσουν τις πολιτικές τους (άρθρα 3 Α και 103), λαμβάνοντας έμφαση την αυξημένη ολοκλήρωση των οικονομιών τους.

2. Συνδυασμός μερών μακροοικονομικής πολιτικής προανατολισμένης στην ανάπτυξη και στη σταθερότητα

Με τους προαναφερθέντες γενικούς προανατολισμούς επαναβεβαιώνεται ότι για να επιτευχθεί μια βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, στηρίζομενη στις επενδύσεις, και να βελτιωθεί ο ρυθμός δημοσίων θέσεων απασχόλησης σε μακροπρόθεσμα βάση, είναι πληθωριστικός πίεση, εξισορροπία να είναι απαραίτητη η εφαρμογή κοινής μακροοικονομικής πολιτικής η οποία να συνεχιστεί να βασίζεται στα τρία κεντρικά στοιχεία, όπως είναι προαναφερθέντα στους προανατολισμούς του 1990.

— μια νομισματική πολιτική προανατολισμένη προς τη σταθερότητα, που δεν θα υλοποιείται από πρόσφατες δημοσιονομικές και μισθολογικές εξελίξεις.

— συνεχείς προσπάθειες για την εξυγίανση των δημοσίων οικονομικών στα περισσότερα κράτη μέλη, σύμφωνα με τους στόχους των προγραμμάτων συγχώλησης.

— εξέλιξη των ονομαστικών μισθών συμβατή με την επιδιωκόμενη σταθερότητα των τιμών ταυτόχρονα η εξέλιξη των πραγματικών μισθών θα πρέπει να είναι χαμηλότερη από την αύξηση της παραγωγικότητας, ώστε να ενισχυθεί η αποδοτικότητα των επενδύσεων για τη δημιουργία απασχόλησης.

Όσο ανεπικότερα θα είναι τα δημοσιονομικά μέτρα και οι μισθολογικές εξελίξεις προς το σταθεροποιητικό ρόλο της νομισματικής πολιτικής, τόσο βεβαιότερη θα είναι η συμβολή των νομισματικών συνθηκών, συμπροκαταβλεπόμενων των συναλλαγματικών ισοτιμιών και των μακροπρόθεσμων επιτοκίων, στην οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση.

Η άσταση για την εξέλιξη των ονομαστικών μισθών μπορεί να εξετασθεί, όπου ενδεικνύεται, σύμφωνα με τις παραβλεπόμενες τάσεις στο μερίδιο των μισθών στην συνολική προστιθέμενη αξία.

Μεσοπρόθεσμα, η ΟΝΕ θα παραμείνει η θεμελιώδης βάση στο σύνδυο των μακροοικονομικών πολιτικών που έχει προοδευτικά επιτευχθεί στην Κοινότητα και που πρέπει να ληφθεί πλήρως υπόψη από τους κοινωνικούς εταίρους και τους επιχειρηματίες.

1. Μια κοινή νομισματική πολιτική από την εφευρηματική ανεξαρτητής Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπεζίας θα αποσκοπεί προτίστως στη σταθερότητα των τιμών, ενώ παράλληλα, χωρίς να θυσιάζει ο προαναφερθείς στόχος, θα υποστηρίζει και τις γενικές οικονομικές πολιτικές στην Κοινότητα προκειμένου να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων οι οποίοι ορίζονται στο άρθρο 2 της συνθήκης.

α) Η εφαρμογή των διατάξεων της συνθήκης σε θέματα δημοσιονομικής πολιτικής (άρθρα 104-106 Γ) και του συμφωνού σταθερότητας και ανάπτυξης θα εξασφαλίσει υψηλές και πεδωραχημένες δημοσιονομικές πολιτικές. Με την επιβίβαση αυτών των κοινών διατάξεων, την ενθύνη για τις δημοσιονομικές πολιτικές θα εξασφαλισθούν να την έχουν οι κεντρικές εθνικές κυβερνήσεις, οι οποίες θα πρέπει να συντονίσουν τις δημοσιονομικές τους πολιτικές στο πλαίσιο των γενικών προανατολισμένων οικονομικής πολιτικής.

β) Η άσκηση νομισματικών και δημοσιονομικών πολιτικών που ενδύνουν τη σταθερότητα και την εξέλιξη των κεντρικών νομισματικών διαχειρισμένων στην ενομο, θα διενεργούνται και θα ενδιαφέρονται τη δέουσα εξέλιξη των μισθών, οι οποίοι καθορίζονται από ανώνυμους κοινωνικούς εταίρους, σύμφωνα με τις ισχύουσες πρακτικές στην κάθε χώρα. Η εξέλιξη αυτή αναμένεται επίσης ότι θα διεκδικούνται σε εθνικό επίπεδο, από έναν ευρύτερο κοινωνικό διά-

λογο με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, ο οποίος θα διεξαχθεί στο μέτρο των δυνατοτήτων και των παραδόσεων της κάθε χώρας. Μια καλά λειτουργούσα διαδικασία διαμόρφωσης των μισθών είναι αναγκαία προϋπόθεση για την υψηλή οικονομική ανάπτυξη και τη μείωση της ανεργίας. Στο κοινοτικό επίπεδο, η Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 118 Β, θα συνεχίσει να αναπτύσσει τον κοινωνικό διάλογο, ιδίως επί μακροοικονομικών θεμάτων, με στόχο την αξιοποίηση της συναίνεσης, μέρη από την οικονομική στρατηγική που περιλαμβάνεται στους προσανατολισμούς. Μεσοπρόθεσμα, είναι απαραίτητο όπως οι διαφορές της οικονομικής πολιτικής, οι κοινωνικοί έταροι και οι κοινωνικοί φορείς συνειδητοποιήσουν πλήρως το γεγονός ότι η ΟΝΕ θα επιφέρει μια πραγματική *αλλαγή* του συστήματος και θα μεταβάλει οριστικά τον τρόπο ζωής, όπως των μακροοικονομικών και μισθολογικά προσανατολισμών.

Η εφαρμογή αυτού του νέου πλαισίου δια της συνεργασίας όλων εκείνων που συμμετέχουν στη διαμόρφωση οικονομικών αποφάσεων θα βοηθήσει στη δημιουργία των προϋποθέσεων για μια οικονομική ανάπτυξη στην Κοινότητα η οποία θα είναι διαρκής, υψηλή και θα διευθετήσει απασχόληση.

3. Σταθερότητα των τιμών και τον συναλλαγματική ισοτιμία

Σταθερότητα των τιμών

Η Κοινότητα πέτυχε σημαντική πρόοδο όσον αφορά τη σταθερότητα των τιμών και τη συλλογή των δεικτών πληθωρισμού, πληθωριστική στοιχεία για τη μεσοπρόθεσμη επιτεύξη βιώσιμης ανάπτυξης και την καθιέρωση του ενιαίου νομισματός. Ο μέσος δείκτης πληθωρισμού στην Κοινότητα αναμένεται ότι θα κατέλθει το 1997 στο 2,25%, δηλαδή θα αντιπροσωπεύει το χαμηλότερο ποσοστό που σημειώθηκε από την ίδρυση της ΕΚ. Έτσι, η ΟΝΕ, η Κοινότητα θα πρέπει να θέσει ως στόχο τη μείωση του εν λόγω ποσοστού στο 2% και τη διατήρησή του σε αυτό το επίπεδο σε μεσοπρόθεσμη βάση.

Σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη, ο δείκτης πληθωρισμού ήταν χαμηλός ή μειώθηκε σημαντικά τους πρώτους μήνες του 1997. Τον Απρίλιο του 1997, δεκαέξι κράτη μέλη είχαν δείκτη πληθωρισμού $\leq 2\%$ ή λιγότερο.

Ο πληθωρισμός μειώθηκε ταχέως τους προηγούμενους μήνες σε ορισμένα κράτη μέλη (ειδικότερα στην Ισπανία, την Ιταλία και την Πορτογαλία), αλλά αυτό δεν αντανάκλασε πλήρως στο ενιαίο δείκτη πληθωρισμού που υπολογίστηκε με βάση τον έτος (1). Τον Απρίλιο του 1997, ο μέσος δείκτης πληθωρισμού κατά το τελευταίο

ετος ήταν 2% ή λιγότερο σε εννέα κράτη μέλη (Βέλγιο, Δανία, Γερμανία, Γαλλία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Αυστρία, Φινλανδία και Σουηδία) ήταν μεταξύ 2 και 2,5% στην Ιρλανδία και στο Ηνωμένο Βασίλειο (2) και ήταν περίπου 3% στην Ισπανία, την Ιταλία και την Πορτογαλία. Εξοσον διατηρηθούν οι καλές προσαρμογές επιδομει όσον αφορά τον πληθωρισμό στις τελευταίες αυτές χώρες, ο μέσος δείκτης πληθωρισμού που παρατηρήθηκε επί εννέα ετών θα μειωθεί κατά τους ερχόμενους μήνες.

Στην Ελλάδα, όπου επιτεύχθηκε σημαντική πρόοδος στη μείωση του πληθωρισμού κατά τα πρόσφατα έτη, απαιτείται η καταβολή ενδεδειγμένων προσπάθειων για την επίτευξη των επίσημων στόχων, δηλαδή του 4,5% στα τέλη του 1997 και σε επίπεδο χαμηλότερο του 3% στο τέλος του 1998.

Σταθερότητα των συναλλαγματικών ισοτιμιών

Συμφωνία με το άρθρο 109 Μ, όλα τα κράτη μέλη πρέπει να συνεχίσουν να ενισχύουν τη συναλλαγματική τους πολιτική ως προβλήματα κοινών ενδιαφερόντων. Η Φινλανδία και η Ιταλία εισήλθαν στον ΜΣΙ το εθνοπολιτικό του παρελθόντος έτους και μια σημαντική πλειοψηφία των νομισμάτων του ΜΣΙ έχουν σημειώσει αξιοπρόσεκτη σταθερότητα. Υψηλότερες και πιο αξιόπιστες οικονομικές πολιτικές, συμπεριλαμβανομένων των δημοσιονομικών πολιτικών, έχουν συμβάλει στην καλύτερη εδύσηση των συναλλαγματικών ισοτιμιών εντός της Κοινοτητας. Στο πλαίσιο αυτό, καθώς και με την προσοχή της συμμετοχής στην ΟΝΕ, πρέπει απαραίτητα τα κράτη μέλη να διατηρήσουν — και όπου αυτό χρειάζεται να εντατικοποιήσουν — τις δεσμεύσεις τους για μακροοικονομικές πολιτικές προσανατολισμένες προς τη σταθερότητα. Για χώρες οι οποίες δεν συμμετέχουν στην τη στιγμή στον ΜΣΙ, οι πολιτικές αυτές θα πρέπει επίσης να συμβάλουν στη δημιουργία των προϋποθέσεων που θα καταστήσουν δυνατή τη συμμετοχή αυτή. Η υψηλή μακροοικονομική διαχείριση δημοσιονομική προσηλωμένη για σταθερές ισοτιμίες και χαμηλά μεσοπρόθεσμα επιτόκια εντός της Κοινοτητας και συμβάλει στη σταθερότητα του διεθνούς νομισματικού συστήματος.

4. Υψηλή δημόσια οικονομία

Στην Κοινότητα ως σύνολο, το πραγματικό δημοσιονομικό έλλειμμα υποχώρησε από το 5% του ΑΕΠ το 1995 σε 4,3% το 1996. Ο χαμηλός δείκτης οικονομικής ανάπτυξης που σημειώθηκε το 1996 κατέστησε δυσχερέστερη την προσπάθεια δημοσιονομικής εξυγίανσης και επηρέασε την πραγματική επιτεύχθηκε πρόοδο. Με βάση τα δημοσιονομικά μετρά που απορροφήθηκαν από μέσο Απριλίου 1997, η καθαρή δημόσια ανεργία του δημοσίου στην Κοινότητα ως σύνολο αναμένεται να υποχωρήσει σε επίπεδο χαμηλότερο του 3% του ΑΕΠ το 1997, ενώ για το 1998 αναμένεται η περαιτέρω υποχώρηση του σχετικού δείκτη στο 2,5% του ΑΕΠ.

(1) Όπως καταγράφηκε από τον τελευταίο αναρτηθέντα μήνας δείκτη τιμών καταναλωτή (ΕΔΙΚ) σε σχέση με τον ίδιο μήνα ένα χρόνο νωρίτερα.

(2) Όπως καταγράφηκε από τον αναρτηθέντα μήνα των τελευταίων διαθέσιμων μηνιαίων αναρτηθέντων δεικτών (ΕΔΙΚ) σχετικά με τον πληθωρισμό μέσα από τον διαθέσιμων μηνιαίων αναρτηθέντων δεικτών της προηγούμενης περιόδου.

(1) Για την Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο, η ετήσια βραχυπρόθεσμα στις εκτιμήσεις της Επιτροπής δεδομένου ότι και οι δύο χώρες δεν έχουν ακόμη δημοσιεύσει δεδομένα ΕΔΙΚ με τρόπο που να επιτρέπει υπολογισμό.

Στους προϋπολογισμούς τους για το 1997, τα περισσότερα κράτη μέλη έλαβαν σημαντικά μέτρα για τη μείωση του ελλείμματός του στο 3% του ΑΕΠ ή και σε ακόμη κατώτερα επίπεδα. Τα κράτη μέλη πρέπει οπωσδήποτε να εφαρμόσουν κατά τρόπο απαρέγκλιτο τους προϋπολογισμούς αυτούς και να λάβουν άμεσα διορθωτικά μέτρα σε περίπτωση παρεκκλίσεως από τους δημοσιονομικούς στόχους. Όσον αφορά τους προϋπολογισμούς για το 1998, στα περισσότερα κράτη μέλη επιβάλλεται η λήψη νέων μέτρων για τη μείωση του ελλείμματός προκειμένου να επιτευχθούν τους στόχους των προγραμμάτων συγκύλισης. Τα μέτρα αυτά συνεισβάλουν στην αποκατάσταση της ελαττωμένης εμπιστοσύνης σχετικά με το διαρκή χαρακτήρα της προσπάθειας δημοσιονομικής εξυγίανσης, ιδίως στις χώρες εκείνες όπου το δημοσιονομικό έλλειμμα δεν ανανεείται να διασφαριστεί σε επίπεδα ακόμη κατώτερα του 3% του ΑΕΠ το 1997 ή όπου ο προϋπολογισμός του 1997 περιελάμβανε προσωρινά μέτρα ή όπου η σχέση χρέους/ΑΕΠ δεν μειώνεται αρκετά και δεν πλησιάζει την τιμή αναφοράς με ικανοποιητικό ρυθμό. Η προσπάθεια αυτή είναι κρισιμότητα, όχι μόνο για την ικανοποίηση των δημοσιονομικών κριτηρίων του Μαστριχτ, αλλά και για την πραγματοποίηση περαιτέρω προόδου προς την μεσοπρόθεσμη επίτευξη του στόχου για έναν σχεδόν ισοσκελισμένο ή πλεονεκτητικό προϋπολογισμό υπό κανονικές συνθήκες, όπως ορίζεται στο συνομινο σταθερότητας και ανάπτυξης, ώστε να διασφαλιστεί η εφαρμογή ενός συνδυασμού μέσων δημοσιονομικής πολιτικής, τραπεζατομικιακής στην ανάπτυξη και στη σταθερότητας.

Είναι ανάγκη τα προγράμματα δημοσιονομικής προσαρμογής να είναι κεντρικά και βιώσιμα. Το βίαιος της προσαρμογής θα πρέπει να καταναλωθεί με δικαίο τρόπο. Για τα νέα κράτη μέλη πρέπει τα προγράμματα να είναι δημόσια. Η διασφάλιση απαιτεί να εφαρμόζονται κεντρικά σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, και να μην υπάρχουν κεντρικοί και περιφερειακοί κλάδοι. Επιπλέον, οι επίσημοι προϋπολογισμοί ή οι μεσοπρόθεσμοι δημοσιονομικοί προγράμματα θα πρέπει να δικαιολογούν σαφώς τις οικονομικές πολιτικές στις οποίες βασίζονται. Πρωταρχικό για έναν άριστο αποτέλεσμα, τα μέτρα μείωσης του ελλείμματός πρέπει να αποσκοπούν τιμω μιας σαφούς μεσοπρόθεσμης στρατηγικής, συμπεριλαμβανομένων των αναγκαίων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, όπως αναφέρεται στα προγράμματα συγκύλισης, και από την άρχη του τρίτου πλάγιου, στα προγράμματα σταθερότητας ή συγκύλισης. Τα προγράμματα αυτά θα πρέπει να παρακολουθούνται από κοινά σε κοινοτικό επίπεδο.

Η υλοποίηση του οικονομικού πλεονεκτημάτων της δημοσιονομικής εξυγίανσης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ποιότητα των λαμβανόμενων μέτρων. Σχετικά οι παρόντες προαναφερθείσες επιβεβαιώνουν τις γενικές αρχές που είναι κατά και σε προαναφερθέντες προαναφερθείσες. Πρέπει, στις περισσότερες χώρες, μέλη είναι επιθυμητό να λάβει μεγαλύτερη επίσημη στη συγκύλιση των δαπανών και στην αμείωση της συνολικής φορολογικής επιβάρυνσης, λαμβάνοντας υπόψη, όπου απαιτείται, των σχεδίων μεταξύ των συστημάτων κοινωνικών ασφαλιστικών πληρωμών και του φορολογικού συστήματος. Σε αυτά τα κράτη μέλη, η δράση θα πρέπει να εστιαστεί σε διαφορετικά μέτρα

για τον καλύτερο έλεγχο των δαπανών που αφορούν τη δημόσια κατανάλωση, τα κρατικά συνταξιοδοτικά ταμεία, την υγειονομική περίθαλψη, τα επιδόματα ανεργίας και τις επιδοτήσεις. Εάν οι αυξήσεις της φορολογίας είναι αναπόφευκτες θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε να ελασματοποιηθούν τα αρνητικά αποτελέσματα στην ανάπτυξη και την απασχόληση και να αποφευχθεί η αναξιοπώρωση των πληθυσμιακών πιεσών. Δεύτερον, στο μέτρο του δυνατού και χωρίς να απειληθεί η αναγκαία μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων, οι προτεραιότερες δαπανών του δημοσίου μπορούν να εννοήσουν παραγωγικές δραστηριότητες όπως είναι οι επενδύσεις σε έργα υποδομής, σε ανθρώπινο κεφάλαιο και σε ενεργητικές προτιμήσεις της αγοράς εργασίας. Τρίτον, η επιθυμιακή μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης ή του βάρους των κοινωνικών συνεισφορών στα περισσότερα κράτη μέλη θα πρέπει να γίνει με τρόπο συνεπή προς την επίτευξη και τη διατήρηση υψηλών δημοσιονομικών ισσορροπιών. Οι δημοσιονομικές αλλαγές στα κράτη μέλη θα δημοσιονομούν πένες στις δημόσιες δαπάνες κατά τα ερχόμενα έτη. Σχετικά τα κράτη μέλη θα πρέπει να επανεξετάσουν την οικονομική βιωσιμότητα των συστημάτων της κοινωνικής προστασίας και συνταξιοδότησης και να εφαρμόσουν εγχαίρις μεταρρυθμίσεις.

Δεδομένης της σχέσης μεταξύ φορολογικής πολιτικής αφενός και της ενταξίας προς τις ΟΝΕ και της καταπόνησης της ανεργίας αφετέρου, τα κράτη μέλη πρέπει να μειώσουν τον συντονισμό των φορολογικών μέτρων. Θα πρέπει να αποφευχθεί ο κίνδυνος και επίσημοι ανταγωνισμοί μεταξύ φορολογικών συστημάτων των διαφόρων κρατών μέλων. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη κλιμακώνει να εξετάσουν τη σκοπιμότητα καθιέρωσης ενός κοινού συντελεστή φόρου ο οποίος θα ορίζει λογικά δικαιολογητές αρχές κεντρικού φορολογικού επιτηδεύματος.

Όσον αφορά τα μνημονιακά κράτη μέλη, είναι οπότε — η Γαλλία, η Ιρλανδία, το Λιχτενστάιν, η Κάτω Χώρας και η Φινλανδία — πληρωμένων υπό το κριτήριο του 3% το 1996. Στη Δανία ή της οποίας ο προϋπολογισμός ανανεούται να παραμείνει πλεονεκτητικό κατά το τρίτο έτος, πρέπει οπωσδήποτε να παύσει η επίδοση αυτή με όλη τη διάρκεια του οικονομικού κύκλου, προκειμένου να διατηρηθεί ο δείκτης δημοσίου χρέους/ΑΕΠ σε πτωτική τροχιά. Η Ιρλανδία θα πρέπει να ελαττωθεί από τον υψηλότερο υψηλό δείκτη ανάπτυξης προκειμένου να ενταχιστεί στην τάξη προτιμήσεις μείωσης των δημοσίων δαπανών και να επιτύχει περαιτέρω πρόοδο προς την επίτευξη της οριστικής δημοσίων δαπανών και εσοδών. Η πολιτική προσαρμογών των δημοσίων δαπανών πρέπει επίσης να συνεχιστεί στις Κάτω Χώρες και στην Ιρλανδία, όπου πρέπει να μεταβληθούν ιδιαίτερα προστιθέμενες αποκτώσε των δαπανών κοινωνικής αλληλεγγύης, γεγονός το οποίο θα καταστήσει δυνατή την περαιτέρω ελάττωση του μη υλοποιημένου κριτηρίου της εσοδικής των εσοδών εισοδημάτων ή των εσοδών που συνεχίζονται επιβάρυνση την απασχόληση.

Στο δέλιχο προβλέπεται ότι το 1997 το δημοσιονομικό έλλειμμα θα ανέλθει στο 3% του ΑΕΠ ή σε μικρότερο επίπεδο. Συμφωνία με τις δημοσιονομικές πολιτικές σε έλλειμμα ανανεούται ότι θα κληθεί περαιτέρω το 1998. Για να συνεχισθεί η δημοσιονομική εξυγίανση, η κεντρική

νηση του Βελγίου θα πρέπει να εφαρμόσει ανστηρά το νέο πρόγραμμα σύγκλισης. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην εξυγίανση των λογαριασμών κοινωνικής ασφάλισης στο πλαίσιο της οποίας βασικά στοιχεία είναι η καθιέρωση αποτελεσματικών μηχανισμών για τον καλύτερο έλεγχο των δαπανών υγείας και τη συνεχιση των μεταρρυθμίσεων στο συνταξιοδοτικό τομέα.

Στη Γερμανία, αναμένεται ότι το 1997 το δημοσιονομικό έλλειμμα θα ανέλθει στο 3% του ΑΕΠ ή σε χαμηλότερο επίπεδο. Βάσει των σημερινών πολιτικών, το έλλειμμα αναμένεται ότι θα σημειώσει περαιτέρω ελαφρά υποχώρηση το 1998. Η γερμανική κυβέρνηση ανέλαβε ισχυρή δεσμεύση για λήψη όλων των απαραίτητων μέτρων προκειμένου να επιτύχει το κριτήριο του 3% το 1997, ενώ παράλληλα πρέπει να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για να ανακοιτεί η ανεξέλιξη τάση του δείκτη δημόσιου χρέους ΑΕΠ. Ο ρυθμός δημοσιονομικής εξυγίανσης πρέπει να διατηρηθεί και κατά το 1998, σύμφωνα με το νέο πρόγραμμα σύγκλισης. Οι συνεχιζόμενες προσπάθειες δημοσιονομικής εξυγίανσης θα πρέπει να εστιάζουν στην περαιτέρω μείωση του υπερδύου των δημοσίων δαπανών στην οικονομία, συμπεριλαμβανομένων μεταρρυθμίσεων στο φορολογικό σύστημα και στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε εμψύχωση της φορολογικής επιβάρυνσης χωρίς να επηρεάσει ή αναστήση τηρήσει των δημοσιονομικών στόχων του νέου προγράμματος σύγκλισης.

Στην Ισπανία αναμένεται ότι το 1997 το δημοσιονομικό έλλειμμα θα ανέλθει στο 3% του ΑΕΠ ή σε χαμηλότερο επίπεδο. Βάσει των εφαρμοζομένων σήμερα πολιτικών, το έλλειμμα αναμένεται ότι θα σημειώσει περαιτέρω ελάφυνση υποχώρηση κατά το 1998. Στο πλαίσιο του προϋπολογισμού για το 1998, οι ισπανικές αρχές, οι οποίες ανέλαβαν ισχυρή δεσμεύση για επίτευξη του στόχου του 3% του ΑΕΠ όσον αφορά το έλλειμμα κατά το 1997, πρέπει να συνεχίσουν την προσπάθεια δημοσιονομικής εξυγίανσης όπως αυτό προβλέπεται στο νέο πρόγραμμα σύγκλισης. Πρέπει απαραίτητα να συνεχιστεί η υλοποίηση των διαρθρωτικών μέτρων μείωσης του ελλείμματος, ιδιαίτερα εκείνων που αποσκοπούν στη μείωση των τακτικών δαπανών και στην καλύτερη δημοσιονομική διαχείριση.

Στη Γαλλία, αναμένεται ότι το 1997 το δημοσιονομικό έλλειμμα θα ανέλθει στο 3% του ΑΕΠ ή σε χαμηλότερο επίπεδο. Βάσει των σημερινών πολιτικών, δεν αναμένεται περαιτέρω αισθητή υποχώρηση του ελλείματος το 1998. Η δημοσιονομική εξυγίανση πρέπει να αποκτήσει ισχυρό χαρακτήρα σε μεσοπρόθεσμα βάση μέσω της αυστηρής εφαρμογής του προγράμματος συμφωνηθέντος προγράμματος σύγκλισης. Ιδιαίτερα, είναι απαραίτητο να συγκρατηθούν οι δαπάνες υγείας και να εξισορροπηθούν οι λογαριασμοί κοινωνικής ασφάλισης, ενώ παράλληλα πρέπει να εξασφαλιστεί ότι οι προβλεπόμενες μειώσεις φόρων, οι οποίες καθυστερούν την ανάπτυξη και ενισχύουν την απασχόληση, δεν θα κινούν το ρυθμό μείωσης του ελλείμματος.

Στην Ιταλία με τα νέα μέτρα που ελήφθησαν το Μάρτιο, το δημοσιονομικό έλλειμμα θα φτάσει το 3% του ΑΕΠ το 1997. Οι Ιταλικές αρχές πρέπει να λάβουν

κάθε αναγκαίο μέτρο προς επίτευξη του στόχου αυτού. Για να μειωθεί το έλλειμμα κάτω του 3% το 1998 και τα επόμενα έτη πρέπει οπωσδήποτε να εφαρμοστεί πλήρως το προσαφώς εγκριθέν πρόγραμμα σύγκλισης. Οι στόχοι αυτοί πρέπει να θεωρηθούν από την ιταλική κυβέρνηση ως ορατές, ώστε να αποφευχθούν αποτυχίες και να μειωθεί ταχύτερα ο λόγος του δημοσίου χρέους. Το 1988, στα πλαίσια του προϋπολογισμού πρέπει να δοθεί έμφαση σε μέτρα μόνιμου αποτελέσματος στη μείωση του ελλείμματος, περιλαμβανομένων και των διαρθρωτικών, δεδομένου ότι τα τελευταία αυτά θα επηρεάσουν θετικά την αποτελεσματικότητα όλων των οικονομικών συστημάτων. Βασικής σημασίας είναι η μεταρρύθμιση του κράτους πρόνοιας και του ιταλικού φορολογικού συστήματος.

Στην Αυστρία, αναμένεται ότι το 1997 το δημοσιονομικό έλλειμμα θα ανέλθει στο 3% του ΑΕΠ ή σε χαμηλότερο επίπεδο. Βάσει των σημερινών πολιτικών αναμένεται ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα θα σημειώσει περαιτέρω ελάφυνση υποχώρηση κατά το 1998. Η αυστριακή κυβέρνηση καλείται να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την επίτευξη του στόχου του 3% του ΑΕΠ όσον αφορά το δημοσιονομικό έλλειμμα κατά το 1997 και να διασφαλίσει τη συνεχιση των προσπάθειων δημοσιονομικής εξυγίανσης κατά τα επόμενα έτη με τον ίδιο προγράμματος συνεχώς και, εφόσον κριθεί απαραίτητο ενισχυμένων διαρθρωτικών προσαρμογών.

Στην Πορτογαλία αναμένεται ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα θα ανέλθει το 1997 στο 3% του ΑΕΠ ή σε χαμηλότερο επίπεδο. Στον προϋπολογισμό του 1998, οι πορτογαλικές αρχές, οι οποίες έχουν δεσμευθεί πλήρως να επιτύχουν το στόχο του 3% του ΑΕΠ το 1997, θα πρέπει να εξακολουθήσουν τη δημοσιονομική εξυγίανση όπως προβλέπεται στο νέο πρόγραμμα σύγκλισης. Βάσει των σημερινών πολιτικών, το έλλειμμα αναμένεται ότι θα σημειώσει περαιτέρω ελάφυνση υποχώρηση το 1998. Η νέα στρατηγική η οποία συμφωνήθηκε μεταξύ της κυβέρνησης και των κοινωνικών εταίρων πρέπει να εφαρμοστεί κατά τρόπο ανστηρό ώστε να επιτευχθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά τη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης, καθώς και των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης και φορολογίας.

Στη Σουηδία, αναμένεται ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα θα είναι το 1997 λιγότερο από 3% του ΑΕΠ. Βάσει των σημερινών πολιτικών, το έλλειμμα προβλέπεται ότι θα σημειώσει περαιτέρω σημαντική υποχώρηση κατά το 1998. Η Σουηδία θα πρέπει να συνεχίσει την εφαρμογή του προγράμματος σύγκλισης που συνεπάρτα καλύτερα δημοσίου οικονομικά, καθώς επίσης να παρακολουθεί συστηματικά την υλοποίηση του.

Στο Ηνωμένο Βασίλειο αναμένεται ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα θα ανέλθει το 1997 στο 3% του ΑΕΠ ή σε χαμηλότερο επίπεδο. Βάσει των προβλέψεων της προηγούμενης κυβέρνησης, το έλλειμμα θα υποχωρήσει περαιτέρω το 1998. Συνιστάται στη νέα κυβέρνηση να

καθορίσει ένα αποτελεσματικό πλαίσιο για τη βιώσιμη φορολογική εξυγίανση.

Όσον αφορά την Ελλάδα, όπου τα εξαγγελθέντα μέτρα αναμένεται να οδηγήσουν σε περαιτέρω μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος για το 1997, απαιτείται η καταβολή συνεχών προσπαθειών σε μεγάλο αριθμό τομέων προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι του προγράμματος σύγκλισης: πρέπει ειδικότερα να καταβληθούν ενισχυμένες προσπάθειες για τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης, για την αποτελεσματικότερη λειτουργία της φορολογικής διοίκησης και του φοροεισπρακτικού μηχανισμού, για τη μείωση των δημοσίων δαπανών και για τη συνέχιση και επέκταση των σχεδίων ιδιωτικοποίησης. Το έλλειμμα αναμένεται να υποχωρήσει περαιτέρω το 1998.

Όπως ακριβώς και τα κράτη μέλη, η Κοινότητα καλείται να εξακολουθήσει την τήρηση αυστηρής δημοσιονομικής πειθαρχίας. Αυστηρή δημοσιονομική πειθαρχία πρέπει να εφαρμοσθεί σε όλες τις κατηγορίες δημοσιονομικών προοπτικών, με ταυτόχρονη τήρηση της διοργανικής συμφωνίας για τη δημοσιονομική πειθαρχία και τη βελτίωση της διαδικασίας του προϋπολογισμού.

Καλύτερη λειτουργία των αγορών προϊόντων και υπηρεσιών

Για να διασφαλισθεί και να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα, η απασχόληση και το βιοτικό επίπεδο στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα σε έναν κόσμο ελεύθερων συναλλαγών και συνεχών τεχνολογικών μεταβολών, πρέπει τα κράτη μέλη και η Κοινότητα, σύμφωνα με τους γενικούς προσανατολισμούς οικονομικής πολιτικής, να εντείνουν τις προσπάθειές τους για τον εκσυγχρονισμό των αγορών τους στους τομείς των προϊόντων, των υπηρεσιών και της εργασίας. Για να αυξηθεί η ικανότητα προσαρμογής των οικονομιών των κρατών μελών στις μεταβαλλόμενες συνθήκες και για να ενισχθεί το αναπτυξιακό δυναμικό, υπάρχει επίσης ανάγκη να προωθηθεί η καινοτομία, η έρευνα και η ανάπτυξη και να βελτιωθούν τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Για να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των πολιτικών παρεμβάσεων που παράγονται, συμβάλλοντας στη βιώσιμη ανάπτυξη από οικονομική και περιβαλλοντική άποψη, οι πολιτικές αυτές θα πρέπει να στηριχθούν σε μέσα που βασίζονται περισσότερο στους κανόνες της αγοράς τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε κοινοτικό επίπεδο — εφόσον κρίνεται αναγκαία η κοινοτική δράση.

Στα πλαίσια της στρατηγικής για την ενίσχυση της ανάπτυξης και της απασχόλησης, με παράλληλη σταθερότητα τιμών, πρέπει να βελτιωθεί η λειτουργία των αγορών προϊόντων και υπηρεσιών, να τονωθεί ο ανταγωνισμός, να ενδυναμωθεί η εξειδίκευση και η καινοτομία και να διασφαλιστεί αποτελεσματικός καθαρισμός τιμών. Αυτό ήταν το σκοπός του προγράμματος ενιαίας αγοράς (ΠΕΑ), τη σημασία του οποίου υπογράμμισε κατά τρόπο σαφή η Επιτροπή στο πλαίσιο προγραμματικής αξιολόγησης (1). Το συμπέρασμα αυτής της

αξιολόγησης ήταν αφενός ότι οι αγορές προϊόντων των κρατών μελών παρουσιάζουν σήμερα, εν γένει, υψηλό βαθμό ολοκλήρωσης και αφετέρου ότι οι αγορές των υπηρεσιών είναι λιγότερο ολοκληρωμένες, παρά το ότι η κατάσταση βελτιώθηκε σημαντικά από την έναρξη του ΠΕΑ. Είναι σαφές ότι ορισμένα προβλήματα παραμένουν. Πρέπει να δοθεί πολύ μεγαλύτερη προσοχή στις υπηρεσίες, ιδιαίτερα στις κατασκευές, στις ασφάλειες και στις τράπεζες, διασφαλίζοντας την πλήρη εφαρμογή της νομοθεσίας για την ενιαία αγορά. Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των δημοσίων υπηρεσιών τους.

Εξώλου, αγορές προϊόντων που συνδέονται με δημόσιες συμβάσεις εξακολουθούν να λειτουργούν εντός συνήθων πηχών ανταγωνισμού. Άλλες αγορές προϊόντων συνεχίζουν να υπόκεινται σε υπερβολικά υψηλό βαθμό κανονιστικής πλαισίωσης από τα κράτη μέλη με αποτέλεσμα υψηλότερες τιμές για τους καταναλωτές. Οι κρατικές ενισχύσεις εξακολουθούν να στρεβλώνουν τις αγορές και να βλάπτουν τον ανταγωνισμό χωρίς καισα ενδείξη βελτίωσης. Ένας άλλος τομέας στον οποίο η πρόοδος είναι παρα πολύ αργή είναι οι προδιαγραφές των προϊόντων, και ιδίως η έννοια της «αποβίας αναγνώρισης». Πρέπει επίσης να βελτιωθεί το επιχειρηματικό κλίμα για τις ΜΜΕ. Εν προκειμένου, θα πρέπει να επιστευθεί η πρόοδος των ΜΜΕ στην πληροφορική και να γίνει φιλικότερη προς το χρήστη, καθώς επίσης να ληφθούν μέτρα για την απλοποίηση των κανονισμών πρωτοβουλίας ΣΕΜΙ.

Ο ανταγωνισμός στις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς και η αποτελεσματικότητά τους, θα βελτιωθούν μέσω της καλύτερης λειτουργίας της ενιαίας αγοράς, με παράλληλη περαιτέρω δεσμεύση των κρατών μελών όσον αφορά (i) την πλήρη εφαρμογή και την κατάλληλη παρακολούθηση της εφάρμοξης του εφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου, ιδιαίτερα στον τραπεζοοικονομικό τομέα (ii) την περαιτέρω πρόοδο στην διασποράση εταικού πλαισίου σε τομείς όπως η ψυχολογία και το εταιρικό δικαίο (iii) την ολοκλήρωση της ελευθέρωσης της αγοράς ενέργειας στα πλαίσια των υπαρχουσών οδηγιών και των υπό διαπραγμάτευση οδηγιών (iv) τη μείωση της επιβάρυνσης που επιβάλλεται στον εκ υπερβολικές ρυθμίσεις και την αναθεώρηση ή κατάργηση εθνικών μέτρων που οδηγούν σε κατάρτιση των αγορών και (v) την ασφαλή χρησιμοποίησης κρατικών ενισχύσεων με σκοπό την αναβολή των απαραίτητων διαρθρωτικών προσαρμογών. Το πρόγραμμα δράσης της Επιτροπής για την ενιαία αγορά προτείνει ορισμένες συγκεκριμένες δράσεις που πρέπει να εφαρμοστούν πριν από την 1η Ιανουαρίου 1999 προκειμένου να δοθεί νέος δυναμισμός στην ενιαία αγορά.

Η Κοινότητα θα μεταρρυθμίσει περαιτέρω τις πολιτικές της σύμφωνα με την απαίτηση του άρθρου 102 Α της συνθήκης, το οποίο προβλέπει ότι τα κράτη μέλη και η Κοινότητα δρουν σύμφωνα με την αρχή της οικονομίας της ανοικτής αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό, που εννοεί την αποτελεσματική κατανομή των πόρων, και σύμφωνα με τις αρχές του άρθρου 3 Α.

(1) Βλέπε ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Η επίτευξη, και η αποτελεσματικότητα της ενιαίας αγοράς» [COM(96) 510, Οκτώβριος 1996] και «Οικονομική αξιολόγηση της ενιαίας αγοράς» Ευρωπαϊκή οικονομία, ενέργεια και θέματα, αριθ. 4, 1996).

6. **Ενθάρρυνση των μεταρρυθμίσεων στην αγορά εργασίας και των επενδύσεων στον τομέα της γνώσης**

Η θετική εμπειρία ορισμένων κρατών μελών επιτρέπει να συναχθούν ορισμένα σημαντικά συμπεράσματα, τόσο για το περιεχόμενο όσο και για την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων. Κατά πρώτο λόγο, οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις πρέπει να είναι γενικής εφαρμογής, σε αντίθεση με περιορισμένης εμβέλειας ή περιστασιακά μέτρα, προκειμένου να αντιμετωπιστεί συστηματικά το περιττό ζήτημα των κινήτρων για εργασία και για δημιουργία απασχόλησης. Η προσεγγίση αυτή επιτρέπει την αξιοποίηση των υφιστάμενων συμπληρωματικών στοιχείων μεταξύ των διαφόρων πολιτικών μέσων που θα οδηγήσει σε βελτίωση της συνολικής αποτελεσματικότητας των μεταρρυθμίσεων και καθιστώντας τις μεταρρυθμίσεις ευκολότερες αποδεκτές σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο, θα μειώνει τους κινδύνους ανατροπής των εφαρμοζόμενων πολιτικών. Κατά δεύτερο λόγο, με την καθιέρωση μηχανισμών παρακολούθησης των επιπτώσεων που θα έχουν οι μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας και στην απασχόληση θα μπορεί να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα αυτών των μεταρρυθμίσεων και να προσδιορίζεται κατά πόσον απαιτούνται ορισμένες άλλες προτεραιότητες και τρόποι εφαρμογής. Έτσι, τα πολιτικά προγράμματα απασχόλησης πρέπει να εστιασθούν περισσότερο στην αλληλεπίδραση μεταξύ των προσανατολισμών και των ειδών των μέτρων που εφαρμόζονται στην αγορά εργασίας, ενώ οι κοινές εκθέσεις απασχόλησης, οι οποίες παρακολούθησαν την εφαρμογή τους, πρέπει να δίνουν μεγαλύτερη προσοχή στον εντολισμό των ορθών πρακτικών που προκύπτουν από τις πολιτικές των κρατών μελών.

Κατά τα τελευταία έτη έχουν ληφθεί σε εθνικό επίπεδο ποικίλα μέτρα τα οποία αποσκοπούν στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της αγοράς εργασίας, ενώ παράλληλα, σε ορισμένα κράτη μέλη, συζητείται η θεσπίση σημαντικών μεταρρυθμίσεων. Η διαδικασία αυτή πρέπει να συνεχιστεί και, εφόσον κριθεί απαραίτητο, να εντατικοποιηθεί. Εν προκειμένω, ο στόχος είναι να συμβάλει η διατήρηση κοινωνιών με συνοχή με την αναγκαιότητα δημιουργίας περισσότερων θέσεων εργασίας. Προτεραιότητα πρέπει να δοθεί:

- i) στη μεγαλύτερη ανάπτυξη στον τομέα της απασχόλησης συνοδευόμενη από τη διατήρηση αναλόγων μισθολογικών τάσεων και από ενορίες που θα λαμβάνουν περισσότερο υπόψη τις διαφορές επαγγελματικών προσόντων και γεωγραφικών περιοχών. Αυτό αποτελεί σημαντικό καθήκον για τους κοινωνικούς εταίρους:

- ii) στη μείωση του μη μισθολογικού κόστους της εργασίας και στην ελάφρυνση του φόρου εισοδήματος για να αναπτυχθούν οι δυνατότητες εύρεσης εργασίας:

- iii) στη μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος και του συστήματος κοινωνικής προστασίας, τα οποία πρέπει να συνδέονται με τη βελτίωση της λειτουργίας των αγορών εργασίας:

- iv) στα νέα πρότυπα οργάνωσης εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της μεγαλύτερης ευελιξίας όσον αφορά τη διεύθυνση του χρόνου εργασίας, τα οποία πρέπει να είναι προσαρμοσμένα στις ειδικές ανάγκες των επιχειρήσεων και των εργαζομένων, μεγαλύτερη προσήλυση στην εθελούσια μερική απασχόληση και προώθηση τοπικών πρωτοβουλιών στον τομέα της απασχόλησης:

- v) στην προσαρμογή του εκπαιδευτικού συστήματος — συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής κατάρτισης — τόσο στις ανάγκες της αγοράς όσο και στη βελτίωση του ανθρώπινου κεφαλαίου, ενισχύοντας έτσι τις αναπτυξιακές δυνατότητες της οικονομίας. Εν προκειμένω, πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στη βελτίωση των δυνατοτήτων απασχόλησης των νέων, ιδιαίτερα των ανειδίκευτων, και όσων δεν διαθέτουν επαγγελματική πείρα και στη μείωση των ανισοτήτων ειδίκευσης στην αγορά εργασίας, παρέχοντας κατάλληλη προσαρμοσμένη στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας:

Επιπλέον, οι μεταρρυθμίσεις αυτές πρέπει να υλοποιηθούν από τον προσανατολισμό άλλων πολιτικών προς την κατεύθυνση της μεγαλύτερης απασχόλησης. Ιδιαίτερα, τα λαμβανόμενα μέτρα χάρι στη συνδρομή των διαρθρωτικών κοινοτικών ταμείων θα πρέπει επίσης να εντάσσονται στη συνολική στρατηγική για την απασχόληση και στα πολιτικά προγράμματα απασχόλησης των κρατών μελών.

Βρυξέλλες, 7 Ιουλίου 1997

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος:

J. C. JUNCKER

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. "Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩ" Alpha Τράπεζα Πίστewς
2. "ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΟ ΕΥΡΩ"
Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας
3. "ΕΤΗΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ" Εθνική τράπεζα της Ελλάδας
4. "ΤΟ ΕΥΡΩ: ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ" Εμπορική Τράπεζα
5. "Η ΟΝΕ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩ: ΠΩΣ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑΝ ΝΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΟΥΝ
ΤΗΝ ΑΛΛΑΓΗ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ" Πρόγραμμα ενημέρωσης του Ευρωπαίου
πολίτη
6. "ΕΥΡΩ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ: ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ
Eurobank
7. "ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ"
8. "ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ "
9. "ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ"
10. "ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ-ΗΜΗΡΕΣΙΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΣ ΕΝΤΥΠΟΣ ΤΥΠΟΣ"
11. ΤΟ ΒΗΜΑ "ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ Γ.Π ΖΛΝΙΑ" ΑΝΑΠΛ. ΚΑΘΗΓΗΤΗ
ΟΙΚ. ΠΑΝ. ΑΘΗΝΩΝ.

